

חוברת לה' הישועה

משאות חיזוק בעיני השעה מגדולי ישראל
הדרכות ועצות מעשיות להתמודדות עם המצב

שידוכים. שלום בית. וחינוך ילדים. הם שלושת הנושאים המרכזיים בבנין הבית היהודי.

בלי לימוד. בלי ידיעה. הדרכים יכולות להיות סבוכות. קשות. ואנחנו יכולים למצוא את עצמינו עומדים בצומת דרכים ללא ידיעה במה לבחור. מה להגיב. ואיך להתנהג.

מכון בנין הבית היהודי נטל על כתפיו את המשימה החיונית, והכין הדרכה ברורה, יסודית ומפורטת לשלושת נושאי היסוד של הבית היהודי.

צוות המכון השקיע זמן רב ודמים יקרים כדי להגיע לתוצאה המושלמת ביותר. ההדרכות בנושאי השידוכים ושלום בית נכתבו על פי משנתו ובהכוונתו של גדול המדריכים בדורנו הרב שמחה כהן זצ"ל, ובנושא חינוך הילדים – על פי משנתו של גדול המחנכים בדורנו, הרב יחיאל יעקובזון שליט"א, כאשר המטרה היא אחת: לפשט את כל החומר המורכב, לשפה ברורה ומעשית, להציב הוראות ברורות ודרך סלולה כיצד לנהוג.

.....

מבחר קורסים טלפוניים / דיגיטליים + חוברות סיכום

הכוונה לשידוכים לבחורים / בחורות | הדרכת חתנים | העצמה לנשואים | הדרכה לחינוך ילדים | הכשרת יועציות שידוכים | הכשרת מדריכי חתנים

לקבלת תכנים איכותיים למייל, שלחו לכתובת הדוא"ל שלנו את המילה
'הצטרפות' r0527657630@gmail.com

© כל הזכויות שמורות

עריכה ראשית: מכון בנין הבית היהודי | מייל: r0527657630@gmail.com | טלפון: 02.5632.998

בעקבות המצב בו שרוי כלל ישראל
הצלחנו להשיג בס"ד תרומה מיוחדת

לקבלת קורס מקצועי לשמיעה / צפייה + חוברת סיכום בחינם!

התרומה מוגבלת ל-80 נשים בלבד. כל הקודמת זוכה.

התרומה מותנית בהתחזקות 40 יום בצניעות להצלחת התורמים
[או קבלה בצניעות או האזנה לקו הצניעות או לימוד 2 הלכות צניעות ביום]

שידוכים

הכנה להורים
לקראת נישואי הילדים

לקבלת דוגמא לשיעור פתיחה

הכנה לבחורות
לקראת תקופת השידוכים

לקבלת דוגמא לשיעור פתיחה

הכנה לבחורים
לקראת תקופת השידוכים

לקבלת דוגמא לשיעור פתיחה

חינוך ילדים

הדרכה
בחינוך ילדים

לקבלת דוגמא לשיעור פתיחה

הדרכה לחתנים
לקראת הנישואין

לקבלת דוגמא לשיעור פתיחה

העצמה בשלמות הבית
לנשואים

לקבלת דוגמא לשיעור פתיחה

קבלת טופס הרשמה בדוא"ל
7657630@gmail.com

הרשמה טלפונית
02-5632998 שולוחה 8

הרשמה בטופס מקוון
כאן

בס"ד ח' אדר תש"פ

הרב שמחה כהן

מראשי ישיבת נתיבות עולם

מחבר הספרים

הבית היהודי, ביתך שלום

רחוב רב סעדיה גאון 19 בני ברק

טל' 03.6182106

המלצה

הריני בא בזאת להמליץ בכל לב על מכון "בנין הבית היהודי" הנמצא תחת הכוונתי, אשר נותן הדרכות לקראת תקופת השידוכים, וכן מכין הורים לקראת תקופת נישואי הילדים. עברתי על החומר הלימודי כולו, וראיתי שהוא ערוך בטוב טעם ודעת, ובוודאי שיסייע מאוד לעבור תקופה מורכבת זו בקלות ובהצלחה גדולה.

המכון הנ"ל לא חוסך בעמל וטרחה בשביל להגיש את התוצאה הטובה ביותר, ו"יומן השידוכים" שהדפיס המכון, הוא דוגמא מצויינת לכך. נפעמתי לראות את גודל ההשקעה שיש ביומן זה, הצועד עם המשתדכים שלב אחר שלב, ומיקל עליהם מאוד בזמן ההחלטה, כאשר הכל 'מתועד' ורשום בצורה מסודרת.

בפרט שמחתי לשמוע על המיזם המיוחד של הכשרת יועצי שידוכים. הכשרה כזו היתה חסרה מאוד, ואשרי המכון שלקח על עצמו את הפרוייקט המיוחד הזה. לבחורים ולהוריהם יש הרבה ספיקות ולבטים המקשים עליהם להתקדם כראוי בתהליך השידוך. ובוודאי שהכשרת היוצעים תביא לשינוי של ממש בעולם השידוכים, ותתן מענה מושלם לכל הנמצאים בשלב חשוב זה בחייהם.

בנוסף להדרכות בנושא השידוכים, מעביר המכון הדרכות בנושא שלום בית לחתנים ולנשואים, וכן מכשיר מדריכי חתנים בצורה נפלאה ומיוחדת.

אכן, ניסיון רב שנים מלמד, שרובם של קשיים בשלום הבית, אינם נגרמים מרוע לבו של הבעל או של האשה. גם לא מאי התאמה זוגית, אלא נובעים מחוסר ידיעה מסודרת ועמוקה של ההבדלים בין בעל לאשה וכללי התנהגות הנדרשים בהתאם לכך.

לו היה הבעל מקבל הדרכה מתאימה ומפורטת לפני כניסתו לברית הנישואין, הוא היה מתחיל את צעדיו הראשונים ברגל ימין, כשהוא מכיר את נפשו שלו, מבין את נפשה של האשה, את השוני בין גבר לאשה, ואת המהלך הנכון לנהל דו-שיח בין בעל לאשתו, בנוסף לכך את ניהול היחסים מול הוריה ובכך היה יכול להשרות את השכינה בביתו באורח קבע.

הניסיון מלמד שחתנים שקיבלו הדרכה נכונה לקראת נישואיהם, הצליחו בקלות יתר לדלג על ההבדלים בינם לבין הרעיה, וגם אם נוצרו קשיים הם הסתיימו בזמן קצר. גם נשואים שקיבלו הדרכה מתאימה, גילו עד כמה הידיעה של הבדלי תכונות הנפש שבין האיש לאשה יכולים להעצים את שלום הבית שלהם.

בטוחני, בעזרת ה', שכל אחד שילמד את הנאמר בהדרכה זו, ויפנים אותה, דרכו סלולה לפניו בהצלחה גדולה בחיי הנישואין, וללא ספק, יזכה להשרות את השכינה בביתו.

בברכה
הרב שמחה כהן

RABY YAKOV SHIKNAZI
RABBINIC LITERATRE
IN CHARADI COVRAGATION OF SEARADYI
JERUSALEM

יעקב שכנזי
רב ומו"צ
בעדה החרדית הספרדית
ירושלים

ה' אלף תשפ"ג

בס"ד

המלצה

הריני בא בזאת להמליץ עבור מכון "בנין הבית היהודי", העוסק במתן הדרכות בשלושת נושאי היסוד של הבית היהודי: שידוכים, שלום בית, וחינוך ילדים.

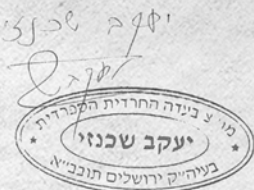
נוכחתי לראות שחכמה ומלאכה רבה הושקעה כאן. ההדרכות ברורות ומסודרות, מיוסדות כפי מסורת ישראל סבא, ומעניקות כלים אמיתיים להצלחה גדולה בס"ד.

בפרט ראוי לשבח את המכון, שאינו מעביר את הקורסים דרך האינטרנט, דבר שנאסר על ידי גדולי הדור.

אני מכיר מקרוב את העוסקים במלאכת הקודש, שעושים עבודתם נאמנה. והנני ממליץ לכל אחד לבוא ולקבל את הדרכותיהם הנפלאות, כי זו הדרך הנכונה והישרה, בה ישכון אור התורה והטהרה.

בנוסף, שמחתי מאוד לראות את השיעורים המיוחדים המיועדים להכשרת מדריכי חתנים. אין ספק, שהדרכה מעולה כזו, תמנע הרבה בעיות בשלום הבית, ותגרום להשראת השכינה בבתי ישראל.

לא נצרכה אלא לברכה, שחפץ ה' בידם יצלח, וימשיכו להפיץ את אור הטהרה, ולא תצא תקלה מתחת ידם. אמן.

תוכן עניינים

הקדמה / דברי חיזוק מאת הרב יחיאל	
יעקובזון שליט"א	1

שער ראשון / משאות חיזוק מגדולי ישראל

רשכבה"ג מרן גאון ישראל הגר"ד לנדו שליט"א	9
מרן פוסק הדור הגר"מ שטרנבוך שליט"א	19
מרן ראש הישיבה הגר"מ אזורי זצ"ל	23
מרן ראש הישיבה הגר"ד פוברסקי שליט"א	23
מרן ראש הישיבה הגרמ"ה הירש שליט"א	30
מרן עמוד ההוראה הגר"י זילברשטיין שליט"א	39
מרן הגר"א נבנצל שליט"א	70
מרן הגרמ"צ ברגמן שליט"א	70
מרן הגר"ד כהן שליט"א	71
הגאון הגדול רבי אביעזר פילץ שליט"א	81
הגאון הגדול רבי ברוך ויסבקר שליט"א	81
הגאון הגדול רבי שרגא שטינמן שליט"א	82
הגאון הגדול רבי אליעזר יהודה פינקל שליט"א	87
המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א	87
הגאון רבי מאיר גריינימן שליט"א	100
הגה"צ רבי אברהם פולק שליט"א	102
הגאון רבי שריאל רוננברג שליט"א	104
הגאון רבי יהושע איכנשטיין שליט"א	105
הגאון רבי יהודה סילמן שליט"א	108
הגה"צ רבי אורי וייסבלום שליט"א	110

הגאון רבי שמואל בצלאל שליט"א	112
הגאון רבי שבח צבי רונבלט שליט"א	115
הגה"צ רבי שמעון גלאי שליט"א	115
הגאון רבי יהודה טשזנר שליט"א	122
הגאון רבי מנחם מנדל לובין שליט"א	127
הגאון רבי ישראל בונים שרייבר שליט"א	130
הגאון רבי משה שאול קליין שליט"א	130
הגאון רבי נפתלי הכהן קופשיץ שליט"א	131
הגאון רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א	138
הגאון רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א	147
הגאון רבי איתמר גרבוז שליט"א	148
הגאון רבי שאול אלתר שליט"א	149
הגאון רבי אליהו שלזינגר שליט"א	155
הגאון רבי מתתיהו דייטש שליט"א	155
הגאון רבי ברוך דב דיסקין שליט"א	156
הגאון רבי אשר וייס שליט"א	164
הגאון רבי מרדכי שמואל אדלשטיין שליט"א	181
הגה"צ רבי בנימין פינקל שליט"א	181
הגאון רבי ישראל אולמן שליט"א	183
הגאון רבי שלמה ידידיה זעפרני שליט"א	184
הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א	191
הגאון רבי יעקב חיים סופר שליט"א	203
הגאון רבי יחיאל פישדוף שליט"א	204
הגאון רבי ישראל גואלמן שליט"א	206
הגאון רבי יעקב קרפ שליט"א	206
הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א	207

הגאון רבי יחיאל קלרמן שליט"א	213
הגאון רבי ישראל יעקב פינקוס שליט"א	215
הגאון רבי יונתן אבר שליט"א	227
הגאון רבי עמרם פריד שליט"א	238
הרב מנשה ישראל רייזמן שליט"א	240
כ"ק האדמו"ר מתולדות משה שליט"א	241
המשגיח הרב טוביה פולק שליט"א	243
המגיד הנודע הרב אברהם מרדכי מלאך שליט"א	251

שער שני / התחזקות למעשה

שמירת שבת כהלכתה	270
התרחקות מפגעי הטכנולוגיה	272

שער שלישי / איך מתמודדים עם המצב?

עשרת הכללים הבסיסיים	276
הרב חנניה מנס שליט"א / מה לומר לילדים בעת הזו?	278

סיפור / על קידוש השם

תודתנו נתונה להרה"ג רבי משה פוליטנסקי שליט"א על איסוף החומר הרב לזיכוי הרבים.

הקדמה

דברי חיזוק מאת הרב יחיאל יעקובזון שליט"א*

שלום רב.

ביקשו ממני, להגיד כמה מילים ביחס למצב הנוכחי. אבל לכאורה אין לי מה להוסיף, כל כך הרבה דברים נשמעים, נכתבים, נאמרים, מה יש לי להוסיף.

ובכן, התשובה היא: אין לי מה להוסיף, ולא באתי להוסיף, אלא להפחית, ולהוריד, ולצמצם.

כי עם כל הכבוד לכל מי שאמר מה שאמר, כתב מה שכתב, אנחנו לא יכולים לקבל את כל המלל הזה.

אני מתכוון להגיד את דברי התורה, את דעת התורה הברורה שקיבלתי מרבתי, וביחס לשאר הדברים אני ממליץ לא להקשיב. אם לא אתה שומע אישית מגדול הדור, אפילו ממה שאומרים משמו - עדיף לא לשמוע.

הקדמה ראשונה – הזכויות של הימים הנוראים עמדו לנו לזכות

יש מומחים שמבינים למה זה קרה בדיוק ביום הזה ובתאריך הזה, בגלל שהתחיל בין הזמנים, בגלל שלא הצלחנו בתפילות יום כיפור חס ושלום, בגלל שלא הצלחנו בשמיני עצרת. אני מצטער, כל הדברים האלה, כך שמעתי, הם כפירה בכח התפילה, הם כפירה בהלכה, כי כולנו קיימנו את ההלכות. הם אינם נכונים.

כשפרצה מלחמת יום כיפור, נאמרו אותם דברים ממש, ה' יכפר בעדנו, והיה כעס גדול, גם מהרב אברמסקי זצ"ל, גם מהרב שך זצ"ל, גם שמעתי מהמשגיח בישיבה, מהראש ישיבה, שדיברו בחריפות נגד זה. הנוסח שאנחנו

---

* נערך על ידי צוות מכון בנין הבית היהודי, מתוך הקלטה שהתפרסמה בימים אלו, עם שינויי עריכה קלים. ניתן להאזין להקלטה בטלפון 02-5632998 שלוחה 7.

קיבלנו זה, שזה חסד ה' וכך צריך להסתכל על זה: בזכות זה, בזכות התפילות של יום כיפור, הקב"ה גלגל שהמלחמה תפרוץ דוקא ביום כיפור, כדי שיהיה לנו הרבה זכויות, ויצטמצם הנזק מאוד, כך צריך להסתכל על זה.

הקב"ה זיכה אותנו לעבור את כל הימים הנוראים, לקיים את כל ההלכות, כלל ישראל התעלה כולו בזכותינו, וככל שהמצב נורא ומזעזע, הוא הרבה הרבה פחות גרוע, מאשר היה לולא הזכויות האלה. כך צריך להסתכל על זה חד משמעית ולא בשום דרך אחרת.

הקדמה שניה – אנחנו לא אשמים!!

הנקודה השניה היא, חריף אני אומר, באותיות של קידוש לבנה: אנחנו לא אשמים!! אסור להגיד את הדברים האלה. לא יתכן שאנחנו, שומרי תורה ומצוות, אשמים בנזק שלא רצינו לגרום. כבר שמעתי מהסטייפלר בזמנו ומעוד – אני לא יזכיר עכשיו את כל השמות, אני רק מודיע ומצהיר שכל מה שאני אומר זה מה שביררתי היטב באופן אישי אצל גדולי הדור הקודם – אנחנו לא צריכים להסתכל על זה כמו אשמים, לא יתכן, אמר הסטייפלר, שאדם יהיה אשם כשלא התכוון במזיד לגרום רעה. אם מדברים באשמה כללית על זה שלא היינו מושלמים, אז בואו נדבר קודם על זה שכל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו, כאילו נחרב. אבל אף אחד לא מייחס לעצמו הרג של אנשים רח"ל, צער, כאב, וסבל, בגלל שהוא לא היה מספיק בסדר, זה מעוות, זה לא נכון. אז בואו וננטרל גם את הדברים האלה, זה לא הנושא.

שני חלקי הניסיון: הטווח הקצר והטווח הארוך

יש לפנינו ניסיון, צריך לדעת איך עומדים בו. והניסיון הזה מתחלק כמו כל ניסיון לשני חלקים: איך מתמודדים בשעת הניסיון עצמו, ואיך מתמודדים לטווח הארוך. כל ניסיון אמור גם לרומם אותנו. לא יתכן שיהיה מצב קשה, נעבור אותו בשלום, ואחר כך נשכח אותו כאילו לא קרה כלום. משהו, משהו, זעיר, חוט השערה, אבל משהו – צריך להשתנות, זה כל הענין של הניסיון, כמו שרש"י אומר על הפסוק כי לבעבור נסות אתכם בא האלוקים, כל ניסיון אמור

לרומם אותנו, לקדם אותנו. אז יש לנו עכשיו ניסיון להתמודד עם המצב הנוכחי, ויש ניסיון לטווח הארוך.

עיקר הניסיון – תיקון 'כוחי ועוצם ידי'

אז הניסיון כולו ברור לחלוטין, כך קיבלנו מרבותינו, ושוב אני מזכיר, כך היה במלחמת ששת הימים, וכך היה במלחמת יום כיפור. הניסיון הוא ניסיון של בטחון בה', לתקן את 'כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה'. זה עיקר הניסיון. אני זוכר שערב מלחמת ששת הימים, אני לא רוצה עכשיו לתאר את זה, העם היה במתח נוראי, אמהות כבר דיברנו על כך שצריך לשלוח את הילדים לחוץ לארץ כדי שישאר זכר למשפחה. זה דור של בוגרי שואה, בוגרי גלויות, אנשים שראו איך מתוך שלוה העולם מתנפץ ברגע אחד מול העיניים שלהם. זה היה נורא. ושבעות חיכו במתח והיה בטוח שאנחנו... הצבא הכין שמונת אלפים ארונות קבורה, רק בשביל הגל הראשון של ההרוגים... ודוקא הרב אברמסקי היה רגוע מאוד. למה הוא היה רגוע? משום שאנשים לא בוטחים בצבא, ומשום שהם מאוחדים. זה שתי הנקודות. וזה היה כל כך מרגיע, אנחנו הנערים בכלל לא פחדנו. ואחרי ששת הימים כשהיה רהב יוצא דופן והיו בטוחים שאנחנו חזקים מכל העולם, התחיל הפחד של גדולי הדור, עד שביום כיפור ראינו כמה הם צדקו...

וגם ביום כיפור אמר הרב זצ"ל, הקב"ה אמר 'עד רדת חומותיך הגבוהות והבצורות אשר אתה בוטח בהם בכל ארצך', ויחסית זה חסד נורא! כן, המצב הנורא של יום כיפור, אני לא יודע מי מכם יודע מה היה שם בדיוק, היה דכאון נורא, אלפי קצינים עזבו את הארץ, אנשים ירדו, היה מצב נורא בארץ, והוא עוד אמר שזה חסד גדול, כי התנפץ האליל של צה"ל, ויחד עם זה הקב"ה שמר עלינו, ואנחנו עדיין שורדים.

ברור לחלוטין שזה המצב עכשיו. כל אחד יודה בליבו, אנחנו אמנם אומרים בפה שאנחנו בוטחים בה' ומאמינים בה', והקב"ה מנהל את העולם, אבל יש גם צה"ל, נכון? כשאנחנו שומעים סיפור או קוראים בעיתון 'החרדי', איזה סיפור של מבצע של המוסד, הלב קצת מתמלא גאווה... שומעים על משהו של השב"כ

או כל השמות המרשימים האלו, זה טוב לנו, למה זה טוב לנו? כי אמנם חסדי ה', אבל... אנחנו עושים מהם בטחון בשיתוף, כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה **בסיעתא דשמיא**... בסיעתא דשמיא כוחי ועוצם ידי...

זה הניסיון. **עכשיו הקב"ה עוד פעם הראה לנו, בצורה כואבת, אין על מי לסמוך, אין לנו על מי להשען, אלא על אבינו שבשמים.** זה כלל הניסיון גם שמדובר על המצב העכשיו, וגם לטווח הארוך.

אני רוצה להגיד משהו. משהו בקשר למצב עכשיו. **הדבר שלפי הניסיון שלנו הכי הרבה החדיר את הכוחי ועוצם ידי, הדבר העמוק ביותר, זה העיסוק בחדשות, גם בעיתוננים החדדים.** אנחנו קוראים כל הזמן, עוסקים בפרטי פרטים של קרה ככה וקרה ככה, והוא עשה ככה, וזה מחדיר ללב את ההרגשה שזה תלוי בנו, בפוליטיקאים שלנו, בנציגים שלנו. ראש הממשלה אשם, שר הבטחון אשם, זה עשה ככה וזה עשה ככה.

אני ממליץ לכם, דרך חיים, איכות חיים נפלאה, ורמה רוחנית אמיתית: **להפסיק להתעסק, לא לקרוא, לא לשמוע, לא לדעת מה קורה.** יש אשליה שאם אתה יודע מה קורה כאילו יש לך שליטה במצב, זה בדיוק הדבר שממנו צריך להזהר! **אין לנו שליטה במצב,** הידיעות האלו הן לא עוזרות שום דבר. רק לשטוף את המוח נגד האמונה שהקב"ה מנהל את העולם.

אם יש ידיעות שצריך לדעת, מקצת דרכי ההשתדלות, זה יגיע אליך גם אם לא תקרא ולא תשמע מאף אחד. אני מאוד ממליץ לכל מי שרוצה להרגיש איכות חיים אמיתית: להתנתק מזה ככל האפשר. לדעת: הקב"ה מנהל את העולם, וזה מה שחשוב.

החיזוק לטווח הקצר

באופן מעשי, אם לא מתפללים, כותב הרמב"ם זה דרך אכזרי. קיבלנו מרבתינו, ככה היה ביום כיפור, ככה היה לפני ששת הימים, להגיד שלושה פרקי תהלים, זה מה שתמיד אמרו. **ואלה הפרקים שהם קבעו: תהלים פרק צא, תהלים פרק קל, ותהלים פרק קמב.** זה שלושת הפרקים שאמרו לנו להגיד.

ונא לשים לב, החלק החשוב הוא, שאנחנו אומרים אותם לא רק בשביל עצמינו, "המתפלל על חבירו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה". אפילו במלחמות של אחאב כתוב שניצח בגלל שעם ישראל לא היו דילטורין ביניהם. מה שצריך לעשות זה להגיד אותם למען כלל ישראל. כלל ישראל בצרה, שכינה שרויה בצער. שכינה זה משל להנהגה של אמא שצריכה לעשות ניתוח, ולכרות לבן שלה את האבר כדי להציל אותו, וזה מאוד מצער אותה, ואנחנו צריכים להשתתף בצער השכינה ולחשוב על כלל ישראל. אנחנו נתפלל על כל כלל ישראל.

ואחרי הפרקי תהלים האלו היינו אומרים אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה. אלה שמתפללים נוסח אשכנז יש להם את הנוסח בתפילת שני וחמישי. לאלה שאין להם את זה יש בסידורים נוסח ספרד בתפילת מנחה של יום כיפור, שם זה קצת יותר ארוך. אפשר גם לנסח את הבסיס לבד. צריך להתפלל על כל ישראל הנתונים בצרה ובשביה גם על אלה שבחוץ לארץ, ובמיוחד להגיד בארצנו הקדושה, יש דין של עניי עירך קודמים, להתפלל על כולם שלא יסבלו, שהקב"ה ינחם אותנו את אלה שכבר בצער, ותוך כדי כך מותר לנו לקוות שמתוך שמתפלל על חבירו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה.

אין הכוונה שהוא ירמה את עצמו, הוא יודע שהוא מתפלל על חבירו בשביל שהוא יענה תחילה, אבל העובדה שאדם מסוגל גם בשעת כאב וחרדה ומתח, לחשוב גם על אחרים, זה מעניק עוצמה רבה מאוד לתפילה שלו.

גם צריך לדעת לברך אחד את השני מהלב ברכת הדיוט, זה גם שמעתי מרבותינו, שענין ש'אל תהיה ברכת הדיוט קלה בעיניך', זה בא להגיד שגם הברכה שלך לא תהיה קלה בעיניך, לא רק מישהו אחר שמברך אותך. המעלה בברכת הדיוט, זה המשל שהאדמו"ר מאמשינוב הזקן פעם הביא, אבל שמעתי אותו גם ממקורות אחרים, משל ידוע, שכשאמא רואה את שני הילדים שלה רבים זה מאוד מאוד מצער אותה, אין לה צער יותר גדול, וכשהם חיים בשלום טוב לה, וכשהיא רואה אח אחד מטפל בשני זה משמח אותה מאוד, זה גורם

לה להעניק לשניהם הרבה יותר, אפילו אם היא אמרה לאח הגדול לדאוג לאח הקטן, אפילו אז כשהוא עושה את זה, זה משמח אותה. אבל כשהאח מעצמו דואג לאחיו, זה המצב הכי טוב שיכול להיות, זה הברכה הכי גדולה.

זאת אומרת יש בברכת הדיוט בחינה אחת שהיא יותר מברכת חכם, חכם הוא כביכול אחראי, כביכול הקב"ה מינה אותו לדאוג גם לאחרים לברך, להתפלל, אבל כשאתה בעצמך אומר למישהו 'יום טוב', 'בוקר טוב', 'שיהיה לך בהצלחה', 'שיהיה לך רפואה שלימה', כשאתה אומר את זה מהלב, זה בעצמו ענין גדול מאוד.

אמר לי רבי דב לנדו, ה' יאריך ימיו בנעימים, לפני לא הרבה זמן, שהיה פעם מישהו שבא לחפץ חיים, והחפץ חיים אמר לו שילך למקווה, זה היה יום שישי, והוא בכה על צרת אשתו, והוא אמר לו שילך למקווה ויחפש עד שיהודי אחד יברך אותו מהלב וזה מה שיועיל. אמר לי ר' דב, העולם אומרים שזה כאילו ענווה של החפץ חיים, ואני אומר לך שזה לא נכון, יש מעלה בברכת הדיוט שהחפץ חיים ראה שהוא לא יכול וברכת הדיוט כן יכולה, כי זה כמו שאמרתי המעלה של ברכת הדיוט.

אז מה שצריך לעשות זה: שלושה פרקים להתפלל על כלל ישראל, פעם ביום לברך את השכן, מישהו בבית 'שיהיה לך יום טוב', 'שהקב"ה יצליח אותך', משהו קצר במתכוון לזה, לרצות את זה, זה חובתינו בשעה זו.

החיזוק לטווח הארוך

הנקודה לטווח הארוך היא לחזק משהו בבטחון, בטחון אין פירושו להתמודד עם קשיים יוצא דופן. עיקר הבטחון הוא היום יום, מה שקובע באדם את האמונה שהקב"ה מנהל את העולם. הצורה הטובה ביותר זה סוד מאה ברכות, ואמרנו את זה פעם באחד השיעורים, ודאי שלא ארחיב עכשיו.

ברכה אחת ביום בצורה נכונה. עיקר הברכה זה לא משהו נימוסי להגיד תודה או להודות במשהו, עיקר הברכה זה להכניס ללב, להטמיע בלב את האמונה שאין עוד מלבדו שאנחנו נסמוך עליו, כלומר: כל בנאדם ביום יום שלו סומך על

עצמו ועל המציאות, הוא קם בבוקר, הוא בטוח שהוא יראה, הוא בטוח שהוא יוכל ללכת לאן שהוא רוצה, הוא בטוח שהוא יודע איך לעשות, והקב"ה לא נמצא בתמונה...

ועיקר הבטחון זה לקחת את הבטחון הזה בעצמו, במציאות בסביבה, ולהעביר לקב"ה. ככה מצטייר לשון חז"ל 'התולה בטחונו בהקב"ה' מה פירוש התולה בטחונו? תולה בטחונו זה אחד שכבר יש לו בטחון, רק מפנה אותו אל הקב"ה. כך גם מבארים חז"ל את הפסוקים בטחו אל ה', מה זה בטחו אל ה', כמה פסוקים חוזרים על זה, לבטוח אל ה' פירושו לקחת את הבטחון שיש לך ולהפנות אל ה'.

אז ברכה אחת ביום, עדיף ברכה אחת בבוקר, ברכות השחר, שיותר קל לזכור את זה, לקבל את זה אצלנו בלי נדר שזה יכנס לנו לדם, שאנחנו כל יום מברכים לפחות ברכה אחת וזוכרים את הטוב של הברכה, שאומרים ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם, ברכה שאין בה שם ומלכות איננה ברכה, פירושו אנחנו מזכירים לעצמו שהוא מוליך העולם, הוא מנהיג את העולם, דרך משל: אני מברך רוקע הארץ על המים, אני מזכיר לעצמי, אני בטוח בעצמי שכשאני הולך ברחוב, הבניינים לא יפלו מרעש אדמה, ומי התהום לא יעלו ויציפו את העולם כמו שהיה בדור אנוש, למה, כי הקב"ה בכל רגע ורגע רוקע הארץ על המים. שום דבר לא קיים במציאות לכשעצמה רק רצון הקב"ה שהוא מחדש אותה.

אני מברך פוקח עוורים. ההרגשה של כל אדם קיבלתי פעם ראייה, אפילו אם הוא מודה שהוא קיבל מהקב"ה, עכשיו אני רואה כרגיל ורק אומר תודה מצד נימוס. זה אי הבנה יסודית בברכה. כשאתה אומר פוקח עוורים, אתה אומר בעצם אני עוור, וברגע הזה הקב"ה נותן לי ראייה. מברכים בבוקר אז זה יותר מוחשי, אבל העיקרון הוא לכל היום.

כשאתה אומר מלביש ערומים, אתה חושב יש לי בגדים אני מסודר, יש לי משכורת, יש לי הכנסה, יש לי מלגה... לא, אתה בעצם מצד עצמך ערום והקב"ה מלביש אותך.

גם כשמברכים על אוכל ברכת הנהנין אתה יכול גם שם לראות את הדוגמא הזו, אתה מברך ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם בורא פרי העץ, מה זה אומר שהוא מלך העולם? זה שיש תפוח בעולם, ושהתפוח הגיע אלי, ושאני בטוח שאני יכול לאכול אותו, ושאני בטוח שמערכת העיכול המסובכת והמורכבת שלי תעכל אותו, ואני יהיה שבע, **כל הדברים האלה**, זה כל הזמן **הוויה של הקב"ה**. זה נקרא בטחון. דברים שאתה סומך על המציאות. להעביר את הבטחון הזה, את האמונה הזו, את ההסתמכות הזו - אל הקב"ה.

לסיכום

אז קבלה אחת לעתיד, זה הברכה, לקבל על עצמינו לטווח הארוך. עכשיו יש את התפילה, את הדאגה לבין אדם לחבירו, ומעבר לזה לא להתעסק.

הדרך להתמודד עם החרדות והפחדים

הדרך הרגילה שאדם מתמודד עם חרדות ופחדים, זה שהוא מדחיק, הוא מנסה להתעלם מזה. יש דרך הגרועה ביותר זה שהוא מדחיק את זה בלי שהוא יתעסק עם הפרטים והוא מאבד את התמונה הכללית, ויש דרך שהוא מדחיק את זה שהוא בכלל לא חושב. ההדחקות האלה לא מועילות, הם משאירות מועקה בלב. כי כאילו הלב יודע שאני מתחכם.

אבל כשאדם עושה את מה שצריך ואז הוא מדחיק - זה ההדחקה הבריאה, זה המנגנון שהקב"ה ברא. זה הדרך להתמודד עם חרדה. לא להכנס לחרדות, לא לברר פרטים, לא לשמוע אפשרויות אולי ככה ואולי ככה, לא להתעסק עם שמועות. להתרכז במה שאנחנו אומרים וכל אחד כפי מה שהוא יכול להתחזק.

זה כל מה שיש לי מרבותי, ולענ"ד כמו שאמרתי מקודם, זה הדבר היחיד שצריך לדעת וזה כל מה שצריך לעשות. מעבר לזה עדיף לא להתעסק.

שיהיה לכולנו גאולה שלימה במהרה בימינו. אמן.

שער ראשון

משאות חיזוק מגדולי ישראל

רשכבה"ג מרן גאון ישראל הגר"ד לנדרו שליט"א

אמירת תהלים

ביום שמחת תורה לאחר תפילת מוסף, הגיע עדכון על ידי נכרי על המצב הקשה, והודיעו למרן שליט"א על כך, מרן שליט"א הורה מיד לומר פרקי תהלים בהיכל ישיבת סלבודקא.

הקפות שניות

כמו"כ הורה מרן שליט"א לבטל את כל אירועי הקפות שניות בכל היכלי הישיבות ובתי המדרש. והוסיף כי יש להרבות בתפילה וחיזוק לרגל המצב הקשה.

צער וכאב

מיד לאחר צאת החג שמע מרן שליט"א פרטים נוספים על המצב הקשה, מרן שליט"א אחז בראשו ואמר בצער וכאב: **אוי ווי אוי ווי, ה' ירחם כמה צרות.**

הקדמת זמן חורף בהיכלי הישיבות

לאחר צאת החג, עלה מרן הגרמ"ה הירש שליט"א לבית מרן שליט"א להתייעץ עמו כיצד לנהוג בעולם הישיבות והאם להישאר בישיבות לחיזוק לימוד התורה, מרן שליט"א ביקש לבדוק עם גורמי ביטחון את רמת הסיכון בהתכנסויות.

כמו"כ מרן הגרב"ד פוברסקי שליט"א שוחח טלפונית עם מרן שליט"א והתייעץ איתו על פתיחת זמן החורף.

לאחר שישב מרן שליט"א זמן רב לבירור הדבר, כתב מרן שליט"א בכת"ק מכתב מיוחד לבני הישיבות הקדושות, כדלהלן:

"הראוי הוא מכל הבחינות, לאור המצב החמור מאד והבלתי ברור, שיוקדם הזמן של החורף ביום א' או ביום ב', כל ישיבה לפי האפשרויות שלה, וכפוף להנחיית הרשויות.

ויהי רצון שניצל במהרה מכל צרה ופגע רע בזכות לימוד התורה של לומדיה דמגנא ומצל"א".

ולאחר מכן חתמו על המכתב אף מרנן הגרב"ד פוברסקי והגרמ"ה הירש שליט"א.

תלמודי התורה

לגבי תלמודי התורה, הכריע מרן שליט"א במוצאי שמחת תורה, כי מחר אסרו חג סוכות, לא יתקיימו לימודים בתלמודי התורה מחשש פיקוח נפש במקומות הלימוד ובדרכים אליהם.

שיר של פגעים

עוד הורה מרן שליט"א במוצאי שמחת תורה, הורה כי אנשים נשים וטף יתמידו בימים אלו באמירת פרק צ"א בתהלים יושב בסתר עליון, ולאחר התפילות בציבור יש לאומרו פסוק בפסוק.

חיזוק לבנות ישראל

במענה לשאלת מנהלי מוסדות חינוך לבנות, בהם יו"ר תנועת בתיה הרב ישעיהו ליברמן שליט"א, במה בנות הסמינרים יתחזקו, השיב מרן שליט"א, "בצניעות ובמידות טובות".

פעילות קירוב

מרן שליט"א נשאל על ידי ראשי ארגון לב לאחים, האם לצאת בימים אלו לפעילות הקירוב ללמוד תורה עם מתקרבים, והשיב:

"היות ועדיין קיים חשש סביר שמחבלים מסתובבים ברחבי הארץ, אין לצאת לפעילות עד שהמצב ישתנה.

במידה וכבר לא יהיה חשש זה, אך עדיין יהיו טילים, ניתן יהיה לצאת וללמד ותורה מגנא ומצלא, תוך הקפדה על ההנחיות".

דברי חיזוק לנשות ישראל

הג"ר שלמה לוינשטיין שליט"א עלה למעון קדשו של מרן שליט"א, על מנת לשאול כמה שאלות בעניני השעה עבור נשות ובנות ישראל, כאשר הדברים שודרו בקו למען אמהות לאלפי נשים.

הרב שלמה לוינשטיין: קשה מאד לאנשים לקבל אחרי 40 יום שכל כך עבדנו את השם, ניסינו להשתדל, פתאום ככה.. כאילו... כמו שכתוב במשנה כעבד שבא למזוג את הכוס לרבו.

מרן שליט"א: "ישרים משפטי ה'. והתשובה היא, לרמות, אסור לרמות, ודאי מידת הדין היום, יש מדת הדין גדולה, התפילה תועיל שלא יהיה יותר חמור, צריכים להתפלל, אבל יש מידת הדין, וזה ודאי פעל הרבה מדת הרחמים, מי יודע מה יכל להיות דברים יותר גרועים.

יש מדת הדין בעולם חמורה, וודאי מה שמתפללים זה מועיל, מה משפטי ד' אנחנו לא יודעים, לא יודעים, אי אפשר להגיד כן ככה.. לא עושים חשבונות שמים, צריכים רק לבקש, לבקש שיהיה טוב, מדת הדין סכנה, וצריכים רחמים שד' יציל אותנו.

ומה שהתפללנו ודאי שהועיל, אבל זה לא הועיל עד הסוף וצריך עוד להתפלל ועוד להתפלל, ולעשות דברים טובים ומעשים טובים. אמרנו ונתנה תוקף, איזו ואיזו, מה זה איזו ואיזו, אנחנו מקוים שיהי' טוב, ודאי שהתפללו הרבה יהודים, וודאי שכל תפלה מתקבלת בשמים והחובה שלנו להתפלל ולבקש, וצריכים להתרחק מדברים קטנונים, מה ד' רוצה מזה? שנתפלל, נבקש, נוותר, נהי' טובים יותר אחד לשני".

הרב לוינשטיין: מה יכולים להגיד לנשים שפוחדות?

מרן שליט"א: "שיאמרו יושב בסתר, כך ר' נסים קרליץ היה אומר, זה מזמור מועיל ויהיה בסדר להגיד פעם ביום או פעמיים ביום, מזמור קטן, וזה סגולה גדולה להינצל, זה הבנתי מר' נסים".

הרב לוינשטיין: עוד משהו שאפשר להתחזק?

מרן שליט"א: "גוט פרום וקלוג, להיות טוב, להיות ירא שמים ולהתנהג בהגיון, זה לא ווארט שלי, ווארט ישן".

הרב לוינשטיין: מה שכתוב בתהילים פרק ב' פסוק ז', אספרה אל חק ה' וגו' על איזה חוק הוא מדבר?

מרן שליט"א: "יש פירושים שונים".

והציע הרב לוינשטיין ברשות מרן שליט"א לבאר: הפסוק אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, הגמרא דורשת את זה על ברית מילה ותורה, אבל הפשט הולך כמו שאתם לא יכולים לקחת את הברית שלי שיש יומם ולילה, אתם לא יכולים לקחת, השמים ואת הארץ ככה גם זרע יעקב ודוד עבדי אמאס, ואם את זה אתה יכול לשנות גם את זה אתה יכול לשנות, זהו חוק בבריאה, יום ולילה חוקות שמים וארץ, ככה רש"י מסביר שזה חוק.

אז אומר דוד מה אתם רוצים מהחיים שלי, אתם באים להלחם נגדי, אספרה אל חק, ד' אמר אלי בני אתה, אתם לא יכולים לשנות את זה, א"כ הפסוק ממשיך כאן גם זרע יעקב ודוד עבדי אמאס מקחת מזרעו משלים אל זרע אברהם ישחק ויעקב כי אשוב [אשיב] את שבותם ורחמתיים. גם זה חוק בבריאה.

מרן שליט"א הגיב: זה פשיטא, מה אתה לומד מזה?

הרב לוינשטיין: אז אם ככה, על הראשונים והאחרונים דבר טוב וקיים לעולם ועד, אמת ואמונה חוק ולא יעבור שאתה הוא ה' אלוקיני ואלוקי אבותינו

גואלינו גואל אבותינו, יוצרנו צור ישועתינו, פודנו מעולם שמך, חוק ולא יעבור, עכ"פ פה כתוב בוודאי שהקב"ה יושיע אותנו וזה וודאי שיהיה, שזה חוק שהקב"ה יושיע אותנו כמו שיש יום ולילה, מתי זה יקרה, ככה גם רש"י מסביר פה.

אמר מרן שליט"א: "ודאי שד' יושיע אותנו, זה כל מטרת הבריאה, אבל הדין החמור מה שיש זה הבעיה, שד' יושיע אותנו אין ספק, אף פעם לא חשבנו אחרת, ולא זה הנידון, אבל אנחנו רוצים שלא ישאיר אלא שישאר, וכולם, כולנו נישאר, ישאיר זה יכול להיות משהו קצת.

מצב חמור צריך לעודד, להתנהג יפה לעשות טוב, גם לא להיות בעצבות, זה לא טוב בעצבות, אמנם אנחנו שבורים, אני לא יגיד בשמחה א"א להיות, אבל מצב רוח, לא לדכא, לא ידכא את אחרים וגם לא את עצמו, לא לדכא, אלא להתפלל ולהתפלל ושוב להתפלל. אנחנו רוצים שכולנו נמצאים כיום לא ניפגע, ה' יעזור כל אחד וכולם לא ניפגע, זה התפילה שצריכים, וודאי שישאר.

מבחינה הגיונית זה מצב לא פשוט, כי הגוים האלו לא באו פתאום אלא תכנית של שנים, הרבה שנים,

ה' יעזור שנשמע בשורות טובות".

דברי חיזוק לאברכים

ביום ג' כ"ה תשרי נשא מרן שליט"א מביתו דברי הדרכה לאברכים, לדעת את המעשה אשר יעשון בימים קשים אלו, הדברים נאמרו במיוחד עבור עצרת חיזוק שנערכה בשידור טלפוני לאלפי אברכים בקו קול מבי מדרשא, ואמר להם את הדברים הבאים:

לאברכים ובני המשפחה, לא להתעדכן במה שקורה מעבר להתענינות כללית, זה גם מפריע ללימוד, זה גם מוסיף דעת מוסיף מכאוב, זה גורם למתח ופחד מיותר, פרק צ"א יושב בסתר זה סגולה להנצל, לשמור על מצב רוח מאוזן ותקין, להיות בקשר עם ההורים והסבים.

פתיחת תלמודי התורה

לאחר התייעצות מנהלי תלמודי תורה רבים עם מרן שליט"א בענין פתיחת תלמודי התורה בימים אלו.

הורה מרן שליט"א שבהתאם למצב הנוכחי הוראתו בענין היא:

כל מנהל יעשה כפי הבנתו כמובן בכפוף להנחיות הזהירות הנדרשות, אין הוראה לפתוח ואין מניעה, וליידע את ההורים שזה רשות, ולסיים את הלימודים לפני השקיעה כך שהילדים יספיקו להגיע לביתם לפני החשיכה.

וכמובן שבאזורי הדרום ובמבני קראוונים שיש בזה סכנה אין לקיים לימודים.

מנכ"ל החינוך העצמאי הרב אליעזר סורוצקין עלה לבית מרן שליט"א להתייעץ עמו בדבר פתיחת שנת הלימודים לילדי החינוך העצמאי, ואמר לו מרן שליט"א, שאם ההוראות הביטחוניות מאפשרות חזרה הוא שמח מאד, ומברך שלא תצא תקלה תחת ידינו.

כמו"כ מנהלי תלמודי התורה בבני ברק הרב אליהו פרידלנדר, הרב שמואל הלוי, הרב אברהם גומבו, והרב קרליבך, נכנסו להתייעצות ממושכת בבית מרן שליט"א לגבי אופן פתיחת הלימודים.

פתיחת גני הילדים

מרן שליט"א נשאל, האם אפשר לפתוח את גני הילדים הימים אלו.

בשבוע הראשון של המלחמה השיב מרן שליט"א, שילדים קטנים אין תועלת בכך שישבו ללימודים, ולכן עדיף שלא יתחילו עדיין.

אך ביום ראשון ל' תשרי, נשאל מרן שליט"א, שכעת האברכים מתחילים את הזמן בהיכלי הכוללים, ויש נשים שעובדות בימים אלו, ואם הילדים יישארו בבית, האב יצטרך להישאר עימם ולא ללכת לכולל, והורה מרן שליט"א: אם ההורים רוצים והמנהלים רוצים, אפשר לפתוח, אך בכפוף לכללי הזהירות.

כמו"כ הנהלת רשת הגנים בראשות המנכ"ל הרב ישראל גולומב נכנסו לקבלת עצה והדרכה מרבן של ישראל שליט"א לגבי אופן פתיחת הגנים בתקופה זאת.

בסוף דבריו אמר מרן שליט"א שצריך להימנע ולא לדבר על המלחמה ליד הילדים שלא ישמעו ויבהלו. וגם למבוגרים טוב לשתוק ולא לדבר.

פתיחת הישיבות לצעירים

מרן שליט"א הכריע לפתוח את הישיבות הקטנות בתחילת זמן חורף כרגיל, בהתאם לשמירה על נתוני הביטחון והיכולת לשמירה על הכללים, והורה לראשי הישיבות הקטנות שעלו למעונו, שכשיש אזעקה חובת ההשתדלות הוא לרדת למחסה, ולהכין את התלמידים מראש שיצאו בצורה מסודרת מתוכננת ורגועה, ומי שלא יספיק לא נורא.

בחורי ישיבות המתגוררים בחו"ל

מרן שליט"א נשאל ע"י בחורים המתגוררים בחו"ל ולומדים בישיבות גדולות בארה"ק, ששלחו לשאול האם יש להם לשוב לארץ ישראל במצב הנוכחי השורר בארה"ק, והשיב: בני חוץ לארץ שאינם מפחדים, והוריהם אינם מפחדים, שיחזרו ללמוד כאן, ותורה מגנא ומצלא.

קידושי חתן בראשית

מרן שליט"א נשאל, האם יש לערוך אף השנה את קידושי חתן בראשית בבתי הכנסיות וקהילות הקודש כמנהג ישראל מידי שנה, או שעקב המצב יש להימנע מכך, והכריע מרן שליט"א: לעשות בצורה הרגילה ובצמצום הזמן.

דברי חיזוק לתלמידי ישיבת מגדל עוז

מרן שליט"א נשא דברי חיזוק וברכה לתלמידי הישיבה הגדולה מגדל עוז, וזה לשון קדשו:

לבני הישיבה היקרים, ישיבת מגדל עוז בראשות מכובדי הגאון הגדול ר' יחזקאל אתרוג שליט"א, הנני בזה לאחל לכם לקראת התחלת הזמן הבא ברכת הצלחה רבה בלימודכם בכל תהלוכותיכם כבני תורה הדבקים ושקועים בלימודה ובעיונה, ותשמעו ותאזינו לכל מה שמלמדים ומדריכים אתכם רבותיכם שליט"א, ואז תהיו מאושרים בכל מילי דמיטב.

בני הישיבות הם אלו שמגינים

בימים האחרונים העלו גורמים שונים בפני מרן שליט"א טענות על כך שכביכול צריך בתקופה קשה זו שבני הישיבות יגישו סיוע ועזרה לחיילים ולבוא לבקר את הפצועים. והשיב רבינו: חס ושלום! מי ישמור עלינו? בני הישיבות שיושבים והוגים בתורה הם אלו שמגינים על כולנו!

דברי חיזוק להורים

מרן שליט"א נשא דברי חיזוק עבור ההורים, ואמר:

צריך לדעת שהקב"ה עושה שאנשים יפחדו כדי שיתעוררו לעשות תשובה, מה שקרה הוא בגלל שהיה מידת הדין והקב"ה נתן עונש.

אבל לגבי הילדים חשוב לדאוג שהם לא יפחדו, על ידי שיאמרו להם שבעזרת ה' זה יחלוף בקרוב וכולנו נמצאים ביד ה' ומתפללים אליו שיעבור הכי מהר.

ההורים גם צריכים לשמור שהילדים ישמעו כמה שפחות ממה קורה כדי שהם לא יהיו לחוצים, כמו כן חשוב לשדר נוחות ונועם בבית, יש להתחזק בבין אדם לחבירו בלהיות יותר טוב אחד לשני ולוותר אחד לשני, ולהרבות תורה.

לימוד התורה בהתמסרות ובשקיעות

בערב שבת קודש פר' נח, כתב מרן שליט"א מכתב חיזוק מיוחד עקב המצב עבור 'יושבי האהלים' - לומדי וקוראי גליונות 'אהלי זרעים' 'אהלי טהרות' 'אהלי שבת'.

משא חיזוק לתושבי טורונטו

מרן שליט"א נשא דברים מביתו בשפת האידיש, במיוחד עבור כינוס חיזוק ענק שהתקיים בעיר טורונטו.

להלן תרגום דברי מרן שליט"א מאידיש ללשון הקודש:

לכינוס החשוב של כינוס התחזקות של אברכים ונכבדי עם בעיר טורונטו במדינת קנדה, עיקר ההתחזקות צריך להיות בלימוד התורה בשקיעות בלימודה כל אחד לפי ענין לימודו, ולמחזקי תורה אנו אומרים כמה גדול וחשוב החזקת תורה ולומדיה, להיות מתמכי דאורייתא במסירות ובנדיבות לב כהנה וכהנה, כי הם חיינו ואורך ימינו כי אנו עם ה'.

ואנחנו יושבי ארץ ישראל מבקשים ממכם אחים יקרים אחינו בני ישראל בכל מקום שהם, תצטרפו לצער שלנו, ובתפילה לבוא עולם שישלח ישועה בקרוב למצב הקשה שלנו פה, ישלח ה' ישועתו בקרוב מכל הצרות ומרעין בישין שאנחנו סובלים פה בתקופה האחרונה, וישועת ה' כהרף עין אמן.

מעמד תפילה לילדי ישראל

מרן שליט"א הורה, כי בעקבות המצב הקשה השורר בארץ הקודש, יש לערוך מעמד תפילה על ידי כל ילדי ישראל, שיזעקו בתפילה ובתחנונים לפני הקב"ה שיחוס וירחם על כלל ישראל, ובפרט על הנתונים בשביה.

סדר התפילה נערך לבקשת מרן שליט"א על ידי המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א שתיקן לומר בנוסח כדלהלן:

ז' פרקי תהילים: מזמור י"ג פסוק בפסוק, מזמורים כ', צ"א, ע"ט, כולם יחד. מזמור קכ"א פסוק בפסוק, מזמור ק"ל כולם יחד, ומזמור קמ"ב פסוק בפסוק, סליחה מתוך בה"ב שני קמא - ישראל נושע בד', י"ג מידות, קבלת עול מלכות שמים ואבינו מלכנו כולם יחד.

מרן שליט"א נשא דברים לקראת המעמד ואמר: "בזמן שמידת הדין תפילת תשב"ר בכוחה להציל את השרויים בצרה ולהגן על הכל". והוסיף מרן שליט"א: "יש להרבות בתחנונים בעד הנמצאים בשביה אשר קשה מכולם".

המעמד האדיר נערך ביום שני קמא [ח' חשון] בשעות הבוקר, על ידי רבבות תינוקות של בית רבן, בכל תלמודי התורה ובתי הספר בכל רחבי ארץ הקודש, כאשר מאות ילדים התכנסו בבית מדרש הסמוך למעונו של מרן שליט"א בשכונת גבעת רוקח בבני ברק, שם התקיים המעמד המרכזי בראשותו יחד עם מרן הגרמ"ה הירש, מרן הגר"י זילברשטיין, הגר"ש גלאי שליט"א, הגר"ח פיינשטיין, והגרש"ש זקס שליט"א, כאשר באותה שעה התכנסו מאות ילדים בירושלים יחד עם מרן הגר"ד כהן, המשגיח הגה"צ רבי דן סגל, והגר"ר אלבז שליט"א, וממקומות אלו הועברה עצרת התפילה בשידור חי לכל תלמודי התורה ובתי הספר, כאשר רבבות ילדי ישראל מאזינים לדברי גדולי ישראל, ולאחר מכן כולם זועקים בתפילה יחד.

המעמד נפתח בדברים מרגשים ממרן הגר"י זילברשטיין שליט"א, כאשר באמצע המעמד נכנס מרן גאון ישראל שליט"א, ומרן הגר"י זילברשטיין שליט"א הכריז: "כולם צריכים לעמוד בפני מורנו ורבנו שליט"א", ולאחר מכן לבקשת מרן גאון ישראל שליט"א המשיך מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א את דבריו.

לאחר מכן נשא מרן גאון ישראל שליט"א את המשא המרכזי, ואמר בפני הילדים את הדברים הבאים:

"ילדים יקרים, מה רבה חשיבות התפילה של תינוקות של בית רבן שלא טעמו טעם חטא.

דעו לכם כי הכל מאת ה' שהוא רחום וחנון וכל משפטיו אמת.

תקוותנו כי בזכות תפילתכם כעת בכל מקום ומקום, נזכה לישועת השם מכל צרותינו כהרף עין, אמן".

לאחר מכן השתתף מרן שליט"א במשך שעה ארוכה במעמד התפילה האדיר.

מרן פוסק הדור הגר"מ שטרנבוך שליט"א

אנא ה' הושיעה נא

בשמחת תורה שהה מרן שליט"א בישיבתו בבית שמש יחד עם תלמידיו בני הישיבה. בבוקר בעיצומו של אמירת הלל, נשמעו אזעקות. רבים מבני הישיבה התקרבו להסתופף בסמוך למרן שליט"א לחסות בצילו בשעת האזעקות, וההלל נאמר בהתרגשות עצומה, ובפרט באמירת אנא ה' הושיעה נא נשפכו נחלי דמעות כמים ממרן שליט"א.

לאחר אמירת הלל עודכן מרן שליט"א על המצב, והתבטא בזה"ל: "כבר תקופה שהנני מתריע על זאת כי עלינו להרבות ברחמי שמים, וכפי הנראה דיברתי לקירות".

להתפלל בכוונה

לאחר מכן נשאל מרן שליט"א מבני הישיבה מה לעשות: והשיב "להתפלל בכוונה". כמו"כ הורה מרן שליט"א לומר פרקי תהלים בציבור קודם ההקפות.

פירוד מהרשעים

לאחר מכן דיבר מרן שליט"א עם תלמידיו שצריך פירוד גמור מהרשעים, וכפי שהיה רגיל לומר המהרי"ל דיסקין זיע"א, שהדרך להינצל בחבלי משיח לפני הגאולה הוא להיפרד לגמרי מרשעים ולא להתחבר אליהם וגם לא להסתכל לעברם, ולחיות בתוך חיים של תורה וכעין 'תיבת נח' המובדלים מחיי הרחוב החופשי, ורק כך אפשר להינצל. מרן שליט"א הוסיף בכאב, כי היום לא רק שלא מתבדלים מהרשעים, אלא גם נעשים שותפים עמם.

מסירות נפש

עם צאת החג, בעודו אוזז בספר התורה, נשא מרן שליט"א דברים בפני תלמידיו בהיכל ישיבתו בבית שמש, ואמר להם את הדברים הבאים:

"שכל אחד יילך ללמוד כי כל מעט שלומדים הוא מציל. הסכנה גדולה מאוד לא רעל הנמצאים בקו החזית, אלא גם עלינו. הסכנה מתקדמת עוד ועוד, ואי אפשר עוד לידע מה יהא כאן. צריך אמונה שהקב"ה יעזור, אבל כדי שהקב"ה יעזור צריכים אנו להראות שאנחנו מסכימים לעשות גם משהו קשה במסירות נפש עבור הקב"ה, ולכן כל אחד יקבל על עצמו עכשיו שילמוד גם בזמני קשיים ויראה נפלאות בעזרת ה'".

הקפות שניות

במוצאי שמחת תורה, נשאל מרן שליט"א על ידי כמה וכמה היכלי תורה ושיבות וחסידות אם לערוך הקפות שניות, והשיב שיש לערוך הקפות אבל שיהא באופן הניכר שממעטים בשמחה, ועדיף לערוך בלי מוזיקה ועכ"פ שיהא ניכר היטב שממעטים בשמחה. ואכן בהיכל ישיבת מרן שליט"א ביטלו את המוזיקה בהקפות שניות וקיצרו בהם.

פתיחת תלמודי התורה

נשאל מרן שליט"א ממנהלי תלמודי תורה האם יש לפתוח את תלמודי התורה, והשיב שפשוט שיש לפתוח כדי לזכות להבל פיהם של תינוקות של בית רבן שבזכותם העולם עומד, והוסיף "אם לא פותחים החיידרים אז הם עלולים לנצח" רח"ל.

דחיית חתונות

סיפרו למרן שליט"א (באסרו חג שמחת תורה) שיש שדוחים חתונות בגלל איסור התקהלות, ואמר מרן שליט"א שאין צורך לדחות.

אם בני חו"ל יכולים להישאר

נשאל מרן שליט"א מתושבי ארה"ב שבאו לארץ הקודש לחוג את חג הסוכות, והיה בדעתם להישאר כאן בארץ הקודש עוד כמה ימים לאחר שמחת תורה, האם להקדים הטיסה לחזור לארה"ב מוקדם ככל האפשר או שניתן להישאר

בארץ, והשיב מרן שליט"א שאפשר להישאר כעת בארץ ואין צריך להיבהל לחזור מיד לארה"ב, אך הוסיף שצריך להיות מוכנים באם יהא שינוי ח"ו אז יתכן שישתנה המצב ויהא רצוי לחזור לארה"ב.

מה לעשות להמתיק מידת הדין

נשאל מרן שליט"א (באסרו חג שמחת תורה) מה ניתן לעשות להמתיק מידת הדין, והשיב: "תורה, יראת שמים, פחד מחטא, ותפילה עם דמעות לבטל גזר דין". והוסיף עוד מרן שליט"א, שיש ליזהר לא להיות במקומות סכנה, כי בשעה שניתנה רשות לשטן להשטין אינו מבחין בין צדיק לרשע.

"תשב ותלמד ותשכח מהכל"

בחור ישיבה בא למרן שליט"א וביקש ברכה לזמן החדש, אמר לו מרן שליט"א: "תשב ותלמד ותשכח מהכל".

אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים

ביום שני כ"ד תשרי לאחר תפילת שחרית, עורר מרן שליט"א על כך שחובת השעה להתבונן שאין לסמוך על כח הצבא, ובדווקא סיבב הקב"ה את הגזירה באופן זה ששיבר את גאוות הצבא וביטל את ה'כוחי ועוצם ידי' שלהם, כדי שנבוא להכרה ברורה שאין אנו שמורים מחמת הצבא כלל ואין אנו מובטחים מחמתם, אלא נתלה עינינו לקב"ה בלבד מתוך הבנה שאין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים בלבד.

והוסיף מרן שליט"א, שלפני פחות מחודש ימים, נשא ראש הממשלה דברי חירוף וגידוף, באומרו ליושבי ארץ הקודש שלא ייצאו לאוקראינה כיון שכבר הוכח באירופה שהקב"ה לא שמר על היהודים (עפ"ל), וכביכול רק בארץ הקודש יכולים לחיות כיון שיש כאן צבא שישמור ויגן... ולכן כעת הראה לנו הקב"ה שאם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר, וכל כוחם וגבורתם כאין ואפס ממש, וזקוקים אנו רק לעזרתו ושמירתו של השי"ת בכל מקום.

מרן שליט"א הוסיף וסיפר מה ששמע מפיו של הגאון ר' מרדכי פוגרמנסקי זצ"ל שלעג על המדינה וביטלה מכל וכל, והסתכל עליה כאסיפה של כמה שתלטנים אשר מינו ראש לעצמם, וכלשונו "שנים-שלוש בחורים שחושבים שיכולים לנהל מדינה".

והתבטא מרן שליט"א, שהוא נזכר בדברי מרן הגר"ח הלוי מבריסק זי"ע שאמר: "אני הולך ברחוב בבריסק ובסמוך אלי הולך גוי. הגוי רוצה להרוג אותי, ויכול להרוג אותי, אז למה אינו הורג אותי? רק כי ה' עוצר בעדו", וגם כאן ראו כולם כי ברגע שהשי"ת לא עצר בעדם, ממילא הם הרגו אותנו, וכל מה שעד עכשיו לא אירע כזאת - אין זה אלא מפני שהשי"ת עצר בעדם עד עכשיו.

מכתב חיזוק

ביום שני כ"ד תשרי, כתב מרן שליט"א מכתב חיזוק מיוחד לעורר על חובתנו בשעה קשה זו.

פדיון נפש

לאחר כתיבת המכתב, בו כתב מרן שליט"א: "וסגולה לשמירה לכל ראשי ואבות המשפחות אשר ביכלתם ואפשרותם לערוך פדיון נפש כפי שגילה הרמב"ן ז"ל, ליתן איש כופר נפשו כפי המספר העולה לשמו (של ראש המשפחה, ויועיל עבור כל המשפחה) והעביר המעות לעניים להנצל מכל רע", הקימו בקופת העיר קרן 'פדיון נפש' ליתן כל אחד פדיון נפש כמנין שמו ולהעביר המעות לעניים.

מרן שליט"א עצמו הפריש פדיון נפש 345 ש"ח כמנין מש"ה ל'קופת העיר', כשהוא כותב בכת"ק: "לכבוד קופת העיר פדיון כופר נפש לינצל מאיבה ומלחמה, משה שטרנבוך כ"ד תשרי תשפ"ד".

שמירת הלשון

נשאל מרן שליט"א על ידי רב אחד שהולך לדבר דרשה לפני בנות ישראל, על מה יש לעורר בפניהם להתחזק בעקבות המצב, והשיב מרן שליט"א "לא

לפטפט לשון הרע". ונשאל עוד אם לעורר על עניין הצניעות, והשיב "לעורר שלא ללכת בפאות ארוכות, וכן לא להתבלט בבשמים או בצבע הפנים באופן בולט, שדבר זה מסלק את השכינה מאתנו רח"ל, וכשהשכינה אינה שורה אצלינו הרי אנו מופקרים כאיילות השדה רחמנא ליצלן".

מרן ראש הישיבה הגרב"מ אזרחי זצ"ל

דברי חיזוק ממיטת חליו

מרן ראש הישיבה זצ"ל היה שרוי במצב רפואי קשה בכל התקופה האחרונה, אולם בימיו האחרונים חל שיפור ניכר במצבו, ובני ביתו עדכנו אותו על המתרחש בארץ הקודש בתקופה קשה זו.

ביומו האחרון, התבטא מרן זצ"ל ממיטת חליו בנוגע למצב השורר בארץ הקודש, ואמר כי יש להתחזק בתורה ויראת שמים, ועל הציבור להיות באחדות, ועיקר העבודה האמונה השלימה שאין עוד מלבדו.

ונותרו הדברים כצוואה לדורות, כאשר דברים אלו היו ההוראת האחרונות ממרן זצ"ל קודם פטירתו.

מרן ראש הישיבה הגרב"ד פוברסקי שליט"א

חיזוק בתורה תפילה וצניעות

עם היוודע דבר האסון הקשה, קרא מרן שליט"א להתחזק בתפילה ובתחנונים לבורא עולם, והוסיף שבני התורה נקראים להרבות בתורה ובתפילה, ובנות ישראל יקבלו על עצמן חיזוקים בצניעות ובאמירת תהלים.

אמונה ובטחון

מרן שליט"א הוסיף ואמר כי חובה להרגיע את בני הבית באמונה וביטחון בהשי"ת כי לא יטוש ה' עמו, ובזכות האמונה והתפילה ניוושע.

הקדמת זמן חורף

עם צאת החג שוחח מרן שליט"א טלפונית עם מרנן הגר"ד לנדו, הגרמ"ה הירש, והגר"ד כהן שליט"א, ואמר להם כי לדעתו יש להקדים את תחילת זמן חורף עקב המצב הקשה השורר בארה"ק.

לאחר מכן שוחח מרן שליט"א עם נשיא הישיבה הגר"א כהנמן שליט"א, ועם ראשי הישיבות הגר"י רוזן, הגר"י חברוני, והגרש"ב סורוצקין שליט"א, והורה להם שיש לדאוג שיתחילו את זמן החורף בהקדם האפשרי. וכן פנה מרן שליט"א ליו"ר ועד הישיבות הגרח"א קאופמן שליט"א, וביקש ממנו שיפעל לתיאום הדבר מול הרשויות.

דברים שנשא לתלמידיו

ביום ראשון, פנה מרן שליט"א באופן אישי בהקלטה מיוחדת עבור תלמידיו בני ישיבת פוניבז', ואמר להם את הדברים הבאים:

"אני כעת פונה לכל תלמידיי, תלמידיי היקרים, תלמידי הישיבה.

אז המצב הוא קשה, צריכים הרבה זכותים, לעצור את המצב הזה.

ואני מבקש מכולכם, תבואו להתחזק יחד אתי, ותבואו היום אחרי הצהרים לישיבה, ומחר אני יגיד שיעור פתיחה. כדאי לכם לבוא.

אני רוצה להוסיף שגם דיברתי עם ר' אליעזר כהנמן, והוא גם חושב ככה.

כולנו יחד נתחזק, והקב"ה יעזור שנעבור את המצב הזה.

נתחזק בדברי תורה, זה הדבר שמציל אותנו".

לא תעמוד על דם רעך

מרן שליט"א עורר בחשיבות פתיחת הישיבות "כל דקה של תורה מצילה חיים, אסור לנו להתמהמה, לא תעמוד על דם רעך".

לא עושים חשבונות

היו שטענו בפני מרן שליט"א, כי אם יתחילו את כעת את הזמן, הדבר יכול לגרום רפיון בהמשך הזמן, כיון שלא היה לבחורים בין הזמנים. והוסיפו לטעון, כי לפני חמישים שנה במהלך מלחמת יום הכיפורים בה בוטל כליל בין הזמנים של חודש תשרי, אחר כך זמן החורף כולו התנהל בעצלתיים ומשכך אולי ראוי לתת לבחורים כמה ימי מנוחה.

מרן שליט"א השיב על כך: בזמן של מלחמה לא עושים חשבונות כאלו, כעת זה מצב של פיקוח נפש, וכעת חייבים את זכות התורה, כי אנחנו יודעים ומאמינים שתורה מגנא ומצלל, ואסור ואין להתחשב במה שיהיה בהמשך! פיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה!

שיעור פתיחה

ביום שני מסר מרן שליט"א שיעור פתיחה בהיכל ישיבת פוניבז', ובו אמר את הדברים הבאים:

"חז"ל אומרים עת צרה היא ליעקב וממנה יושע, השנה הזאת והזמן הזה זה יום מיוחד, זכות גדולה היא כל מי שבא ולהם צריכים להגיד ברוכים אתם לה' ברכונכם מבית ה', אני רוצה להגיד לכם מדרש, זה כתוב במדרש, בפעם הראשונה שבאו לארץ, היה יהושע בן נון אחר כך היה גלות נבוכדנצר, אחר כך היה גלות שניה של רומי טיטוס, גלות שלישית כבר לא יהיה זה מובטח מהקב"ה, עד כאן".

כעת יבנה בית המקדש, בית שלישי, וכשבאנו לארץ בהתחלה, כתוב במדרש: אמר הקב"ה רב לכם סב את ההר הזה, פנו לכם צפונה, אומר המדרש בדברים [דב"ר איט], מה זה פנו לכם צפונה, אגב כתוב שבסוף הימים המלחמה תהיה עם ישמעאל, זה גם כתוב במדרש, סמוך לביאת המשיח זה יהיה עם ישמעאל.

אמר רבי חייא אמר להם אם ראיתם אותו שמבקש להתגרות בכם אל תעמדו כנגדו אלא הצפינו עצמכם ממנו עד שיעבור עולמו הוי פנו לכם צפונה, אמר

רבי יהודה בר שלום אמרו לו ישראל ריבוננו של עולם אביו מברכו "על חרבך תחיה", זה הרי היה הברכה של יצחק לעשו, וזה כולל גם את ישמעאל, אביו מברכו על חרבך תחיה ואתה מסכים עמו?! אומרים לקב"ה אתה מסכים איתו? שבע מאות הרוגים, נורא ואיום! אמר הקב"ה הצפינו עצמכם מפניו, ולהיכן נברח, אמר להן אם ראיתם שמזדווג לכם ברחו לתורה, ואין צפונה אלא תורה שנאמר (משלי ב') "יצפון לישרים תושיה".

הכל כתוב ממש, מקוים כמו שכתוב. עכשיו הזכות הגדולה של הישיבה, תראו זה ממש חרב, ואומרים לקב"ה שמענו בקולך, בשעת חרב הדבר היחיד שאפשר להציל אותנו זה פנו לכם צפונה, הצפינו עצמכם בתורה, ואנחנו כולנו יחד, נתחיל ללמוד מסכת גיטין, ונצפין עצמנו בתורה הקדושה, ונלמד את כל המתיקות שיש בתורה".

השתתפות בצער

ביום רביעי כ"ו תשרי, נשא מרן שליט"א בישיבת פוניבז' דברים נוקבים בחובת השעה, השתתפות בצער אחינו בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה, ועורר בדבריו כי "חייבים להרגיש את הכאב של השני ולבקש רחמים מהקב"ה, אנחנו פצועים" להלן דבריו המלאים:

לפני השיעור אני רוצה להגיד כמה מילים שאני מרגיש כעת בלבי על הצער הגדול שקורה כאן בעם ישראל, 1200 הרוגים, ופצועים, זה פחד נורא, צריכים להתרגש, אני אגיד לכם, הייתי פעם בירחי כלה בלונדון אמרתי שם גם שיעור וגם שיחה.

רציתי לפגוש את הגה"צ רבי יהודה זאב סג"ל זצ"ל הוא היה צדיק גדול במנשסתר, נסענו אז כמה שעות עד שהגענו, והוא שאל אותי מה אמרתי בירחי כלה, רצה לדעת מה דיברתי.

אמרתי לו - כתוב במדרש בויקרא (ויקרא רבה ד' ו') תני חזקיה שה פזורה ישראל, נמשלו ישראל לשה, מה שה כשלוקה על ראשו או באחד מאבריו כל אבריו מרגישים, כך ישראל וכו', כתוב כאן חידוש גדול, כשאחד כואב לו היד,

ודאי שהוא לא מרגיש טוב, אבל ישאלו אותו מה יש לך? הוא יאמר כואב לי היד, אחד יגיד כואב לי הראש, וכדומה אבל כששה לוקה על ראשו אז הכאב שהוא מרגיש זה בכל אבריו במידה שווה, שה הוא אחרת מכל הבעלי חיים ככה חז"ל אומרים, כל אבריו מרגישים.

זה כתוב כאן, מחוקי הבריאה בטבעו של עולם של כל בעלי החיים יש חילוק אברים, אבל בכל בעלי חיים כואב היד כואב הרגל, אצל שה זה לא ככה, כשכואב לו היד אז כל האברים כואבים, זה חידוש. הוא זצ"ל מאד התרגש מהרעיון עד שנשקני על מצחי, והראני שהחפץ חיים בשער התבונה פרק ו' מרמז על רעיון כעין זה.

וכלל ישראל זה גם ככה, אנחנו שה פזורה ישראל, כלל ישראל זה לא סתם אחד, יש מאמר של הסבא מרן המשגיח רבי ירוחם זצ"ל, במאמר איחוד הנפשות הוא מאריך שם מה זה נקרא ואהבת לרעך כמוך, שנאמר רעך כמוך, זה כמוך ממש, כי אנחנו באמת אחד, ככה מאריך שם רבי ירוחם.

אז כשאנחנו רואים היום פצועים אז לא הם הפצועים אני הוא הפצוע, אחד שבור לו היד שבור לו הרגל, לי שבור היד ולי שבור הרגל, זה אנחנו צריכים להרגיש, וזה חובה, זוהי המידה של כלל ישראל ואהבת לרעך כמוך, כמוך ממש.

ולמדנו מידה זו ממשה רבינו, בפרשת שמות נאמר וַיְהִי בַּיָּמִים הָהֵם וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל אָחִיו וַיָּרָא בְּסִבְלָתָם (שמות ב' י"א) אומר רש"י הק' בשם המדרש נתן עיניו ולבו להיות מיצר עליהם. משה רבינו כשהיה תינוק הוא גדל בבית פרעה, וכשגדל יצא משה לרחוב, והוא שומע שהיהודים מתענים וכואבים, אז הוא רצה לראות את זה, הוא בא וראה איך שהיהודים סובלים, מה זה וירא בסבלותם.

מה הוא ראה, הוא ראה שיהודים הולכים כפופים עם משא על הראש, הוא נתן עיניו ולבו להיות מיצר עליהם, וכתוב במדרש עוד יותר שמשה רבינו היה נותן כתיפיו ומסייע, וירא בסבלותם זה לא להביט מהצד אלא להשתתף ממש בצער השני אם הוא ראה יהודים הולכים כפופים וכל אחד סוחב משאות על

הראש, אז הוא ירד מבית פרעה ומרגיש בגופו את צערן של ישראל. ובאמת הנהגת הקב"ה עמנו היא ג"כ במידה זו של בכל צרתם לו צר, וכשהקב"ה בא לגאול אותנו ממצרים הוא אמר למשה רבינו רֵאֵה רְאִיתִי אֶת עֲנִי עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם וְאֶת צַעֲקָתָם שָׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נִגְשָׁיו כִּי יָדַעְתִּי אֶת מַכְאֲבֵיו (שמות ג' ז') הוא לא אמר ראיתי את מכאביו, לא!!! ידעתי את מכאביו, הקב"ה היה ככה, במצרים כשאנחנו סבלנו, אז הקב"ה הרגיש שהוא כואב לו, ידעתי, אני מרגיש וחי את הכאב הזה, כך צריכים להיות.

זה מה שצריכים אנו לדעת בשעה זו, אנחנו חייבים בשעת צרה להיות מאוחדים כל כך להרגיש את הכאב, לא לדעת שכואב לו אלא להרגיש שזה כאב שלי.

אנחנו צריכים להרגיש ככה, בשעת צרה זו אם רוצים אנו לבקש רחמים מהקב"ה, אז לא סתם מבקשים שירחם על הפצועים, אלא אנחנו פצועים, אני פצוע, וכל אחד ירגיש אני פצוע, בלי יד ובלי רגל, וכך אני מבקש מהקב"ה רחמים, עמך ישראל בוכה, ישראל בכזו מין צרה, כולם ירגישו בשעה שמבקשים רחמים רבוננו של עולם תרחם עלינו כואב לי הראש וכואב לי היד וכואב לי הרגל וכל מה שיש.

כך צריכים להיות, ואם נשתדל ככה זה יעורר אותנו לתפילה מעומק לב ולומר תהלים להגיד לקב"ה כל כלל ישראל כולם כולם בוכים בצרות צרורות אולי ה' ירחם עלינו ויוציאנו מצרה לרווחה, ה' יעזור.

בחורי ישיבות בני חו"ל

מרן שליט"א נשאל על ידי ראשי 'אגודת ישראל' בארה"ב בעניין חזרתם של בני חוץ לארץ הלומדים בישיבות בארץ ישראל. והשיב כי מי שרוצה לחזור ארצה בוודאי שיכול לשוב אך מי שהוא, או הוריו, חוששים מאד - יכול להישאר בחו"ל.

אשה החוששת מאוד ורוצה לשוב לחו"ל

מרן שליט"א נשאל על ידי רב קהילה מירושלים, עבור זוג צעיר, בני חו"ל, שהאישה מאוד חוששת מהלחימה עד כדי כך שאין ביכולתה לתפקד מרוב

חשש, ולכן היא רוצה לחזור לבית הוריה לתקופת מה. מרן שליט"א השיב כי למרות שההוראה הכללית היא לא לצאת מארץ ישראל, מכל מקום כהוראה פרטית הרי הבעל התחייב בשעת הקידושין לדאוג לאשתו ואם השהות בארץ גורמת לה פחד שיכול להזיק לה הוא מחוייב להתחשב בזה ולשוב עמה לארץ מולדתה.

הליכה למקלט באמצע התפילה

הגרי"י פינקוס שליט"א רב הקהילה החרדית באופקים שלח לשאול את מרן שליט"א בדבר הכניסה למקלטים באופן כללי ובשעת התפילה, מרן שליט"א הורה, כי מחוייבים להקפיד על הוראות פיקוד העורף בעניין ההתמגנות הנצרכת, וכך גם מחוייבים להפסיק את התפילה, הן תפילת לחש והן חזרת הש"ץ, לצורך שהייה במרחב מוגן.

נסיעה מב"ב לכולל בתל אביב

ביום חמישי שעבר, נשאל מרן שליט"א על ידי ראש כולל מתל אביב שהאברכים מגיעים לכולל מב"ב, האם להעביר את הלימוד לב"ב בעקבות המלחמה, מרן שליט"א השיב: לא רק שלא להעביר לב"ב אלא להוסיף עוד אברכים שיבואו ללמוד בת"א גם הם צריכים הגנה של התורה וכל אברך שלומד תורה תורתו מגינה על מקומו.

הצפינו עצמכם בתורה

בחור ישיבה תלמיד אחת הישיבות בדרום הארץ נכנס למעונו של מרן שליט"א בשאלה מה לומר להוריו החוששים שישבו לישיבה בעקבות המצב הקשה.

אמר לו מרן שליט"א: כשכלל ישראל נכנסו לארץ ישראל אמר להם הקדוש ברוך הוא אל תפחדו, ולמה שלא יפחדו, הרי יש פחד מהמלחמה, התשובה היא פנו לכם צפונה, תצפינו עצמכם בתורה, זאת אומרת שזו התרופה למצב

היום, מפחדים מטילים, צריכים מקום מוגן, המקום המוגן הוא שלומדים תורה, זה אני עונה לך וזה תשובה על הכל.

מרן שליט"א נשאל, האם אפשר לומר בשמו להורי הבחור שיסע לשיבה ? השיב מרן ראש הישיבה שליט"א: הקב"ה אמר פנו לכם צפונה, פחדו מהמלחמה אז הוא אמר אל תפחדו תצפינו את עצמכם בתורה, זה אמר הקב"ה, זה במדרש כתוב פנו לכם צפונה, נו אז מה אתם צריכים, אם הקב"ה אמר אז זה העצה אז תעשו ככה.

תפילת תינוקות של בית רבן

מרן שליט"א נשא דברים לקראת מעמד התפילה שהתקיים על ידי רבבות ילדי ישראל, ואמר: "תפילת תינוקות של בית רבן תפילה מיוחדת היא, שלא טעמו טעם חטא, ותפילתם היוצאת מפה טהור עולה עד כסא הכבוד להושיע את ישראל".

מרן שליט"א הוסיף וביקש שיעוררו בכינוס על חובת שמירת הלשון מלשון הרע, כי כוחינו בימים אלו בפה, ואם הפה אינו נקי אין תפילתנו ותורתנו מגינים.

מרן ראש הישיבה הגרמ"ה הירש שליט"א

דברי חיזוק בחובת השעה

במוצאי שמחת תורה לאחר תפילת ערבית, נשא מרן שליט"א דברים בהיכל ישיבת סלבודקא, ואמר לתלמידיו בני הישיבה את הדברים הבאים:

"הדבר הראשון שאנחנו צריכים כעת, זה להרגיש את ההשתתפות איתם, בכל תפילה להזכיר אותם, הרבה תהלים להגיד.

זה דבר אחד, ביחס לחיוב ועבודה הפרטית של כל אחד ואחד ביחס לנושא הזה, השתתפות, השתתפות מלאה!

ביחס לענין של הישיבה, יתכן מאוד שנבטל את הבין הזמנים, לא יתכן שיהיה מצב שיהיה מלחמה ואנחנו חלילה לא לומדים.

אפילו אם לא נבטל מאיזה סיבה את בין הזמנים, אבל אסור לאף אחד לעשות שום טיול, או ללכת סתם ברחוב, אלא להיות או בבית או בבית המדרש, זהו, זה המקומות שצריך להיות!

אחרת זה ממש חילול ה' שאין כמותו, וגם פיקוח נפש!

השי"ת יתן שירפא את כל החולים, והקב"ה ינקום בכל הרשעים, ואנחנו נוכל לחזור ללימוד שלנו ולעבודת ה' שלנו בצורה יותר טובה, ה' יעזור לכל אחד ואחד לעשות את זה, ושיהיה זמן טוב".

הקדמת פתיחת הזמן

לאחר מכן עלה מרן שליט"א למעונו של מרן הגר"ד לנדו שליט"א להתייעצות בדבר פתיחת הזמן, כאשר לאחריה הוחלט שיש לפתוח את הישיבות הגדולות בהקדם האפשרי ביום א' או ביום ב', אך את תלמודי התורה אין לפתוח עדיין עד שיתברר המצב.

מרן הגר"ד לנדו שליט"א כתב את הוראתו לבני הישיבות הגדולות במכתב מיוחד, ומרן שליט"א צירף את חתימתו למכתב.

כמו"כ שוחח מרן שליט"א בטלפון עם מרן הגר"ד פוברסקי שליט"א בענין זה של הקדמת תחילת זמן חורף.

תלמודי התורה

ביום א' שלחו לשאול מנהלי תלמודי תורה רבים האם יש לחזור ללימודים, מרן שליט"א השיב לאחר התייעצות עם מרן הגר"ד לנדו שליט"א, כי לאור המצב יש להמתין קימעה ולא לשוב עדיין ללימודים בתלמודי התורה.

שיעור פתיחה

בהיכל ישיבת סלבודקא, התחילו את הזמן ביום ראשון בערב, ולמחרת, בבוקרו של יום שני, נשא מרן שליט"א את שיחת הפתיחה, בה אמר דברי חיזוק והתעוררות בפני כל בני הישיבה, במעמד מרן הגר"ד לנדו שליט"א:

"הנה המצב הזה שאנחנו נמצאים בו עכשיו, שיש כל כך הרבה הרוגים וכל כך הרבה פצועים ושיש שבויים, זהו מצב שאנחנו בכלל לא רגילים אליו, וודאי שהקב"ה בא ללמד אותנו משהו, קשה להגיד שאנו יודעים בוודאות בוודאות מה הקב"ה מכוון לומר לנו.

אבל נדמה לי שדבר אחד כן ברור. פעם לפני שלושים וארבעים שנה כל הזמן היה ההרגשה והדיבור שאנחנו חיים פה בנס, שאנו מסובבים על ידי אויבים שרוצים להרוג אותנו והקב"ה עושה לנו ניסים כל הזמן לשמור עלינו.

ונראה שההרגשה הזאת מאוד מאוד ירדה ההרגשה הזו שאנחנו חיים פה בנס ירדה כאילו החיים פה הם דבר פשוט, ההרגשה כעת היא שאנחנו חיים פה בלא פחד כי יש צה"ל ויש כל מיני הגנות וכדו', וכביכול זהו כבר לא נס, שכחנו את החסד שה' עושה לנו כל הזמן.

אנחנו חיים פה באופן כזה שכל העת חלילה יכולים להיכנס להרוג אותנו והם לא עושים את זה, זה הפך להיות הנורמה וחיים כך בלא להרגיש, בלא לשים לב שזהו נס תמידי שה' עושה לנו חסד כזה בכל רגע ורגע שלא יהיה סכנה בשבילנו.

ואת זה הקב"ה מראה לנו עכשיו מה יכול להיות כשהוא לא עושה את הנס הזה, מה יכול להיות! הם יכולים פשוט להיכנס ולעשות פוגרומים, כמו שהיו הגויים עושים פוגרומים בעבר, הם יכולים להיכנס ולקחת אנשים ולהרוג אנשים, כך זה נראה בלי נס, עכשיו הקב"ה מראה לנו, אם אין את החסד שלי, החסד התמידי של ההגנה על עם ישראל כל הזמן, אם אין את הנס הזה זה מה שיכול לקרות.

וזה צריך להביא לנו את ההרגשה שזהו חסד שהקב"ה עושה לנו כל הזמן שזה לא יקרה, להרגיש את החסד שהוא עשה שזה לא קרה עד עכשיו, הקב"ה מראה לנו מה קורה אם הוא מוריד את החסד וההשגחה הפרטית שזה מה שיכול לקרות, וזה אכן קרה.

והידיעה הזאת מביאה שאנחנו נחיה עם הקב"ה, מי שמרגיש שזה נס, כל הזמן הוא חי עם הקב"ה. וכמו שדיברנו כמה פעמים על הכתוב "בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך" שהכוונה לחיות עם הקב"ה כל הזמן.

אני חושב שאחד הדברים שצריך ללמוד פה את ההרגשה של החסד הגדול שה' עושה לנו, שאנחנו יכולים לחיות כאן עם כל הזאבים שנמצאים פה סביבנו, וה' עושה ניסים כל הזמן שהם לא יכולים לטרוף אותנו.

אנחנו צריכים שיהיה לנו הלאה הכרת הטוב גדולה להקב"ה שהרי אנו רואים רח"ל מה יכול לקרות ומה המצב שיכול להיות וממה הקב"ה מציל אותנו בכל רגע ורגע.

ההרגשה הזו תגרום לנו לחיות עם הקב"ה, לחיות במצב של בכל דרכיך דעהו, בכל שטחי החיים שלנו, לדון על כל פעולה שאנחנו עושים לפי מה שהקב"ה רוצה מאיתנו, ולא להיות שקועים בתאוות אלא בלימוד התורה, בלימוד המוסר, בחסד ובמידות, לחיות עם הקב"ה חיים של עליה שהרי אנחנו רואים שה' מציל אותנו כל הזמן, זה מה שאנחנו צריכים ללמוד מהמצב שלנו.

אנחנו נכנסים למלחמה, ע"פ דרך הטבע זה מה שיהיה עכשיו, מלחמה גדולה, ונביא חלק ממה שמרן ר' אייזיק שר זצ"ל דיבר בשעת המלחמה בתש"ח מה שנוגע אלינו:

"ובודאי לעת כזאת, כאשר אנו עומדים ומתפללים אל ה' בתקוה לישועתו, עלינו לשים אל לבנו מה המה הכוחות האמיתיים, אשר בזכותם ינצחו כל העומדים במלחמה - כח הבטחון, בהכרה שלמה של "חזק ונתחזק וה' הטוב בעיניו יעשה", והיינו להתחזק בבטחון שכל מה שקורה זה מהקב"ה, כל מה שהקב"ה עושה לנו, כל מה שנעשה זהו איכשהו לטובתנו, כל מה שקרה זהו

חסד, זהו הענין של בטחון לחשוב שהכל חסד, לחשוב עכשיו במצב שלנו שכל הפצועים וההרוגים הכל הכל זהו חסד. וממשיך ר' אייזיק זצ"ל עוד: "כח התפילה בתקוה נאמנה בה' ובישועתו, כח ברכת הכהנים, אשר עליה הובטחנו בתורה וישמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם" וכוחה של תורה אשר היא הערובה להגן ולהציל לגבור ולנצח במלחמה".

צריך לזכור, מהם הכוחות האמיתיים שהם המנצחים במלחמה, הבטחון, תורה ותפילה, וברכת כהנים, לחשוב ולזכור תמיד שהכל חסד, כל ההרוגים הפצועים והשבויים "כי לעולם חסדו", והבטחון הזה הוא הכח שננצח.

ובתורה, אי אפשר שיהיה הלימוד כמו שהוא כל הזמן, צריך שיהיה חיזוק מאוד בהתמדה, סדרים שלמים בלי ביטול תורה.

יהיה קשה, אנו לא רגילים לרמה כזו של תורה, אבל דווקא לימוד כזה מה שלא רגילים הוא יגרום את הנצחון, וצריך להכניס לליבנו שמה שיביא את הניצחון זה מה שאנחנו עושים פה, הבטחון שלנו התורה שלנו והתפילה שלנו.

בהמשך הדברים אומר ר' אייזיק: "אמנם עם זאת עלינו לזכור תמיד שעל אף חמלתו הגדולה אשר הוא יתברך חומל על בניו אהוביו, הרי מכח אהבתו לבנים הוא יתברך גם מייסרם כדרך שהאב מייסר את בנו כמו שנאמר "וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלוקיך מיסרך".

ונמצא כי מאורעות התקופה משמשות לנו כנסיון גדול להכיר מתוך הצרות את יד ה' האוהבת, המייסרת אותנו בחמלה גדולה כאשר ייסר איש את בנו, וכיום הזה הרי פחד המלחמה שעשה לנו ה' יתברך הוא לכשעצמו ניסיון מן השמים שלא נשכח את ה' יתברך שהוא אבינו שבשמים ואנחנו בניו אשר חובתנו לעבוד אותו באמונה שלימה, כבן העובד את אביו.

וכמו שמצאנו לדוד המלך שאמר "כי דיכתנו במקום תנים ותכס עלינו בצלמות, אם שכחנו שם אלוקינו ונפרש כפינו לאל זר הלא אלוקים יחקר זאת כי עליך הורגנו כל היום"

והיינו דגם המצב הנורא הזה של המצאות במקום תנים, נתונים למאכל פיהם וגם כאשר צלמות תכסה עיני כל, הלא אלוקים יודע שלא שכחנו שם אלוקינו ולא פרשנו כפינו לתלות ביטחוננו בכוחות זרים, אלא עליך תלינו משענתנו וברצונך הגדול הורגנו על כבוד שמך כל היום. ואף אנו בעמדנו במצב שכזה עלינו לדעת כי ה' יתברך באהבתו מעמידנו בנסיון גדול זה, ועלינו להתחזק להתגבר על הנסיון ולא לשכוח שם ה'".

נזכור זאת עם כל מה שקרה, נדע שהכל הוא בחמלה גדולה כאשר ייסר איש את בנו, כמו שאמרנו בהתחלה שזהו כדי שלא נשכח את השי"ת, זה הנסיון מהשמים שלא נשכח, אף שנראה כאילו זה משהו אחר וכביכול סיבות אחרות גורמות הכל נועד כדי שלא נשכח שהכל מהקב"ה.

אנחנו לא נתלה בכוחות זרים, לא נתלה בכיפת הברזל ובדברים כאלו אלא בקב"ה, וזה ניסיון של הזמן הזה שיש דברים אחרים לתלות בהם, ולא תולים בהם, לא פרשנו כפנו לתלות בטחוננו, אלא עליך תלינו.

ושוב, לא לשכוח, יש דברים קשים, לא לשכוח שהכל מהקב"ה שמנסה אותנו כאשר ייסר איש את בנו, והמטרה שנבוא להכיר שהכל מהקב"ה.

והדברים למעשה:

אנחנו צריכים להתחזק בידיעה שהכל מהקב"ה, וכל הזמן הוא עושה לנו חסד, וזה שלא עשה חסד, עכשיו נראה כך, - אבל כי לעולם חסדו.

צריכים להתחזק בבטחון, וכל אחד צריך לחשוב באמת להתחזק בתורה, ולהתחזק בתפילה, ורק על ידי זה יהיה הנצחון בסייעתא דשמיא.

והקב"ה יתן לנו את הכח:

א. שיהיה לנו את הבטחון שכל מה שקרה זהו מאת ה'.

ב. 'הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו' לזכור שכל מה שקרה הוא חסד, להתחזק בידיעה שהקב"ה עושה חסד כל הזמן והכל מאתו ולחיות עם הקב"ה בכל זה.

ג. להתחזק בתורה בידיעה שהיא מגנא ומצלא.

ד. להתחזק בתפילה שיכולה לעזור.

ה. בוודאי שחייבים לצאת מההרגלים הרגילים, בלתי אפשרי שבחור ישיבה היום יתנהג כמו שהיה בזמנים הרגילים, זה לא זמן רגיל, וצריך מסירות נפש מצידנו להראות לקב"ה שאנחנו תחתיו ואנחנו בביטחון בו ואנחנו לומדים תורה בצורה אחרת ומתפללים בצורה אחרת.

וודאי תבוא הישועה בסייעתא דשמיא, ונוכל להיות שלמים ויראים, ולא יהיה שום דבר רע לא לנו ולא לאף אחד מכלל ישראל".

חיזוק בביטחון, בתורה, ובתפילה

מרן ראש הישיבה שליט"א מסר שיחת חיזוק ביום חמישי ד' מרחשון, בבית המדרש משכנות יעקב בבני ברק, שם שהו בעקבות המצב תלמידי ישיבת נר זרח - עוצם.

מרן שליט"א עורר בדבריו על כך שבני התורה צריכים להתחזק בביטחון בקב"ה לדעת ולהאמין שכל הקורה בעולם מגיע ממנו, כמו כן עורר להתחזק בתפילה ובתורה, ואלו דבריו המלאים:

אנחנו באמצע מלחמה, אנחנו בני תורה צריכים לדעת כמה דברים, איך אנחנו צריכים לגשת לכל העניינים, מה לחשוב, מה לעשות, ר' אייזיק שר זכרנו לברכה אמר כשהיה המלחמה בתש"ח, עת כזאת כשאנו עומדים ומתפללים לקדוש ברוך הוא ומקווים לישועתו, אנו צריכים לדעת מה הם הכוחות האמיתיים.

אנחנו צריכים כל הזמן שיהיה בדעתנו לחשוב מה הכוחות האמיתיים אשר בזכותם יצלו כל העולם, זה כח הביטחון הכרה שלימה להתחזק שודאי הקב"ה יעשה מה שצריך לעשות, כח התפילה וכח התורה, זה שלושת הדברים האמיתיים שזה יגרום לניצחון. הביטחון שלנו, התפילה שלנו והתורה שלנו.

א. ביטחון. אומר רבינו יונה, שידע לבבו, אנחנו צריכים לדעת שהכל בידי שמיים בידו לשנות עתידים הקב"ה יכול לעשות הכל, לשנות הכל. הקב"ה ישועתך קרובה לבוא, לעשות שיהיה ישועה, ויבטח בד' יתברך, אנחנו צריכים לבטוח בהקב"ה בכל עת צרה וחשיכה, לידע באמת וישועה כהרף עין, בכל מקרה אנחנו צריכים לדעת שהכל תלוי בהקב"ה שהכל עשה הקב"ה.

הכל בא מכח הקב"ה וכל הבעיות והחזית שיש לנו זה הכל מהקב"ה, זה הכל, הקב"ה עושה שבתוך הפחד אנחנו נזכור שזה ממנו, לא מהאויב, ממנו. ונבטח בהקב"ה בכל עת צרה וחשיכה ולידע באמת שהוא רב להושיע מכל צרה וישועתו כהרף עין ועל כן נצפה לישועתו, זה הגדר של הביטחון, אנחנו צריכים לדעת שהכל זה הקב"ה, דבר רע חס ושלום זה מהקב"ה אני לא יודע אבל זה איך שהוא טוב לנו וזה לטובתינו, הוא אב הרחמן עלינו אף על פי שלפעמים לא רואים את זה, זה ביטחון, הביטחון עצמו גורם לפעמים לישועה, זה הדבר הראשון, ביטחון.

ב. תפילה. אדם צריך לדעת בשעת התפילה לכוון ולדבר לקב"ה, בבחינת כמה שאפשר להתקשר ברגש שהוא מדבר להקב"ה, כך להתפלל, ברגש שהוא מדבר להקב"ה, כלומר אפילו אדם מכוון בתפילה כל מיני פירושים אז כמו שמישהו אמר זה ללמוד תפילה, בתפילה צריך לדבר, להרגיש שאתה מדבר למלך, שאתה מבקש ממנו, כך אדם צריך לעשות את התפילה שלו, כך להרגיש שמדבר להקב"ה.

ג. תורה. תורה מגנא ומצלא, אנחנו צועקים תורה מגנא ומצלא, הגמרא מספרת ששאלו היה רודף אחרי דוד המלך, בשעת הרדיפה היה מצב שדוד היה יכול בקלות להרוג את שאול, במקום להרוג אותו הוא חתך מהמעיל כדי להראות לו שהוא לא הרג אותו, היה יכול להרוג אותו, הוא חתך מהמעיל, אומרת הגמרא בזבחים המלך דוד זקן בא בימים ויכסוהו בבגדים ולא יחם לו, היה קר, כיסו אותו בבגדים ולא עזרו.

הגמרא אומרת אמר רבי יוסי בר חנינא כל מבזה את הבגדים סופו שאין נהנה מהם שנאמר והמלך דוד זקן בא בימים ויכסוהו בבגדים ולא יחם לו, אותו

סיבה שהוא ביזה את הבגדים אז הבגד לא יחס לו, אומר ר' איצ'לה מפטרבורג שכמו שבגדים מחממים כך תורה מגנא ומצלא, במה דברים אמורים, כשמכבדים את התורה, אבל אם מזלזלים בתורה כמו שדוד המלך זלזל בבגדים ולא יחס לו.

אז אצלינו גם כן, אם אנחנו מזלזלים בתורה אז הכח של התורה שאנחנו אמרנו שתורה מגנא ומצלא, זה כשלא מזלזלים בתורה, אם מזלזלים בתורה זה לא יציל, וזה בשבילנו דבר גדול מאוד.

אנחנו סומכים על התורה שתורה מגנא ומצלא אבל זה תלוי בנו, צריך לדעת שאם בחר לא מכבד את התורה התורה שלו לא תגן עליו כבר. מה הפירוש לכבד תורה? שבחור מזלזל בסדרים או מאחר לסדר ומבטל בשעת הסדר הוא מזלזל בתורה.

אם ירצה ד' בסייעתא דשמיא אתם הולכים עוד פעם למקום שלכם, לבית שלכם, לישיבה בעוצם, ואתם צריכים שם שמירה.

צריך לזכור שצריך את הביטחון, התפילה והתורה, התורה מגנא ומצלא, כל אחד צריך לדעת להיות מאוד מאוד חזק, לא לזלזל ולעשות דברים נגד הרצון של הקב"ה, חס ושלום. וזה דברים שקשה יותר קל לא ללמוד בזמן הזה, יש משהו חדשות שמאוד מעניינים, בחר רוצה לשמוע קצת את החדשות, צריך לדעת שזה יכול להיות קצת זלזול בתורה.

רבי ישראל סלנטר אומר על עבודת ד' הלא נודע שאדם לעמל יולד, ילחום מלחמת מצווה והחובה עליו להתייגע בעבודת ד', לא רק לשמור מה שיצרו מניחו, ומה שקצת קשה לו הוא מזניח, מי שחי כך ולומד ומתפלל כך אין נקרא הוא עובד ד' והוא נקרא חלילה פורק עול.

וזה יסוד בעבודת ד' יתברך לשמור ולעשות את מה שאין ליבו חפץ, מה שכל אחד צריך לדעת שעכשיו צריך את הזכויות שלנו, את המגנא ומצלא, צריך ללמוד גם כשאין ליבו כל כך ללמוד, גם אם קשה ללמוד ויש רצון לעשות משהו אחר, זה העבודה שלנו, ואז תהא התורה מגנא ומצלא בעזרת ד'.

מרן עמוד ההוראה הגר"י זילברשטיין שליט"א

אין על מי לסמוך – רק על הקב"ה

מרן שליט"א אמר בבואו לתפילת שחרית בבוקרו של יום שמחת תורה [כאשר החלו להישמע האזעקות, אך אף אחד לא ידע עדיין על הטבח המחריד שהחל באותה שעה]: "אבינו שבשמים מוכיח לנו שיש עוד משהו מלבד עקירת הדת, וחילולי השבת; יש עוד משהו בעולם, וב'משהו' הזה אין לכם על מי לסמוך, רק עליי! לא על הנשיא האמריקני, ולא על שום ראש מממשלה או רמטכ"ל. רק עליי".

ביטול מעמד נעילת החג

בבוקרו של יום שמחת תורה, כאשר נודע למרן שליט"א את דבר האסון הנורא, הורה יחד עם הגר"י סילמן שליט"א לבטל את הסעודה שהיתה אמורה להתקיים עם נעילת החג, באמרו "איך אפשר לשמוח בשעה שאחינו בני ישראל נתונים בצרה ובשביה".

מי שברך

לאחר מכן ערך מרן שליט"א מי שברך בבכיות נוראיות על כל הפצעים והשבויים.

שמירת השבת ולימוד הלכות שבת

קודם שניגש לתפילת מוסף, נשא דברי חיזוק ואמר שבבני ברק אין צריך לפחד כי יש את הבטחת החזו"א שבזכות התורה ושמירת השבת לא יהיו פצצות ואסונות.

לאחר מכן ביקש בדמעות מכל הקהל, שיקבלו על עצמם ללמוד בכל יום שני הלכות מהלכות שבת, בהביאו את דברי חז"ל כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא, וציטט את דברי הפיוט כי אשמרה שבת - קל ישמרני.

מרן שליט"א ביקש בבכי שיעבירו את המסר לכל כלל ישראל, כי אם אנחנו נתחזק בשמירת השבת, שזה כולל בלימוד הלכות השבת, הרי שיסור חרון אף מעם ישראל, ולא ישמע עוד שוד ושבר בגבולינו. מרן שליט"א חזר על הדברים גם בעצרת החג שהתקיימה יחד עם סעודה שלישית, ואכן רבבות עם ישראל החלו ללמוד ברבים, ביחידות, עם בני ביתם, הלכות שבת, ללמוד וללמד, לשמור ולעשות.

דברי החיזוק שנשא בצאת החג כדי לפרסמם לציבור

עם צאת החג חזר מרן שליט"א על הדברים מביתו, כאשר ביקש מנכדו הרב חיים מלין שליט"א להקליט את הדברים ולפרסמם לכל עם ישראל.

ואלו דבריו של מרן שליט"א: "החזון איש אמר לפני שמונים שנה, שכאן בבני ברק לא תהיינה הפצצות, המקום כאן שמור כיון ששומרים פה שבת, גיסי חזר על זה כמה פעמים. אני רוצה לספר לחבריי היקרים, שבאמצע הלילה פעם גיסתי הרבנית בת שבע ע"ה אמרה לבעלה רבי חיים, נפלה פצצה בבני ברק, הוא התעורר משנתו ואמר: לא יכול להיות, כאן לא! ונרדם שוב בחזרה, ואחר כך התברר שהכל אמת. אנשי בני ברק ב"ה מוגנים, למה? בזכות הצדיק ובזכות שפה שומרים שבת.

ושאר אחינו בשאר הארצות, דעו לכם אם אתם תשמרו שבת תינצלו, רבינו האבן עזרא קבע "כי אשמרה שבת קל ישמרני, אות היא לעולמי עד בינו וביני", יש שמירה, כל טוב לכם אחיי היקרים, כי אשמרה שבת קל ישמרני, לא לפחד!".

פרדס כץ וקרית הרצוג

מרן שליט"א נשאל, האם הבטחת החזו"א שבבני ברק לא יפלו טילים קיימת גם בשכונת 'פרדס כץ' ו'קרית הרצוג', והשיב כי אם רוב תושבי המקום שומרים שבת הרי שההבטחה קיימת גם שם, והמיעוט שמחלל שבת - בטל ברוב.

כניסה למקלטים

מרן שליט"א הורה, כי בוודאי מחוייבים להיכנס גם בבני ברק למקלטים ולמקום מוגן, משום 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם' ו'אין סומכין על הנס'. דברי חיזוק לבחורי ישיבות בדרום

מרן שליט"א נשאל על ידי בחורי ישיבות השוהים בדרום בישיבות, ושרויים בפחד גדול, ואינם יכולים לשוב לביתם. מרן שליט"א הרגיע ואמר כי הישיבה היא המקום המוגן ביותר, משום ש'תורה מגנא ומצלא', והורה לבחורים לשבת ולומר תהילים וללמוד הלכות שבת, ובכך ינצלו מכל רע.

ברכת דיין האמת

עוד נשאל מרן שליט"א נשאל במוצאי שמחת תורה ע"י נכדו הרב חיים מלין שליט"א, לאחר הבשורות הנוראיות מהדרום, האם לברך בשם ומלכות 'דיין האמת' כנפסק בשו"ע (או"ח סי' רכ"ג) שעל שמועות רעות מברכים 'ברוך אתה ה' וכו' דיין האמת'.

מרן שליט"א השיב שכל זה בבשורה שבאה בהפתעה גמורה, אך בזמננו המציאות לצערנו שאנחנו חיים במלחמה תמידית וקיימת מיום קום המדינה, ואויבינו עומדים עלינו בכל רגע נתון לכלותינו, והקב"ה מצילנו מידם, ולדאבוננו בכל תקופה יש פיגוע כזה או אחר רח"ל, ואמנם ברור שמה שמתרחש כעת הוא בקנה מידה נוראי ועצום, אך כיון שזה חלק ממלחמה תמידית, אין לברך בשם ומלכות, רק בלי שם ומלכות.

לא הצלחתי לישון כל הלילה

ביום ראשון, אסרו חג, לאחר תפילת שחרית בנץ החמה, נעמד מרן שליט"א על בימת בית הכנסת המרכזי ברמת אלחנן, כשעיניו מלאות-דמע, ואמר: "לא הצלחתי לישון כל הלילה", בעודו מציג בפני המתפללים דף שבו חרוטים שמוותיהם של כמה מהנעדרים שבני משפחתם אינם יודעים היכן הם נמצאים, ומן הסתם נשבו על ידי האויב, רחמנא ליצלן.

מרן שליט"א הוסיף: "אנשים הגיעו אלינו באמצע הלילה, מרוטים וסחופים עד דכא, ותיארו את סבלם ויגונם בעקבות חוסר - המידע אודות יקיריהם, וביקשו שנתפלל לשובם בריאים ושלמים", והמחיש את המצב הנורא והאיום אליו נקלע העם היהודי בארץ ישראל.

מכתב חיזוק בדבר שמירת שבת

ביום א' אסרו חג כתב מרן שליט"א מכתב חיזוק מיוחד עבור אחינו בית ישראל, וזה הנוסח המלא של מכתב קדשו:

"בס"ד

אסרו חג של סוכות תשפ"ד

עת צרה היא ליעקב וממנה יושעלאחינו בית ישראל היקרים והאהובים.

מובא בשם מרן החפץ חיים זצ"ל שכל מעשה של יחיד הנעשה במסירות נפש עצומה, ללא לאות וללא רפיון, יכול להשפיע על כלל ישראל כולו עד סוף כל הדורות, ועל אחת כמה וכמה אם כל הציבור כולו מתחזק ומתעורר להיטיב דרכיו.

אבקש מאחי היקרים, שכל אחד ואחד ילמד בכל יום ויום שני הלכות מהלכות שבת הלכה למעשה, שזהו הדבר המרומם את קדושת השבת לכלל, ועל ידי כך מושפע כל יחיד ויחיד להוסיף בשמירת השבת ולהתחזק בה, וכבר ייסד רבינו האבן עזרא בפיוטו "כי אשמרה שבת, א-ל ישמרני, וכבר אמרו חז"ל (נדה דף עג ע"א) כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העוה"ב.

וכל אחד שיעשה כדברים הללו, מובטח לו שינצל מכל פגע רע, ויזכה שימלא ה' כל משאלות לבו לטובה, ויה"ר שלא ישמע עוד שוד ושבר בגבולינו, ובמהרה נזכה לגאולת עולמים אכי"ר.

בברכה נאמנה

אחיכם

יצחק זילברשטיין."

דברי חיזוק לנשים

מרן שליט"א נשא דברי חיזוק מיוחדים עבור נשות ישראל בקו למען אמהות, ואמר להם את הדברים הבאים:

"אל בנות ישראל נועם ה' עליכם.

הצבא החזק ביותר במזרח התיכון, ואחד החזקים בעולם כולו הופתע בצורה מביכה ביותר, והובל לאירוע טרור קשה שלא ידעה מדינת ישראל מאז היווסדה.

הדברים מראים עבורינו איתות מבורא עולם, השבת היא זו השומרת על עם ישראל כפי ששורר המשורר אבן עזרא, כי אשמרה שבת א-ל ישמרנו, אותי לעולמי עד ביני ובינינו.

אנו מבקשים מכל האחיות שלנו היקרות שלנו שישמרו את השבת, ויכניסו בבית את הרוח ללמוד תורה בפרט שתי הלכות של הלכות שבת.

כל אמא תבקש מהילדים שלה, אני רוצה כל יום שתי הלכות בהלכות שבת, השבת תגן עלינו, השבת תרומם אותנו, תמשיל אותנו בעזרת ה' על כל העולם כולו שיראו שאנחנו העם הנבחר. אחיכם, יצחק זילברשטיין".

הודו לה' קראו בשמו

כאשר סיפרו למרן שליט"א את המעשים המופלאים שקרו בערים מסוימות שניצלו בזכות החיזוק בשמירת השבת, הביע התפעלות רבה, ושמחה עצומה, והתחיל לשיר בהודאה להקב"ה, את הפסוקים: "הודו לה' קראו בשמו, הודיעו בעמים עלילותיו, שירו לו זמרו לו, שיחו בכל נפלאותיו".

מעמד תפילה

ביום ראשון בערב יצא מרן שליט"א להשתתף בעצרת תפילה מרכזית שהתקיימה בבית המדרש דברי שיר בהשתתפות אלפי עמך בית ישראל שזעקו בתפילה ובתחינה לפני בורא עולם כי יחוס על שארית הפליטה.

קידוש חתן בראשית

עשרות גבאים מרחבי הארץ, שהתחבטו לנוכח המצב הקשה, והמלחמה המתחוללת בארצנו, שלחו לשאול את מרן שליט"א האם ראוי לערוך את קידוש חתן בראשית הנהוג בהרבה קהילות בשבת בראשית, או שלא ראוי לשמוח ולעלוז בימים קשים אלה, כאשר אחינו בית ישראל נמצאים בצרה ובשביה ובשדה הקרב.

מרן שליט"א השיב, כי נאמר ברשב"ם בבבא בתרא דף קמה ע"ב (ד"ה עשה), עשה עמו בפומבי ובקש לעשות את סעודת הנישואין בצנעה, "לפי שעת צרה היא". הרי שדבר הגון הוא לצמצם בסעודת נישואין, כשהיא עת צרה. אולם אין למנוע לגמרי את שמחת התורה, אלא לעשות קידוש מצומצם ושהרב ידרוש בדברי תורה והתעוררות ובפרט בשמירה על השבת, וכן לפני הקידוש ולאחריו יאמרו כל הקהל כמה פרקי תהילים, לישועת השבויים ולרפואת כל הפצועים ולישועת עם ישראל.

מרן שליט"א הטעים את הדבר, כי בקידושא רבא רגיל מתוך האכילה והשתיה עלולים לבוא לפעמים לידי ליצנות וקלות ראש, וזהו דבר שאינו מתאים כלל וכלל בימים אלו, ולכן את עצם השמחה על גמרה של תורה ותחילת ספר בראשית ניתן לקיים, אך על ידי אמירת התהילים בסוף תפילת מוסף - לפני הקידוש, וכן לאחר הקידוש, המעמד מקבל תוקף רציני, וזכות התורה הקדושה, והשמחה בסיומה ובתחילתה, תגן בעד עם ישראל.

סגולת החיד"א

מרן שליט"א כתב מיוחד עבור "לומדי תורה ומקדשי שמו ברבים, נשות האברכים היקרים, ואחי בית ישראל האהובים", בו הביא מה שכתב בספר שומר ישראל לרבנו החיד"א (סימן ט): "קיבלתי, כל האומר פסוק 'ויהי בנסוע הארון', ומכווין כסדר זה (הקריאה היא טור טור מלמעלה למטה), לא יוזק כל היום - אפילו שיהיה במקום סכנה".

שאלות ותשובות בעניני השעה

הרב מרדכי בלוי שליט"א והרב אליעזר יוטקובסקי שליט"א עלו ובאו למעון קדשו של מרן שליט"א, כדי לשאול כמה דברים בעניני השעה, לדעת את הדרך אשר נלך בה ואת המעשה אשר נעשה, כאשר הדברים הועברו בשידור עבור אלפי ילדי ישראל בארגון אנחנו וצאצאינו, אלפי בנות ישראל בארגון בתיה ובאיגוד הסמינרים בארץ ישראל, וכן הדברים הועברו לאלפי יהודים יושבי ארץ הקודש על ידי קול הלשון וארגון הידברות.

מרן שליט"א השיב על כל שאלה ושאלה בפרטות, כדלהלן:

השבת בכוחה לחולל פלאים ולהביא את כל הישועות

שאלה: נמצאים פה מארגון בתיה - בנות ישראל הקדושות והטהורות, עשרות אלפים, ארגון אנחנו וצאצאינו, עשרות אלפים של ילדים ומשפחות, וגם כמובן שזה מועבר בשידור על ידי המרביץ תורה הגדול בדור - קול הלשון, נמצא פה גם ארגון הידברות, ונמצא פה גם איגוד הסמינרים בארץ ישראל. הדברים יהיו בצורה של שאלה ותשובה, לבני התורה, האברכים, הבחורים, נשות ישראל, להמון העם, ליושבי ארץ הקודש, וכמובן גם ליהודים בכל העולם כולו, מה צריך לעשות, איך צריך לעשות בעת הזאת.

מרן שליט"א: לפני שבועיים ביום הכיפורים, ביום הכי קדוש שיש לאומה היהודית, מה קראנו אז בתורה? - "אם תשיב משבת רגלך, עשות חפצך ביום קדשי, וקראת לשבת עונג, לקדוש ה' מכובד, וכבדתו מעשות דרכיך, ממצוא חפצך ודבר דבר, אז תתענג על ה' והרכבתך על במתי ארץ, והאכלתיך נחלת יעקב אביך כי פי ה' דיבר." אתם שומעים רבותי, מה המסר? שבת! אתה רוצה שהקב"ה יעזור לך? אתה רוצה לחיות? שיהיה לך חיים מאושרים? אתה יודע מה הסגולה? אחת, מה היא? שבת! ומכלל הן אתה שומע לאו, אם אתה תשיב משבת רגלך יהיה לך כל טוב, ואם לא יהיה לך מאד לא טוב. הסגולה העיקרית שיש בעולם היא השבת!

ומה טעם הדבר, מסביר את זה המגיד מדובנא במשל מרנין, היה מלך גדול שהיה לו שר, ולפעמים השר שמע בקול המלך ולפעמים לא כ"כ האזין לקול

המלך, אבל היה לו אשה מאד חכמה, והמלך התייעץ איתה וכל דבריה היו בחכמה, ופעם אחת הגיעה האשה וראה המלך שהיא חבולה ושותתת דם, שאל המלך מה קרה לך, לא רצתה להגיד, הוא ושאל שוב תגידי מה קרה לך, והיא לא עונה. אמר המלך, אני מנחש שקיבלת מכות, ולא השיבה. אמר המלך זה ברור לי שקיבלת את זה מבעלך, לכן על המקום ישלחוהו לעץ התליה, הרי מזמן הייתי צריך להרוג אותך, ואני שומר אותך בגלל האשה, אבל אם האשה אומרת שהוא היכה אותה, אז מה יש לי ממנו, על עץ גבוה אתלה אותו. זה המשל של המגיד מדובנא על חיי האומה היהודית עם השבת, השבת לפעמים צועקת, אני מאד מאד מצטער להגיד, יש היום ערים ששמו להם למטרה, להרוס את השבת, דהיינו, אני רוצה להגיד שמות ולקטרג, אבל יש ראשי ערים שהחליטו החלטה פשוטה - אין רכבת בשבת, אנחנו נפעיל תחבורה ציבורית משלנו, נפעיל את החנויות בשבת ונפטור אותם ממס, עוד לא ראיתי כזה עת צרה, אנשים הולכים ומכים את המלכה, השבת שלנו היא מלכה, שבת מלכתא, לכה דודי לקראת כלה, והמלך - הקדוש ברוך הוא רואה שהשבת בוכה ומרוסקת, ולכן הדבר הראשון שעושה הוא שהורג את עם ישראל רחמנא ליצלק, הרי הם חיים בזכות שבת המלכה, לכן זה הכי חשוב כעת.

אני רוצה לספר לכם מה שראיתי בעיניי, כשהייתי ילד קטן בירושלים, היה איש אלוקים קדוש רבי שלמה מזויעהל זצוק"ל, הסתובבתי על יד חדרו, באו ואמרו לו רבי, היטלר ימ"ש עולה לארץ ישראל לעשות בעם היהודי מה שהוא עשה באירופה, לשחוט אותם, ועשה הסכם חתום וכתוב עם המופתי. אמר האדמו"ר מזויעהל לגבאי, למה לא אמרת לי את זה לפני קידוש? אומר לו הגבאי רבי אליהו רוט זצ"ל, מה נפקא מינה, משיב לו האדמו"ר: אם אני אומר 'ויכולו' הרי אני שותף עם הקב"ה בעולמו, אני יכול לומר לו, שותף, אינני מרשה לך. אבל כעת שגמרתי את הקידוש... הייתי שם, וראיתי שהאדמו"ר הלך לטבול במקווה, וחוזר ואומר תגידו לכולם שהוא לא יכנס פה! עומד יהודי אחד והציל את כל האומה. מה קרה? איך התגלגלו הדברים? האדמו"ר מזויעהל אומר אני מפרסם את האלוקים, כמו שיש מלך שיש לו מעיינות של

זהב או נפט, אבל לא יודעים ממנו, אבל יש איש פרסום שמפרסם אותם ומקבל אחוזים מהמלך, ויכול לומר למלך שהוא לא מרשה... ואכן סוף המעשה ידוע ומפורסם, לא יאומן מה שקרה שם, היטלר בא לאל-עלמין עם כל החיילים שלו, והיו מאד צמאים למים, ומצאו שם צינור חדש, ויצאו משם מים מלוחים, משום שזה היה צינור חדש, ושתו את זה וקיללו את היטלר ואת כל הפמליא שלו, ולא נכנסו לארץ ישראל! כמו שאמר האדמו"ר מזויעהל, כשאני אומר ויכולו אני נעשה שותף עם הקב"ה, על השבת! שבת היא עדות שהקב"ה ברא את השמים והארץ.

מובא בספרים, שמישהו בא לחפץ חיים ואמר לו, רבי, אשתי מקשה ללדת ואין מי שיושיע והיא בסכנה. החפץ חיים הסתכל ואמר, אין שום עיצה, רק אחת, אם מישהו יביא לי אחד שעשה משהו למען השבת אני מציל אותה, בא מישהו ואמר אני סגרתי חנות, השפעתי על חנות, אמר הח"ח אתה מוסר את זה לאשה, הוא השיב כן, אמרו לו הח"ח לך הביתה, היא כבר ילדה, זה שלטון ללא מצרים! לכן אנחנו אומרים ובטוחים שבזכות השבת תבוא ישועה לעם ישראל, יש לנו הרי עסק עם חיות, לא עם בני אדם, נראה לי שגם אני חטאתי, שלא מספיק דיברתי והשפעתי, אני כעת רוצה לחזור בתשובה, ודבר אחד ברצוני להגיד לכולם, רבותיי, הקב"ה נתן לנו מתנה טובה ושמה שבת, כעת אנו פונים לאומה היהודית, אתם רוצים לרחם עלינו ולהושיע אותנו? שבת!!! תשמרו את שבת המלכה הקב"ה שומר אותנו!

לקבל שבת מוקדם – מסלק את מלאך המוות

שאלה: כבוד הרב שליט"א, יש כאן גם מארגון 'הידברות' שמקרבים רחוקים, רוצים לעשות בשבת הקרובה משהו גדול, שכל היהודים יקבלו על עצמם כמה שיותר בשמירת שבת, לעשות קידוש, אומרים בשם הרב שטיינמן זצ"ל, ששאלו אותו מה עדיף ללמד מישהו מתחיל, האם הלכות בורר או מוקצה או לומר לו שיבוא לקבלת שבת בביהכ"נ, אז אומרים ואיני יודע אם זה נכון, שהרב שטיינמן זצ"ל השיב שיבוא לקבלת שבת לביהכ"נ ושם יקבל את החמימות לשבת וממילא כבר יזהר בהמשך בשאר הדברים. מה מרן שליט"א

יכול לומר על הרעיון הנפלא הזה, ליהודים הטובים המסורתיים הנמצאים בהידברות ובכל ארגוני חזרה בתשובה.

מרן שליט"א: הדברים ששמעתם אמת ויציב. פה אצלנו ברמת אלחנן, המלאך המוות כבר הופיע פה, נפטר אדם אחר שלא בעתו, עוד בן אדם נפטר, ועוד אחד, הציבור התחיל לבכות, הלכתי לרב שטיינמן, אמרתי לו אתה גדול הדור, תבוא אלינו ותרגיע את כולם, הוא הגיע ועלה לארון קודש ואמר, רבותי, אם אדם מקבל עליו שבת רבע שעה לפני הזמן, אני מבטיח לכם מלאך המוות לא ידרוס פה.

ומה הסיבה לזה? ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת וגו', אומר האור החיים הקדוש מה זה "לעשות" - להוסיף משהו למען השבת, זה דבר כזה שכולו פלא. מדוע? אין עבירה שעליה נאמר שמי שעושה אותה בפרהסיא נהפך להיות גוי, אף עבירה לא, חוץ מעבודה זרה, אבל יש עוד עבירה אחת שזה שבת, המחלל שבת בפרהסיא דינו כגוי, היין שלו יין נסך, ומי שמבשל בשבילו ביום טוב עובר על בישול שלא כדין. וכך היה, כל בני הקהילה ברמת אלחנן קיבלו לקבל שבת רבע שעה מוקדם, וכך היה, מלאך המוות שכח מאיתנו.

אני מציע לכל היהודים שלא זכו עדיין לשמור תורה ומצוות, שיקפידו מכאן ולהבא על שלושה דברים: א] לא להדליק את האור בשבת, אלא להדליק בערב שבת ולהשאיר כך עד סוף השבת (ולכוין בהדלקה לנרות שבת, אם אין נרות ממש). ב] לא לבשל שום דבר בשבת, אלא להכין את כל האוכל בערב שבת לכל השבת. ג] לא לנסוע ברכב בשבת. זה שלושה דברים קלים שביכולתם לעמוד בזה, ואני מבטיח לכל מי שיעשה את זה שהוא מקרב את הגאולה ואת המשיח על ידי זה.

אבל אשמים אנחנו

שאלה: אנחנו לא יודעים חשבונות שמים, ויותר נכון אף אחד לא יודע, אך מרן שליט"א הזכיר מקודם את יום הכיפורים, אפשר אולי לחבר את זה למה שקרה ביום כיפור בתל אביב, שיהודים באו ופגעו בקדושה של היום הקדוש הזה?

מרן שליט"א: בוודאי, רק אני לא רוצה להגיד את זה, אני רוצה להגיד שהאשמה עלי ולא עליהם, אני רוצה להגיד שאני אשם, שלא הלכתי ברחובות עם רמקול להכריז על השבת. אספר לכם, אנחנו באנו מפולניה, וגרנו אצל הדוד והדודה בתל אביב ברחוב בלפור 6 בתל אביב, כל ערב שבת נסע ברחוב אלנבי אוטו ועליו יהודי עם שופר ותקע "שבת", וכל העיר באה לראות, וראינו תמיד נפלאות בתל אביב איך שמירת השבת הצילה, אני לא רוצה להאשים את אף אחד, אני האשם העיקרי שלא עשיתי כמו אותו יהודי להכריז ברחובות העיר "שבת"! אני רוצה לדבר על יהודים.

שאלה: הדבר של יום כיפור נעשה לעיני כל ישראל שלא היה מימות עולם שלא כיבדו את יום כיפור, האם זה לא היה חציית קו אדום שלא כיבדו את שבת שבתון?

מרן שליט"א: הדבר נכון, אבל האשמה עלינו, שלא מספיק מחינו על חילולי השבת, ולא מספיק הסברנו להם כמה השבת יכולה להציל, כמו הפיוט שייסד רבינו האבן עזרא "כי אשמרה שבת קל ישמרני, אות היא לעולמי עד בינו וביני".

היחיד משפיע על כל הציבור

שאלה: יש איגוד הסמינרים שמקיף אלפי בנות, ובעקבות הדברים ששמעו ממרן שליט"א, הם עשו תקנה שכל בת תלמד כל יום שני הלכות שבת, והם שואלים מה אפשר להגיד דברי חיזוק בשם מרן שליט"א לאותם בנות שמקבלות לעשות כן לא רק עד שתסתיים המלחמה, אלא עד שמשיח יבוא בעזרת השם?

מרן שליט"א: יש יסוד שהציבור מושפע מהיחיד, אני גר פה על גבול כביש גהה, ואני יוצא כל יום כיפור לכמה דקות ואני רוצה לראות האם יש פה אחד שנוסע, אין אחד שנוסע, רק אמבולנסים ואנשי צבא, אני עד לזה.

אמר על זה החזון איש, אם אנחנו מפחדים מהשבת - זה משפיע עליהם ג"כ, אני וכל החברים שלי, ולכן ביום כיפור שיש כזה חרדה אז גם הם מושפעים מזה.

אספר לכם דבר מיוחד, אני הייתי ילד קטן ובאתי לתל אביב לגור, היה אז ימי המלחמה עם הגרמנים, והיה מרכז וולוולסקי, מפעלי ייצור שייצרו מיימיות לחיילים, ועבדו גם בשבת, רבה של תל אביב הגאון רבי יצחק ידידיה פרנקל זצ"ל סגר את הספר תורה והכניסו לארון קודש, וקרא לכל הקהל לצאת אחריו, אני הקטן גם הצטרפתי, באו לשם, הוא ניגש ודופק על פתח המפעל, רצו לסלקו, ולא הסכים, וכולם באו ודפקו ומחו על כבוד השבת, הלך בעל הבית והזמין משטרה, הגיע קצין בריטי, ושואל את הרב פרנקל: אתה יודע שזה לאנשי המלחמה, וזה פיקוח נפש, אז מה אתה רוצה. השיבו, אני יודע את זה, אבל למה לא עובדים משמרת שניה בלילה באמצע השבוע, ובכך יחסכו חילול שבת.

והוסיף ואמר הרב פרנקל, לכל אומה יש דבר שזה היסוד שלה, אצלנו היסוד שלנו זה שבת, הקצין שמע והתרשם מאד מהדברים והורה הרגע סוגרים את המפעל! והיה קידוש שם שמים עצום, וגם אז ראינו איך אדם יחיד כמו הרב פרנקל שבדיבור אחד שלו הצליח לסגור מפעל שלם שמחלל שבת!

האם ואיך לשתף את הילדים על המתרחש בימים אלו

שאלה: שני שאלות מעולמות החינוך בתקופה הזו, כולם יודעים על הזוועות שקרו, השאלה של הורים רבים, איך לדבר ולספר ולשתף את הילדים עם מה שקרה, מה שקורה, ומה שח"ו עלול לקרות, הרי לא כל נפש יכולה להכיל את הדברים. כמו כן יש הורים שרוצים לחדד לילדים את הרגש, שהתפילות יהיו חזקות, אנחנו צריכים תפילות של תינוקות של בית רבן, רק הם יכולים להציל אותנו, ומצד שני זה יכול לפגוע בנפש הילד, מה נכון לעשות ואיך נכון לאמהות ולאבות לנהוג?

מרן שליט"א: ראשית כל אספר לכם סיפור מיוחד, שמספר אותו הגאון רבי ישראל גרוסמן זצ"ל על הסבא שלו רבינו יצחק דוד מפוזנא זצ"ל, הוא נולד בלי כשרונות גדולים, היה לו אחים שהיו בעלי כשרונות וראשי ישיבות, והוא נולד בלי כלום, הוא רוצה להבין אבל לא הולך לו, אתם יודעים מה שהוא עשה, הוא חיכה עד שהאחרון שבבית הכנסת ילך, פתח את ארון הקודש ושם את הראש

שלו בפנים, ואמר 'אבא, אני לא מבין, תרחם עלי, אני יתום, ולא מבין את הגמרא'. קולו הדהד בחלל ביהכ"נ, דמעות זלגו מעיניו של יצחק הקטן ללא הפוגה, ובכה בתוך ספרי התורה עד שנפלה עליו תרדמה עמוקה.

מֶרֶן שליט"א ממשיך לספר, וקולו משתנק בבכי: והנה בחלומי התגלה אלי דמותו המאירה של אבא האהוב שנשמתו בגנזי מרומים, ואמר לו בני יקירי אל תבכה, תנוח דעתך, שמעתי את קול בכייתך ובאתי לבשר לך כי מן היום והלאה אבוא אליך בכל לילה ואלמד אתך את השיעור שתלמד למחרת עם אחיך בישיבה... לא יאומן.

ואכן למחרת הגיע לשיעור, האח שואל שאלה והוא משיב, קולח. אביו לימדו מן השמים, ומאותו יום ואילך היה מגיע האב כל לילה ללמוד עמו, כך נמשך הדבר תקופה מסויימת, לילה אחת האב לא הופיע ויצחק ציפה לשווא, בא שוב לארון הקודש ובכה בכיה נוראית, אמר לו האב אל תבכה, הגיע אחד מבן משפחתנו למעלה, אני מגיע ללוייתו, מחר אבוא אליך. עד שלאחר תקופה אמר לו האב, בני אתה בקי בכל התורה כולה, יותר לא אופיע אצלך, עליך להמשיך בדרכך לבד ולגדול תלמיד חכם, ויצא ממנו רבינו יצחק הגדול מפוזנא זצ"ל.

רואים כאן שכל ילד יהודי, אפילו בלי כשרונות, יכול להשתנות ולדעת את כל התורה כולה, וזה דבר שגם בתקופה הזו צריך לומר לילדים, דע לך ילד יקר, אם תשקיע ותלמד תוכל לדעת את כל התורה כולה, בפרט בזמנים כאלה שיש קצת רפיון בתורה, וחלק מתעניינים בחדשות המלחמה, אם תשקיע את עצמך בחדשות האמיתיות, בקושיא של הגמרא, בתירוץ של התוספות, תגדל לגדול בישראל! רק לעודד את הילדים, ולומר להם שבזכות שמירת השבת ניצל.

שאלה: הבעיה שהילדים בלחץ מהאזעקות וכל המלחמה, וההורים שואלים האם לחדד לילד את המצב כדי שיתפלל כהוגן, או לעודד יותר?

מֶרֶן שליט"א: רק לעודד את הילדים, ולהגיד להם בשמי, שאני מוכן להבטיח בהבטחה גמורה, שאם הוא יתחזק בענייני שבת אין לו מה לפחד. לא צריך לספר

לו כלום מעבר לזה, רק דבר אחד, שהשבת מצילה. לומר לו, בני, עת צרה היא ליעקב, השבת נפגעה, אם אנחנו כעת נשמור שבת ואתה תלמד שני הלכות כל יום, הבטיח הקב"ה אם ישמרו ישראל שני שבתות - מיד הם נגאלים!

עיקר הבית היהודי זו האשה

שאלה: רצינו לבקש ברכה מיוחדת לבנות הסמינרים, כולן רוצות שידוך של בעל ת"ח, אם מרן שליט"א יתן לכם ברכה טובה כולם יתחילו ללמוד הלכות שבת.

מרן שליט"א: אני חייב לומר שעיקר העיקרים של הבית היהודי זה האשה, זה לא הבעל, אם הבעל יהודי והאשה נוצריה - הילד גוי, אפילו שהאב הוא הרב הראשי של כל האומה. וכן להיפך, אם האשה יהודיה והבעל גוי - הילד יהודי, עיקר הבית זה אשה, בת ישראל כוחה עצום. כמו שראינו אצל דבורה הנביאה שהצילה את כל העם, היה לה בעל בור ועם הארץ ולימדה אותו תורה. ובעזרת השם יהיה להם כל הברכות שבעולם, הבנות והאמהות זה היסוד של היהדות.

ואסיים בסיפור ששמעתי ממנו"ח מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, שהיה נרגש כולו כשסיפר את זה, הסיפור הוא מאיסר הראל שהיה ראש המוסד, והוא היה יליד העיר דווינסק, ופעם אחת הנהר עלה על גדותיו ואיים להציף ולהחריב את כל העיר, הלכו לאור שמח, הגיע לשם, ואמר למים: אם אתם תעזו עוד טיפה אחת לעלות, אני גוזר עליכם שלעולם לא יהיה כאן מים, הכל יתייבש. וכולם ראו בחוש, שבאותו רגע התחיל הכל לרדת. וכל הגויים אמרו השם הוא האלוקים!

ברכת הדרך

שאלה: אז כשראינו מה זה כח התורה של גדולי ישראל, רצינו לבקש ממרן שליט"א שיש לו את כל הזכויות של הרבצת התורה והשבת כל כך הרבה שנים, יברך בברכה את כל עם ישראל.

מרן שליט"א: אני מברך את כל עם ישראל, ובפרט את החיילים בחזית, והאמהות שיקיריהם נעלמו וחייהם לא חיים, והבכי שלהם הוא עד לשמים, אנחנו רוצים לבקש עליהם ועל כל קרוביהם, וכן על השבויים שאיננו יודעים מה קורה איתם, שהקב"ה יעזור לנו, שיראה את הרהורי התשובה שלנו, ויוציא את הנעדרים מאפילה לאורה, ויראה לנו נפלאות וישועות, ונראה את ישועת ה' כהרף עין. אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה, העומדים בין בים ובין ביבשה, המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרווחה ומאפילה לאורה, ומשיעבוד לגאולה, השתא בעגלא ובזמן קריב ונאמר אמן.

אמירת תהילים בלילה

שאלו את מרן שליט"א בימים אלו, האם מותר לומר תהלים בלילה, אחרי תפילת ערבית (שהרי עיקר ההלכה שאסור לקרוא תנ"ך בלילה), והאם שונה הדין בין יחיד לציבור?

והשיב: בשער הציון (סימן רלח סק"א) כתב בבאר היטב שאין לקרוא מקרא בלילה, ובפרי מגדים משמע דיכול לקרוא מקרא. ונראה דאפילו להמחמירין לית בזה אסורא, אלא שלכתחלה יותר טוב ללמוד מקרא ביום. ונובע דבר זה ממה דאיתא במדרש שהיה הקדוש ברוך הוא לומד עם משה מקרא ביום ומשנה בלילה.

אולם בארחות רבינו הביא שמרן בעל הקהילות יעקב היה אומר תהלים על חולים אף לפני חצות. ובפרט בעניננו שמה שאסור לקרוא מקרא בלילה, זה מדין מקרא, וזה לא מדין תפילה, ובפרט שתפילה בעת צרה היא דאורייתא והיא דוחה כל העניינים של קבלה.

כשהגיעו השמועות הנוראיות על הטבח הנורא באירופה היתה עצרת בבית הכנסת החורבה, והאדמו"ר האמרי אמת עלה על הבימה ואמר ארבעה מילים, ויתחזק דוד בה' אלוקיו. אומר התרגום, במימרא דה' אלוקיה, והכוונה היתה על התפילות ועל תהלים, וגעו כל העם בבכי נורא.

נשים שבאו למו"ח מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל ואמרו לו מה נעשה שאנו אומרות תהלים ואנו לא מבינות כלום, השיב להם מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל תהלים לא צריך להבין, מספיק שהקב"ה מבין.

לסיכום: חובה גדולה לומר תהלים ביום ובלילה בין ביחיד ובין ברבים.

אמירת תהילים בשבת

עוד נשאל מרן שליט"א, האם מותר לומר תהלים בשבת, במצב הנוכחי שיש עדיין מלחמה, ועל כולנה שיש למעלה ממאה שבועים מאחב"י?

והשיב מרן שליט"א: נאמר במסכת תענית (דף יט ע"א) על אלו מתריעין בשבת, על עיר שהקיפוה נכרים. ובעניננו רח"ל הנכרים הקיפו, ולכן מצוה גדולה לזעוק זעקה אפילו בשבת.

לקרוא על המלחמה בשבת

מרן שליט"א נשאל, האם מותר לקרוא תיאורים מהמלחמה בשבת, והשואל הוסיף, שיש להניח שרוב הדברים כבר ידועים ומוכרים, ובעיתונים רק מסדרים מחדש ומביאים עדויות שונות, אך עיקר הידיעות כבר מוכרות.

והשיב מרן שליט"א: כתב בבאר היטב (סימן שז סק"ב) מחלליה נאמר על מי שמדבר ג"כ דברים בטלים בשבת. וכתב במשנה ברורה (סימן שז סק"ג) אסור לספר בשבת איזה דבר שמצטער בו. ואפילו לקרוא דברים שאין בהם צער גם כן אסור, ובפרט בעת כזו שהיא עת צרה וקטרוג שצריך לנצל כל רגע לתפילה ולתורה, ולהגדיל שמו הגדול, ובפרט בשבת, שכידוע מהבן איש חי, שהתפילה והתורה בשבת, הוא כפול אלף מאשר בימות חול.

אדם נכנס לבית הלוי בליל שבת בבכי נורא שאשתו מקשה לילה, שאלו הבית הלוי כבר עשית קידוש, אמר לו רבי, כבר שלשה ימים אין לי זמן לאכול, ואיך אוכל לעשות קידוש, אמר לו הבית לוי תשב תעשה קידוש, ואחר מכך תאכל כזית פת, ותראה ישועה.

לאחר הקידוש אמר לו הבית לוי, כעת כבר יש לך ישועה, ואכן לאחר כמה דקות באו לבשר לו שהיא נושעה, שאלו את הבית הלוי זה רוח הקודש, השיב לא, זה פסוק מפורש בתהלים (לז ד) וְהִתְעַנַּג עַל ה' וַיִּתֵּן לָהּ מִשְׁאֵלֶת לְבָבָהּ.

לסיכום: אסור ובמקום זה ילמד הלכות שבת ויזעק על הצרה.

ביקור חולים

ביום חמישי, הגיע מרן שליט"א לביקור חולים בבית החולים תל השומר אצל הרב עמיחי בן סיגלית רחל שינדלר לרפ"ש, המשמש כגבאי בית הכנסת בקיבוץ כרם שלום.

עמיחי נלחם עם המחבלים ימ"ש בעודו נמצא עם אשתו וילדיו בחדר הממ"ד, והציל את משפחתו בס"ד, אך נפצע באופן קשה ממטען חבלה שהניחו המחבלים על דלת הממ"ד.

עמיחי היה מורדם ומונשם במשך כמה ימים, ומיד כשהתעורר אמר שרוצה לפגוש את מרן שליט"א, אשר הוא קשור אליו מאוד, ואכן כבר באותו היום טרח מרן שליט"א לבוא אליו לבקרו, והרעיף עליו דברי חיזוק ועידוד.

תוך כדי הביקור נשמעה אזעקה, ומרן שליט"א אמר שזכותו של ר' עמיחי תגן בעד כל מי שנמצא עמו, ואין צריך להיכנס למקלט. אולם כיון שעובדי בית החולים ביקשו ממרן שליט"א להיכנס למרחב מוגן, מרן שליט"א נכנס למרחב המוגן ואמר יחד עם הנוכחים מזמור צ"א "יושב בסתר עליון".

עמיחי הביע את רצונו לקבל תפילין דרבינו תם אליהם נכסף כל חייו, ואכן ארגון איילת השחר שהקימו את בית הכנסת בקיבוץ כרם שלום רכשו עבורו תפילין דרבינו תם והביאום למרן שליט"א, ובביקור המיוחד העניק לו מרן שליט"א את התפילין בהתרגשות גדולה, ואמר לו שיניח את התפילין ליד ראשו, והם יגינו בעדו שיזכה לרפואה שלימה.

האם מותר להתערבן בשבת משכיניו שאינם שות"מ

מִרְן שְׁלִיט"א נִשְׂאֵל, בְּדִבְרֵי אָדָם שֶׁבִּשְׁכֻּנְתּוֹ יֵשׁ יְהוּדִים שֶׁל"ע אֵינָם שׁוֹמְרֵי תוֹרָה וּמִצְוֹת, וּמִקְבָּלִים עֲדֻכּוֹנִים בִּשְׁבַת רַח"ל. הָאֵם מוֹתֵר לְהִתְעַדֵּן בְּאוֹפְנִים הַבָּאִים:

1. לִפְנֹת אֵלֵיהֶם וּלְבַקֵּשׁ מִידַע.
2. אִם הֵם מִיּוֹזְמָתָם מִסְפָּרִים הָאֵם חוֹבָה לֵאטוֹם אֲזַנּוֹ וּכד'.
3. אִם שָׁמַע בְּאוֹפֵן דְּמִמִּילָא (וּכְגוֹן שֶׁשָּׁמַע אוֹתָם מִסְפָּרִים אֶחָד לִשְׁנֵי) הָאֵם מוֹתֵר לוֹ לִסְפֹּר לְאַחֲרֵים.
4. וְמָה הֵדִין אִם יֵשׁ בִּשְׁכֻּנְתּוֹ עוֹבֵד נֹכְרִי, הָאֵם מִמְּנוּ מוֹתֵר לְהִתְעַדֵּן? וְהָאֵם יֵשׁ הַבְּדֵל אִם הֵלָּה נִיזוֹן מִמִּקּוּרֹת אִיפּוֹרְמִצִּיה שֶׁל יְהוּדִים אוֹ שֶׁל גּוֹיִים? וְהַשִּׁיב מִרְן שְׁלִיט"א:

1. חֵס וְשְׁלוֹם, אֵין לָךְ חִילּוֹל הַשֵּׁם גָּדוֹל מִזֶּה.
2. לֹא לֵאטוֹם אֲזַנּוֹ, רַק לִפְתּוֹחַ פִּי, וְלִימֹר הִפָּה שְׁלִי עֶסוֹק בְּלִהֲתַפְלֵל וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הַקִּב"ה.
3. בִּשְׁבַת חָבַל עַל כָּל דָּקָה וְכָל דָּקָה זֶה מַעוֹרֵר רַחֲמִים, וּבִמְקוֹם לִסְפֹּר סִיפּוּרִים, יִרְבֶּה תַּחֲנוּנִים.
4. חֵס וְשְׁלוֹם, חָבַל עַל כָּל דָּקָה בִּשְׁבַת.

טִלְטוֹל לְמַקְלָט

מִרְן שְׁלִיט"א נִשְׂאֵל, בְּדִבְרֵי מִי שֶׁנִּצְרָךְ לְרוֹץ לְמַקְלָט בִּשְׁבַת, הָאֵם רִשְׁאִי בִּמְקוֹם שְׂאִין עִירוֹב, לְטִלְטֵל ע"י קֶטֶן דְּבָרִים שִׁיזְדַּקְק לָהֶם שֵׁם? וְמָה הֵדִין בִּשְׁעַת חִירוֹם, שְׂצִרִיכִים לְרוֹץ לְמַקְלָט לְכֻמָּה שְׁעוֹת, הָאֵם יִכּוֹל לְטִלְטֵל ע"י גָּדוֹל, אוֹ בִּשְׁנִינִי? (וּלְסִמּוֹךְ עַל כֵּךְ שְׂכִיּוֹם כִּמְעַט וְאֵין רַה"ר דְּאוֹרִייתָא)

והשיב: בביאור הלכה (סימן שמג סעיף א) הביא תשובת רע"א שמותר לטלטל ספרים ליתן להתינוק חומש וסידור שישא לבהכ"נ לצורך עצמו להתפלל ולשמוע קריאת התורה, וממילא יצטרף הגדול עמו להתפלל יחד.

וגם בענינו מותר על ידי שילמד עם התינוק את הספרים שהוא צריך, וגם אוכל ושתיה, מותר אם זה לצורך התינוק, או שצריך כח ללמוד עם התינוק.

ולגבי גדול, התיר החזו"א ללכת בשבת מרשות היחיד לרשות היחיד ללא עצירה באמצע.

חס ושלום לעזוב את ארץ ישראל

מרן שליט"א נשאל בימים אלו מאשה שחוששת מהמצב הבטחוני בארץ, ורוצה לברוח לחוץ לארץ לכמה שבועות.

מרן שליט"א השיב, כי חס ושלום לעזוב את ארץ ישראל, הרי זה המקום הכי קדוש, ובכל רגע מקיימים מצוות יישוב ארץ ישראל, וציטט את לשון הפסוק בעובדיה "ובהר ציון תהיה פליטה והיה קודש", מה שחרט הרב מפוניבז' זצ"ל על כותל הישיבה.

תשובות בהלכות שבת בענייני המלחמה

מרן שליט"א נשאל בכמה שאלות הנוגעות להלכות שבת החמורות, על ידי הג"ר ירון אשכנזי שליט"א, עבור ארגון "שומרי הארץ" המקים כיתות כוננות בכל רחבי הארץ.

ומרן שליט"א השיב על כל השאלות במכתב מפורט, כדלהלן:

בס"ד, לכבוד הגאון רבי ירון אשכנזי שליט"א, רב 'קו ההלכה הספרדי', שלום וברכה,

במענה לשאלותיכם החמורות בהלכות שבת בענייני המלחמה, הריני להשיב, ויהי רצון שיהיה הלכה ולא למעשה:

א. עקב המצב הבטחוני והצורך בהגברת השמירה על הערים, הוקם ארגון של מתנדבים בשם "שומרי הארץ", שתפקידם להיות כיתת כוננות ולהגיע ראשונים לכל מקום שיש בו אירוע בטחוני בעירם או ביישוב ולתת מענה מול הבעיות שנוצרו, הכל כמובן בחסות החוק, ופנו ובקשו לשאול לגבי 'נוהל שבת' מה עליהם לעשות בנושאים הבאים:

האם מותר להשאיר טלפונים פתוחים בשבת, והאם יש הבדל בין תקופה בה יש מלחמה או מתח, לזמנים שבהם המצב רגוע אבל ייתכן שתהיה קריאה במשך השבת כפי המצוי שדברים כאלו באים בהפתעה?

תשובה: מקובלני מתקופת מלחמת המפרץ, ממו"ח מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל וממרן ראש הישיבה הגרמ"מ שך זצ"ל שמותר בעת צרה ופיקו"נ כזה להשאיר טלפונים פתוחים בשבת, ובשעת הצורך ידברו אליו. וכן להשאיר רדיו מערב שבת על תדר 'גל שקט' כדי שבעת הצורך יהיה ניתן להתעדכן על אירועי חירום.

ואין הבדל ואין חילוק בדבר אם יש מלחמה או אם יש מתח שהמצב הוא שכולם מרגישים שעלול להיות התפרעויות וטבח ח"ו, בכל אלה מתירים להשאיר טלפון פתוח.

ב. האם יש מגבלה לגבי הנסיעה למקום האירוע או שאפשר לנסוע רגיל?

תשובה: עדיף לנסוע על ידי גוי [יוצא צבא או כזה שידוע לנו שאין עמו בעיה בטחונית, שאין חשש לשיתוף פעולה עם האויבים]. ואם אין גוי נוסעים רגיל על ידי ישראל ולא מתעכבים, ואסור כאן להתעכב אפילו דקה אחת, שהרי מדובר בפיקוח נפש והצלת נפשות. ג. פעמים שיש צורך מבצעי לכתוב ביד או להקליד בטלפון נייד או מחשב, האם מותר?

תשובה: לכתחילה יש לכתוב או להקליד בשינוי, כלומר ביד שמאל באצבע הקטנה, או בגב היד, אך אם אי אפשר לעשות על ידי שינוי מותר לכתוב כרגיל.

ד. במקרה של אירוע האם מותר לדווח בסופו על סיום האירוע למנוע חילולי שבת נוספים?

תשובה: אם יש צורך בכך מותר, אך יותר טוב ועדיף היא למנוע את זה, וזאת על ידי שיסכמו מראש שיהיה גל פתוח, ולאחר סיום האירוע ישאירו חמש דקות של שקט ללא שום דיווח או עדכון ויבינו שנגמר האירוע.ה. ארגון 'שומרי הארץ' הוקם ביוזמה פרטית של כמה אנשים יראי שמים והם זקוקים לצידוד רב העולה הון תועפות, האם יש מצווה לתרום למטרה זו?

תשובה: זו לא רק מצווה אלא פיקוח נפש, ויותר גדול מכל המצוות שבעולם, ואשרי מי שעוסק בזה, וכל מי שתורם לזה שידע שהקב"ה נוהג בעולמו 'מידה כנגד מידה', אם הוא גורם שאנשים לא יהרגו, כך גם לו תהיה זכות שלא יהרג בעז"ה.

בברכה שלא ישמע עוד שוד ושבר בגבולינו

יצחק זילברשטיין

שבת ברזל

בעקבות דבריו של מרן שליט"א בדבר חשיבות החיזוק בשמירת השבת בתקופה קשה זו, פתחו עבור הציבור הכללי יוזמה של "שבת ברזל", כאשר בשבת זו - שבת בראשית יקבלו על עצמם המוני בני ישראל שאינם זוכים לשמור שבת - להתחזק בשמירת שבת זו.

מרן שליט"א נשאל על ידי המארגנים, על איזה נקודות יש לעורר לציבור הכללי להתחזק בהם, והשיב שיש לומר להם להתחזק בשלשה דברים: א. להדליק אור מערב שבת, ולא לכבותו במשך כל השבת, ובזה יקיימו מצות הדלקת נרות שבת, ומי שיכול להדליק נרות ממשי ודאי עדיף לעשות כן. ב. להשתדל מאוד להתגבר לא לנסוע ברכב בשבת. ג. לא לבשל בשבת, אלא להכין את כל האוכל מערב שבת [מרן שליט"א נשאל האם יש לעורר גם על פלאפונים וחדשות וכדו', והשיב שבזה הם לא ישמעו, כיון שזה נסיון מדי קשה בשבילם, ועדיף לומר להם דברים שיעמדו בהם].

לאחר מכן המארגנים סיפרו למרן שליט"א כי הם מחלקים ערכה של נרות שבת ויין לקידוש, ואמר להם מרן שליט"א, כי יש בזה ענין גדול מאוד, כיון שעל ידי הקידוש האדם נעשה שותף עם הקב"ה במעשה בראשית.

מרן שליט"א הוסיף וביקש לומר לציבור הכללי, שמי שיתחזק בשלשה דברים אלו, הוא מקרב את הגאולה ואת ביאת המשיח.

לימוד הלכות שבת

לקראת שבת בראשית, נשא מרן שליט"א שוב דברים מביתו, בדבר חשבות לימוד הלכות שבת, ואלו דבריו:

"עם ישראל אומר בזמירות של שבת, מה ידידות מנוחתך, אומר העם היהודי, מעין עולם הבא, יום שבת מנוחה, כל המתענגים בה, יזכו לרוב שמחה, מחבלי משיח יוצלו לרווחה, היום זה חבלי משיח, כל עם ישראל, מי שמענג את השבת ונוהג בה כבוד יזכו לרוב שמחה, מחבלי משיח יוצלו לרווחה, פדותנו תצמיח ונס יגון ואנחה, אין יותר יגון ואנחה.

אלו הם דברי גדולי עולם שהראו לנו את הדרך, אתה רוצה היום להתפטר מחבלי משיח? דע לך, ללמוד הלכות שבת, כל המתענגים בה... יוצלו לרווחה. מה לעשות? ללמוד הלכות שבת, שתי הלכות".

לקבל שבת קודם הזמן

כמו"כ נשא מרן שליט"א דברים מביתו על החשיבות לקבל שבת מוקדם עשר דקות קודם הזמן, כדלהלן:

"לבני ישראל, עם קודש, השואלים שאלה, לקבל תוספת שבת מוקדם, וכמה זה חשוב. אני רוצה לספר לכם, הייתה ברמת אלחנן מגיפה של אנשים שנפטרו בלי זמנם, ממש מגיפה, לא יכלנו להשתלט עליה, אדם אחד נפטר לפני זמנו, עוד אדם, ועוד אדם, תלמידי חכמים, לא ידענו להשית עצות בנפשנו.

פניתי להרב שטיינמן, ואמרתי לו הרב שטיינמן היקר, גדול הדור, אנא תבוא אצלנו ותגיד עצה מה לעשות, הוא הגיע ואמר ככה, אם אתם תקבלו שבת עשר דקות מוקדם, קוראים זה בתורה ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת, מה זה לעשות - להוסיף על השבת, אני מודיע לכם שום נגע לא יהיה, וכדבריו כך היה.

ברוך השם עד היום הזה, שום נגע, שום פגע, אין אצלנו מיתה לפני זמנה, אין אצלנו דבר כזה בכלל, כולם ברוך השם מאריכים ימים כיון שהשכונה קיבלה על עצמה עשר דקות להוסיף, קוראים לזה ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת, הם מוסיפים לבד עוד עשר דקות, וככה אני מציע היום לעשות, להוסיף, וברכתו של הרב שטיינמן, לעשות את השבת ברית עולם, ולא יהיה שום נגע ושום פגע!"

עונג וכבוד שבת

כמו"כ נשא מרן שליט"א דברים מביתו בדבר החשיבות של מצוות עונג וכבוד שבת, מרן שליט"א ציטט בדבריו דבר נדיר ומיוחד הכתוב בספר "שפתי כהן", לאחד מתלמידי האריז"ל (פרשת בראשית), הוא הוא כותב שישנו כוכב הנקרא "שבתאי", שהוא שולט ביום שבת, והוא מורה על חורבן ושבי ורעב.

ולזה כתוב "ויכל אלוקים" - כילה כל דינין שבו, במה כילה אותם? ביום השביעי, כשבא יום השביעי, לזה היה שבתאי ביום שבת להתיש כוחו באכילה ובשתיה ובמלבושים נאים ובעונה ולענגו בכל מיני עונג, היפך מכל מה שמורה כוכב שבתאי.

על כן - סיים מרן שליט"א - כי כל מי שיענג את השבת ויכבד אותה, יזכה להינצל מכל אותם דברים של חורבן, שבי ורעב.

בני הישיבות המתגוררים בחו"ל

מרן שליט"א נשאל בדבר בחורים המתגוררים בחו"ל ולומדים בישיבות בארץ ישראל, האם יש להם לשוב לישיבה, או שעדיף שלא יבואו עקב המצב.

השיב מרן שליט"א: אם הבחור לומד בישיבה בבני ברק ודאי שאין מה לחשוש, כיון שבני ברק היא העיר המוגנת ביותר, שהרי יש את הבטחתו של החזון איש שלא יפלו טילים בבני ברק, ואם הבחור לומד בירושלים הרי נאמר עליה יפה נוף משוש כל הארץ והקב"ה משגיח עליה בפרטות, אך גם אם הישיבה נמצאת בעיר אחרת, כיון שהבחור מגיע כדי ללמוד תורה בישיבה, אם כן שלוחי מצוה אינם ניזוקין, ואין לו ממה לחשוש.

כל מקום ששומרים שבת תחול ההבטחה

במוצאי שבת בראשית קודם תפילת ערבית, נשא מרן שליט"א דברים בבית מדרשו ברמת אלחנן, וחזר שוב על דבריו שאמר בימים האחרונים **שבני ברק היא המקום המוגן ביותר בעולם**, לאחר שרבותינו החזון איש וגיסו ר' חיים קניבסקי אמרו שבבני ברק לא יפלו פצצות.

לשאלת הקהל האם הדבר נכון גם לגבי ישובים חרדיים נוספים כמו מודיעין עילית למשל, וכל כיו"ב, השיב מרן שליט"א ואמר, שאמנם החזו"א לא אמר את דבריו אלא על בני ברק, והוסיף בענוותנותו כי הוא אינו ממלא מקום של החזו"א, אך מן-הסתם הדברים נכונים גם לגבי ישובים אחרים, שהרי ביאור הבטחתו של החזו"א היא משום שמירת השבת של תושבי בני ברק, ואם כן כל מקום ששומרים בו שבת - תחול ההבטחה, והביטחון, שלא תיפולנה פצצות.

בהמשך דבריו חזר מרן שליט"א ועורר שוב על חיזוק שמירת השבת, ולימוד שתי הלכות-שבת כל יום, שעל ידי זה מובטח לכל אחד שינצל מכל פגע רע.

מרן שליט"א סיים את דבריו מוקדם מהרגיל כדי שיהיה זמן לומר תהילים, וניגש לפני העמוד ואמר חמש עשרה פרקי תהילים בהתרגשות עצומה.

פינוי המקלטים

ביום ראשון א' דר"ח מרחשון כתב מרן שליט"א מכתב לתושבי שכונת רמת אלחנן, בענין פינוי המקלטים, לפנינו נוסח המכתב המלא:

א' דר"ח מרחשון תשפ"ד.

לאחי ורעי היקרים, נועם ה' עליכם, שמעתי שיש מקלטים התפוסים בחפצים שונים, וגם חלקי סוכות, ובעוונותינו הרבים הזמן כעת שולטת בו מידת הדין. וצריך שהמקלט יהיה פנוי, והדבר גורם בפיקוח נפש.

אי לכך, אני פונה אליכם, אחים יקרים, בפקודת המרא דאתרא, לפנות מיד את המקלט, תוך 24 שעות, ולשומעים ינעם. ואם חלילה לא תשמעו לי, נתונה הרשות לוועד הבית לפנות את המקלט בעל-כרחכם. מברככם באהבה ובשלום.

אחיכם

יצחק זילברשטיין

תספורת ושמיעת שירים

עוד נשאל מרן שליט"א האם יש ענין להחמיר בימים אלו שלא להסתפר ולגלח ולא לשמוע שירים עקב האבילות והצער, מרן שליט"א השיב שאנו לא גוזרים גזירות שכאלו מעצמנו, אך משמיעת שירים יש להימנע בימים אלו כיון שבזמן הזה אפשר לשבת וללמוד עוד קצת [מרן שליט"א נשאל האם בזמן שבלאו הכי אינו לומד אפשר לשמוע שירים, ואמר שאין דבר כזה].

דחיית חתונות

חתנים וכלות רבים, מהם כאלו שכבר תאריך חתונתם נקבע לפני כמה חודשים, וזמן שמחת הנישואין אמורה להתקיים ממש בימים ובשבועות אלו, שלחו לשאול את מרן שליט"א כיצד לנהוג, האם לערוך את החתונה במצב הקיים, למרות החשש שלא יבואו מספיק מוזמנים עקב האזעקות והחשש מנסיעה מעיר לעיר, או שמא ידחו את החתונה לעת עתה, בתקווה שסיום המלחמה יבוא במהרה, ואז יוכלו להינשא בלב רגוע ושקט.

מרן שליט"א השיב על כך, כי ודאי שאין לדחות את החתונה, אלא יש להתחתן בתאריך המקורי שנקבע, וזאת בטענה כי נישואין של חתן וכלה זו מצוה גדולה עד מאד, ואין לדחות מצווה זו, כמובן כשהכל במסגרת הוראות גורמי הבטחון.

מרן שליט"א הוסיף כי יש להתחתן בזמן שנקבע, גם במחיר שציבור המוזמנים יהיה מועט יותר, וכמו כן אמר מרן שליט"א כי אין לחשוש מהנסיעות מעיר לעיר, שכן שומר מצוה לא ידע דבר רע, וכל אלה שהולכים לשמח חתן וכלה מקיימים מצווה, ובפרט החתן והכלה עצמם שעוסקים במצוות פריה ורביה.

מרן שליט"א התבטא בחיור: "אם יהיה חסר להם מניין בחתונה, אני יבוא להשלים להם..." אך שב על דבריו כי בוודאי אין לדחות חתונה אם אין סיבה נצרכת מאד, כאשר כמובן מדגישים בקו 'שיח יצחק' כי זו הוראה כללית, ובכל מקרה של ספק, ושינוי הנתונים, יש לעשות שאלת רב.

תוספת שבת

מרן שליט"א כתב מכתב בקריאה לציבור להתחזק בתוספת שבת בזה"ל:

יום שלישי ב' מרחשוון תשפ"ד

תוספת שבת היא שמירה לחיים

לאחי ורעי היקרים הע"י.

עם ישראל זקוק לישועה גדולה, השבת היא מקור הברכה, כאשר מקדימים לקבל שבת עשר דקות קודם הזמן, מראים להקב"ה לא רק שאנו שומרים שבת, אלא גם אנו אוהבים את השבת, ולכן אנו מקדימים לקבלה.

וכתב בפרי מגדים (או"ח א"א סימן רנ"ו) שראוי לקבל שבת על על פנים חצי שעה קודם בין השמשות...,

והמוסיף מחול על הקודש מוסיפין לו חיים, וכך מובא גם ב"רמזי השבת" הכותב ש'המרחיב גבולות השבת ומצמצם שעות החול, יצמצם לו השי"ת גבול צרותיו', והבן יהוידע (שבת דף ק"ח ע"ב) כתב שדברי הגמרא המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים, מוסבים על המוסיפים תוספת שבת, כמו כן כתבו

הספרים שהמזיקים נוצרו בבין השמשות, וע"י תוספת השבת אנחנו מבטלים את כוחם.

וכתב הגאון רבי זלמן סורוצקין בספרו 'הדעה והדיבור', מה שאנו אומרים בתפילת מוסף 'טועמיה חיים זכו', הכוונה לאלו שמוסיפין את השבת על הזמן שנקבע, כי בזה הם מראים שהם אוהבים את השבת, משל לאורח שמגיע לאכול אצל בעל הבית, בעל הבית מגיש לפניו ארוחה דשנה, איך הוא יודע איזה מאכל אהוב עליו במיוחד, אם מבקש לקבל עוד מנה זה סימן שזה המאכל האהוב עליו, כי אע"פ שכל אורח דרכו לומר שהכל היה הכי טעים והכי טוב, כך אומרים מצד הנימוס, אך כשמבקשים לקבל עוד, זהו סימן מובהק שהמנה הזו באמת משובחת.

הנמשל מובן, הקב"ה נתן לנו מתנה טובה בבית גנזיו מתנת השבת, אם האדם מקבל תוספת שבת, לא רק את הדקות שקבעו לנו גדולי ישראל, אלא מוסיף עוד עשר דקות, אומר הקב"ה עתה אני שמח בראותי שאתם באמת שמחים במתנת השבת, שאתם מבקשים להוסיף עוד, מי ש'נופל' לתוך השבת ברגע האחרון, לא הראה שהוא אוהב את השבת. אך כשמוסיפים עוד קצת, זה סימן שאוהבים את השבת באמת.

ועל פי זה ביאר רבי זלמן 'טועמיה חיים זכו', כלומר, אלו האנשים שמבקשים עוד 'טעימה' מהשבת, חיים זכו, הם זוכים לחיים כי הם מגלים שבאמת שמחים ביום השבת.

ומעשה שהיה ברמת אלחנן שהיה כמה אסונות, נכנסנו למרן ראש הישיבה בעל אילת השחר זצ"ל ושאלנו אותו במה להתחזק, ואמר לנו, להתחזק בתוספת שבת, כי זה מוסיף חיים, ואכן שכונת רמת אלחנן קבלה על עצמה לקבל שבת עשר דקות לפני הזמן, ומאז ברוך השם אין פרץ ואין צווחה.

גם כעת נקבל על עצמינו לקבל שבת, ונראה להקב"ה שאנו אוהבים את השבת, והקב"ה יחזיר לנו אהבה, ויתן לנו חיים ארוכים, ויציל אותנו מאויבינו האכזרים, וישלח לנו את משיחנו במהרה בימינו.

הכו"ח לכבוד שבת קדשינו

אחיכם יצחק זילברשטיין

הליכה למקלט באמצע הסדר

כמה ישיבות שלחו לשאול את מרן שליט"א, כאשר נשמעת אזעקה באמצע הסדר בישיבה, האם יש לילך למרחב המוגן או לא. מרן שליט"א השיב, שישיבות בבני ברק לא מחויבים להיכנס למרחב המוגן באמצע הסדר, ואילו בכל הארץ חייבים גם באמצע הסדר.

כיתות כוננות ברחבי הארץ

מרן שליט"א נשאל על ידי הרב הראשי למשטרה רמי ברכיהו כמה שאלות בענין כיתות כוננות ברחבי הארץ והשיב לו מרן שליט"א במכתב בזה"ל:

מאחר והפונים אליכם הם בעלי בתים יר"ש אבל לא בני ישיבה, מותר להם להתנדב להציל את עם ישראל להגן על ערים ושכונות מפני רוצחים ואויבים.

בכל מקום שנראה בעיני המומחים של המשטרה, שיש בזה סכנה וזקוקים לסייר עם נשק, יסיירו גם בשבת, אם אפשר ע"י נכרי, ואם לא מותר ע"י ישראל. וכמובן שבכל שאלה הלכתית יש להתייעץ עם הרבנים שליט"א.

וכל האמור לא מדובר על בני ישיבה שתורתם אומנותם, והם מגינים על עם ישראל בתורתם, ועל זה נאמר אלף למטה אלף למטה.

הלכות שבת

מרן שליט"א החל לכתוב מדי ערב שבת כמה הלכות שבת בכתב יד קדשו, למען לחזק לימוד הלכות שבת, כפי שקרא ללימוד הלכות שבת, בעקבות המצב הקשה.

התראות בשבת דרך מכשירי נדרים פלוס וקהילות

הגר"א בייפוס שליט"א יו"ר משמרת השבת, הגיע להתייעץ עם מרן שליט"א בדבר יוזמה שעלתה להתקין אפשרות לקבל התראות בזמן אמת בשבת קודש דרך מכשירי נדרים פלוס וקהילות על אזעקות וחדירת מחבלים, וכן אפשרות להזעיק את כחות הביטחון וההצלה דרך מכשירים אלו.

מרן שליט"א בירך על המהלך, שיכול להביא להצלת חיי אדם בזמן אמת. בנוגע לשאלה האם יש לעשות זאת בשינוי, השיב מרן שליט"א "מה שאפשר לעשות בשינוי יעשו בשינוי, אבל אין להתעכב".

צניעות – שעשני כרצונו

מרן שליט"א נשא דברים עבור בנות ישראל בקו הצניעות לנשים, ואלו דבריו המלאים:

לבנות ישראל החשובות מאד, אומרים כל יום בבוקר, כל אישה אומרת ברוך אתה ה' אלוקינו מלך עולם שעשני כרצונו.

יש ראשונים שאומרים שהכוונה היא שעשה אותי כרצונו, אני כל רגע ורגע יכולה לקיים את רצון ה' יתברך, גבר לא יכול כל רגע לקיים, אבל אישה מאחר והיא נדרשת לעשות מאמצים להיות צנועה בפרט בבגדים, אומרים הראשונים ברוך אתה ה' אלוקינו מלך עולם שעשני כרצונו, הוא עשה אותי כרצונו שכל רגע ורגע אני יוכל לקיים את רצון הבורא יתברך, איך? בגד, היא לובשת בגד צנוע היא עושה את רצון הבורא, גברים לא יכולים את זה לעשות.

היום אנחנו נמצאים בצרה גדולה, אני פונה לבנות ישראל הכשרות, בנות מלך, הבה נתפוס את מה שחז"ל אומרים לנו שעשני כרצונו, שאוכל כל רגע לעשות רצון הבורא, איך? בבגדים צנועים וטובים, וזה יביא לכם תראו נחת מהילדים שלכם ותאריכו ימים, ויהיה לכם כל טוב, ותגינו על העם היהודי.

סעודת הודיה

שאלה מעניינת הגיעה לשולחנו של מרן שליט"א, על ידי יהודי ירא שמים המתגורר באחד מאותם היישובים בהם טבחו ורצחו המחבלים בשמחת תורה, אשר זכה הוא ובני משפחתו להינצל מחרב המרצחים, כאשר שהה בממ"ד שעות רבות, ונלחם עם המחבלים בכל כוחו לבל יפתחו את הדלת, זכה לצאת ללא שום פגע בחסדי שמים. הניצול ומשפחתו מודים ללא הרף להקב"ה על הנס שהצילם.

וכעת שאלתו בפיו, מאחר ונהוג שמי שנעשה לו נס עורך סעודת הודאה ברוב עם, להודות ולהלל להקב"ה על ניסיו וחסדיו, האם גם כעת מתאים וראוי שיערוך סעודת הודיה, או שמא מאחר וחלק גדול משכניו ומכריו ביישוב נרצחו ונטבחו, זאת מלבד עוד כמה וכמה שבויים החטופים אצל החמאס, והיישוב כולו בוכה ומתאבל יחד עם כלל ישראל השרוי במלחמה קשה, ואם כן אולי אין השעה והזמן מתאימים לעריכת סעודת הודאה על ניסו הפרטי.

מרן שליט"א דן בזה מדברי הגמרא במסכת תענית (דף יח ע"ב), שם אומרת הגמרא כי יום י"ב אדר היה יום טוב מאחר ונהרגו בו פפוס ולוליינוס והתבטלה הגזירה מעם ישראל, אך לאחר שנהרגו באותו היום שמעיה ואחיה ביטלו את היום טוב.

ומבואר שבתחילה כן קבעו יום זה ליום טוב משום שהגזירה על עם ישראל התבטלה, למרות שנהרגו בו באותו יום שני יהודים, ואולי נאמר גם כאן, שאמנם נהרגו רבים מאותו יישוב, אך כיון שלאותו ניצול נעשה נס פרטי, מוטל עליו לערוך סעודת הוראה. אולם מרן שליט"א נשא ונתן בדברים וציין כמה חילוקים בין דברי הגמרא לשאלתנו.

לאחר משא ומתן ארוך, הכריע מרן שליט"א, כי באותו יישוב שם גר הניצול, בוודאי שלא יערוך את סעודת ההודאה, שכן הדם שותת באותו יישוב, ואיך הוא יכול לשמוח בביתו כאשר שכניו וידידיו בוכים ודואבים, והדם עדיין נוזל, שותת ומפעפע באותו מקום. אולם מוטל עליו לנסוע למרכז הארץ, ולערוך סעודת הודאה לבני ישיבה או אברכי כולל, או לחלק להם מיני מתיקה, ולהודות על הניסים שעשה עמו הקב"ה, ולהקדיש בו זמנית פרקי תהלים לרפואת וישועת עם ישראל.

מעמד תפילה לילדי ישראל

ביום שני קמא [ח' חשוון] בשעות הבוקר, נערך מעמד אדיר של תפילת רבבות תינוקות של בית רבן, בכל תלמודי התורה ובתי הספר בכל רחבי ארץ הקודש, כאשר מאות ילדים התכנסו בשני מוקדים מרכזיים בבני ברק ובירושלים, שם התכנסו מאות ילדים יחד בראשות גדולי ישראל, וממקומות אלו הועברה

עצרת התפילה בשידור חי לכל תלמודי התורה ובתי הספר בכל רחבי ארץ הקודש, כאשר רבבות ילדי ישראל מאזינים לדברי גדולי ישראל, ולאחר מכן כולם זועקים בתפילה יחד.

מרן שליט"א טרח בעצמו ובא להשתתף יחד עם מרנן הגר"ד לנדו והגרמ"ה הירש וגדולי תורה נוספים, במעמד המרכזי שהתקיים בעיר בני ברק.

מרן שליט"א נשא דברים נרגשים בפתיחת המעמד בפני הילדים הרכים, ואמר:

"הגר"ח פלאג'י זצ"ל כותב (שו"ת חיים ביד, סימן קכו) על הפסוק במשלי (כה, טו) לשון רכה תשבר גרם, ואומר שהמילים תשבר גרם הוא ראשי תיבות תינוקות של בית רבן גזירות רעות משבר, והיינו שלשון רכה, של ילדי ישראל הרכים והצעירים מבטל גזרות רעות".

מרן שליט"א הוסיף וסיפר: "ניגש אלי ילד ושאל שכתוב בפסוק (שמואל ב, כב, ג) אלקי צורי אחסה בו, מגני וקרן ישעי, משגבי ומנוסי מושיעי, מחמס תושיעני, האם יכול לכוון על מחבלי החמאס שינצל מהם, והשבתי לו שוודאי שכן, במצודת דוד שם פירש: מחמס, מאנשי חמס.

דוד המלך התפלל מחמס תושיעני, והפשטות היא על אנשים גזלנים, אבל אפשר לכלול בזה כוונה נוספת על אותם אנשי חמאס, רוצחים ימ"ש".

מרן שליט"א הוסיף ואמר: "השבת היא המלכה עם כל הכוחות קדושה שיש בה, אבל אוי ואבוי מי שפוגע בה, ואנחנו צריכים רחמים מרובים שהחמאס לא יפגע בנו.

החפץ חיים בספרו מחנה ישראל (ח"א פכ"ח, וכן בשם עולם ח"א פ"א) כותב: בעת שאדם שומר את השבת, גוזר גזירה, והקב"ה מקיימה, שנאמר אם תשיב משבת רגלך, מה כתיב אחריו, אז תתענג על ד', כמו דתימא והתענג על ד' ויתן לך משאלות לבך.

וגם ילדי ישראל צריכים להתחזק בלימוד שני הלכות שבת מידי יום, ובזה יביאו ישועה לכלל ישראל, הכח שלכם מאד גדול, כל ילד שמבקש מאבא שלו ללמוד הלכות שבת, יש לו כח גדול שמבטל גזירות".

באמצע משאו של מרן שליט"א, נכנס מרן הגר"ד לנדו שליט"א למעמד, ומרן שליט"א הכריז: "כולם צריכים לעמוד בפני מורנו ורבנו שליט"א". ולאחר מכן, לבקשת מרן הגר"ד לנדו שליט"א, המשיך מרן שליט"א את דבריו.

מרן שליט"א נשאל, מה יעשו במקומות שאין מניין מבוגרים, האם יאמרו י"ג מדות או לא, השיב מרן שליט"א שבמקומות אלו יכוונו האומרים י"ג מדות להיות כקורא בתורה.

לעדכונים נוספים מבית מרן שליט"א ניתן להאזין בקו שיח יצחק 04-3760582

מרן הגר"א נבנצל שליט"א

תפילה לישועת הכלל והפרט

ביום חמישי י"א חשון, יום פטירת רחל אמנו, נסע מרן שליט"א לקבר רחל, להעתיר לישועת הכלל והפרט, אשר זקוקים לישועות גדולות בתקופה קשה זו.

מרן הגרמ"צ ברגמן שליט"א

אין צריך לשמוע חדשות

מרן שליט"א נשאל אודות אשה שנכנסה ללחץ נפשי בעקבות שמיעת יתר של החדשות, כשנימוקה עמה, שהיא רוצה להשתתף בצער של כלל ישראל. מרן שליט"א השיב, אם היא רוצה להשתתף עם כלל ישראל שתגיד תהילים! לשאלה אם צריך לשמוע בכל אופן קצת חדשות, השיב מרן שליט"א לא צריך לשמוע בכלל! אם יהיה משהו שצריך לדעת יגידו לה כבר!

מרן הגר"ד כהן שליט"א

שו"ת בעניני השעה

הרב אליאב מילר שליט"א יו"ר ארגון לב שומע נכנס למעונן של מרן שליט"א, כדי לשאול כמה שאלות בעניני השעה, ולקבל דברי חיזוק והדרכה בשעה קשה זו, להלן השו"ת המלא:

דברי רהב של כוחי ועוצם ידי

שאלה: כולנו הרגשנו קירבת ד', ימים נוראים, אלול, ראש השנה, יום הכיפורים, סוכות, שמיני עצרת, קירבת ד' מיוחדת, ופתאום מגיע כזה דבר, וכך היה כבר במלחמת יום הכיפורים, זו אינה הפעם הראשונה, איך מסתכלים על הדבר הזה במבט של תורה.

מרן שליט"א: צריך לחלק את התשובה לשלשה חלקים. ראשית, רואים מול העיניים את דברי הערוך לנר במנחת עני פר' האזינו, שבשנים הכי קשות שהיו לכלל ישראל ר"ה היה בשבת וכפי שהיה השנה, ומצד שני היו גם שנים שהיו יותר טובות מכל השנים.

בשנים שר"ה חל בשבת לא היה את כח השופר, מצד אחד חוסר התקיעות זה סכנה, וכשהיה חסר את הכח הזה היו השנים הקשות לכלל ישראל, ומצד שני היו שנים שהתגברו על הדין גם בלי השופר, ורבנן אמרו שיקוב הדין את ההר, שבשביל שמירת שבת לא עושים חשבונות, ועושים מסירות נפש, והערוך לנר מפרט דוגמאות למאורעות הקשים שהיו לעם ישראל בשנים כאלו, וגם לשנים הטובות.

החלק השני הוא העיתוי של חמישים שנה מאז מלחמת יוה"כ, רבינו בחיי בפר' משפטים כותב שחמישים שנה נקרא 'ימות עולם' ועבדו לעולם נקרא חמישים שנה, ובפר' ויקרא הוא כותב שימות עולם, חוזרים לשורש הראשון ומתחילה התחלה חדשה, אחר חמישים שנה חוזרים לשורש הראשון, ומתחילה התחלה חדשה.

איננו יודעים חשבונות שמים, אבל אחרי מלחמת ששת הימים היה במדינה שכרון גדלות וכת, דברו אז שהצבא הוא הצבא הכי חזק והכי גדול בעולם, וכשפרצה מלחמת יוה"כ אמרו רבותינו שהייתה אז הרגשה מופרזת של כוחי ועוצם ידי, ובזכרוני עוד מהישיבה שדיברו על זה מרנן ראש ישיבת חברון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל, המשגיח רבי מאיר חדש זצ"ל, מרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, שהכוחי ועוצם ידי התנפץ כנגד העיניים.

גם כעת אחרי חמישים שנה שפחות או יותר החזיקו מעמד, היה מעין הרגשה כזו, וזה כעת חזר והתנפץ באותה צורה, ובפרט שבתקופה האחרונה אנשים חסרי אחריות דברו הרבה דיבורים נוראיים בצורה של כוחי ועוצם ידי, על הכוחניות, ובמקום מסוים אף אחד לא מתבונן במצב הזה, מצב של סכנות נוראות, מזדמן החמאס, מצפון חיזבאללה, מאחוריהם איראן, והשליט האיראני מדבר כמו היטלר בזמנו, רוצה להשמיד את כל יושבי ארץ הקודש ה"י, וזה מצב של סכנה, ומבחינתם לא קיים כלום חוץ מדברי גאווה ורהב, הפקרות שאין כדוגמתה.

(ושמעתי על בחור שהיה בתהליך התחזקות ונפרד מרבו לפני סוכות כשהיה צריך לחזור לצבא, ואמר לו שיוצא בלב חרד כי רואים כל הזמן את הערבים בהתארגנויות ופורצים פרצות בגדר ולא עושים כנגדם כלום, ונודע שנהרג, הי"ד) ואח"כ הערבים טבחו למעלה מתשע מאות אנשים, ושוב חוזרים ומדברים כוחי ועוצם ידי באופן נורא ואיום, דברי גאווה ויהירות, אנשים נטבחים לנגד עיניכם ואתם עומדים חסרי אונים, ואתם ממשיכים עם כוחי ועוצם ידי.

אני רואה אצל הבחורים הצעירים שנגרים אחרי כל נוסחאות השחץ והגאווה כלפי השלטונות, שיש בהם אנשים מופקרים וחסרי אחריות וכאן שלחו לנו שוב משמים את התזכורת, לדעת שאנשים התרגלו לתעמולה הנוראה הזו שזה גאולה, יש לנו מדינה, כח של עם ישראל, ושוכחים שכל זמן שמשיח לא הגיע אנחנו עדיין בגלות, והכוחי ועוצם ידי הזה חדר גם לתוכנו, אנחנו רואים בעיניים שעל פי דרך הטבע אין לנו אפשרות לחיות כאן, ואין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים.

ובנוגע לתקופה שבה נפתחה המלחמה, זה לא רק בזמן של קירבת ד', אלא עוד יותר מזה, בזוהר הקד' כתוב שעד שמיני עצרת הקב"ה שולח את השפע לאומות העולם, ומשמיני עצרת הקב"ה שולח את השפע והברכה לכלל ישראל, ובזמן זה של חלוקת השפע היה הסתר פנים נורא, וזה נושא שצריך לעורר אותנו, שההסתר פנים היה דווקא בזמן חלוקת הברכות.

ישנה בחינה של כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו, והס"ק מקלם אמר שענין זה אינו נוגע רק לאדם, אלא גם נוגע לזמן, דהיינו שכלל שהיום יותר גדול כח הקטרוג של השטן יותר גדול, ויתכן שיש עלינו תביעה להתחזק ולהתבונן מה תפקידנו, מה שהקב"ה הראה לנו כזה הסתר פנים ביום הזה, אי אפשר להמשיך את החיים כמו שחיינו עד עכשיו, זה לא שייך.

העבודה באחרית הימים

שאלה: לאור האמור, מה העצה להתחזק ומה כדאי לעורר.

מין שליט"א: יש שני נושאים שנראה שכדאי להתמקד בהם, הפסוק בירמיה ל' ז' אומר, 'עת צרה היא ליעקב וממנה יושע'. ובירושלמי ריש תענית אמרו, רבי אליעזר אומר אם אין ישראל עושין תשובה אין נגאלין לעולם, אמר לו רבי יהושע וכי אם יעמדו ישראל ולא יעשו תשובה אינן נגאלין לעולם, איך יתכן, א"ל ר' אליעזר, הקב"ה מעמיד עליהם מלך קשה כהמן (נדמה שמבחינתנו המלך קשה כהמן הוא השאח הפרסי, והוא אכן נמצא באותו מקום, בפרס) ומיד הן עושין תשובה והן נגאלין, מאי טעמא, עת צרה היא ליעקב וממנה יושע, אמר לו רבי יהושע והא כתיב חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו מה עבד לה רבי אליעזר תשובה וכו'.

ופי' הקרבן העדה ולא בכסף תגאלו אלא בתשובה, וכסף היינו הצדיקים, וה"ק ולא בזכות הצדיקים שבדור תגאלו אלא כל אחד בזכות עצמו על ידי התשובה.

הגמרא קשה, אבל המבואר כאן שבזכות התשובה ובזכות הצדיקים יגאלו, ואח"כ אומרים שלא בזכות הצדיקים אלא בזכות עצמם.

מבואר בירושלמי שבזמן אחרית הימים איננו יכולים להסתכל בהסתכלות של כלל, ובהסתכלות שניתן לסמוך על הצדיקים שיעשו בשבילנו את העבודה, אלא כל יחיד ויחיד נגאל בזכות עצמו, כלומר, לכל אחד יש את המקום שלו בגאולת אחרית הימים, בחבלי משיח יש לכל אחד את העבודה שלו, והנושא הזה אינו חשבון הנפש של כלל ישראל, אלא לכל יחיד ויחיד יש את העבודה שלו, וגם אם הוא לא צדיק, לב יודע מרת נפשו, אדם אינו יכול לסמוך על הכלל, אלא רק על העבודה העצמית שלו.

ודאי שיש מושג של כלל וכפי שמצאנו שגוזרים תענית על הכלל, ותפילת רבים, אבל חלק התשובה שייך לכל יחיד בעבודתו העצמית, ובזה הוא משפיע על כל העולם.

הנושא השני הוא ענין התפילה, והוא שייך גם לנשים, והוא נוגע לענין כוחי ועוצם ידי.

המהר"ל מבאר פעמים רבות שכל ענין התפילה משמעותו שאדם אומר שאין לו כח עצמי, אלא נתלה לגמרי בקב"ה, דהנה נחלקו הרמב"ן והרמב"ם אם תפילה היא דאורייתא או מדרבנן, אבל גם הרמב"ן שסובר שתפילה היא דרבנן, מכל מקום בעת צרה היא ודאי דאורייתא, כנאמר בפסוק דברים (ד' ז') כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כד' אלקינו בכל קראינו אליו, שבזה נאמר חיוב תפילה דאורייתא בעת צרה.

וענין זה הוא שבעת צרה עבודת האדם היא לתלות את עצמו בקב"ה, יסוד התפילה הוא שאין לנו כח עצמי, וזה לדעת הרמב"ם בכל יום, אבל להרמב"ן, העבודה הזו היא בעת צרה, להרגיש שאיני יכול בעצמי, אלא תלוי לגמרי בקב"ה, וזה בדיוק היפך ההרגשה שהרגישו עד עכשיו, כח ועוצם ידי, וכתב הרמב"ן שבתפילה תהיינה עינינו ולבנו אליו לבדו כעני עבדים אל יד אדוניהם, והוא כדברי המהר"ל, שאין לנו כח עצמי כלל מלבד הקב"ה.

החלק הזה שייך גם בין הנשים, שיש להן כח תפילה, שהוא לתת את ההרגשה הזו כלפי הקב"ה, שאין לנו כח עצמי, ויש מקורות לזה שנשים שייכות יותר

לתפילה כי אין להם את הכח של תורה. אנחנו מצפים רק אליו, והלב מרגיש שרק הוא יכול לעזור לנו, ובזה יש חיוב מיוחד של תפילה דאורייתא.

שאלה: ההרגשה שחושבים מה יגידו ואת מי ומה יפציצו וכו'.

מין שליט"א: זו השאלה, לאיפה עינינו, האם מה חיל האויר יכה, או שענינו אל ד'.

הדבר השלישי הוא, בפרשת האזינו (דברים ל"ב מ"ג) נאמר הרנינו גוים עמו כי דם עבדיו יקום ונקם ישיב לצריו וכפר אדמתו עמו. ברמב"ן מבואר שפרשת האזינו כוללת את כל ההיסטוריה של עם ישראל, ובסיום שיחה זו נאמרה ההבטחה של הקב"ה בפסוק זה.

וכתב רש"י שבאותו זמן, לעתיד לבוא ישבחו האומות את עם ישראל שדבקו בהקב"ה בכל התלאות שעברו עליהם, בכל הצרות הנוראות, מלחמות, אינקוויזיציות, שואות, פוגרומים, ולא עזבוהו, וזה לא סתם, יודעים היו בטובו ובשבחו.

למה לא עזבו את הקב"ה - כי כלל ישראל יודעים שכל מה שהקב"ה עושה אינו לרע, אלא יודעים בטובו ושבחו, אין לנו הבנה והשגה במשפט הקב"ה, למה הקב"ה עושה את המשפט, ואיך התכלית שממנה יצא הטוב, אבל כלל ישראל לא עזבוהו מכיון שהם ידעו שהקב"ה אינו בא להרע לנו, אלא רק להיטיב.

לפעמים צריך מלך קשה כהמן כדי להביא את הגאולה, היום זה מלך קשה כהמן שביקש להשמיד להרוג ולאבד, וזה פרס, והוא היחיד מכל אומות העולם שמדבר ממש כך, ואומרים שהאיראנים הם אלו שעומדים מאחורי כל זה.

בשלי הסער הגדול הזה

שאלה: ישנה הרגשה שמסתובבים איתה, נקווה שעכשיו יחזירו להם...

מין שליט"א: הנושא כאן אינו נושא של נקמה, אין לנו שום ענין 'להחזיר את הרוממות של מדינת ישראל' ואת 'הכבוד הלאומי', יש לנו נושא אחד ויחיד,

שהקב"ה ירחם על עמו שנוכל לחיות כאן חיי שקט ושלוה בלי להיות כצאן טבחה, הרי עם כל 'הצבא החזק' אנחנו כעת כצאן טבחה, בתרפ"ט היינו כצאן טבחה, ועכשיו יש כאן צבא כביכול 'חזק וגדול', ואנחנו כאן שוב באותו מצב.

שאלה: ישנו בלבול מסוים שצריך לעשות בו סדר, מצד אחד יש לנו הרבה אמפתיה לכל יהודי באשר הוא, גם אם אינו שומר תומ"צ, אבל מצד שני אנחנו רחוקים מהציונות, ואיננו רוצים להזדהות עם המדינה, ואנחנו צריכים רק את התורה.

מרן שליט"א: הם יהודים, תינוקות שנשבו, אבל כעת הנושא איננו ציונות ולא מדינה, צריך להפריד את הנושא של המדינה והציונות, זה לא הנושא, אלא עכשיו זה עת צרה, הם באו להרוג את כולם, באג'נדה של להשמיד להרוג ולאבד, הם עושי דברו של איראן, ואם הם יכנסו הם עלולים ח"ו לשחוט את כולנו, החמאס מחפשים להרוג יהודים דתיים, כי הם סבורים שהם מעוניינים לעלות להר הבית, הם רואים ביהודי הדתי את היהודי האותנטי.

בני נוער אלו שאתם מדברים עליהם החזו"א אמר שהם תינוקות שנשבו, הם גדלו בבתים שלא קראו ולא שנו, ובזמנו באחת המלחמות אמר מרן הגרי"ז זצ"ל לרבי עמרם בלוי זצ"ל שיונה הנביא לא אמר 'הציונים אשמים' אלא 'בשלי הסער הגדול הזה'.

וככלל, מי נשאר היום ציוני חוץ מכמה יחידים, וגם אותם יחידים אינם ציונים באמת אלא מכוונים לעצמם.

עם ישראל נמצא בסכנה, המחבלים השתלטו על עשרות ישובים, באיזורים שנמצאים שם מאות אלפי אנשים, כו"ע מודו שהחזיבאללה יותר חזקים מהחמאס, עשו ועידת פסגה לפני שבוע, סתם עשו את זה? הם גם מחכים לרגע הזה, ואיזה סכנה יש עכשיו אם הם יכנסו ליישובי הצפון.

נתניהו הולך להוביל כעת לעזה, מישהו יודע מה מחכה להם שם? הכל מלא מנהרות ומארבים, האם אין חשש שהולכים לקחת נוער שלם כצאן טבחה, הוא משתולל וחושב אני יראה להם אני יעשה סוף, אבל כמה יכולים חלילה

ללכת לטבת, הרי מדובר כאן על חיים ומוות, וכולנו נמצאים באותה סירה, כל הפיגועים האחרונים היו ביהודים חרדים.

המבט על כלל ישראל: כשהייתי בישיבה גם במלחמת יוה"כ וגם במלחמת ששת הימים הנוסח של רבי יחזקאל ושל רבי מאיר חדש ורבי חיים שמואלביץ, כולם דיברו להשתתף בצער השבויים, החיילים, והפצועים, זה אחינו בית ישראל.

תפקידם של בחורי הישיבות

שאלה: השאלה המעשית היא האם בחור יכול לשבת וללמוד, ואם קשה לו אומרים לו בא תעזור, תקלף תפו"א, תחפור קברים וכו'.

מרון שליט"א: בתקופות הקשות ביותר, עוד בזמן מלחמת השחרור לא נתנו לבחורים לצאת, אמרו להם להישאר בישיבה, התפקיד של הבחור הוא לשבת וללמוד. וגם בחור שקשה לו, איני יודע אם באמת צריך אותם. ולא מהעזרה של הבחור תבוא הישועה. תורה מגנא ומצלא, מדברים על תורה, ואתם עושים תורה, אתם צריכים לשבת וללמוד, תאמינו בכח התורה ותתחזקו.

תפקידם של ההורים

שאלה: מה תפקיד ההורים בבית בשעה זו?

מרון שליט"א: לא צריך לחשוף את הילדים לכל תמונות הזוועה, אין בזה שום תועלת, וזה בא רק מסקרנות גרידא.

צריך לחזק את הילדים מבפנים ולומר שכלל ישראל עבר הרבה קשיים והתמודדויות, ובכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו כפשוטו, אנחנו בגלות, ומאמינים שהקב"ה מצילנו מידם, וכדאיתא בחז"ל שזה כבשה אחת בין שבעים זאבים, כבר אלפיים שנה שעומדים עלינו לכלותינו, וביומא ס"ט ע"ב אמרו שלא רצו לומר גבור ונורא, איה גבורותיו איה נוראותיו, עד שאמרו שהן גבורותיו והן הן נוראותיו.

אדרבה, מבחינת טבע אין לנו קיום בין מאות מיליוני הערבים, אבל הקב"ה מצילנו מידם, וזה החיוב שלנו, אם אנחנו חפצים לעזור לכלל ישראל, וגדלנו עם תורה מגנא ומצלא, ואנחנו מאמינים בזה, אי אפשר לומר כעת זה בין הזמנים, קשה לי, אני רוצה להנות מהחיים, זה שעת חרום, נערים בני גילך מוסרים את נפשם - זה יהיה המסירות נפש שלך, מה רוצים ממך? את התורה מגנא ומצלא.

זה התפקיד שלך, וזה לא דרישה כ"כ גדולה, אתה בין כך לא יכול לנסוע לצפון או לחו"ל, ומה לקחו ממך, כמה ימי בין הזמנים, על מה מדובר כאן? תעשה את זה בשביל כלל ישראל, ובשמחה.

תכיר בזה שאתה עוזר לכלל ישראל, תשמח על הזכות שיש לך להגן על עם ישראל, לחזק את עם ישראל. ולמה להסתכל על זה שאני מסכן שאיני יכול לבלות את בין הזמנים. כמה זמן עבר מבין הזמנים אב?

הרב אליאב מילר: ב'לב שומע' אנו אומרים לפונים, הקב"ה נותן לאדם כח להתמודד גם עם מראות נוראיים, בזמן השואה אנשים שרדו מראות קשים ולצערנו גם היום. אדם יכול להחזיק כי הקב"ה גוזר וגם מקיים את האדם בתוך הגזירה.

אבל יש מצבים שהקב"ה לא גזר עליך, אתה יושב בבית והולך לראות את כל המראות שרק בשדה הקרב רואים, מכיון שהוא לא גזר את זה עליך, אין לך את הכוחות להתמודד עם זה, מי אמר שהוא ייתן לך את הכוחות להתמודד עם הניסיונות שאתה מביא על עצמך.

מרן שליט"א: אלו דברים מאוד נכונים, חשוב שישמעו את זה.

מה לומר לילדים

שאלה: מה לומר לילדים שמפחדים מאזעקות וחוששים מכל סיפורי הזוועות שאירעו בטבח והחטיפות?

מרן שליט"א: ילד שמדבר כעת שמפחד מאזעקות, ועל זה שלקחו ילדים לשבי, צריך לדבר איתו אמונה. זה דבר שצריך לדבר כל הזמן, וצריך גם להגיד

שב"ה אנחנו לא נמצאים בגבול, והערבים לא מסתובבים כאן, ולא צריך להיבהל, וכל השנים עם ישראל עבר צרות, ותמיד נשארנו עם הקב"ה.

הרב אליאב מילר: שלחו אנשים מ'לב שומע' לסייע נפשית לאנשים שרחוקים מאוד, הם מספרים שהאנשים הכי רחוקים יושבים ואומרים תהלים...

מרן שליט"א: אכן זה מה שדיברנו שבסוף כולם יודעים וחוזרים לקב"ה, חבל שנזכרים בזה רק ברגע האחרון. השיבנו ד' אליך ונשובה.

מכתב חיזוק

מרן שליט"א כתב מכתב חיזוק מיוחד עבור תלמידיו בני ישיבת חברון, יחד עם ראשי הישיבה הגרמ"מ פרבשטיין, הגר"ש כץ, והגר"י חברוני שליט"א, בו כתבו את הדברים דלהלן:

אסרו חג, כ"ג תשרי תשפ"ד

אל בני הישיבה הק' הי"וא"ר יצחק נפחא חובל עול של סנחריב מפני שמנו של חזקיהו שהיה דולק בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, מה עשה, נעץ חרב על פתח בית המדרש ואמר כל מי שאינו עוסק בתורה וכו' (עיי"ש סנהדרין צד

עת צרה היא ליעקב וממנה יושע יודעים אנו כי אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמיים, ובתקופה קשה זו על כתפינו התפקיד המרומם של העמדת שמנו של חזקיהו שרק בו יחובל עול הצרים עלינו.

נישא תפקיד זה בגאון, ונישא בעול עם כל אחינו בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה ונבין את גודל השעה ואת האחריות, כי בלי ספרא אין סייפא כמאמר חז"ל.

ולזה נתאזר בגבורה לבוא לישיה"ק ביום שני בערב, ונתאמץ להגביר חיילים לתורה ולתפילה ולהשתמש בכח הקול קול יעקב ולדעת שבנו הדבר תלוי.

בברכת התורה ראשי הישיבה

דוד כהן משה מרדכי פרבשטיין שלמה דוד כץ יוסף חברוני

תפילת תינוקות של בית רבן

ביום שני קמא - ח' חשון, הגיע מרן שליט"א להשתתף במעמד תפילת תינוקות של בית רבן, בו התקבצו מאות ילדים בבית מדרש בשכונת סנהדריה המורחבת בירושלים, אשר באו לזעוק יחד עם מרן שליט"א ועמו המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א והגאון רבי ראובן אלבז שליט"א, ויחד עמם רבבות ילדי ישראל ברחבי העולם כולו, אשר זעקו יחדיו בתפילה ובתחנונים כל אחד ואחד ממקומו.

בדברים שנשא מרן שליט"א לקראת מעמד התפילה, כמה ימים קודם לכן, אמר: **אין דבר יותר חשוב מזה להינצל מהמצב הנוכחי, כתפילת ותורת תינוקות של בית רבן, כלשון חז"ל במדרש רבה פרשת תולדות "אמר ר' אבא בר כהנא לא עמדו פילוספיין בעולם כבלעם וכו', נתכנסו כל עכו"ם אצלו אמרו לו תאמר שאנו יכולים להזדווג לאומה זו, אמר לכו וחזרו על בתי כנסיות ועל בתי מדרשות שלהן ואם מצאתם שם תינוקות מצפצפיין בקולן אין אתם יכולים להזדווג להם, שכך הבטיחן אביהן ואמר להם הקול קול יעקב, בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות אין הידים ידי עשיו.**

במעמד האדיר נשא מרן שליט"א משא חיזוק מיוחד בפני מאות התלמידים, כאשר הדברים הועברו בשידור חי לרבבות התלמידים בכל רחבי הארץ.

בדבריו אמר מרן שליט"א: **"כתוב במדרש רבה פרשת תולדות על הפסוק "הקול קול יעקב והידיים ידי עשו", שכל אומות העולם באו אצל בלעם הרשע, שהיה החכם הכי גדול שלהם, הם אמרו לו איך יכולים להכריע אותם, לנצח אותם, אמר להם צאו ותבדקו אם הקול של תינוקות של בית רבן מצפצף בבתי כנסיות ובתי המדרש אין אתם יכולים להם.**

הוא הדגיש כאן לא רק את קול קול יעקב שבכוח התורה והתפילות של כלל ישראל, אלא בכוח התורה והתפילות של תינוקות של בית רבן, מדוע?

כי כח התורה והתפילה של תשב"ר זה כח אחר, זה כח של אלו שלא טעמו טעם חטא".

וכאן פנה מרן שליט"א לילדים הרכים ואמר: "אתם נמצאים פה, נמצאים במקום מבודד, מקום של תורה ותפילה, כל עם ישראל נשען עליכם, פה תבוא ההכרעה, פה תבוא הישועה, פה אנחנו ננצל, פה תבוא הישועה על ישראל בכוח התורה והתפילה של תינוקות של בית רבן שלא טעמו טעם חטא.

ואנחנו ניצבים היום בזמן תפילה של שני וחמישי ושני, לעמוד ולהתחנן על נפשינו, תעמדו ותתחננו ותבקשו בשם כל עם ישראל אנא השם הושיענו ובכוח שלכם תבוא בע"ה הישועה וניגאל מאויבינו הבאים עלינו לכולתינו, ונזכה בכוח שלכם לראות במהרה בגאולת ציון וירושלים במהרה בימינו".

הגאון הגדול רבי אביעזר פילץ שליט"א

תפילת תינוקות של בית רבן

ראש הישיבה שליט"א נשא דברים לקראת מעמד התפילה שהתקיים על ידי רבבות ילדי ישראל ביום שני קמא - ח' חשון.

בדבריו אמר ראש הישיבה שליט"א: במדרש תהילים (ח) כתוב שבשעת מתן תורה הקב"ה אמר שיתנו לו ערבים על קיום התורה, והתינוקות הם הערבים, והדבר הזה שתינוקות של בית רבן שהם ערבים לכל כלל ישראל יתפללו יחד יהיה לזכות להצלה לכלל ישראל.

הגאון הגדול רבי ברוך ויסבקר שליט"א

מכתב חיזוק

ראש הישיבה שליט"א כתב מכתב חיזוק מיוחד לתלמידיו בני ישיבת בית מתתיהו, בו הוא קורא להם להקדים ולשוב לישיבה, מעט לאחר שעזבו את הישיבה במוצאי שמחת תורה.

שיעור פתיחה

ביום ב' כ"ד תשרי, בשעות הערב, עלה ראש הישיבה שליט"א למרות חולשתו להיכל ישיבת בית מתתיהו, ומסר שיעור פתיחה בפני מאות הבחורים ששבו לישיבה.

מאז שראש הישיבה שליט"א היה שרוי במצב רפואי קשה, הוא לא שב למסור שיעורים בישיבה, אך כעת לכבודם של הבחורים שהתאמצו ושבו לישיבה, עלה ראש הישיבה שליט"א להיכל הישיבה ומסר בפניהם את שיעור הפתיחה.

הגאון הגדול רבי שרגא שטינמן שליט"א

פתיחת תלמודי התורה

במענה לשאלת תלמודי תורה שפנו לראש הישיבה שליט"א להתייעץ עמו בדבר החזרה ללימודים, הורה ראש הישיבה שליט"א, שתלמודי תורה שיש באפשרותם - ישובו ללימודים כבר ביום אסרו חג, כיון שבזמן זה זקוקים אנו מאוד לתורתם של תינוקות של בית רבן.

פתיחת הזמן ברשת ישיבות ארחות תורה

ראש הישיבה שליט"א הורה לרשת הישיבות ארחות תורה, תורה בתפארתה, רנה של תורה, ונר זרח, להקדים את תחילת הזמן ליום רביעי כ"ו תשרי, וזאת על פי הוראת אביו מרן הגרא"ל שטינמן זצ"ל שהורה בזמן שהיתה מלחמה בסוף זמן קיץ בשנת תשע"ד - להאריך את הזמן ביומיים נוספים.

משא הפתיחה בישיבת ארחות תורה

ביום רביעי כ"ו תשרי, נשא ראש הישיבה שליט"א את שיעור הפתיחה בהיכל ישיבת ארחות תורה, כאשר בסופו נשא משא חיזוק מיוחד בחובת השעה, כדלהלן:

תהא גלותנו למקום תורה

כהן גדול, האיש הקדוש ביותר, אפי' לאביו ואמו לא יטמא, ומן המקדש לא יצא, האדם הזה הי' ביום הקדוש ביותר יום הכיפורים, במקום הקדוש ביותר קודש הקדשים, ואומר שם את שם ה' המפורש, וכשיצא משם הי' מתפלל תפילה מיוחדת שכתובה ביומא נ"ג ע"ב בקיצור ויותר באריכות במחזור במוסף ליו"כ.

שתהא השנה הזאת הבאה עלינו ועל כל עמך בית ישראל, שנת אוסם, שנת ברכה, שנת גזירות טובות מלפניך, שנת דגן תירוש ויצהר, שנת הרוחה והצלחה וקיימים, שנת ועוד בית מקדשך, שנת זול, שנת חיים טובים מלפניך, שנה טלולה וגשומה אם שחונה, שנת ימתיקו מגדים את תבונתם וכו', תפילה ארוכה שבעיקרה היא תפילה על גשמיות.

אבל בירושלמי יומא פ"ה כתוב עוד תוספת מה שהתפלל, לפני הנוסח שמובא במחזור, ולא ברור למה זה בכלל לא כתוב במחזורים, וזו תפילה על רוחניות. יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו שלא תצא עלינו גלות לא ביום הזה ולא בשנה הזאת, ואם יצאה עלינו גלות ביום הזה או בשנה הזאת תהא גלותינו למקום תורה.

ובקשה שניה, יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו שלא יצא עלינו חסרון לא ביום הזה ולא בשנה הזאת, ואם יצא עלינו חסרון היום הזה או בשנה הזאת, יהא חסרוננו בחסרון של מצוה, כלומר שכל הדאגות שלנו תמיד יהיו שאפשר שחיסרנו איזה מצוה כמו שצריך (פני משה).

זו היתה תפילת הכהן גדול, ואח"ז בהמשך התפלל מה שכתוב במחזורים שרובה על ענינים גשמיים, אבל תחילה התפלל על המדרגה הרוחנית שלנו, שנגלה רק למקום תורה, וכל הדאגות שלנו יהיו סביב המצות, כגון סוכה וד' מינים וכו'.

מחילת היחיד ומחילת הציבור

בגמ' ר"ה (דף י"ח א') מבואר דגזר דין של יחיד נקבע בעשרה ימים שבין ר"ה ליום הכיפורים דכתיב דרשו ה' בהמצאו (ישעי' נ"ה). וגזר דין על הציבור שנחתם

נקרע שנאמר (דברים ד') בכל קראנו אליו, דהיינו שליחיד יש זמן מיוחד של עת רצון למחילת עוונות, שזה בין ר"ה ליום הכיפורים, ולציבור אין זמן מיוחד אלא בכל קראנו אליו.

והנה לכאורה לא מובן אחרי שלכל יחיד הי' כבר מחילה בעשרה ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ, למה צריכים הציבור מחילה נפרדת, והרי הציבור מורכב מכל היחידים, וליחידים כבר נמחל, ומי מהציבור צריך עוד מחילה.

ואולי יש תביעה על היחיד ויש תביעה על הציבור, את כל יחיד תובעים על מצוות שהוא חייב בהם כיחיד כגון ציצית ותפילין וארבע מינים ומצה בפסח, וע"ז מועיל מחילה בעשרה ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ, אבל יש תביעה על הציבור בחיובים שיש על ציבור, וכל יחיד כשנמצא בציבור מחויב כחלק מהציבור לחזק את סדרי הלימוד של הציבור ושל התפילה בציבור, וקריאת התורה בציבור וכדומה.

וכגון כשנמצאים בבית המדרש מוטל על כל יחיד לדאוג שיהי' רוח ואוירה של התמדה בתורה, ולמחות ביד כל המפריע לזה, ולהתפלל ביותר כוונה ויותר חיות והתלהבות, וזה תביעה על הציבור כציבור, אע"פ שהציבור נהי' ציבור ע"י הכינוס של היחידים מ"מ התביעה וכן הגזר דין לטובה או חלילה להיפך היא על הציבור.

והדברים מבוארים בפ' נצבים (דברים כ"ט כ"ה) שהפסוק אומר פן יש בכם איש או אשה או משפחה או שבט אשר לבבו פונה היום מעם ה' אלוקינו וכו', ואז יעניש ה' את כל יושבי הארץ, ויתשם ה' מעל אדמתם באף ובחימה ובקצף גדול וכו' ומסיימת התורה הנסתרות לה' אלוקינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת.

ומבאר רש"י עפ"י הגמ' בסנהדרין (מ"ג ב') דכל ישראל ערבין זה לזה, ולכן כל כלל ישראל יהיו בעונש, ואם תאמרו מה בידינו לעשות, ולמה מענישים את הרבים על הרהורי היחיד, ואין אדם יודע מה שטמון בלב חברו, ולכן מפרש הפסוק שבאמת הנסתרות לה' אלוקינו ואין כלל ישראל נענשים על הנסתרות,

אבל הנגלות מוטל עלינו ועל בננו לבער הרע מקרבנו, ואם לא נעשה כלום יענשו הרבים בגלל שלא מנעו את חטא הנגלה של היחיד.

יוצא שאם יש תביעה על הציבור למה לא מחה ביחיד נענשים כולם.

להרבות בקידוש השם כנגד חילול השם

וכיום שיש גזירת שמים על הציבור, יש כנראה תביעה על הציבור [והיו לצערנו יהודים מסכנים שלא הבינו מעלת המצוות, ולחמו בכל כוחם נגד תורה וקיום תפילות ומצוות, ואפי' ביום כיפורים]. מוטל על הציבור להתחזק בשקידת התורה והתפילות בכוונה ובחיות והתלהבות.

והנה למעט כבוד שמים זה חמור מאוד וכתוב בגמ' יומא דף פ"ו שרק מיתה מכפרת על חילול ה', ובכל זאת כתב רבינוב יונה בשערי תשובה (שער ד' אות ה') שיש לו מ"מ עיצה, שאם **כנגד חילול ה' יעשה קידוש ה'**, זה יכפר, דהיינו על מיעוט כבוד שמים צריך כנגד זה להרבות כבוד שמים, ולהרבות כבוד שמים זה כפי שאמרנו ליצור אוירה של שקידה בתורה, ותפילה עם חיות והתלהבות וכוונה.

הטעם שהעונה אמן יהא שמיה רבא בכל כוחו קורעין גזר דינו

ובגמ' שבת דף קי"ט איתא דכל העונה אמן יהא שמיה רבא בכל כוחו קורעין לו גזר דינו, והיינו כי הוא מרבה ומגדל שם שמים, [ועיין תנא דבי אליהו רבא פרק ל"א, ושמירת הלשון ח"ב בהגהה בחתימת הספר].

ובכל כוחו מפרש רש"י בכל כוונתו, דהיינו שיאמרנה בלב ונפש ולא רק כמוציא בשפתיו וליבו בל עמו (משנ"ב סימן נ"ו סק"א). ולכאורה איך יתכן שאמירת אמן יש"ר בלבד שלא מצריכה מאמץ מיוחד להגיד אותה, ורק אומר כמה מילים וזה כבר יקרע גז"ד שהי' על אדם שנתחייב בגזר דין על הרבה עבירות.

וראיתי מפרשים (בשם שיעורי דעת למהר"ל בלוק) שאם מגיע אדם למדרגה כזו שכל כולו וכל מאווי נפשו מלאים בשאיפה אחת שיתגדל שם שמים בעולם,

שוב אין מתחשבים כל כך במעשיו הפרטיים האחרים, אלא מעכשיו החשבון איתו בעיקר לפי התפקיד, וזה להרבות בעולם כבוד שמים, וזה מה שגורם כשעונה איש"ר בכל כוחו.

יעזור ה' שתתקיים בנו תפילת הכהן גדול, שלא יצא עלינו חסרון, ואם נגזר עלינו חסרון יהא חסרוננו בחסרון של מצוה, וכל הדאגות שלנו יהי' רק שנזכה לקיים את המצוות, ונוכל גם להשפיע על כל הציבור לשקוד בתורה ובמצוות, ולא יהי' יותר שום גזר דין על הציבור, ונזכה להגדיל תורה ולהאדירה.

משא הפתיחה בישיבת נר זרח

ביום ה' כ"ז תשרי, בא ראש הישיבה שליט"א לבית המדרש משכנות יעקב בבני ברק, שם שהו בני ישיבת נר זרח - עוצם, ומסר בפניהם שיעור פתיחה למסכת בבא קמא, בגדר חיוב תשלומין של אדם המזיק, האם החיוב הוא על עצם מה שהזיק לחבירו, או על ההפסד שנגרם לחבירו על ידי ההיזק, כשראש הישיבה שליט"א? דן בפלפולה של תורה עם הבחורים בענין זה עם ראיות רבות לכאן ולכאן.

בסיום השיעור נשא ראש הישיבה שליט"א משא חיזוק בפני בני הישיבה, וחזר בפניהם על הדברים הנ"ל שאמר בישיבתו ארחות תורה.

איש"ר בקול רם או בכוונה

לאחר השיעור נשאל ראש הישיבה שליט"א על ידי אחד הבחורים, האם עדיף להשקיע באמירת אמן יהא שמיה רבא בקול רם או בכוונה, השיב לו ראש הישיבה שליט"א, שבדרך כלל זה הולך יחד, שכאשר האדם אומר בקול רם, ממילא זה מעורר לו את הכוונה. והוסיף ראש הישיבה שליט"א, שבקול רם אין הכוונה לצעוק בקול גדול, אלא לומר בקול רם יותר מהדיבור הרגיל.

הגאון הגדול רבי אליעזר יהודה פינקל שליט"א

אמירת תהלים

באמצע ההקפות בשמחת תורה, בהקפה השלישית, כאשר החלו להגיע השמועות על הטבח המחריד המתחולל בדרום הארץ, הורה ראש הישיבה שליט"א להפסיק את ההקפות ולומר כמה פרקי תהלים.

דאגה לבני הבית

כמו כן שלח ראש הישיבה שליט"א את הגבאי להודיע שעל כל האברכים שאינם גרים בסמיכות לישיבה, לשוב לביתם ולדאוג לשלום משפחתם. בסיום ההקפה השביעית, לאחר שהכניסו את ספרי התורה לארון הקודש, עלה ראש הישיבה שליט"א על יד ארון הקודש והורה שאברכים לא ישירו את נשותיהם לבד, ועל כן כל מי שאשתו אינה נמצאת בעזרת נשים, שישוב מיד לביתו.

לאחר המכן נעמד ראש הישיבה שליט"א להתפלל בבכיות נוראיות על המצב במשך דקות ארוכות.

ארץ הקודש זה המקום הבטוח ביותר

בליל יום טוב שני, מסר ראש הישיבה שליט"א שיחה בבית המדרש 'בית שלום' לבני חו"ל ובדבריו אמר לבחורים שיישארו בישיבה ולא ישובו לחו"ל, כי ארץ הקודש זה המקום הבטוח ביותר, וכן הורה לשמור על כללי הבטיחות ולא להסתובב כלל.

המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א

דברי חיזוק

המשגיח שליט"א קיים בבית מדרשו עצרת תפילה וזעקה עקב המצב הקשה, כאשר בתחילת העצרת המשגיח שליט"א נשא משא חיזוק מיוחד בפני הקהל הרב, כדלהלן:

"כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כה' אלהינו בכל קראנו אליו" (דברים ד' ז'), בפשטות היה מתאים לומר, "כי מי גוי גדול אשר לו ה' [הוי"ה] קרובים אליו, כה' בכל קראנו אליו", הוי"ה זה מידת הרחמים, אבל הפסוק אומר לא כך, אלא מדגיש "אלהים קרובים אליו", דין, ואפילו "כה'", גם כן "כה' - אלהינו", בכל קראנו אליו, רואים שאפילו שיש ח"ו בחינה של "דין", האמת היא שזה נובע מקרבת אלקים, מקרבת ה' יתברך.

ולהיפך, אם אין קרבת ה', הוא נותן לאדם ללכת בדרכו כפי שהוא. במה במה לידי ביטוי הקירבה?! - דווקא במידת הדין, שרואים שהקב"ה חפץ בנו ודאוג לנו ועל כן מוכיח ומעורר אותנו.

על כן אמר הפסוק דווקא שם אלהים, שם של דין, "אלהים קרובים", "כה' אלהינו", גם מידת הרחמים [שם הוי"ה], אבל האמת היא שהעיקר לזכות לנצח זה ב"דין", שהרי כל תכלית החיים היא שלא יהיה "נהמא דכיסופא" כעני העומד בפתח, אלא שנזכה ב"דין", ובשביל זה ברא הקב"ה את כל העולם הזה, וכמו שכתבו בספרים, שהרי אם הקב"ה רצה לזכות אותנו לעוה"ב, היה יכול מיד להכניס את הנשמות לעוה"ב, בשביל מה היה צריך את הגלגול הזה בעוה"ז, אלא שאם כן זה היה בבחינת נהמא דכיסופא לחם של בושא כי זה מתנת חנם, כעני העומד בפתח, וחפץ הקב"ה שנזכה בדין, וזה על ידי עמידה בנסיגות החיים, ובעצם הקרבה הכי גדולה זה ב"דין", וכך אתם רואים בשם של רחמים, הוי"ה, אין בעצם השם את הקרבה אלינו, בשם של דין, אלקים, יש "אלקינו", אבל בשם אדנו"ת אין את זה, הרי שעיקר קרבת ה' בא לידי ביטוי דווקא "כאשר ייסר איש את בנו" (דברים ח ה').

ומכאן אבן פינה שאפילו אם יש מצב של "דין" - אל יתיאש מן הרחמים. אלא להיפך, "ה' צדיק יבחן, ורשע ואוהב חמס שנאה נפשו" (תהלים יא ה), ולא הרי הרישא סיפא, ולא הסיפא רישא, אם אתה אומר "ה' צדיק יבחן", אתה צריך להגיד "ורשע ואוהב חמס לא יבחן". ואם אתה אומר "ורשע ואוהב חמס שנאה נפשו", צריך להגיד "ה' צדיק אוהב". אבל הפסוק מתחיל עם "ה' צדיק יבחן", ומסיים עם "רשע ואוהב חמס שנאה נפשו".

אלא הביאור, האהבה הכי הגדולה זה הבחינה שהקב"ה עושה לצדיק. אבל "רשע ואוהב חמס שנאה נפשו", ועל כן הוא לא עושה לו בחינות, "לך לדרכך".

ואדרבה, אם בא איזה קושי, בין לאדם בפרט ובין לכלל, זה לא מראה ח"ו על הסתר פנים, זה מראה להיפך, זה מראה על "הארת פנים", שהקב"ה חפץ בנו ולכן הוא מעורר ומזכה אותנו.

וממילא אם אנחנו במצב שאנחנו נמצאים, בודאי שצריך בעזה"י ב"עמוד והתחזק", להתחזק בלימוד תורה הקדושה ביתר שאת ויתר עוז, להתחזק בתפלה לה' יתברך, שזה מעיקר הדבר, בעת צרה צריך להתפלל.

מספרים, שכאשר התחיל המצור בירושלים, הרב מבריסק זצ"ל אמר שיפסיקו את הלימוד ויגידו תהלים, אמרו לו, "תורה מגנא ומצלא", אמר "לכל דבר יש לו זמן, כעת צריכים ישועה והצלה - צריכים להתפלל".

אנחנו במצב שצריכים להתפלל להשי"ת, בבחינת "כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כה' אלהינו בכל קראנו אליו". אנחנו כעת הולכים להגיד תהלים, אבל לא בזה זה מסתיים. זה רק לעורר, לעורר אותנו שמלבד להתעצם בלימוד התורה הקדושה, וחיזוק בענייני בין אדם לחבירו, להתעצם בתפלה, התהלים כעת הוא רק להורות שצריך להתפלל, כל התפילות, שמונה עשרה, פסוקי דזמרה, ברכות קריאת שמע, הכל צריך להיות על גדר של חיזוק בתפלה, ב"עמוד והתחזק".

וכבר מובטחנו "כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כה' אלהינו בכל קראנו אליו". אם הקב"ה יעזור ובאמת נתעצם בדברים האלה, בעז"ה ישועת ה' קרובה לבוא. ונזכה כולנו עם כל ישראל לשמירה עליונה, "לא ינום ולא ישן שומר ישראל", להצלה והצלחה, ונזכה שה"מוצאי שביעית" הזה - מוצאי שביעית בן דוד בא, יתקיים בנו באמת ההבטחה שהקב"ה הבטיח לנו שיגאל אותנו בעז"ה לגאולת עולמים בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן".

לאחר מכן זעק המשגיח שליט"א יחד עם הקהל הרב פרקי תהלים וקבלת עול מלכות שמים בבכיות נוראות ובהתרגשות עצומה.

יהא שמייה רבא מברך

בסיום מעמד התפילה אמר המשגיח שליט"א:

"לרגל המצב צריכים להתחזק במה שכתוב בחז"ל הקדושים, הגמרא אומרת בשבת (קי"ט ב'), **"כל העונה אמן יהא שמייה רבא מברך בכל כחו, קורעין לו גזר דינו"**, אפילו אם ח"ו היה גזירה, היה "גזר דין", קורעין לו אותו. אומר רש"י, מה זה בכל כוחו?! - **"בכל כוונתו"**. ותוס' פשט אחד מביאים כמו רש"י, ופשט שני מביאים מהפסיקתא שהכוונה היא בכל הכח שלו, **"בקול רם"**.

איתא בחז"ל (פרקי היכלות רבתי פרק ו') - השומר אמונים (מאמר פתחו שערים פרק ז) מביא את זה - שהתנא רבי ישמעאל עלה למרום, לקח אותו המלאך הושיבו בחיקו, והתחיל המלאך בוכה, אמר לו רבי ישמעאל **"הדר זיוי, למה אתה בוכה?!"**, אמר לו, בא ואני אראה לך, הוא פתח והראה לו צרות על שונאי ישראל. אמר לו רבי ישמעאל, וכי ישראל כל כך חוטאים?! אמר לו המלאך, בא מחר ואני אראה לך עוד, בא מחר והראה לו עוד גזירות על שונאי ישראל. התנא הזדעזע, אמר לו המלאך, עם כל מה שראית, דע לך, כשישראל נכנסים לבתי כנסיות ובתי מדרשות, ואומרים אמן יהא שמייה רבא בכח גדול, אנחנו מחזירים את כל הגזירות ולא יכולים לצאת. זאת אומרת, גם אם ח"ו לא ראויים להימחק העבירות והגזירות, אבל הם לא יכולים לצאת ולהזיק.

ועוד אמרו חז"ל (ילקוט שמעוני משלי רמז תתקנ"א) - מביא את זה השומר אמונים (שם) - על הפסוק **"הבו לה' כבוד שמו"** (תהלים כ"ט ב'), אומרים חז"ל הקדושים, כאשר כלל ישראל אומרים **"אמן יהא שמייה רבא"**, הקב"ה לוקח את הפמליא של מעלה ואומר להם, **"ראו איך בני מכבדים אותי בעולמי!"**. כבוד ה' יתברך זה תכלית הבריאה, וזה על ידי עניית אמן יהא שמייה רבא מברך, מכבדים בזה את ה' יתברך. וממילא כשמגיעים לתכלית של הבריאה, זה כמובן מועיל לכל שאר הגזירות.

אנחנו במצב שצריכים הרבה רחמי שמים, ואחד מן הדברים זה להגיד **"אמן יהא שמייה רבא מברך בכל כוחו"**, כוונתו, כוחו, וממילא על ידי זה יהיה לנו שמירה עליונה, והקב"ה יחזיר את הכל פנימה, כמו שחז"ל

אומרים, ונזכה כולנו לישועה שמירה והצלה, ועל כולם ביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן".

ולאחר מכן אמר המשגיח שליט"א קדיש, כאשר כל הקהל עונים יחד בכל כוחם יהא שמייה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא.

שיחת פתיחת הזמן

ביום ג' בלילה אור לכ"ו תשרי תשפ"ד, נשא המשגיח שליט"א את שיחת פתיחת הזמן לתלמידי ישיבת תפרח המתגוררים בירושלים, אשר התחילו את זמן חורף בבית מדרשו של המשגיח שליט"א בירושלים.

בדבריו נשא המשגיח שליט"א דברי הודאה נרגשים על הנסים שהיו [כאשר ביישוב תפרח הרוצחים הנתעבים כבר היו בפתח הישוב, ובאורח פלא עזבו את המקום] ודברי צעקה ותפילה על העתיד, ואלו דבריו המלאים:

"בתחילת הזמן אנחנו נוהגים להזכיר מה שאמרו (ברכות נד.) הנכנס לכרך מתפלל "נותן הודאה על שעבר וצועק על העתיד". ולדידן, הנכנס ל"זמן", נותן הודאה על שעבר וצועק על העתיד. תמיד אמרנו את זה בלי המשמעות המלאה, של הודאה על שעבר וצועק על העתיד, אבל היום אנחנו מבינים את משמעות הדברים אחרת. במיוחד חיבה יתירה נודע לשיבה הקדושה שהקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו בהשגחה מיוחדת ממש, הציל אותנו, וממש כחוט השערה היה... "ואילו פינו מלא שירה כים..." [המשגיח שליט"א נשגב מבכי במלים אלו], "ולשונינו רינה כהמון גליו, אין אנחנו מספיקין", שהרי כפסע היה... אצלינו ה"מודה על שעבר", הוא בבחינת מודה על ההווה. שבח והודאה לאל ית"ש.

וממילא נמי "צועק על העתיד", צריכים תפלה, שהקב"ה יקיים בנו ובכל ישראל, "הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל". שהנהגה של "שומר ישראל" לא תפסק לרגע, אפילו לא כתנומה קלה. אלא יהיה "עין ה' אל יראיו למי יחלים לחסדו" (תהלים לג יח). מי אלו יראיו? מי הם הנקראים יראי ה'?! - אלה המייחלים לחסדו, שאת הכל הם תולים בו ית"ש, ולא בשום דבר אחר.

"והאלהים עשה שיראו מלפניו" (קהלת ג יד), הקב"ה ברא את הבריאה באופן שיביא יראת אלקים, בבחינת "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה" (ישעיה מ כו), שמים, ארץ, שמש, ירח, וכו'. כל הבריאה. וראו מי ברא אלה, לראות, רק הקב"ה הוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים. וכמו שכתב חובת הלבבות (שער הבחינה פ"ב).

הוא הדין גם כן "והאלהים עשה שיראו מלפניו", בהנהגה ובהשגחה. כנראה שהוזקקנו ל"שיעור" הזה, מה שעובר על כלל ישראל, כדי לעורר אותנו וללמד אותנו "מי ברא אלה". לפקוח את העיניים.

יש לימוד של הבריאה על הבורא ית', בבריאה אתה רואה את הבורא, ויש לימוד ממאורעות החיים ללמד על מי שעשה עושה ויעשה לכל המעשים, ללמד על השגחה פרטית.

מורינו המשגיח ר' יחזקאל לווינשטיין זצ"ל היה נבהל מאוד מדברים שקרו "פתאום", היה מפחד מזה, היה אומר "פתאום" "פתאום". כי אם קורה דבר "פתאום", בלי הכנה ובלי המשך של דבר הקודם לו, כנראה שצריך לזעזע, ועל כן זה יצא מהגדר הרגיל, "פתאום".

מה שקרה - השי"ת יעזור שנקרא לזה "מה שקרה" ולא "מה שקורה" - זה לעורר על העשה עושה ויעשה לכל המעשים, על ההשגחה פרטית בכל צעד.

מי יודע אם לא גם אנחנו, אפילו כחוט השערה, לא היה לנו איזה הרגשה שאפשר להיות רגועים, שיש מי ששומר... שיש כאן משהו שאפשר לסמוך עליו... בא מאורע זה והראה לנו.

האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל נפגש עם אחד מהם ומהמונם, אמר לו, אתה לא מפחד, אנחנו מסובבים מכל צד, ממש כבשה אחת בין שבעים זאבים, לא צריך "כלים" (כלי מלחמה), רק אם יבואו בהמוניהם עלינו... בשלמא אני - אמר לו הרב"ה - הלא אני ב"ה מאמין ש"לא ינום ולא ישן שומר ישראל", הקב"ה הבטיח, אבל אתה שאינך מאמין, איך אתה לא מפחד?

אם קרה דבר כזה, מלבד כל הדברים, זה בא לעורר אותנו ולחזק את האמונה בהשגחה פרטית, את האמונה בהשי"ת, "אשור לא יושיענו, על סוס לא נרכב" (הושע יד ד).

לדעת שאין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים (סוטה מט.). ולא להתייחס כמלא נימה לשום דבר אחר. "להשען" הכוונה שאפילו בגדר "משענת", לא עיקר הדבר עליו עומד, אלא כמשענת בלבד, גם בזה אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים.

"לא ינום ולא ישן שומר ישראל", זה לא כפשוטו כאילו שומר ישראל לא נם ולא ישן, הרי הלעג הכי גדול שעשה אליהו הנביא מנביאי הבעל שצעקו והתגודדו ולא ירדה להם אש, הוא מה שאמר להם תצעקו יותר חזק אולי הוא ישן ויתעורר... אדם הראשון קודם החטא היה במדרגה עצומה, עד כדי כך שמלאכי השרת טעו בו שהוא איזה מציאות, וביקשו לומר לפניו שירה, עד שהקב"ה הפיל עליו תרדמה וידעו הכל שהוא אדם (בראשית רבה פ"ח ס"י יו"ד). ואם כן כיצד ניתן לייחס נימה ושינה לשומר ישראל?! אלא הכוונה היא שההנהגה של שומר ישראל לא פוסקת אפילו לא לרגע אחד כמימריה. ואם לאו [אם ח"ו אין שמירה רגע אחד] - נורא נוראות. שהרי תמיד עומדים עלינו לכלותינו. וכמ"ש חז"ל (שבת פט.) "הר סיני", הר שירדה שנאה לאומות העולם עליו.

וח"ו אם האמונה הזו לא בעוצמה ובתוקפה, נזקקים ל"שיעורים". מתחיל להיות מצב, ומודים שזה רק הקב"ה שליט בעולמו.

הקב"ה מעורר אותנו מיד אחרי הימים הקדושים, את היסוד של כל הימים הקדושים - "מלך". לדעת שהקב"ה עשה עושה ויעשה לכל המעשים. אין לנו להישען אלא על אבינו שבשמים.

לעורר אותנו להתחזק ולהתעצם בדברים ובמעשים שהם מזכים אותנו בשמירה העליונה, ב"לא ינום ולא ישן שומר ישראל".

הדבר הראשון הוא הפרשה הראשונה של תורתנו הקדושה "בראשית", אמרו חז"ל (תיקו"ז סוף תיקון ו') יראת ה'.

בזה אנחנו מתעצמים לדעת להבין ולהשכיל כי ה' יתברך הוא עשה עושה ויעשה לכל המעשים, ואין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים בלבד. רואים אנו שהקב"ה שבר ורוצץ את המשענת של קנה קצוץ, ניפץ את "כחי ועוצם ידי".

בפשטות חושבים שזה בא ללמד את אלה שהם לא משלומי אמוני ישראל, ולא אותנו.

אבל הרב מברסק זצ"ל לימדנו לא כך, ביונה הנביא ראינו שהוא אמר על עצמו "כי יודע אני כי בשלי הסער הגדול הזה" (יונה א יב), שאל הגרי"ז, הרי היו שם עובדי עבודה זרה, ומי אמר שזה בשל? וכי הם "צדיקים", וכי להם זה לא מגיע?! אלא המאמין האמיתי יודע "בשלי הסער הגדול הזה".

אם מראים לנו "שיעור" כזה, הוי אומר - לא כמו שהמושכל ראשון אומר, להראות לאלו שאינם מאמינים, הגם שודאי גם להם, אבל העיקר הוא - שאנו צריכים להתעורר, "ה' צדיק יבחן" (תהלים יא ה), למי הקב"ה עושה את הבחינות? - "צדיק יבחן". אותו הוא בוחן, "צדיק באמונתו יחיה" (חבקוק ב ז). במיוחד בא זאת ללמד אותנו שנתחזק באמונה בו ית'. "אין לנו על להשען אלא על אבינו שבשמים", והרי כולם צריכים כך להיות, מאי משמע "לנו", וכי רק אנחנו בלבד?! - ודאי כך צריך להיות אצל כולם. אבל מי העיקר?! - אנחנו. אם קורה דבר כזה, הפשט הוא שכנראה אנחנו סמכנו על "כחי ועוצם ידי". ניפצו את זה. ללמדך שאין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים.

בראשית, יראת ה'. בא חבקוק והעמידן על אחת, צדיק באמונתו יחיה (מכות כד.). "יחיה" הפשט הוא שכל החיים צריכים להיות על פי אמונה, כל מהלך החיים עם אמונה בה' יתברך. זה ה"בראשית", יראת ה'.

ובשביל שהיראה תהיה קיימת בכל המצבים, צריך "יראת ה' טהורה עומדת לעד" (תהלים י"ט י').

כעת צריכים להתחזק היטב הן בדעת, והן בהנהגה, כי "אין עוד מלבדו" יתברך. וזה צריך לבוא לידי ביטוי בעז"ה גם בהשקפה ובדעה, וגם במעשים, שיבוא לידי ביטוי האמונה בה' יתברך.

"בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. והארץ הייתה תוהו ובהו וחושך על פני תהום", וזהו כפשוטו, אבל יש בזה עוד ענין, העדר אמונה זה בחינת חשיכה. וכנגד זה, "אור זרוע לצדיק" (תהלים צ"ז י"א), צדיק זה "צדיק באמונתו יחיה", הוא זוכה לאור זרוע לצדיק.

צריכים כולנו לחזק את האמונה בבורא יתברך. בתרי אנפי, חדא, לדעת, "אשור לא יושיענו, על סוס לא נרכב" (הושע י"ד ד'), אפילו לא לרגע אחד.

שמעתי שאמריקה שלחה דברים (עזרה לישראל למלחמה), אוי ואבוי אם לרגע קט זה מרגיע מישהו! אתם יודעים למה זה כך?! - כדי שיהיה עוד נסיון באמונה. לזכור, "אשור לא יושיענו". "על סוס לא נרכב".

"אנו ליה, וליה עינינו" (סוכה נא:). לא כמו שחושבים שזה כאשר קשה, אלא אפילו כאשר המצב טוב, אנו ליה, וליה עינינו, אליו עינינו נשואות.

וזה צריך לבוא לידי ביטוי, גם בהתעצמות בהשקפה ובדעת, בבחינת "והשבות אל לבבך, כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד" (דברים ד ט). וממילא זה צריך לבוא לידי ביטוי בהתחזקות בתפלה, ובזה לבטא ולהרגיש ולהגיע שאין לנו על מי להשען, רק הוא ית'. אנו ליה, וליה עינינו.

ובין הדברים שמחזקים את ההשגחה של הארת פנים עלינו, "ה' צלך", כמו צל, מה שאתה מראה אתה רואה, הכל מראה, כך כביכול "ה' צלך", כמה שאנחנו נשענים וסומכים עליו ית', פונים אליו ית', כך זוכים לעיני ה' אלהיך בה מראשית השנה (ע"פ דברים יא יב).

ומכאן אבן פינה לעוד שני דברים, הדבר הראשון, לראות להיזהר ולהישמר מעבירות. אם צריך עכשיו סייעתא דשמיא ושמירה מיוחדת, צריך להיות יותר ראויים. וממילא להיזהר, כל אחד במצב שלו, כל אחד בגיל שלו.

אדם צריך לחיות כסדר עם דברי חז"ל (קידושין מ:): "לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי", ועל כן "עשה מצוה אחת - אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, עבר עבירה אחת - אוי לו שהכריע את עצמו

ואת כל העולם לכף חובה". צריך לחיות עם זה. ולדעת את המציאות הזו ש"בשלי היה הסער הגדול הזה". זה תלוי בי. אם אני מחזק נשמר ונזהר ועושה רצון ה', זה מכריע את כולם.

עד כדי כך, אמרו חז"ל (ירושלמי ברכות ספ"ט) "אם ראית את הבריות שנתייאשו ידיהן מן התורה מאד עמוד והתחזק בה ואתה מקבל שכר כולם", אם ראית דור שמתרפין מן התורה עמוד והתחזק ואתה נוטל שכר כולם, למה נוטל שכר כולם?! סתם כי התחזק כנגד כולם?! - הפשט הוא, כי בהתחזקות שלו הוא משפיע על כולם. כולם שיתחזקו, זה בגללך. על כן נוטל שכר כולם.

מי זה היום אלה שעליהם נאמר עמוד והתחזק בה?! - זה נאמר אלינו שומרי תורה ומצוות לומדי תורה"ק ת"ח ויראי ה', להם נאמר עמוד והתחזק ואתה נוטל שכר כולם, כי אתה תרומם את כולם.

כשנמצאים אנו במצב כזה, צריכים אנו להתחזק ביותר, ולא ח"ו להיגרר סתם אחרי "סקרנות", וידיעות. הרי הפסוק אומר, "אם תלכו עמי קרי, והלכתי עמכם בחמת קרי". החרון אף הגדול יוצא על שאומרים שזה "מקרה", שזה בגלל סיבה כזאת או סיבה כזאת. ואם נגררים אחרי זה, ותולים בסיבות שונות, ולא מייחסים את זה לה' יתברך, ממילא ההנהגה מחייבת "בחמת קרי" רח"ל.

כל אחד מאיתנו יודע במה צריך להתחזק, "לב יודע מרת נפשו" (משלי יד י). כמה עלינו להתחזק ב"להשען". בלימוד התורה הקדושה. להיות מעיניינו ומחשבותינו בלימוד התורה, לא בידיעות שחולפות. מכיון שאנחנו רואים שכאן היה לימוד לקח לנפץ את ה"כחי ועוצם ידי". לנפץ כאילו האדם יש בכוחו משהו. ממילא צריכים להתחזק ולחזק ב"להשען" רק על אבינו שבשמים. וזה בא לידי ביטוי הן בדעת והן בתפלות (כמו שאמרנו), וכן במה שנוגע לחיזוק בלימוד תורה"ק, וכן במה שנוגע לקדושת ישראל, "מתהלך בקרב מחנך להצילך", כדי שיהיה הצלה, צרך שיהיה קרבת אלהים, ואם ח"ו "ושב מאחריך" זה נורא, אם לא קרבתו ית"ש, ועל מה נאמר ושב מאחריך? "ולא יראה בך ערוות דבר ושוב מאחריך". ועל זה אמר ר' אהרן לייב זצ"ל שהיה נוסע מדן ועד באר שבע לחזק על ענייני קדושת ישראל, והיה אומר, שעל

שום דבר לא נאמר "ושב מאחריך", אפילו על עבודה זרה לא נאמר, רק על "ולא יראה בך ערוות דבר". ואם ח"ו "ושב מאחריך" - אתם רואים מה שנהיה. צריכים לראות ולחזק את ה"לא יראה בך ערוות דבר". וזה שייך לכל אחד במצב שלו, יש מצב של בחורים, יש מצב של אברכים, יש מצב של בתינו, בכל, צריך להיות "ולא יראה בך". אם ח"ו יש "ושב מאחריך" - גמרנו.

ממילא צריך לראות בעז"ה להתחזק כל אחד מאיתנו, בתעצומות עוז, ולדעת "בשלי היה הסער הגדול הזה". עשה מצוה אחת הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו. כמה חשוב וכמה יקר החיזוק של כל יחיד ויחיד. כמו שהמסילת ישרים (פ"ט) אומר, כשהוא מדבר על הענין של הצפייה למשיח צדקנו, להשתוקק לגאולה וכו', הוא מביא, שמי שמתפלל על זה ואיכפת לו כמה מעלתו, והוא אומר, "ואם יאמר אדם מי אני, ומה אני ספון [ר"ל מה אני חשוב] שאתפלל על הגלות ועל ירושלים וכו', המפני תפלתי יכנסו הגליות ותצמח הישועה?!", עונה על זה המסילת ישרים, "תשובתו בצדו [זאת אומרת שזה לא קושיא עם תירוצו, אלא הקושיא לא מתחילה], כאותה ששנינו (סנהדרין לז.) לפיכך נברא אדם יחידי כדי שכל אחד יאמר בשבילי נברא העולם", זאת אומרת על כל יחיד ויחיד העולם עומד.

ובמיוחד שהיום היחידים שהם בכוחם, שזה שלומי אמוני ישראל, הלומדי תורה הת"ח יראי ה' השומרי תורה ומצוות, ובזה הכל תלוי. כמה פשוט הוא שצריך להתחזק, בפרט כעת.

ידוע מחז"ל הקדושים שמה שהולך כאן בעוה"ז זה רק ביטוי למה שהולך למעלה. למעלה יש מלחמה בין הטוב למקטרגים וכו'. אם כן כמה צריכים להתחזק יותר.

דרכו של יצר, שהוא אוהב "מינייה וביה שדי ביה נרגא", מינייה וביה לקעקע, הוא מסיח את הדעת ל"חדשות" שבדבר, במקום שמיד נתחזק בתפלה תורה קדושה בין אדם לחבירו, זה קריאה משמים להתחזק, והבא ליטרה מסייעין לו.

אם אנחנו בעזה"י נתחזק בכל הדברים, מלבד "כי לא יטוש ה' עמו" (תהלים צד יד), זה אנחנו יודעים ובטוחים, "ותחזינה עינינו בשובך לציון", בכל הדורות ידעו שיהיה "בשובך לציון", מה ביקשו כל הזמן?! - שיהיה "ברחמים". ותחזינה עינינו בשובך לציון - **ברחמים**.

ועל כגון זה נאמר "אין הדבר תלוי אלא בי". אם אנחנו נתחזק ביתר שאת ויתר עוז, להיות כל מעיינינו, זה כעת "מצב" ש"לא תוכל להתעלם", צריך הרבה סייעתא דשמיא והרבה רחמים, לא פשוט, ממילא כמה צריכים ללמוד ולהתחזק, לראות ולהרגיש כל אחד מאיתנו שהוא לא אדם פרטי, ויש באדם את ההרגשה האמיתית שאם תלויים בו, אם בו תלוי הדברים, הוא מרגיש אחריות אחרת. אם אחרים תלויים בו, זה מחייב אחרת. היום אנחנו אלה שרבים תלויים בנו. דור שמתרפין, עמוד והתחזק.

חסד ה' יתברך, כל הדברים יכול לבוא במכה האחת ברגע אחד שלא מספיקים אפילו לחשוב, אבל הקב"ה עוזר וזה הולך קצת עם הקדמות ושיעורים, וצריכים להיות חכם הרואה את הנולד, לא לחשוב שזה יעבור - וגמרנו, זה לא הפשט שקרה כאן איזה מקרה, זה מתחיל כאן משהו, הנהגה חדשה.

צריכים להתחזק כולנו, איש את רעהו יעזורו, בתורה הקדושה, בתפלה במעשים טובים, בבין אדם לחבירו.

מכיון ש"רוצה ה' את יראיו, את המייחלים לחסדו" (תהלים קמז יא). אם אנחנו "מייחלים לחסדו" עד כדי כך שגם המעשים שאנחנו עושים הם על דרך זה ש"מייחלים לחסדו", בודאי יגברו רחמי שמים עלינו, ו"לא יטוש ה' עמו", ונזכה כולנו עם כל ישראל לשמירה עליונה, להנהגה ש"לא ינום ולא ישן שומר ישראל".

ונזכה בעזה"י להצלה והצלחה, הן מה שנוגע לכלל ישראל, והן מה שנוגע לישיבה בפרט, שיהיה סייעתא דשמיא גדולה בלימוד התורה"ק, בעבודתו יתברך, ונזכה כולנו כבר בעזה"י במהרה לשמוע שופרו של משיח בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן."

מעמד תפילה לילדי ישראל

בעקבות המצב הקשה השורר בארץ הקודש, נערך מעמד תפילה על ידי רבבות ילדי ישראל מכל רחבי ארץ הקודש, שיזעקו בתפילה ובתחנונים לפני הקב"ה שיחוס וירחם על כלל ישראל, ובפרט על הנתונים בשביה.

קודם מעמד התפילה, המשגיח שליט"א התבקש מאת מרן הגר"ד לנדו שליט"א לערוך את סדר התפילה לילדי ישראל, ואכן המשגיח שליט"א נעתר לבקשה, וערך את סדר התפילה דלהלן:

ז' פרקי תהילים: מזמור י"ג פסוק בפסוק, מזמורים כ', צ"א, ע"ט, כולם יחד, מזמור קכ"א פסוק בפסוק, מזמור ק"ל כולם יחד, ומזמור קמ"ב פסוק בפסוק, סליחה מתוך בה"ב שני קמא - ישראל נושע בה', י"ג מידות, קבלת עול מלכות שמים, ואבינו מלכנו כולם יחד.

המשגיח שליט"א נשא דברים לקראת המעמד ואמר:

המעמד האדיר נערך ביום שני קמא [ח' חשוון] בשעות הבוקר, על ידי רבבות תינוקות של בית רבן, בכל תלמודי התורה ובתי הספר בכל רחבי ארץ הקודש, כאשר מאות ילדים התכנסו בשני מוקדים מרכזיים, האחד בבית מדרש בשכונת סנהדריה המורחבת בירושלים, שם התקבצו הילדים לזעוק בתפילה יחד עם המשגיח שליט"א, ועמו מרן הגר"ד כהן והגר"ר אלבז שליט"א, והשני בבית מדרש בשכונת גבעת רוקח בבני ברק, שם התקבצו הילדים יחד עם מרן רשכבה"ג הגר"ד לנדו, מרן הגרמ"ה הירש, מרן הגר"י זילברשטיין, הגר"ש גלאי שליט"א, הגר"ח פיינשטיין, והגרש"ש זקס שליט"א, כאשר באותה שעה מתקבצים רבבות ילדי ישראל בכל מקומות מושבותיהם, ומאזינים בשידור חי לדברי גדולי ישראל, ולאחר מכן כולם זועקים בתפילה יחד.

לפני שהתחילו באמירת הסליחות וי"ג מדות זעק המשגיח שליט"א ואמר:

"אנחנו עומדים כעת להגיד ישראל נושע בה' תשועת עולמים, כשם שישראל נושע בה' בכל הדורות עד היום הזה, כמו שהם עד עולם, כך תשועתם תשועת עולם, לכן גם היום יושעו מפּיך שוכן מרומים.

כולנו יודעים כמה אהובים לפניו יתברך תינוקות של בית רבן, ממילא אנחנו צריכים כעת בעזרת השם יתברך להתעצם בתפילה להשם יתברך שזה בעצם כל התכלית של כל הקשיים וכל הצרות כמו שכתוב בחז"ל, הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו יקבל את תפילתינו ותפילת כל ישראל, וניוושע בעזרת ה' יתברך בתשועת עולמים בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן".

המשגיח שליט"א עבר לפני התיבה בבכי ובתחנונים לאמירת הפזמון 'ישראל נושע בה' תשועת עולמים', ולאחר מכן המשיך בקול נשנק מבכי 'א-ל מלך' וי"ג מדות.

רטט עבר בקהל לפני קבלת עול מלכות שמים עת נפתח ארון הקודש, ואז זעק הגר"ר אלבוז שליט"א עם הילדים 'שמע ישראל ו'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד', ולאחר מכן זעק עמם המשגיח שליט"א בבכי נורא 'ה' הוא האלקים ו'ה' מלך'.

לאחר מכן הדהדה זעקתו של המשגיח שליט"א יחד עם כל הילדים 'אבינו מלכנו' כאשר חלק קטעים נאמרו על ידי המשגיח שליט"א חזן וקהל.

כאשר הגיע המשגיח שליט"א לפיסקא 'נקום לעינינו נקמת דם עבדיך השפוך' נשנק קולו מבכי, ואך בקושי יכל המשגיח שליט"א להמשיך ולסיים את תפילת אבינו מלכנו.

הגאון רבי מאיר גריינימן שליט"א

התמדה ועמל התורה

בדברים שנשא הרב שליט"א בימים אלו, אמר:

המצב היום זה ממש "מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה", שיש כאלף הרוגים ועוד יש את עניין השבי שהוא קשה עוד יותר, שבי של נשים וטף זה נורא, כשאדם נפטר צעיר נכון שזה עונש ויש חטאים וצריך כפרה אבל השבי זה נורא נורא, וגם נוגע כל הדינים שאסורה לכהן וכו'.

ובימים אלו יש להתחזק בהתמדה ובעמל התורה, וכך ראיתי אצל מרן החזון איש בימי הפגזים בירושלים, שעל אף יגיעתו העצומה באופן נורא מכל מקום הוסיף בעמלו מפני המצב, וכנראה שדעתו הייתה שזה הדרך להצלה ולמנוע אסונות, וכמו שאומרים בשמו שכשהיו בחיים הגדולים כמו הראשי ישיבה המובהקים לא היה אפשרי מלחמת העולם והשמדת ששת מיליון יהודים ורק לאחר הסתלקותם מן העולם נהייתה האפשרות, ועל כן יש להתחזק בעמל ולימוד התורה. **מידת הדין ומידת הרחמים**

בליל שישי פרשת בראשית, בסיום השיעור הקבוע בביתו לבחורי ישיבת בית מדרש עליון נשא הרב שליט"א דברים מיוחדים על המצב, על הסיבות לכך שנגזרה הגזרה, ועל מה שיש להתחזק בזמן הזה, והוסיף דברים ממרן החזון איש בעניין זה כפי שראה בזמן מלחמת השחרור/

להלן דבריו המלאים:

יש דבר מעניין ברמב"ן על התורה שצריך לדעת אם כולם סוברים כמו הרמב"ן ופעם חיפשתי ובדקתי ברש"י ובאחרים ולא ראיתי שאומרים זאת, הרמב"ן אומר שזה ששרה אמנו גרשה את הגר זה היה לא בסדר והיה חטא, ולכן נגזר שבניה של שרה יסבלו לדורות מהבנים של הגר (הערבים), ולא מצאתי שעוד אומרים זאת אך הרמב"ן הוא כמו אמורא ויכול לומר מעצמו שאומר כך, וכאן הוא אומר מעצמו ולא מביא מחז"ל או מדרשים.

צריך לדעת שיש מידת הדין ומידת הרחמים ואנו לא יודעים את הסודות האלה, והעולם לא יכול להתקיים בלי מידת הדין ומידת הרחמים, "בראשית ברא אלוקים", אלוקים זה מידת הדין, הקב"ה רצה לברוא את העולם במידת הדין וראה שהעולם לא יכול להתקיים כך אז שיתף גם את מידת הרחמים, כפי שכתוב ביום בשני "ביום עשות ה' אלוקים ארץ ושמים" וה' זה מידת הרחמים.

וכנראה שנתפסנו עכשיו במידת הדין וזה שמידת הדין מתוחה זה כמובן בגלל חטאים שגרמו לכך שהעולם יתנהל במידת הדין, ואנו לא מבינים את הנהגת

ה' ואנו לא מבינים אפילו אחד ממיליון או אחד ממיליארד, מאיך שהדברים מתנהלים, למה הקב"ה מנהל במידת הדין ולמה במידת הרחמים וכל הדברים האלה הם דברים סודיים ורק המקובלים יכולים להבין זאת.

וכנראה שהיתה תביעה על דברים שלא בסדר ולכן נפלנו במידת הדין.

וצריכים להתפלל ולהתחזק יותר בתורה, החזון איש בימי הפגזים בירושלים למד עוד יותר חזק, ואף שגם בזמנים רגילים הוא למד עם כל הכוחות שלו ביגיעות עצומות נוראות בתורה, אך למרות זאת ראיתי והרגשתי שבאותם ימים הוא יתחזק יותר בלימוד שלו, וסבר שזו ההצלה מהמצב, ואמר שבזמן שהגדולים (כר' שמעון שקופ ור' ברוך בער) והראשי ישיבות הגדולים היו חיים לא היה שייך שתהיה השואה ויהרגו שש מיליון יהודים, כיון שהגנו ל הדור בכח תורתם, ורק לאחר הסתלקותם זה יתאפשר.

וכח התורה זה מה שעושה הכל, ואנו צריכים לעשות את שלנו ואז מידת הרחמים תתגבר, וודאי שתפילה זה דבר טוב ומועיל, אך העיקר זה עמל התורה, ולכן התחילו את הזמן בישיבות קצת קודם, וצריך לעשות כל מה שיכולים.

הגה"צ רבי אברהם פולק שליט"א

חיזוק בהנהגה של "הוא עם ה' וה' עמו"

במוצאי שמחת תורה לאחר שהגיעה השמטועה על הטבח המחריד שאירע בעיצומו של החג, נשא המשגיח שליט"א דברים בפני בני ישיבת סלבודקא על כך שצריך להתחזק בימים אלו בהנהגה של "הוא עם ה' וה' עמו", ונביא כאן את עיקרי הדברים:

הנה עברנו את הימים הנוראים, ראש השנה, יום כיפור, מאות אלפי אנשים עשו תשובה ובקשו סליחה, הושענא רבא, וש"ת, ימים רצויים לפני השי"ת, ועדיין יש תביעה יש קטרוג על עם ישראל, יש טענה עלינו, מה אפשר לעשות כשיש קטרוג במה ניתן להתחזק?

הרמב"ם מלמד אתנו יסוד גדול שיש קשר בין הדבקות של בן אדם בשם יתברך לבין ההשגחה של ה' על האדם, כלשון הרמב"ם בספר מורה נבוכים ח"ג "והאיש השלם בהשגתו אשר לא יסור שכלו מה' תמיד תהיה ההשגחה בו תמיד" יש הנהגה של הקב"ה שבזמן שהשגחת ה' איתו אז לא יקרה לו כלום, ואיך יש השגחת ה' עליו? מבאר הרמב"ם "והרשות נתונה לך אם תרצה תחזק הדיבוק הזה תעשה ואם תרצה להחלישו מעט מעט עד שתפסקהו תעשה, כשתפנה מחשבתך למאכל צריך או לעסק צריך כבר פסקת הדיבוק ההוא אשר בינך ובין ה' ואינך עמו אז וכן הוא אינו עמך". לומדים מכאן דבר נפלא שיש מושג בהנהגה "הוא עם ה' דבק בו ומאמין בו וה' עמו משגיח עליו" ואם הוא לא עם ה' אז ח"ו ה' לא עמו. וכמו שדוד המלך אומר "שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט" כלומר במה שאני שם לנגדי ואיני פונה מחשבתי ממנו וכאילו הוא יד ימיני אשר לא ישכחה האדם, לכן לא אמוט - לא אפול" מכיון שהייתי דבוק כל הזמן במחשבה להשי"ת לכן לא אמוט. לכן במצבים כאלה רגישים שרואים שיש קטרוגים בשמים סימן הוא שיש טענה אלינו, ואחד הטענות הם שאנחנו לא מספיק חושבים על ה' על ביטחון בשם ולכן ה' מתרחק מאתנו. ואז כשה' מתרחק יכול להיות כל מיני צרות ה". אבל אם הבן אדם נמצא עם ה', אז הקב"ה לא רחוק ממנו אל עמו ושומר עליו.

וכן בפירוש הרמב"ן על איוב פרק ל"ג "לא יגרע מצדיק עינו" זה כתוב מפרש ענין גדול בענין ההשגחה, כי האל ישגיח וישמור אנשי מין האנושי, ומן הטעם הזה ישמור את הצדיקים כי כאשר לבם ועיניהם תמיד עמו כן עיני ה' עליהם" עד כי חסיד הגמור הדבק בה' תמיד ולא יפרד, וכפי קרבתו להדבק בה' ישתמר שמירה מעולה ולא יגרע צדיק, והרחוק מן הקל במחשבתו ובמעשיו אפילו לא יתחייב מיתה יהיה משולח ונעזב למקרים, לומדים מכאן שדעת הרמב"ן שאם הוא מאמין וחש את הרגשת ה' עליו אז הוא ישתמר שמירה מעולה. ואם לא ח"ו יהיה נתון למקרים כלומר שיש קשר הדוק בין האמונה בהשגחת ה' לבין ההנהגה של הקב"ה איתו.

הנה למדו מכאן שיש הדדית בין השגחת ה' על האדם לבין המעשים של האדם. אם הוא עם ה' מחשבתו דבוקה בשם ומרגיש שהקב"ה מנהיג אותו

והוא עושה הכלל בשבילו אז ה' עמו ושום דבר לא יכול להיזק לו. וזה עצה למצבים כאלו להתחזק בביטחון בשם ולהחדיר אצלינו שהכל תלוי ברצון ה' ואין להתייאש גם כשנראה שהמצב קשה ומדכה כי העיקר המצב הרוחני של האדם!

לכן כשנודע על גודל האסון אמרו תהילים ולמה לא התחזקו בלימוד באותה עת. כי ספר תהילים זה ספר שמדריך אותנו ומחנך אותנו להאמין בשם ולתלות הכל בקב"ה. כל פרק וכל פסוק בתהילים, זה מקשר אותנו עם הקב"ה מגדיל אצלינו את התחושה שהקב"ה מנהיג אותנו ועושה הכל, וממילא הקב"ה יעזור לנו כי מי שעם ה' ה' עמו. ולכן כשיש צרה אומרים תהילים אף שת"ת כנגד כולם אבל כיון שספר תהילים מקשר אותנו כל הזמן להשי"ת ומעורר אותנו ומחנך אותנו להרגיש את דרכי ה' לכן בעת צרה אומרים תהילים, וכשבנ"א מתקרב לשם ומאמין יותר בהשגחת ה' גם הקב"ה עוזר לו.

לפעמים הקב"ה מביא דברים קשים כדי שבנ"א יתחזקו בהשגחת ה' ובביטחון ונגיד לעצמינו "שויתי ה' לנגדי תמיד לכן לא אמוט". ונקווה שבזכות זה ינצלו כולם ויהיה ישועה גדולה ושהקב"ה ירחם עלינו.

הגאון רבי שריאל רזנברג שליט"א

ברכת דיין האמת

הרב שליט"א נשאל, האם יש לברך ברכת דיין האמת בשם ומלכות לאחר השמועה על הטבח המחריד שאירע בשמחת תורה, וכמו שנפסק בשו"ע (סי' רכ"ב סעיף ג') שהשומע שמועות רעות אומר ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם דיין האמת.

והשיב, שמי שמרגיש צער גדול מכך, יש לו לברך.

והוסיף הרב שליט"א, שבעצם כל פעם ששומעים על פיגוע רח"ל היה צריך לברך מדין שמועות רעות, אלא שבעוה"ר זה דבר שקורה הרבה ולכן כבר הרגשות קהים, ולא תמיד באמת מרגישים צער כל כך גדול, אך כאן שזה

אסון שלא קורה כמותו, ודאי שהצער הוא יותר גדול מתמיד, ולכן מי שמצטער צער רב יש לו לברך.

ביום רביעי כ"ו תשרי, נשאל הרב שליט"א, מי שלא בירך ברכת דיין האמת בעת שמיעתו, האם יכול לברך כעת, והשיב, שכיון שכבר עברו כמה ימים, והצער כעת כבר אינו כבתחילה, אין לברך [ונשאל הרב שליט"א, האם כדאי לעשות את העצה המובאת בפתחי תשובה (י"ד סי' שכ"ח ס"ק א') לומר במקום ספק ויברך דוד וגו' ברוך אתה ה' וגו', ואז להשלים את הברכה, והשיב שלמעשה לא נהגו לעשות כך במקום ספק, ואין לעשות כן].

הגאון רבי יהושע אייכנשטיין שליט"א

חיזוק ההכרה באין עוד מלבדו

ראש הישיבה שליט"א נשא בפני בני ישיבתו יד אהרן משא חיזוק מיוחד בעקבות המצב הקשה השורר בארץ הקודש, ובו אמר את הדברים הבאים:

אנו נמצאים במצב קשה ביותר. זוהי עת צרה עבור כלל ישראל, כל ההרואים, הפצועים ואלו שנלקחו בשבי, זה איום ונורא. ה' ירחם על כולם ויושיע אותנו מידם. עלינו להתבונן בדברים, ולראות את התייחסות הנכונה למצב.

היסוד הראשון שצריכים לדעת, הוא מה שאמרו חז"ל שהקב"ה 'איסתכל באורייתא וברא עלמא'. כל דבר שנמצא בבריאה כתוב ומרומז בתורה הקדושה, וכן הנהגת הבריאה במשך כל הדורות רמוזה בתורה. הכל נכתב ונרמז במעשה בראשית, בפרשת האזינו, במעשי האבות הקדושים ועוד. עלינו לראות ולהבין מהו השורש בתורה לכל מה שמתרחש כעת, מהי ההתייחסות לכך ומה מוטל עלינו לעשות לאור המצב.

כלל ישראל, במשך הדורות הוצרכו לעבור ארבע גלויות. בבל, מדי, יוון ואדום. אולם גלות ישמעאל לא נזכרה בתוך ארבע הגלויות (לפי חלק מן השיטות), וכבר מקשים על כך (המהר"ל בספר נצח ישראל ועוד), מדוע גלות ישמעאל אינה נכללת כאחד מארבע הגלויות.

מוהר"ח וויטאל בפירושו (עץ הדעת טוב) על ספר תהילים (פרק קכד), מבאר את הענין כך: גלות ישמעאל אינה כלולה בתוך הגלויות, משום שהיא גלות נוספת על הגלויות ושונה מהן במהותה. בספר דניאל נמנו הגלויות במשל ובדמיון לחיות מסוימות, ואילו לי שמעאל ישנה מהות אחרת. ישמעאל אינו דומה לחיות שנמנו שם אלא הוא בגדר 'פרא אדם'. לי שמעאל יש זכות אבות שהלא הוא בנו של אברהם אבינו וכן עומדת לו זכות המילה, ולכן יש לו סייעתא דשמיא וכוח מיוחד להצליח בדרכו, 'עוי' בדבריו שהאריך לבאר את ד' הגלויות וגלות ישמעאל.

עוד מוסיף מוהר"ח וויטאל, ומביא מפרקי דר"א, שגלות ישמעאל תבוא לאחר גלות אדום, והיא תהיה הקשה שבכל הגלויות, גלות ישמעאל יהיו צרות קשות ומשונות עד שיגיעו כלל ישראל לייאוש מוחלט מקושי הגלות ויבינו שאין בידנו להועיל מאומה, כי אם לזעוק לה' שיושיענו. בדבריו כותב עוד: "ואם כן אנחנו לא נדע מה נעשה ואין לנו תקווה אחרת זולתי שנבטח בשמו הגדול יתברך שיושיענו מידם, וזהו אומרו עזרנו בשם ה'". ויעוין בדבריו באריכות.

בימינו אנו רואים ומבינים בחוש את התגלמות הדברים, ודבריו של הרח"ו מתקיימים במלואם. אנו מוקפים כל העת באויבים ממדינות ערב שמנסים ללא הפסקה לפגוע בנו ולכלותינו. יש להם יכולות צבאיות אדירות שאם ישתמשו בהם כולם יחד, לא נוכל להם בשום צורה טבעית. ההתמודדות מול הטרור מראה לנו עד כמה גלות ישמעאל היא קשה ואכזרית, ומכל זה עלינו להגיע להכרה שאין בידנו מה לעשות כדי לעצור את המצב. ובעקבות כל מה שקרה כעת, מתחילים כבר להרגיש את קושי הגלות ואת הזעקה להקב"ה - מתוך הכרה שאין בידנו להינצל מהם בדרך הטבע.

כאשר קמה המדינה, הרעיון שעליו ביססו את המדינה היה כזה: הציונים כפרו בהשגחת ה' ואמרו שהשואה באה כי לא היה לנו צבא שיגן עלינו והיהודים הלכו 'כצאן לטבח'. עכשיו אנו מקימים מדינה ויהיה לנו צבא חזק שיגן עלינו, וכך לא יוכלו עוד להתנכל לנו. הצבא יגן עלינו! האווירה הזו השפיעה ומשפיעה מאוד על כל אחד מאתנו. אנו מסתובבים בתחושת ביטחון, שאין סיבה לפחד משום שהצבא מגן עלינו.

אולם בכדי להינצל מגלות ישמעאל, התחושה הזו צריכה להתבטל לגמרי, וזה יקרה כאשר גלות ישמעאל תהיה כה חזקה וקשה, וכולם יכירו שאין שום דרך טבעית להינצל ממנה. העצה היחידה היא לבטוח בה'. או אז תבוא הישועה.

במלחמת ששת הימים, כאשר קמו עלינו האויבים, המצב היה נורא ביותר. כולם היו בטוחים שהאויבים יכלו אותנו חלילה, והכינו כמות אדירה של קברים כדי לקבור את כל ההרוגים! בתקופה הזו כולם הבינו עד כמה המצב חמור, והאווירה הכללית היתה שאין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים. ואכן זכינו לישועה גדולה ולניסים עצומים במלחמה הזו, וזה הביא להתרוממות גדולה והודיה לה'.

אלא שמיד לאחמ"כ הכל נהרס כידוע, כאשר הכחישו את ההשגחה והניסים ותלו את הכל בכוחו וגבורתו של צה"ל. בהמשך הדרך ראו כולם בחוש עד כמה זה פגע בנו וכמה המשכנו לסבול מגלות ישמעאל, והתקווה שתלו בצה"ל נמוגה ונמסה.

אך מה יקרה אם נגיע להכרה ברורה שאנו מוקפים באויבים גדולים מכל הצדדים; הם יכולים לכלותינו בכל רגע ואין שום תקווה מולם. או אז יגיעו להכרה שאין לתלות תקווה בצה"ל כלל וכלל, שאף להם אין שום דרך לפעול לפי דרכי הטבע, כולם יודו שהכל בידי שמים ואז תבוא הישועה.

אנו חיים בתוך גלות ישמעאל, וצריכים לעקור מליבנו את ה'עבודה זרה' הזו שבוטחים בכוחו של צה"ל. כל זמן שבוטחים בכוחנו לא נוכל להוושע מגלות ישמעאל! עלינו להכיר בכך שאין עוד מלבדו! הכל בידי שמים וכל מה קורה עמנו מושגח בהשגחה מיוחדת מלמעלה. כמובן שצריכים גם לפעול בדרכי השתדלות, חייבים להילחם בכל האמצעים ולפעול ככל הניתן, אבל אסור לבטוח כלל וכלל בכוחנו וגבורתנו. הישועה מגלות ישמעאל תלויה דווקא בכך שנכיר שאין בכוחנו לפעול, והכל תלוי אך ורק בידי שמים.

ובנוגע לתפקידם של בני הישיבה בעת הזאת, צריכים לדעת שאנו במצב של סכנה גדולה, ובזמן סכנה צריכים את זכות התורה שתגן עלינו. וודאי שלא

ניתן להסתובב ולטייל כעת אלא מוכרחים להתחיל את זמן חורף כדי שזכות התורה תעמוד לכלל ישראל. במידת הצורך, לאחר שבס"ד תחלוף הסכנה, יש לשקול לעשות משהו על מנת להשתחרר ולנוח, אך לעת עתה חייבים לשבת וללמוד.

לכל אדם ישנם כוחות עצומים שאינו מודע אליהם, אך בשעת סכנה הכוחות מתעוררים והאדם יכול לפעול ולעשות הרבה יותר ממה שחשב לעצמו, כפי שראינו בתקופת השואה ובשאר עתות צרה. עלינו לגלות כעת את הכוחות שלנו ולמלאות את תפקידנו למרות הקושי שבדבר. אנו לא הולכים לצבא להילחם משום שאנחנו חיל ה' שאינם יוצאים למלחמות. ובתור חיל ה' עלינו להיות שקועים בלימוד, לקבל עלינו עול תורה ולא להתעסק בדברים אחרים, ולזכור שאין עוד מלבדו.

ככל שנתחזק בהכרה הזו, נפנה בתפילה להקב"ה ונכיר שהכל תלוי בידי שמים ואין לבטוח בשום דבר אחר, נזכה לראות בישועת ה'.

הגאון רבי יהודה סילמן שליט"א

חשש פיקוח נפש

ביום שמחת תורה בבוקר באמצע ההקפות, כאשר התחילו להגיע השמועות על כך שמסתובבים מחבלים צמאי דם, ולא ידעו האם יש חשש שיבואו גם לבני ברק, הורה הרב שליט"א לבנו הרב גדליהו סילמן שליט"א להדליק את הפלאפון במקום צדדי, ולעדכן באופן מיידי בכל התרחשות, כיון שיש בזה חשש פיקוח נפש שדוחה שבת.

ביטול מעמד נעילת החג

כמו"כ הרב שליט"א קיים התייעצות עם מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א, ולאחר מכן החליטו לבטל את הסעודה שהיתה אמורה להתקיים עם נעילת החג.

דברים תקיפים שנאמרו לאחר תפילת מוסף

לאחר תפילת מוסף נשא הרב שליט"א דברים חריפים ביותר שלא כדרכו, ואמר את הדברים הבאים:

אין דרכי לקלל יהודים, ואני לא רוצה לקלל יהודים, אך כעת אין לי ברירה אלא לומר את הדברים הבאים. וכאן זעק הרב שליט"א מנהמת ליבו:

ימח שמם של בית המשפט העליון!

ימח שמם של הממשלה שנותנת לו גיבוי מלא!

בית המשפט רוצה לגייס את לומדי התורה, והקב"ה מראה להם, אם אתם מנסים לגייס את לומדי התורה, אני יראה לכם עד כמה שהצבא שלכם לא שווה כלום! ומתחת לאפכם יצליחו לעשות טבח נורא כזה!

תקיפה בעזה כשעי"ז יהרגו יהודים

הרב שליט"א נשאל, האם לתקוף בעזה, כאשר על ידי התקיפה ימותו גם יהודים שנמצאים שם בשבי, והשיב שיש לעשות כן.

ברכת דיין האמת

שאלו את הרב שליט"א, האם לברך ברכת דיין האמת כאשר שומעים שמועה קשה זו, והשיב שמי שמרגיש צער גדול מכך יש לו לברך.

היבדלות מהגויים

ביום ב' כ"ד תשרי נשא הרב שליט"א דברים בברית לנינו, ובה אמר את הדברים הבאים:

יום זה של כ"ד בתשרי נקבע לפני אלפי שנים ליום תענית ותפילה, כמבואר בפסוקים בנחמיה פרק ט'.

(א) וּבַיּוֹם עָשִׂירִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הַזֶּה נֶאֱסָפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֹום וּבְשָׁקִים וְאַדְמָה עֲלֵיהֶם:

(ב) וַיִּבְדְּלוּ זֶרַע יִשְׂרָאֵל מִכָּל בְּנֵי נֹכַר וַיַּעֲמְדוּ וַיִּתְּנוּ עַל חֲטֹאתֵיהֶם וַעֲוֹנוֹת אֲבֹתֵיהֶם:

(ג) וַיִּקְוּוּ עַל עֲמָדָם וַיִּקְרְאוּ בְּסֹפֶר תּוֹרַת ה' אֱלֹהֵיהֶם רְבַעִית הַיּוֹם וּרְבַעִית מִתּוֹדִים וּמִשְׁתַּחֲוִיִּים לַה' אֱלֹהֵיהֶם: וּשְׁמַם בַּפְּסוּקִים מוּבָא בְּאַרְיִכוֹת גְּדוּלָּה כָּל מָה שֶׁאָמְרוּ בַּיּוֹם זֶה.

אך רואים כאן שהפסוק מדגיש את הנקודה של "ויבדלו זרע ישראל מכל בן נכר", כי הקב"ה רוצה לראות כעת איך שאנחנו מתבדלים מהגויים ולא הולכים בתועבותיהם.

שמעתי שהורידו את הגדר בין הגברים לנשים, הקב"ה מראה לנו, אתם מורידים את הגדר של הצניעות, אני מוריד לכם את הגדר בעזה. ודבר נוסף הקב"ה מראה לנו (שיר השירים פרק ח' פס' ו') **שִׁמְנֵי כַּחוֹתֶם עַל-לֶבֶךָ, כַּחוֹתֶם עַל-זְרוּעֶךָ**, בהושענא רבא היה חיתום הדין והקב"ה רצה לראות שאנו שבים בתשובה שלימה ומשפרים את מעשינו, ומשלא - **"כי עזה כמוות"**! הקב"ה יעזור שנשוב לפניו בתשובה שלימה, והוא יאמר לצרותינו די, ולא יארע כל נזק לאף יהודי.

הגה"צ רבי אורי וייסבלום שליט"א

שלשה ימים לבכי

המשגיח שליט"א נשא דברים בתחילת השבוע לאחר הטבח הנורא, ואמר את הדברים הבאים:

כתוב בגמרא במועד קטן, שלשה ימים לבכי ושבעה להספד ושלשים לכיבוס. והפירוש הוא דעד שלשה ימים יש ענין לבכות ואח"כ עד שבעה ימים יש להספיד.

ולכאורה יש לשאול מהגמ' בתחילת ברכות, אגרא דהספדא דלויי דהיינו עיקר תכלית ההספד היא הבכי?

וצ"ע הרי מהגמ' מ"ק משמע שרק עד שלשה ימים לבכי וא"כ מה ענין הספד (שעיקרו להבכי) אחרי שלשה ימים.

וצ"ל שיש שני סוגי בכי. יש בכי בשלשה ימים הראשונים. ואח"כ יש בכי של דלויי של הספד.

הבכי בשלשה ימים הראשונים היא בכי של צער, של כאב תדירי, של הרגשת אבדון בלי שום הבנה (בכי מלשון נבון).

כשכואב לא שואלים האם ולמה בוכים ואיך אמורים לבכות.

זה כואב. וצועקים ובוכים.

וזה בכי מתוך הרגשה ואינסטינקט.

ענין ההספד היא לתת משמעות לאובדן - וכלשון רש"י שם "להרים קול בלשון נהי ועגמת נפש, שיבכו השומעים" והיינו להכניס ענין הדעת והשכל ולהסביר ולהבהיר למה שיבכו.

בוודאי ידברו המדברים ויסבירו המנהיגים וידרשו הדרשנים על מה חרי האף הזה ואיך לחשוב ומה לחשוב ועל מה לעשות תשובה ואיך להתחזק וכו'.

אבל עכשיו כשמתו מוטל לפניו, עכשיו בתוך ה"שלשה ימים".

עכשיו אינו עת של "השקפה" ולא עת של "מוסר" ולא של "דרשה" ולא עת של חיפוש תשובות.

עכשיו היא עת .....לבכות

יש רק לבכות.

ומי שקשה לו להרגיש את הכאב הנורא שישתמש בכח הדימיון שלו.

לו ח"ו הדברים הנוראים היה קורה לו בעצמו ולמשפחתו.

לבכות על המתים המרובים.

לבכות על הפחד הנורא לפני מוות המתקרב.

לבכות על פצעים ומעונים.

לבכות על אלה שנחטפו ונמצאים בידי אלה שלא זוכים לתואר אדם אלא פרא אדם. (זה איום נורא)

לבכות על יתומים אלמנות אחים הורים השכולים.

לבכות על ההעדר המרובה על הידיעה.

לבכות על אמהות (ומשפחות) ששולחים יקיריהם ללחום בלי בטחון שיראו פניהם עוד בחיים.

לבכות על נדודי שינה לכל אלו שלא יודעים מה ילד יום.

לבכות ולבכות ולבכות

ובוודאי עלינו להתפלל מקירות ליבנו על אחינו בני ישראל הנתונים בצרה.

ובוודאי עלינו ללמוד תורה הקדושה בהתמדה.

ובוודאי עלינו לעשות תשובה מעומק הלב.

אבל.. שלשה לבכי.

עת לבכות.

הגאון רבי שמואל בצלאל שליט"א

דברי חיזוק

ראש הישיבה שליט"א נשא בימים אלו דברי חיזוק בעקבות המלחמה הקשה.

בדבריו פתח "אוי לנו כי כך עלתה בימינו. יש להתבונן עמוק ולחקור מדוע המעשה הנפשע הזה, שאיני יודע אם יש בכלל מילים לתאר את גודל הזוועות

הנוראיות שחוללו הגרועים שבאויבינו, נעשה ביום הייחודי ביותר בשנה, יום שמחת התורה".

"בכל ימות חג הסוכות מקריבים ישראל קורבנות - שבעים פרים כנגד אומות העולם. ביום השמיני, קורא הקב"ה לבניו ואומר: "בואו היכנסו לחדר, אל תלכו. קשה עליי פרידתכם". כביכול אנחנו חבוקים יחד איתו. יום שבת קודש, יום שמחת תורה. יום שהזוהר הקדוש כותב עליו: יום השמיני עצרת תהיה לכם, דא יומא דחדווא דישראל בלחודייהו שלא מתערבין עם שאר עמין בהדיהו. וממשיך רשב"י ואומר: בהאי יומא קב"ה יהיב לן כל צרכנא דנשאל מיניה".

"איך ייתכן שדבר כזה קורה ביום שבת קודש, יום שמחת תורה, יום שיש בו מצווה לרקוד עם ספר התורה. צאו נא וראו מה כותב רבינו האר"י על מעלת ההקפות ביום נשגב זה, יום שבו העם היהודי מתאחד בבתי כנסיות ובבתי מדרשות בשמחה גדולה עם התורה, לאחר ארבעים ימי רצון של סליחות ותפילות שהגיעו לשיאם ביום אדיר בימי שנה, יום הקדוש יום הכיפורים, מקווה ישראל ה'. ולאחר מכן נכנסנו לסוכה וישבנו בה שבעה ימים עם ארבעת המינים וההושענות ושמחת בית השואבה. עם ישראל הגיע לשיא תפארתו ומעמדו. אתה הראית לדעת כי ה' הוא האלוקים".

"ודווקא ביום זה אנו שומעים על הנורא ביותר שאירע. ועדיין, אנו שומעים על עוד ועוד יהודים שנטבחו ונשחטו חיים. ערפו את ראשם של תינוקות לאחר שקרעו אותם באכזריות מאימותיהם; נשים וילדים נשרפו למוות, ובחורים יקרים המסולאים בפז נורו למוות תוך חילול כבוד המת ר"ל. ועל כל זאת נוספים השבויים והנעדרים".

"הבן יקיר לי אפרים, איך קרה דבר כזה לבניו אהוביו של הקב"ה. אני אח שכול, לאחר שאחי נהרג במלחמת יום הכיפורים ה"ד, ואין כמוני יודע מהו צער השכול. כל ימי ראיתי את הצער על אימי, במשך שלושים וחמש שנה. אין ספק בליבי שמתגלים כאן חסדים של הקב"ה בתוך החשיכה והסתר הפנים, אך כאן נדרש מאיתנו לקום ולעשות מעשה. ראשית כול

להרבות באהבת חינוס. זה צו השעה. בחודשים האחרונים העם כאן נקרע לגזרים, הלבבות היו חלוקים, אנשים היו חצויים, יותר מדאי מחנאות, פילוגים ומחלוקות".

"די עם המחלוקות, עם שנאת החינוס, הקב"ה רוצה לאחד אותנו. לא ידענו להתאחד, אז הוא הראה לנו בדרך הקשה וגבה מאיתנו מחיר יקר מאוד מאוד. במסכת דרך ארץ זוטא, פרק תשיעי, נאמר: "כן היה רבי אליעזר הקפר אומר: אָהֵב את השלום ושנא את המחלוקת. גדול השלום, שאפילו בשעה שישראל עובדים עבודה זרה ויש שלום ביניהן, אומר הקדוש ברוך הוא אין רצוני לנגוע בהן, שנאמר (הושע ד יז): "חבור עצבים אפרים הנח לו". אם יש ביניהן מחלוקת מה נאמר בהן?" חלק לבם עתה יאשמו" (הושע י ב). זה הדבר שנדרש מאיתנו כעת, אחדות בין כל החוגים והעדות".

את דבריו סיים ראש הישיבה שליט"א: "הקב"ה רוצה שנתקרב אליו, שנעבוד אותו בלב שלם ובנפש חפצה. אנו בניו של מלך, צריך לשמוח על כך. אנו אומרים ביום הכיפורים "אתה בחרתנו", והשאלה נשאלת: מה יש לשמוח ביום שבו אנו מתענים ומרבים בו בתפילה ובוידוים, אלא התשובה היא בברכה: "מלך מוחל וסולח לעוונותינו ולעוונות עמו ישראל, ומעביר אשמותינו בכל שנה ושנה". בנים אתם לה' אלוֹקֵיכֶם. הרוגי מלכות, הנשמות היקרות שנקטפו מאיתנו, נמצאים במקום גבוה. הילקוט דורש על הפסוק "בשר חסידיך לחייתו ארץ", כיוון שנהרגו על קידוש ה', ועוד באכזריות ובשפלות נוראה, נהפכו לחסידים ולקדושי עליון. אך מאיתנו נדרש חשבון נפש, להרבות באחדות, בלימוד התורה ללא היסח הדעת".

"בני התורה היקרים, המסולאים בפז, נכנסים כעת לזמן חורף, וזה הזמן לשקוד על דלתות התורה ולהתייגע בה מתוך נקיות ויישוב הדעת ולעבוד את ה' מתוך שמחת הלב, כפי שהרמב"ם (פרק ח' הלכה ט"ו) אומר כי עיקר עבודת הבורא שתהיה עבודה שלמה, עבודה תמה, מתוך שמחה".

הגאון רבי שבח צבי רוזנבלט שליט"א

אמירת תהלים בשבת

הרב שליט"א נשאל האם אפשר לומר תהלים בשבת קודש עקב המצב הקשה השורר בארה"ק, והשיב שאפשר לומר תהלים, וכן תפילת אחינו כל בית ישראל, וכן כל אחד יכול לבקש במילים שלו, כיון שהיא עת סכנה.

הגה"צ רבי שמעון גלאי שליט"א

שמחת תורה

כאשר החלו להגיע השמועות ביום שמחת תורה בבוקר עדכנו את הרב שליט"א על כך, בסיום ההקפות אמר הרב שליט"א שהידיעה מאד מאד הקשתה עליו לשמוח כמו ששמח כל שנה.

אמירת תהלים ודברי חיזוק

במוצאי שמחת תורה, הרב שליט"א ניגש לפני העמוד והחל לומר פרק תהלים פסוק בפסוק.

אחרי כמה שניות הרב שליט"א פרץ בבכי נורא שזעזע את כל בית הכנסת, וניסה להמשיך לומד עוד פסוק תהלים ולא הצליח. הרב שליט"א סימן לאחד המתפללים שיגש לעמוד במקומו.

לאחר שסיימו פרק תהלים, הרב שליט"א ניגש שוב לעמוד והחל באמירת פרק תהלים נוסף.

ושוב המעמד הנורא חזר על עצמו: אחרי פסוק אחד הרב שליט"א נשנק מבכי ולא היה מסוגל להמשיך, בכי ללא הפסקה.

הרב שליט"א התיישב על מקומו ובכה דקות ארוכות כשלא מצליח להתאושש, בכי מטלטל כמי שכל עולמו חרב עליו.

באמצע אמירת התהילים עצר הרב שליט"א ואמר את הדברים הבאים בבכיות, ובקול נשנק:

"התפקיד שלנו כרגע להתפלל ולהתחזק בתורה הקדושה בתפילה לבורא עולם, אבינו אב הרחמן רחם עלינו. אנחנו מכירים ברבש"ע, ורק אנחנו יכולים לבקש, ואנחנו יודעים אם ה' לא ישמור עיר שווא שקד שומר.

כל כך הרבה יהודים בצרה, וכשיהודי בצרה הקב"ה בצרה, ובעת צרה כולם אחוזים ביחד, וצריך להתחזק באהבה ואחוזה אחד לשני, וכמובן בתורה שזה מציל, להתחנן להקב"ה שירחם עלינו, אי אפשר לעבור הלאה לסדר היום, ויש להתחזק בתורה ותפילה, בשמירת הפה, ובכבוד בית הכנסת, נבקש רחמים מהקב"ה שלא יהיה עוד צרות".

כמו"כ במענה לשאלת אחד ממקורביו במה יש להתחזק בעת הזו, השיב הרב שליט"א: **לשמור על הפה, להתפלל הרבה, ולהרבות בתורה. דברי חיזוק לנשים** ביום ראשון נשא הרב שליט"א דברי חיזוק לתלמידות הסמינרים, בעצרת שנערכה בשידור ישיר טלפוני לרבבות תלמידות, ואמר להן את הדברים הבאים:

"אנחנו נמצאים בזמן שכל אחת מבינה שמדברים אלינו, השאלה מה עושים עם הדיבור הזה, מה עושה בן אדם כשהוא שומע אזעקה, אנחנו צריכים להבין שאנחנו שומעים אזעקה זה כמו ששמענו את השופר בראש השנה, המטרה של השופר זה להעיר את ליבנו, האזעקה רק באה להעיר אותנו, עורו ישנים מתרדמתכם, אי אי, איך האבא מדבר אלינו.

אומר רבינו יונה בברכות כתוב גילו ברעדה, גילה ורעדה ביחד, אומר רבי יונה איך יכול להיות גם לשמוח וגם לרעוד ביחד, אז הוא אומר ברגע שאני יודע מי מרגיז אותי, אני יודע שהוא לא מתכוון להרגיז אותי כדי להפחיד אותי, התכוון להרגיז אותי כי כל אבא רוצה שהבן יהיה קרוב אליו.

ושנכנסים למעגל החיים להרגל החיים אז אדם מטבעו צריך חיזוק להתחזק ולדעת שמי שנותן את הכוח לקום בבוקר זה בורא עולם שאני אומר מודה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרת בי נשמת.

הקב"ה דואג לנו שנוכל ללכת שנוכל לדבר שנוכל לעשות את רצונו יתברך ושאבא מדבר אלינו, שאבא מדבר והילד מרגיש שנתנו לו מכה, אבל זה אבא, זה הרגשה אחרת לגמרי, אז קודם כל צריך לומר לאבא אנחנו מבינות שאתה אבינו אב הרחמן מדבר אלינו אפילו שאנחנו לא מבינים. אבל דבר ראשון זה לא להכנס לא לפאניקות ולא לפחד כי הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל זה בכל מצב, מה התפקיד שלנו?, זה קודם כל לבקש רחמים מאדון הכל, אבל לבקש רחמים צריך לדעת שהוא באמת יכול, וידעת היום אנחנו יודעים שזה הכל מאיתנו יתברך, והשבות אל לבבך.

איך אנחנו מראים להקב"ה שאנחנו מבינים את הרמז שלו, מבינים את הצביטה שלו, בזה שאנחנו משתדלים להראות לו אבא הבנו, הבנו שאתה רוצה מאיתנו משהו.

אמרנו עכשיו ביום כיפור אתה נותן יד לפושעים, וימינך פשוטה לקבל שבים, מה זה אתה נותן יד, ניקח משל אדם נמצא בים הולך לטבוע, פתאום הוא רואה מרחוק מגישים לו יד, זה היה כל האלול, הקב"ה הגיש לנו יד, קול דודי דופק פתחי לי, מגיש יד.

אבל אם הניצול לא מגיש לו בחזרה יד, כמה צער זה גורם למציל, הוא עבד בחינם, והוא לא מבין שצריך לתת יד רק, מה ההמשך?, אתה נותן יד לפושעים, אבל ימינך פשוטה לקבל שבים, הקב"ה אתה רוצה לקרב אותנו אליו, לתת לנו את כל הטוב שבעולם, צריך להראות לו שאנחנו מתקרבים אליו.

אז אם דיברתי לגברים אז עיקר החיזוק שלהם זה בתורה הקדושה, ובשמירת הפה ובחיזוק בין אדם לחברו שזה גם אתם בנות סמינר יכולות וצריכות להתחזק.

בסליחות אומרים אגודים בצרה לשפוך תחינה, הפשט כולם אגודים, אבל בואו נחזיק את זה לכל הזמן, נשתדל להבין אחד את השני, לוותר אחד לשני לא לדבר רע אחד על השני.

שנהיה אגודים כל הזמן, ונחסוך את אגודים בצרה לשפוך תחינה, כל חיזוק שנעשה, מתאספים הבנות תלמדו איזה הלכה חפץ חיים, שיקבלו על עצמם איזה חיזוק, בזמנים קשים אדם מתגבר אפילו פעם אחת מי יודע איזה זכויות זה גורם.

וכמובן בנות החיזוק העיקרי שלהם זה לשמור על הצניעות, כל חיזוק בצניעות, כל חיזוק כמה זה נחת זה גורם לאבינו שבשמיים, הרי שיש צניעות זה גורם להשראת השכינה.

ועוד דבר צריכים לעשות זה לעשות חסד עם השני, חסד זה כל כך קל, כל צורה שהיא, גם בבית וגם בין חברות, מחזקות אחת את השניה, אם יש בבית צריכים עזרה, הרבה פעמים זה לא מתחשק, אנחנו כולנו בני אדם.

אנחנו מתגברים על האי רצון, אנחנו כן הולכים לעזור ולעשות, כמה נחת זה גורם לבורא עולם, והעיקר להרבות בתחנונים לפני בורא עולם, להתחזק בבקשה לפני אדון כל, ואז אנחנו אומרים לפני הקב"ה צרתי לפניו אגיד, הצרה של השני זה הצרה שלי, ע"י שאנחנו באמת, אומרים כמו שחלילה שומעים על מישהו בתוך צרות שאני מכיר, עכשיו כולנו אגודים לשפוך תחינה. העיקר זה לזכור, מפחד אין להקדוש ברוך הוא כלום, רק עשייה משהו, וכאשר יש אזעקה ואומרים פרק תהילים, מתחזקים באיזה חסד, מתחזקים בשמירת הלשון, מתחזקים בענין של צניעות משהו אפילו קטן, הקב"ה רוצה לראות את זה ולשמוע את זה.

הקב"ה ישמע שוועתינו ובעזרת ה' בקרוב מהר מאד יגאל אותנו מהצרה הגדולה הזאת, ויקרב לנו משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן".

דברי חיזוק

הרב שליט"א נשא דברי חיזוק והתעוררות בעקבות המצב, להלן דבריו המלאים:

אנו נמצאים מצב שגם אנחנו המבוגרים לא זוכרים כזה תקופה קשה בהרגשה כאילו אנחנו חסרי אונים ע"ז כתוב לאין אונים עצמה ירבה.

אבל זה מתחיל עם תחילת הפסוק שאדם מאמין באמונה שלימה שהנותן ליעף כח אז הוא יכול להמשיך שלאין אונים, שאדם נמצא בהרגשה של אין אונים הוא יכול לקבל עצמה ירבה, איך אבל אני מקבל את העצמה ירבה, ע"י שאני עושה דברים שמקשרים אותי למצב של היום.

המצב של היום הוא שכל אחד מבין שאין עוד מלבדו, כל אחד מבין שהדברים שקרו פה זה דברים שכל מי שרק לא סוגר את העיניים בצורה הכי חזקה מבין שכמו שבסוכות היינו עם בורא עולם, אז גם כאן הקב"ה אומר זה אני זה אני, חשבונות שמיים אנחנו לא מבינים אבל זה אני.

אנחנו צריכים להבין שברגע שאדם שומע כל מיני סיפורים שבעצם מבהילים אותו כי הוא לא יודע מה יהיה.

אבל כשאדם מתקשר להקב"ה, התקשורת להקב"ה זה ע"י שמבקשים ממנו מדברים אליו ומחזקים את האמונה את ההרגשה שמי שנותן לי כל הזמן את הכח ללכת לקום בבוקר, ללכת, הוא גם יתמוך בי ויעזור לי לעבור את התקופה הקשה הזאת.

כשאדם חי עם הרגשה הזאת הוא יכול להתגבר על הפחד, פחד זה דבר ששומעים סיפור אז אני מרגיש פתאום אין אונים, הקב"ה מבטיח לאין אונים עצמה ירבה, אבל זה אם אני חי את ההרגשה הזאת שהכל זה מאיתו יתברך שלנו.

התפקיד שלנו, של ההורים זה לחזק את הילדים, ברגע שהאבא או האמא מקבלים על עצמם את התפקיד שאנחנו תפקידנו כרגע לחזק, לחזק אחד את השני, לחזק את המשפחה, אז הקב"ה נותן כוחות, ברגע שאני מקבל על עצמי תפקיד ואני מבין שזה התפקיד שלי אז הקב"ה נותן כוח למלאות את התפקיד.

אבל קודם כל אני צריך להחליט שזה התפקיד שלי כרגע, אז הדבר העיקרי הפעולות שאנחנו צריכים לעשות, להחדיר בעצמינו שאנחנו מבינים שאם ה' לא ישמור עיר שווא שקד שומר.

כל מה שאדם מתחזק אם זה בשמירת שבת קודש לימוד הלכות שבת קודש שזה אות ברית ביני וביניכם. וזה שאדם מתקשר ומחזק את השבת הוא מחזק את האות ברית ביני וביניכם ואז האדם מקבל כוחות ותעצומות.

דבר שני מי שמקשר בינינו לבורא העולם זה הפה הקדוש, נשתדל לשמור עליו שהפה יהיה נקי, **שהפה נקי התקשורת עם בורא עולם היא אחרת**, וכשאדם שומר על הפה זה גורם לו להרבות אהבה בין אחד לשני להרבות חסד.

כשאדם מרגיש אני עושה משהו להוריד את מידת הדין שמתוחה כל כך זה נותן לבן אדם הרגשה טובה, הרגשה פנימית שבאה בהרגשה רוחנית שאנחנו לא יכולים להבין אותה, אבל זה מציאות, יש אנשים שמוסרים את עצמם בשביל לעשות חסד, הכל הם עושים, בגלל שהנשמה שבתוכם שמחה עם זה.

נרבה באהבה אחד לשני, בחסד בשמירת השבת קודש, בשמירת הפה, ובשמירת קדושת בית כנסת, בית מקדש מעט.

ונתפלל לבורא עולם **אנא השם חוס ורחם על שארית עמך ישראל**, וכשאנחנו מתפללים לבורא עולם, אנחנו לא יכולים להבין אז כמה נחת זה גורם לבורא עולם, הוא יתן לנו את הכח להתגבר על כל הפחדים והחששות, ונזכה בעזרת השם לביאת משיח צדקנו בקרוב, אמן.

מעמד תפילה

ביום חמישי כ"ז תשרי [ערב ר"ח חשון מוקדם], ערך הרב שליט"א בביתו מעמד תפלה וזעקה עולמי, אשר שודר מביתו למקומות רבים ברחבי כל העולם כולו.

קודם המעמד ביקש הרב שליט"א, שכל היודע שמות שבויים ופצועים ישלח את שמותיהם לתפילה.

בתחילת המעמד נשא הרב שליט"א דברי חיזוק בעקבות המצב.

לאחר מכן אמרו יחד פרקי תהלים, ולאחריהם אמירת פיטום הקטורת להינצל מכל צרה.

לאחר מכן אמר הרב שליט"א תפילת-א-ל מלא רחמים וקדיש עבור נשמות אלפי ההרוגים והנספים הי"ד.

בסיום המעמד ערך הרב שליט"א מי שברך מיוחד לאלפי הפצועים לרפואה שלמה במהרה, ולשבויים הנתונים בצרה ובשביה שישחררו במהרה ללא שום פגע. וכן מי שברך נוסף עבור כל אחינו בני ישראל שינצלו מכל צרה וצוקה.

מכתב בגודל מעלת החסד והצדקה

הרב שליט"א כתב בימים אלו מכתב מיוחד על מעלת החסד והצדקה ובפרט בשעה קשה זו, להלן המכתב המלא:

"לאחינו בני ישראל, המצב כעת שמידת הדין מאוד מתנוחה, האור החיים הקדוש אומר, שיש זמן שמידת הדין מתנוחה, הקב"ה רוצה להיטיב עם כלל ישראל ומידת הדין לא נותנת לו, ואז הקב"ה מבקש שיתחזקו ושיעוררו רחמי שמים".

"הדבר שמעורר רחמי שמים ביותר בעת שמידת הדין מתנוחה הוא כאשר אשר עוזרים אחד לשני, כי הקב"ה שהוא רחום וחנון אוהב את הילדים שלו, ורוצה לראות שהילדים שלו עוזרים ותומכים אחד בשני בייחוד בעת צרה כזאת".

"כידוע קופת העיר כל כך הרבה תומכת וסועדת אנשים בזמנים קשים, והם שלוחי דרחמנא ושלוחי דידן לעזור ולתמוך ולסעוד אנשים בזמנים קשים, ולכן בזמן הזה הוא הזמן להיות שותפים במגבית מיוחדת שעורכת קופת העיר בעת צרה להסיר חרון אף, כי זכות עצומה להיות שותף לכל הדברים החשובים שקופת העיר עושה, וזה ודאי שהרחמים האלה שתעורר מידת הצדקה להוציא אותנו מכל הצרה הזאת על ידי הגאולה השלימה".

"וכדי לעורר את הציבור לתרום, קופת העיר מחלקת משיירי חביטת הערבה, כפי שמפורסם מהרבה ספרים שזה סגולה גדולה ושמירה, ובייחוד בעת הזאת

שצריכים שמירה עליונה, ודאי זה יכול להיות שמירה עליונה שהקב"ה יעזור שזה יהיה באמת שמירה עליונה להינצל מכל צרה וצוקה ומכל נגע ומחלה, והקב"ה ירחם על עמו שארית פליטת ישראל במהרה בימינו אמן".

ריבוי זכויות

בימים אלו נכנסו למעונו של הרב שליט"א ראשי ארגון 'דרשו' לרגל פתיחת היוזמה החדשה של לימוד 'העמוד היומי' מדי יום ביומו.

הרב שליט"א נשא דברים בפניהם ושיבח את היוזמה החשובה, כאשר בתוך דבריו התייחס למצב בו אנו שרויים, ואמר: "דווקא בתקופה זו, קשה לדמיין כמה זכויות זה מביא לעם ישראל ומגן על הדור כולו".

הרב שליט"א סיים את דבריו באומרו: "הזכויות הללו בודאי ירבו אור להוריד את החרון אף, ושנוכל להמשיך לשקוד בתורה הקדושה בלי הפרעות ובלי הפסקים".

הגאון רבי יהודה טשזנר שליט"א

סכנה גשמית או רוחנית

עקב המצב הקשה השורר בארה"ק, ובפרט בעיר אופקים אשר שם היה אחד המקומות המרכזיים שבהם אירע הטבח המחריד בשמחת תורה, כאשר הסתובבו שם המחבלים במשך שעות ארוכות ורצחו עשרות יהודים, ובהם כמה יהודים שומרי תורה ומצוות מבני הקהילה החרדית, וכן העיר נתונה כל הזמן למתקפת טילים, פירסם הרב שליט"א את הדברים הבאים, אשר נוגעים למעשה בשעה קשה זו:

עַתָּה צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמָּוְנָה יִישָׁע (ירמיהו פרק ל' ז')

(א) הנה אנשים בורחים ממקום "הסכנה" - סכנה גשמית ולפעמים עי"ז הם מכניסים את עצמם לסכנה יותר גדולה - סכנה רוחנית.

סכנה של פיקו"נ לעומת סכנה של כפירה

(ב) וכדי להבהיר הענין נביא מעשה שמוסופר על הרב מבריסק (הגרי"ז) זצ"ל, (הובא בספר עובדות והנהגות לבית בריסק ח"א עמ' כ"ז), שבתחילת מלחמת העולם השניה היה בוורשה שהיתה אז בשליטת הגרמנים ימ"ש, והיה דיון אם לברוח משם ולהגיע לעירו שהיתה בידי הרוסים. והחליט הגרי"ז להשאיר בוורשה ולא לבא לבריסק, מפני שאצל הרוסים הוי מקום שמד של כפירה, ואילו אצל הגרמנים הוא מקום של סכנת נפשות, ועדיף להשאיר במקום סכנה [סכנת נפשות] מאשר לבא למקום שמד, שהיא סכנה רוחנית.

(ג) והביא מהרמב"ם באיגרותיו במאמר קידוש ה', שכתב תשובה למדינה שהיה שם שמד, שצריך לברוח משם וללכת למקום שיכול להעמיד דתו ולקיים תורתו בלא אונס וכו'. ואפילו אם יהיו שתי מדינות, אחת מהן יותר טובה במעשיה ובמנהגותיה, ויותר מדקדקת ונכנעת למצות מן האחרת, חייב ירא ה' לצאת מאותה שמעשיה אינם כ"כ נכונים, לאותה מדינה טובה, עכת"ד הרמב"ם.

(ד) וכשהיה אפשרי לצאת מאירופה למדינה אחרת עלה נדון לאן לברוח. ועל סמך דברי הרמב"ם האלו העדיף הגרי"ז לנסוע לארץ ישראל, למרות שהיה שם מקום סכנה [כי באותה זמן הגרמנים הגיעו לשערי ארץ ישראל] מלנסוע לאמריקה, מפני שאמריקה לעומת ארץ ישראל נחשבה למקום שמד. והוסיף, שאמנם בארץ ישראל ישנם ציונים ... אך בירושלים עיה"ק נמצאים קנאים שנלחמים נגדם במסירות נפש, ושם אפשר להיות, עכת"ד.

(ה) וסופו הוכיח שהגרי"ז זצ"ל צדק, שהרי אחרי כל ההרפתקאות שעברו עליו הגיע לארץ ישראל בשלום, כידוע, משא"כ אשתו ומשפחתו שנשארו בבריסק נספו בשואה, כשכבשו הנאצים את העיר בריסק. אבל הגרי"ז ניצל וחי בירושלם כעשרים שנה כעמוד חזק של היהדות התורנית, והשפעתו מגיע עלינו עד היום.

(ו) ולכן מי שרוצה לנסוע ממקום שיש שם חשש סכנה גשמית, צריך לשקול היטב אם אינו מגיע למקום שיש שם סכנה רוחנית. כי סכנה רוחנית היא

הרבה יותר גרועה מסכנה גשמית. ואפילו אם השאלה היא אם לישון בלילה בבית או לישון במקלט, צריך לשקול היטב אם אין סכנה רוחנית ללכת למקלט ולהפגש שם עם אנשים ומצבים הנוגדים את קיום התורה.

שלוות הגרי"ז בעת ההפגזה בוורשה

(ז) עוד מסופר בספר עובדות והנהגות (עמ' י"א), כאשר שהה מרן הגרי"ז בוורשה בימי המלחמה, הופצצה והופגזה העיר בצורה נוראה, בניינים התמוטטו וקרוסו, ואלפי גוויות הוצאו מתחת ההריסות מדי יום. במקום אכסניתו של הגרי"ז, החלו לדון היכן בטוח יותר להיות, בבית, שעלול להתמוטט... או במקלט, שעלול להסתם באבנים מבלי אפשרות מוצא...

הגרי"ז פסק, שאין הבדל, עלה על יצועו ונרדם, בלא כל הפרעה... בני הבית הביעו השתוממות על כך. הכל סבלו מנדודי שינה, מתוך הפחד והאימה, שמא פתאום יוטלו פצצות על הבית, כשם שהוטלו לפני שעה קלה על הבית הסמוך, אך את מרן הגרי"ז כל זאת לא הדאיג. על אף שבעבר נודע כמי שקשה לו להירדם, כאן בוורשה המופצצת, השרויה באימת מות, נרדם ללא כל בעיה!

כששאלוהו לסיבת הדבר, אמר, דוד המלך אומר "אני שכבתי ואישנה, הקיצותי כי ה' יסמכני". וזאת בברחו מפני אבשלום בנו, במצב של "מה רבו צרי, רבים קמים עלי". אך למרות הכל, "אני שכבתי ואישנה, הקיצותי כי ה' יסמכני..." עכ"ד.

(ח) והנה אצלנו חשש הסכנה הוא הרבה פחות ממה שהיה אז בוורשה שכאמור "הופגזה בצורה נוראה, בניינים התמוטטו וקרוסו". ולכן בודאי אין להבהל ולברוח למקומות שאינם לפי רוח התורה, שאין שם כשרות מספיקה או חוסר צניעות וכדומה מהנסיגות. והבוטח בה' חסד יסובבנו.

האם יכנס למקלט המוגן מבחינה גשמית, או ישאר בביתו המוגן רוחנית

(ט) וכן כתב הגר"י זילברשטיין שליט"א (חשוקי חמד בכורות דף נ"ז). שהביא שאלה: אדם הגר בישוב שיש שם חשש לירי טילים עליו, וההוראות הם כשיש

אזעקה צריך ללכת למקום מוגן, והנה בפעם הראשונה רץ למקום המוגן, ומצא שאמנם זה מוגן מבחינה גשמית, אך מבחינה רוחנית המקום רחוק מלהיות מוגן, שיושבים שם משפחות משפחות, ואי אפשר למגנו מבחינה רוחנית, ושואל האם מותר לו להשאיר בביתו ולשמור על עצמו מבחינה הרוחנית, או שלאדם אסור לסכן עצמו, וינסה לשמור על עצמו ככל שיוכל?

תשובה מסופר על הגאון הצדיק רבי מרדכי חיים מסלונים זצ"ל בזמן מלחמת תש"ח שהפגזים נפלו בירושלים בכל חלקי העיר, והיה סכנת נפשות להשאיר בבית, ביקשו בני משפחתו ממנו שירד עמם למקלט, הגה"צ ר' מרדכי חיים ירד למקלט, וכשראה שמחמת קוצר הזמן לא הספיקו לסדר את המקום היטב, ויש שם משפחות שלימות אנשים ונשים, ברח משם, ונשאיר בביתו כל ימי המלחמה, ואמר שהוא מפחד יותר להיות במקלט מפני הסכנה הרוחנית, מאשר מפחד מהפגזים.

אך יש להסתפק אם הנהגה זו היא רק לגדולי האומה, או שזה הנהגה לכל אחד.

(י) **סיפר** הרב אברהם דוב ריינס ז"ל (קובץ מוריה כ"ב שנה ד' גליון ג-ז) שבסוף שנות מלחמת העולם הראשונה נזדמן לעיר פעטרבורג, והיות שבעת ההיא גר שם מרן הרוגאצ'ובי כפליט מלחמה הלך לבקרו, שאל אותו הרב ריינס איך מרגיש עצמו רבינו כאן? תמה עליו רבינו מה שייך לשאול אותי איך אני מרגיש עצמי כאן, האם אתה חושב שאני צריך להרגיש עצמי כאן יותר טוב משהייתי מרגיש לו נשארתי בדווינסק, הלא ר' מאיר שמחה שנשאיר על מקומו אפשר שלו טוב יותר שם מאשר לי שאני חי כפליט בגלות, השיב לו הרב ריינס הלא רבינו עשה על פי דין, לאיזה דין אתה מכוון שאלו רבינו? השיב לו הרב ריינס, הלא נאמר במסכת שבת (דף לב ע"א) אל יעמוד אדם במקום סכנה לאמר שעושין לו נס, שמא לא עושין לו.

אמר לו הרוגאצ'בר שיש לחקור האם כונתם היא שאל יעמיד אדם את עצמו במקום שיש סכנה, אבל אם היה שם מקודם מותר לו להשאיר עומד על מקומו, או דילמא אסור לו גם להשאיר עומד במקום סכנה, והמקור הראשון

שהביא להוכיח היה מתפילתו של כהן גדול ביום הכיפורים על אנשי השרון, 'יהי רצון שלא יעשו בתייהם קבריהם'. כלומר שבשרון היתה האדמה רכה והבתים היו נופלים מהר והיה סכנה לגור שם, ואם נאמר שאסור גם להשאר לדור במקום סכנה איך התפלל עליהם הכהן גדול ביום הקדוש, הרי אסור להם לדור במקום הזה, ניסה הרב ריינס לדחות ראיתו זו בטענה "דילמא עשו אנשי השרון בזה נגד רצון חכמים", הפסיקו רבינו ואמר לו אם כן יהיה תלוי במחלוקת הנמצאת בירושלמי (ברכות דף ס"ג ע"ב) אם רשאים להתפלל בעד עבריינים.

יא) אך עדיין יש לחלק ששם בשרון אין הסכנה כל כך ממשית כל רגע, אבל כאן שהכריזו שכעת יש כאן מקום סכנה אולי אסור להשאר במקום, ונראה שתלוי במדת הסכנה, שאם הסכנה קטנה ורחוק מאוד שיפגע, ואין אחד מאלף שנפגע, ובסכנה מועטת כזו אסור לחלל שבת, כמבואר ברע"א (תשובה ס.) וכך כתוב במג"א (סימן שט"ז ס"ק כ"ג) שאסור להרוג 'שממית' בשבת, כי [רק] אחת מאלף היא מסוכנת, כשנופלת למאכל. וכך מבואר גם בשם אריה (סימן כ"ז) שהקשה למה לא כתובים בגמרא כל הסכנות הכתובים בספר חסידים? והשיב: כל הני דחשיבי בספר חסידים הם חששות רחוקות ואפשר שלא יזיק רק לאחד מיני אלף, אך מדינא ומתקנת חכמים אין לחוש לזה, והרב החסיד עשה בזה משמרת שלא נכשל בזה אפילו באחד מיני אלף, עכ"ל. וכן מבואר בשו"ת אגרות משה (חלק חו"מ א' סימן ק"ד) שדן אם מותר להתפרנס ממשחק זריקת הכדורים שיש בזה חשש סכנה רחוק, והאגרות משה שם מתיר להכנס לסכנה שהיא אחת מכמה אלפים, יעו"ש. כל שכן בענייננו שמותר לו להסתכן כדי להגן על עצמו מבחינה רוחנית, עכ"ל החשוקי חמד.

והבוטח בה' חסד יסובבנו.

הגאון רבי מנחם מנדל לובין שליט"א

ברכת דיין האמת

הרב שליט"א הורה, שכל מי שמרגיש צער מחמת השמועה על הטבח המחריד שאירע בשמחת תורה, יש לו לברך ברכת דיין האמת בשם ומלכות.

עוד הוסיף הרב שליט"א, שאין צריך להרגיש צער במשך כל היום. אלא מספיק אם מתרכז ומרגיש צער בשעת הברכה, יש לו לברך ברכת דיין האמת בשם ומלכות.

קידוש השם

אמר הרב שליט"א, שאף יהודים רשעים שנהרגו על ידי גויים, נחשב שמתו על קידוש השם, דכיון שאלו שנהרגו על ידי מכפרת להם [כמבואר בסנהדרין (מ"ז א') ובמדרש תהלים (פרק ע"ט), ונפסק בדרכי משה (יו"ד סי' ש"מ) ע"ש], ממילא גם להם יש את המעלה של אלו שמתו על קידוש השם.

דברי חיזוק

הרב שליט"א נשא דברי חיזוק מיוחדים בעקבות המצב הקשה השורר בארה"ק:

בשמים מזכירים לנו את אימת הדין של ימים נוראים, ידוע שהושענא רבא זה זמן החיתום, והמהירות של הדברים מעוררת אימת הדין נפשי תבחיל, ודאי שאם היינו מתפללים יותר טוב והיינו מתקנים יותר טוב ואז היינו יכולים למנוע את זה, אבל מה ניתן עכשיו לעשות.

דבר ראשון צריך לדעת כי אנחנו אומרים כל יום בתפילה 'כי הוא לבדו פועל גבורות עושה חדשות בעל מלחמות' צריכים להכניס את המשפט הזה לאוזניים 'כי הוא לבדו בעל מלחמות' לדעת שכל הסיפורים והשמועות ששומעים 'זה טשטוש' כי הוא לבדו - הקב"ה לבד מנהל את כל המלחמות. ששומעים את כל הסיפורים והעובדות, מה היה ואיך קרה ואיך הם הצליחו ואיך הם לא

הצליחו, זה קצת מערער את האמונה והביטחון, אבל כשחושבים במהלך אמיתי לדעת שהכל הכל בהשגחה פרטית כל מקום לאיפה הוא צריך להגיע, למה הוא קיבל את המקום הזה, ולמה הוא נכנס למקום הזה, הכל בהשגחה מכוונת, אז הבני-אדם יותר שלווים, לדעת שהכל מנוהל בדקדוק כל דבר לאיפה הוא צריך להגיע, וזה גם סיבה גדולה להצלה.

חז"ל אומרים "ה' צבקות עמנו משגב לנו אלקי יעקב סלה" וכו' שלוש פסוקים לעולם לא יהיה זו מפין פסוק זה, כך כתוב במדרש ומובא בכמה מקומות. כמה שבן - אדם יתחזק יותר באמונה ובטחון זה סיבת ההצלה.

וכן שיר של פגעים 'יושב בסתר עליון', חז"ל קבעו הפרק הזה מונח בו' כי בי חשק ואפלטוהו, כמה שבן אדם יתחזק יותר באמונה ברורה זה סיבת ההצלה שלו, ולכן הוא נקרא השיר של פגעים שהוא מציל מכל מיני פגעים, אפי' רשע כשהוא בוטח בהקב"ה אז הבטחון מהווה את סיבת הצלה.

רק מן הנכון להגיד אותו במתון וישוב הדעת ולהשים-לב מה אומרים, חלילה אם יש צרה להגיד שיר של פגעים זה סיבת ההצלה והביטחון, וכן מקובל מהחזו"א כשיש אזעקה וכדו' לומר במתון שיר של פגעים.

אבל וודאי צריך להשים - לב במה להתעורר, דבר ראשון עצם הדבר שזה קורה בשבת, ודאי שהשבת תובעת את שמירתה, רח"ל יש חילול שבת בפרהסיא אז השבת תובעת 'שבת'.

אבל אין זה סיבה לפטור את עצמינו, וידוע דברי הט"ז שאנו רגילים לומר (בברכת השכיבו) בנוסח אצלינו כתוב 'ושמור צאתינו ובואנו לחיים ולשלום', בט"ז כתוב שבעצם בשבת לא היו צריכים לומר 'ושמור' כיון שהשבת שומרת, אמנם הט"ז אומר שאנחנו לא מוחזקים לשומרי שבת בדקדוק לכן אנחנו כן אומרים 'ושמור', אז ודאי שהתביעה נמצאת גם עלינו שאנחנו ג"כ צריכים להתחזק בשמירת שבת.

הזכרתי כמה פעמים שצריכים להתחזק בשמירת שבת בהכנסת שבת שלא יהיה בצמצום, וידועים דברי היערות דבש שמי שלא לומד הלכות שבת אז

ודאי שהוא נכשל בחילול שבת, אם זה במוקצה דרבנן, 'ודבר דבר' או דברים אחרים, או לפעמים גם יכול להיות 'בורר' 'מלבן' הרבה מלאכות ששכיחים.

כל אחד צריך לדאוג שבני הבית גם יזהרו כל אחד בבית שלו ללמוד הל' שבת בדקדוק כמה שלומדים יותר אז נזהרים יותר, וזה ודאי שאם זה קורה בשבת אז ודאי שהשבת כאן מדברת, ולערינו רבו רומסי השבת וכל דבר שבקדושה בפרהסיא, ואל לנו להנות ממעשיהם לכה"פ בשבת. עוד חלק שרגילים לומר שאפילו אם בעוונותינו הרבים אנחנו לא זכאים אבל כשעם ישראל מקיים 'כבוד שמים' כמו שצריך זה גם סיבת ההצלה.

בתנא דבי אליהו כתוב שפעם אליהו הנביא ראה מלאך שהולך עם עגלות טעונות באף וחימה לשונאיהם של ישראל, אז הוא לימד אותו ואמר לו כשישראל נכנסים לבתי כנסיות ואומרים 'אמן יהא שמיא רבא' בכל כוחם זה עוצר את כל הגזירות.

אנו מדברים כאן אחרי ראש השנה אחרי יום כיפור כבר נחתמו הגזירות, אבל יש עוד דברים שיכולים לעצור אותם, 'כבוד שמים', מה הפשט כבוד שמים, אפשר ללמוד מזה הכבוד של הבתי מדרשות, הכבוד של בתי כנסיות הכל זה כבוד שמים, מה שאז לפני כמה שנים (בתחילת הקורונה) עוררו על הנושא שלא לדבר דברים בטלים, לא לדבר בפלאפונים בתוך בית הכנסת, אולי לצערינו זה התרופף הנושא הזה קצת, זה דברים שצריכים חיזוק, הם יכולים להיות סיבת הצלה.

אבל הכוונה כבוד שמים מתוך הכרה אמיתית 'עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו' לכבד את הקב"ה באמת, לבקש על כבוד שמים.

הקב"ה יעזור ויציל אותנו מכל הצרות ונזכה במהרה לגאולה שלימה, אמן.

דיין האמת לאחר זמן

ביום רביעי כ"ו תשרי, נשאל הרב שליט"א, האם מי שלא בירך ברכת דיין האמת, יש לו לברך כעת, או שאין לברך, כיון שכבר עברו כמה ימים מאז.

והשיב, שכיון שכל יום מתפרסם יותר ויותר מספר ההרוגים, הרי זה נחשב שמועה חדשה, ולכן מי שמרגיש צער על תוספת במספר ההרוגים יכול לברך דיין האמת בשם ומלכות אפילו שכבר עברו ארבעה ימים.

הגאון רבי ישראל בונים שרייבר שליט"א

שמחה בזמן צער

ראש הישיבה שליט"א השתתף בשמחת נישואין שהתקיימה בימים אלו, באמצע השמחה פנה הגר"י אבר שליט"א לראש הישיבה שליט"א ושיתף אותו בתחושה שחש באותו זמן וכן בשמחת תורה: אנחנו נמצאים כאן בחתונה, רוקדים בשמחת תורה, הכל כאילו רגיל, ובצד השני של הארץ נמצאים במקלטים וקוברים את מתיהם. מאות רבות של לוויית. זה הזכיר לי את דברי הגמרא על העיר ביתר בזמן החורבן, שהייתה כל כך גדולה, שבחלקה רקדו ושמחו ובחלקה השני קברו את המתים מהמלחמה.

ראש הישיבה שליט"א הגיב על כך: "בזמן מלחמת יום הכיפורים, היה משבר נוראי. כולם היו בפחד עצום. כשחזרו הוא ואביו מבית הכנסת, עשו הבדלה ואכלו דבר מה. מיד לאחר מכן, אביו, שהיה מתמיד עצום, התיישב ללמוד.

שאלתי את אבי: "אבא, וכי אתה לא מפחד?". "אני מפחד!", אמר לי ומיד אמר, "אמר אביי...". כשאנחנו, בני תורה, מפחדים - אנחנו מכניסים את הראש ללימוד התורה. מפחדים, וזה הפתרון!"

הגאון רבי משה שאול קליין שליט"א

דיין האמת

הרב שליט"א הורה, שמי שמרגיש צער על הטבח הנורא שאירע בשמחת תורה יש לו לברך ברכת דיין האמת בשם ומלכות, כדין השומע שמועות רעות, שנפסק בשו"ע (סי' רכ"ב סעיף ג') שמברך ברכה זו בשם ומלכות.

לאחר כמה ימים, נשאל הרב שליט"א, האם מי שלא בירך בזמן ששמע, יכול עדיין לברך, והשיב, שכיון שכבר עברו ארבעה ימים מאז, אין זה שעת חימום, ולכן אי אפשר לברך בשם ומלכות.

העמדת דיינים ומורי הוראה

הרב שליט"א נשא דברים במעמד הכתרת עשרה מורי הוראה חדשים בקרית ויז'ניץ בבני ברק. בדבריו עמד הרב שליט"א על כך שדווקא במצב הקשה בו שרוי כלל ישראל, אין ראוי ונכון מהעמדת דיינים ומורי הוראה אשר יעמידו את הדת על תילה, כי התורה מגינה ומצילה את כל יושבי הארץ.

הגאון רבי נפתלי הכהן קופשיץ שליט"א

דברי חיזוק

הרב שליט"א נשא בשבוע האחרון מספר שיחות חיזוק לרגל המצב הקשה השורר בארץ הקודש, בבית הכנסת בית אהרן פרדס כץ, בבית הכנסת היכל משה ב"ב, בפתחת הזמן בישיבת בית מדרש עליון, ובבית הכנסת חניכי הישיבות רוממה. נביא כאן את דבריו המלאים של הרב שליט"א:

חז"ל אמרו (ברכות נ"ט ע"א) 'אמר ר' אלכסנדר אמר ר' יהושע בן לוי לא נבראו רעמים אלא כדי לפשוט עקמומית שבלב, שנא' (קהלת ג' י"ד) והאלוקים עשה שייראו מלפניו', היינו שתכלית כל הבריאה שייראו מד' יתברך, וכמו שאמרו בגמ' שבת דף לא עמוד ב' אמר רב יהודה לא ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו אלא כדי שייראו מלפניו שנאמר והאלקים עשה שיראו מלפניו.

ומה שאמרו לפשט עקמומית שבלב, היינו דבאמת הלב של האדם נברא ישר, והאדם יודע את האמת לאמיתה שהוא חי תחת צילו ית' בכל שעה, ואין עוד מלבדו, אלא שהלב מתעקם ופונה מעבר הישרות שלו, כמש"כ 'והאלוקים עשה את האדם ישר והמה ביקשו חשבונות רבים', דכיון דהאדם חי בעולם שמעלים את האמת, והקב"ה מסתיר עצמו בעולמו, והרבה דברים ישנם

בעולם המשכיחים ממנו את האמת, עי"כ הוא מתעקם לחשוב על כוחות אחרים שהם הפועלים, והאדם חושב ועושה הרבה פעולות כמו שנדמה לו שיוכל להשיג רצונותיו גם כשהם כנגד רצונו של מקום, ואינו מנהל את חייו כמו שהוא האמת שכל העולם מנוהל אך ורק ע"י הקב"ה בעצמו, ולזה נבראו רעמים בכדי להפשיט את העקמומית הלב, ולהחזיר את הישרות הטבעית שלו שנדע מי באמת מנהל ומשגיח על כל העולם, וכשנעשה דבר שלא ממנהגו של עולם הוא כדי להראות לאדם שהכל ללא יוצא מן הכלל מנהיגו הקל ברוך הוא.

ורעמים ששומעים בזמן הגשמים לא תמיד מפשיטים את הלב, שכבר התרגלו לזה ואין הכל מתרגשים מרעמים אלו, והרעמים הם משל לשינוי ממנהגו של עולם, וכל הייסורים והצרות הם בחינה של רעמים לפשט עקמומיות שבלב, ומשל לזה שמעתי מאאמו"ר זצ"ל בהספדו על דודי הגאון ר' מרדכי דב' יודלביץ זצ"ל שאם יש נייר מקומט ורוצים ליישר אותו, מקמטים אותו לצד השני או מניחים אותו תחת כלי והוא מתיישר ואין צריך עבודה קשה כדי ליישרו, אבל אם רוצים ליישר בגד שנתקמט הרי צריך מכה חם כדי ליישרו, אבל אם יקמטו אותו לצד השני לא יועיל כלום, ואם עץ נתעקם צריך להפעיל כוח גדול יותר כדי ליישרו, אבל כשרוצים ליישר ברזל שנתעקם צריך להכניס אותו לתנור בכדי שיתרכך ואז בהכות עליו פעמים רבות יוכלו ליישרו, והוא טעון מלאכה גדולה.

והנה כשהלב אינו עקום כ"כ מספיק ברעמים שנשמעים בשעת הגשמים בכדי ליישר את העקמומית שלו, אבל אם הקב"ה מביא רעמים כאלו חזקים, ואסון כ"כ נורא שביום אחד נטבחו יותר מאלף מישראל, ובצורה מחרידה כ"כ, וביום שמחת תורה שהוא יום שנמשך בו אהבה על כלל ישראל, ובחרון אף נורא נהרגו הרבה אנשים נשים וטף, ע"כ הפשט בזה שיש בנו כ"כ הרבה עקמומית בלב שצריך בכדי לפשוט אותה כאלו רעמים אדירים.

והנה בהפטרות בראשית כתיב (ישעיהו פ' מ"ב) 'מי בכם יאזין זאת יקשיב וישמע לאחר. מי נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזזים הלוא ד' זו חטאנו לו ולא אבו

בדרכיו הלך ולא שמעו בתורתו. וישפוך עליו חימה אפו ועזוז מלחמה ותלהטהו מסביב ולא ידע ותבער בו ולא ישים על לב'.

ותלהטהו מסביב ולא ידע, כתב רש"י 'כדי שיראו ויקחו מוסר, כענין שנאמ' (צפניה ג' ו) הכרתי גוים נשמו פנותם אמרתי אך תיראי וגו'. ולא ידע. יודע הוא, אלא שדש בעקב לא חש להבין זאת ולשוב מרשעו. ותבער בו. אחר פורענו' העכו"ם שמסביב בערה בעצמו' ע"כ. היינו דבתחילה הביא הקב"ה את הפורענות על הגויים מסביב כדי שילמדו ויקחו מוסר, ואח"כ בערה בו בעצמו ולא ישים על לב.

קשה לנו לדעת מה הקב"ה רוצה מעמנו, 'יסרתני ואוסר כעגל לא לומד', העגל הוא עוד לא יודע מה רוצים ממנו ע"י מלמד הבקר, השור שכבר עובד שנים הרבה יודע שכשמים אותו הרי הוא צריך ללכת ישר בתלם, אבל העגל עוד לא למד מה רוצים הימנו, וכך אנו דומים לעגל שאנו לא יודעים מה הקב"ה רוצה ממש מעמנו, כעגל לא לומד.

אבל מ"מ למעשה יש לנו להתבונן במאמרי הפסוקים ודברי חז"ל, 'והאלוקים עשה שייראו מלפניו', ועיקר רצונו בבריאה כדי שירא ממנו וכמו שאמר הכתוב לא בגבורת הסוס יחפץ ולא בשוקי האיש ירצה 'רוצה ד' את יראיו את המייחלים לחסדו', וכן אמר דוד 'שקר הסוס לתשועה וברוב חילו לא ימלט הנה עיני ד' אל יראיו למיחלים לחסדו להציל ממות נפשם ולהחיותם ברעב', וידועים דברי הרמב"ן בפ' בא שכתב דכוונת כל המצוות כדי שנכיר את בוראינו ונודה אליו שבראנו ושנדע שכל דברינו ומקרנו כולם ניסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם כלל, ואע"פ שאנו יודעים זאת בידיעה בעלמא, מ"מ נצטוונו לעשות פעולות גשמייות לזכרון וחיזוק הדברים, דע"י הפעולות המעשיות אדם מחדיר כן לעצמו ביתר בהירות דאין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים, וכל דבריו ומקרניו כולם ניסים ומושגחים ע"י בורא כל עולמים.

ובזמן שהקב"ה מביא רעמים נוראים כאלו שכל אחד מזדעזע ונרתע, הרי זה מעורר מיד שייראו מלפניו, וביותר, שיש לפעמים איזה הרגשה במעמקי הלב

שכביכול יש איזה שליטה וכוח לאותם המחשיבים את כוחם ומדמים כי פעולותיהם הם המונעות ומסייעות מהמלחמות, או שהם הגיבורים, ולכן הכל מתפחדים מהם והם המצליחים, ואף שהאדם יודע כי בודאי הכל מנוהל ע"י הקב"ה מ"מ מתגנבת לו בסתר ליבו איזה הרגשה דמ"מ ברוך שמסר עולמו לשומרים והם באמת שומרים ויש להם איזה שליטה וכוח, אבל כשהקב"ה מביא רעמים וזעזוע כזה שלפתע רואים שהכל דמיונות שוא ומדוחים, וכל השמירה והכוח שלהם שווה כקליפת השום, וכל מה שאין נזקין כל שעה אינו אלא מעשה ידיו של הקב"ה ברחמיו העצומים, וברגע שהקב"ה מסיר שמירתו מן העולם כל העולם זע ונע כשיכור, וזה הוא המפשיט את עקמימות הלב, שחוזר הלב להיות ישר לדעת שהקב"ה לבדו הוא עשה עושה ויעשה לכל המעשים, וכל דברינו ומקרינו כולם ניסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם.

וכשאדם חי באופן כזה ומרגיש כיצד הוא מנוהל בכל רגע ע"י הקב"ה, כל הנהגתו היא הנהגה אחרת לגמרי, ועל דרך משל, כמו מי שעומד בתפילת נעילה ביו"כ, הרי בזמן זה אינו עושה או שומע או רואה מה שהיה יכול לעשות בשאר ימות השנה, ומשום שהוא יודע שהוא כעת עומד לפניו ממש ית', וגורל חייו בידו יתברך לחיים ולמות, ולכן יש לו הנהגה אחרת, הנהגה מרוממת יותר, ואם הקב"ה הביא את המציאות הנוראה לעמוד כך מול החיים והמוות, זה בכדי שנהיה יותר יר"ש, שאדם המרגיש שהוא תלוי אך ורק במי שאמר והיה עולם הנהגתו אינה הנהגה פשוטה אלא מרוממת ורצינית יותר.

וע"י שהאדם חי בהרגשה נפלאה זו שכולו מנוהל רק ע"י הקב"ה הרי הוא משלים את עיקר תכלית הבריאה כדברי הרמב"ן הנ"ל, דע"י שחי עם הקב"ה הרי הוא מתנהג כמו שחפץ הקב"ה שיתנהג האדם, וזה עיקר התכלית.

אנחנו קבלנו עלינו עול מלכותו יתברך בר"ה, ובקשנו מלך על כל העולם כולו בכבודך, ואם אנו לא ממליכים אותו ברצון במעשינו אז ח"ו מתקיים בנו הכתוב אם לא ביד חזקה ובחמה שפוכה אמלך עליכם, שהקב"ה מראה מלכותו ביד חזקה, ואנו מצווים לקבל עלינו עול מלכותו ברצון, ובזה יסיר מעלינו חמה אפו.

והנה אחד השירים הידועים ששרים בשמחת תורה בהתלהבות עצומה [וזכורני שהגאון הגדול רבי חיים פינחס שיינברג זצ"ל היה שר אותו בהתלהבות עצומה ובבכי גדול], הוא 'כה אמר ד' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה', שזה מנבואת ירמיהו בפרק הראשון על החורבן, ובתוך הדברים אומר הקב"ה "כה אמר ד' זכרתי לך חסד נעוריך" וכו', שגם בזמן החורבן הקב"ה זוכר את החסד של כלל ישראל שהלכו בבטחון גדול ויצאו ממצרים בארץ לא זרועה וסמכו על הקב"ה, הבטחון הזה לסמוך על הקב"ה באופן מוחלט גם כשהיה לישראל לדאוג אחר מזונות לרבבות היוצאים ממצרים, זה כביכול חסד שעשינו עם הקב"ה, וזה הקב"ה זוכר לנו לנצח נצחים גם בזמן החורבן.

והנה כמה פעמים יש לאדם את הנסיון הזה לסמוך על הקב"ה למרות שירא וחרד שמא יחסר לו מזונות או שיוכל לבוא לידי הפסד ממון או שאר הפסד מחמת עשיית רצונו יתברך, ולמשל כשיש לאדם נסיון אם להוציא על מצווה שעומדת לפניו ממון רב והאדם מתלבט האם להשקיע הון רב בזה וחרד על הפסד הממון, ובכל זאת הוא מחדיר לעצמו שזהו השקעה לנצח נצחים, ואין אדם עושה מצווה ומפסיד, ובוודאי הקב"ה ישלים לו חסרונו ולא יפסיד מהמצוה, והרי על עניני עוה"ז אינו מסתפק כל כך וקונה לעצמו כל צרכיו, ולמשל המוציא הוצאות על גנרטור לשבת שאדם לפעמים חושש על הוצאה כזו גדולה העומדת לפניו וסומך על הקב"ה שיש לנו הבטחה שהוצאות שבת אינם מן החשבון, ולהפעיל אור השבת ע"י גנרטור כשר יש בזה מצוה גדולה של קידוש ד', וכשמשקיע כספו במצוה גדולה זו על אף חשש ההפסד ממון וסומך על הקב"ה כמה אהבה וחיבה נשפע על כך, ועליו נאמר 'זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה', ובוודאי הקב"ה ישלם על כך בכפל כפלים.

והנה לפני שהתחיל הדבר הקשה הזה, היה אמור להיות זמן זה לפני בחירות, ואנשים בדרך כלל מתעניינים בדברים שהם מחוץ לכותלי בית המדרש, ובאמת שכל החדשות והנייעס המושכים ומעניינים את האדם הכל בכדי שהחדשות יהיו בד"ת, ומה שיש לכל אדם מאוד חשק לזה כי כך צריך להיות

התעניינות בדברי תורה, ברמב"ם, וברשב"א, ובעוד גמרא, ובבלי וירושלמי, וכשהוא הולך להתעניין בקריאת עיתונים או בשמיעת נייעס הוא מבזבז את כל המטרה של יצר הסקרנות שברא בו הקב"ה, וכ"כ החת"ס בתחלת פרשת ראה שאם האדם מפנה לבו לחדשות שלא מן התורה בטל חשקו בחדשות של תורה יעו"ש.

ועוד רעה חולה היא לשמוע ולקרוא את כל החדשות, שהרי מי אומר את כל הדברים האלו שאומרים שם בחדשות, הם אנשים ששומעים ורואים כל החדשות מכלים פסולים, והרי הם ניזונים מהחוץ ממקומות הרחוקים מן התורה ולומדיה, ושם אין אמונה ואין בטחון, וביותר שאומרים כל מיני פרשנויות למיניהם, כמו, מי גרם לכל המצב, ומה היה הרשלנות בזה וכדו', והכל הבל ורעות רוח ושקר גמור, שהרי הישרות הנכונה היא שהקב"ה עשה הכל, ואין רשלנות ואין כאן כוחי ועוצם ידי, והידיעות עצמם שצריך לדעת אותם בכדי להתעורר נשמע בלאו הכי גם בלא שמיעה וקריאה מכותבי החדשות למיניהם, ולא צריך בשביל כך לשמוע מהם, וכל ראייה וידיעה אחרת היא מוציאה את האדם מישרות שלו ומביאה עקמומית שבלב, והישרות היא מי שאינו שומע דברים אחרים, ומי ששומע ממקומות אחרים זה השפיץ של העקמומיות.

והרמב"ם פ"א מהלכות תעניות הלכה א' כתב מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבא על הצבור, שנאמר על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות, כלומר כל דבר שייצר לכם כגון בצורת ודבר וארבה וכיוצא בהן זעקו עליהן והריעו, ובהלכה ב' כתב ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה וזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן ככתוב עונותיכם הטו וגו', וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם, עכ"ל. ומבואר דהמצוה לזעוק ולהריע הוא כדי שידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להם, וזה תכלית כל הרעה שנכיר את בוראינו ונדע שכל דברינו ומקרינו אין בהם טבע ומנהגו של עולם כמש"כ הרמב"ן. ובכדי להשאיר את האווירה הרוממת של מה שזכינו לחסות בצל כנפיו ית' בצילא דמהימנותא, הוא ע"י כמה שיותר נתחבר עם הקב"ה, וכל ויתור על ההנאה הזאת לראות ולשמוע דברי חדשות

למיניהם, זה אהבת כלולותיך שהוא סומך על הקב"ה לבדו ולא על שום אנוש, והקב"ה ישלם לנו על כך פי כמה וכמה, וזוכה לאהבת כלולותיך, וכמה רחמים אנו צריכים כדי שהקב"ה יזכור לנו חסד בזמן קשה זה, וכל אחד יודע את האפשרויות שלו והנסיגות שלו כמה הוא יכול יותר להימנע מזה, אבל כל התגברות לא להשתייך לחוץ לכותלי בית המדרש הוא מביא עלינו אהבת כלולותיך של לכתך אחרי במדבר, ובמיוחד בימים טרופים כאלו שאינם פשוטים, וכל כמה שנהי' יותר ישרים למי שאמר והיה עולם, כך נזכה יותר, דזה תכלית הבריאה 'והאלוקים עשה שייראו מלפניו'.

והפרשנות מי גרם ומה יהי' והולך להיות הכל הוא הבל ורעות רוח, ומוציא את האדם מן העולם הזה ומן העולם הבא וכמו שכתוב בקהלת (פ"י פסו' י"ד) 'והסכל ירבה דברים לא ידע האדם מה שיהי' ואשר יהי' מאחריו מי יגיד לו', וברש"י כתב דקאי אבלעם שהי' מתפאר שיודע דעת עליון ולא ידע אשר יהי' שיפול בחרב, ואם בלעם נקרא מחמת כן סכל כ"ש הפרשנים שמחשבים ואומרים מה יהי' וכדו' שאינם אלא סכלים גמורים, שהרי אינם יודעים מה שיהיה ואפי' מה שהיה אינו יודע וכ"ש שאינו יודע מה עתיד להיות, והכל ספורי הבלים שרבים מבני אדם נמשכים אחר ההבל הזה שמרחיק את האדם מן הטוב האמיתי מן העולם הזה ומן העולם הבא.

ובביאור הגר"א בסדורו על הלל כתב לפרש הפסוק "טוב לחסות בד' מבטוח באדם טוב לחסות בד' מבטוח בנדיבים" דחסיון אינו הבטחה כמו שאמר הכתוב "צור חסיו בו" שאדם נכנס תחת הצור לחסות בצלו מן האויב אע"פ שלא הבטיחו על כך, ואמר הכתוב טוב לחסות בד', אע"פ שלא הבטיחו על כך, "מבטוח בנדיבים" שהנדיב הבטיחו על כך, שמי שחוסה בצל הקב"ה הקב"ה מספיק לו כל צרכיו, וכמו שאמר הכתוב "ובוטח בד' חסד יסובבנהו", ואמרו חז"ל אפי' רשע הבוטח בד' חסד יסובבנהו.

ובספר מאיר עיני ישראל חלק ב' הביא בשם מרנא הגה"צ המשגיח דפוניבז' זצ"ל שאמרו בשם הח"ח זצ"ל מה שידוע שאמר שמלחמת העולם השנייה תהיה משחק כנגד מלחמת העולם השלישית, ואמרו לו להמשגיח למה צריך להפחיד את ישראל כל כך, ואמר שלא הבנתם את דברי הח"ח, שכוונתו

שהחשך של האמונה שהיה במלחמת העולם השניה תהיה משחק כנגד מלחמת העולם השלישית, שעיקר המלחמה תהיה על האמונה, וככל שאנו נתחזק בה ביתר שאת אנו מחזיקים ביד מי שאמר והיה העולם וניצל מחבלו של משיח.

ושמעתי בשם מרנא בעל לב אליהו זצ"ל שאמר שהרעמים באים בזמן הגשמים שהקב"ה רוצה להוריד שפע לעולם ואין העולם ראוי לכך ברא הקב"ה הרעמים כדי לישר עקמומית שבלב ואז יכול להגיע שפע הגשמים, וכן בכל צרה שלא תבוא הוא הכנה שיבוא אחריו השפע, ולפי גודל הרעם כן גודל השפע, כמו שאמר הכתוב "המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר" והרי העבים הוא סימן לדין, שהחושך והסתרת האורה הוא סימן לדינים, והוא ההכנה למטר הבא אחריו, ולפי גודל העננים והעבים כן תהיה שפע הגשמים אחריו, כמו שאמרו בתענית דף ט' ע"ב, כן הדבר בכל צרה שתגיע לישראל הוא הכנה לשפע הגדול הבא אחריו.

וכשנהיה דבקים בהקב"ה באמת, ונדע שכל דברינו ומקרינו כולם ניסים בהשגחה עליונה, הרי אנו מגיעים לעיקר תכלית העולם, שייראו מלפניו, ולשון הרמב"ם בהל' תענית שכשיזעקו ויריעו יידעו הכל כי מחמת מעשיהם הרעים הורע להם, וע"י שיידעו כן וייראו מהקב"ה שהכל בא ומתנהל על ידו ית' הרי אנו חוזרים לעיקר התכלית, ושוב אין צורך ברעמים בכדי ליישר עקמומיות ליבנו, דהושלמה התכלית שנתיישר הלב, והקב"ה יעזור שלא ישמע עוד שוד ושבר בגבולינו, ורק ששון ושמחה כל הימים, ונזכה לביאת גואל צדק במהרה בימינו, אכי"ר.

(נמסר ע"י מערכת מעדני כהן)

הגאון רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א

ה' איש מלחמה

הרב שליט"א פתח את שיעורו ביום א' בבוקר, בדברי חיזוק בעקבות המצב: "מה נאמר ומה נדבר, אמרנו היום בבוקר ה' איש מלחמה, הכל מדויק מלמעלה, הכל מהקב"ה כזה צער באמצע שמחת התורה, שצריך להיות היום

שקשה עלי פרידתכם, שהקב"ה אומר לנו שרוצה רק הקב"ה ועם ישראל ביחד, חדר יחוד של הקב"ה ועם ישראל וכזה צער מאות הרוגים ואלף פצועים, אי אי אי.

רק אומר לנו מדבר אלינו להתחזק כל אחד בשלו לעשות חיזוק באיזה משהו, אם בכוונת הברכות כוונת התפילה, לבוא מוקדם לתפילה, זהירות מלשון הרע נצור לשונך מרע מי האיש החפץ חיים, וה' יעזור שנשמע רק בשורות טובות".

חיזוק באמונה

ביום א' בערב קיים הרב שליט"א עצרת תפילה המרכזית בבית מדרשו דברי שיר בהשתתפות אלפי עמך בית ישראל שזעקו בתפילה ובתחינה לפני בורא עולם כי יחוס על שארית הפליטה. כאשר מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א טרח במיוחד לבוא ולהשתתף בעצרת.

בסיום העצרת נשא הרב שליט"א דברי חיזוק, ואמר בפני הקהל הרב את הדברים הבאים:

"אחרי מלחמת עולם הראשונה, סיפר מרן המשגיח רבי חצק'ל זצ"ל, שהחפץ חיים אמר שעכשיו נגמר המלחמה הקטן, עוד מעט יהיה מלחמה גדולה, כך ר' חצקל אמר בשם מרן החפץ חיים, ישב שם הרב הצדיק ר' שלום שבדרון זצ"ל, והוא שאל את המשגיח מה החפץ חיים רצה וכי הוא רצה להפחיד אותנו, אנחנו יודעים מה שהם עברו במלחמת עולם הראשונה, הח"ח סתם רוצה להפחיד אותנו?

אמר המשגיח רבי חצקל זצ"ל אתם לא מבינים מה החפץ חיים רצה, הוא רצה להגיד אחרי שהיה מלחמת עולם הראשונה, אנחנו יודעים כמה יהודים ה' ירחם, מה עבר שמה, התחילו להגיד שחלילה איפה ההנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל, התחילו כל מיני ניסיונות.

הסביר רבי חצקל פשט בחפץ חיים, שלכן הח"ח רצה להגיד לנו עכשיו מתחיל המלחמה חלילה נגד אמונת השם, עכשיו צריכים להתחזק באמונת השם

לדעת שהכל מלמעלה, אין אדם מרים ידו למטה עד שמכריזים עליו מלמעלה שכל מה שקורה לנו זה הכל בציווי מתוקתק מלמעלה, אדרבא צריכים עכשיו להתחזק באמונת השם. לפני כמה שבועות שמעתי סיפור וזה ממש מתאים לזה, שראש ישיבת קול תורה ר' יונה מרצבך זצ"ל, פעם הוא יצא מהבית בבוקר, היה שמש והוא הלך לישיבה ואמר שיעור, אחרי מנחה הוא יורד וגשם בירושלים, פתאום באמצע קיץ גשם גשם, מחכה מחכה, אולי יש איזה טרמפ מישהו יקח אותו, והוא מחכה, פתאום מגיע אוטו ושואל אותו ראש ישיבה רוצה ללכת הביתה, אומר כן כן.

אז הוא נכנס לאוטו ואברך אומר לראש הישיבה, איזה השגחה פרטית כאן, בכלל לא כיוונתי לבוא לפה, עברתי פה ברחוב הזה בטעות, טעיתי, ואני רואה שמן השמיים, איזה השגחה פרטית יש לראש הישיבה, שאני באתי פה בלי כוונה, ועל ידי זה הצלתי את הראש ישיבה מכל הגשם, אמר לו הראש ישיבה ר' יונה מרצבך, אתה רוצה לשמוע עוד סיפור של השגחה פרטית?, כן כן ראש הישיבה.

אני יספר לך בדיוק לפני שבוע אותו דבר באתי לישיבה להגיד שיעור בבוקר היה שמש, אחרי מנחה אני יורד גשם ומחכה ואף רכב לא עבר, רצתי לתחנת אוטובוס כדי לפחות לחכות תחת הגגון של האוטובוס נגד הגשם, הגגון היה מפוצץ, לא היה שייך להכנס תחת הגגון, עמדתי בחוץ סחוט סחוט.

ולא רק זה בדיוק באותו יום האוטובוס הגיע רבע שעה מאוחר, אז אני מחכה תוך הגשם ככה חצי שעה סה"כ, הייתי סחוט סחוט, באתי הביתה סחוט סחוט, עד כאן הסיפור.

אמר לו האברך ראש הישיבה לא היה רכב, איפה יש כאן השגחה פרטית, אמר לו ראש הישיבה: אתה לא מבין?, למעלה היה כתוב שאני חייב להיות רטוב תוך תוכו, הקב"ה הביא גשם, הקב"ה הביא שאף רכב לא יבוא, והקב"ה הביא שהתחנת אוטובוס יהיה מלא, שאני לא יכול להכנס לתחנת אוטובוס, והקב"ה הביא את האוטובוס רבע שעה מאוחר כדי שאני אהיה רטוב, גם זה השגחה פרטית.

אז אמר לו אנחנו חושבים השגחה פרטית הכל פיקס, איזה בעל מופת הצלתי הרווחתי זה השגחה פרטית, אם קורה משהו לא טוב כנראה חסר, אדרבא, אנחנו יודעים זה החיזוק.

קראנו כולם היום בבוקר בפסוקי דזמרה, ה' איש מלחמה, וקראנו את אז ישיר, הקב"ה אתה יכול, אתה יכול לקחת כל המצרים תוך הים, נו הקב"ה אתה לא יכול לעשות לכל הערבים הללו, בטח הקב"ה יכול לעשות, הוא לא רצה, זה בדיוק.

אנחנו מצטערים, אנחנו בוכים עם אחינו בני ישראל מאות מאות ה' ירחם, ואלפים פצועים, אנחנו בוכים, אבל לדעת שכאן הכל הכל, לא כאילו אין לנו, זה בדיוק, זה היה הכוונה, מה שקרה זה בדיוק מה שהקב"ה רצה, זה בדיוק מה שקרה, רק מה זה נוגע לנו?, לנו זה נוגע.

קל וחומר, הגמרא ביבמות אומרת, אין הקב"ה מביא פורענות לאומות העולם, אלא בשביל ישראל, אם אנחנו רואים שגויים קורה משהו זה רק שאנחנו מתעוררים.

על אחת כמה וכמה שאחינו בני ישראל באמצע שמחת תורה, באמצע החג שעל זה כתוב קשה עלי פרידתכם, שכביכול אנחנו נמצאים בחדר יחוד עם הקב"ה רק הוא ועם ישראל, בתוך היום טוב הזה שמענו כזה בשורה, הכוונה בשבילנו.

לא משנה מי נהרג, הוא יהודי, הוא מחלל שבת לא מחלל שבת זה לא נוגע לנו, אולי הוא תינוק שנשבה, זה חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם, אני חייב, הקב"ה רוצה משהו ממני, לא מראובן לא משמעון לא מלוי, ממני.

מה לעשות? כל היום שואלים מה להתחזק, כל אחד בעצמו מקבל משהו במשהו, אנחנו יודעים שכל חיזוק ברוחניות זה מליונים, אפילו רק אנחנו פה, כל אחד מתחזק או בלשון הרע או בכוונה בברכה, לבוא מוקדם לתפילה, או לומר מילה טובה לשני, לא חסר מה להתחזק, משהו קטנצ'יק, רק אני והקב"ה יודע.

כל אחד בינו לבין הקב"ה, כמו היחוד שהיה לנו אתמול אני והקב"ה, כולנו מקבלים משהו קטן קטנצ'יק.

וה' יעזור, ה' יראה שאנחנו רוצים להיות טוב, רוצים להתחזק, ובעזר ה' יתברך כולנו נזכה בראשית השנה הזו, עכשיו זה פרשת בראשית, הוא ברא את העולם וכל מי שאמר לעולמו די, גם יאמר לצרותינו די ונזכה כולנו בקרוב ממש לעלות לירושלים הבנויה ברחמים גדולים, אמן."

עניית דברים שבקדושה דרך הטלפון

הרב שליט"א נשאל בתקופה זו שיש אנשים שמפחדים לצאת מהבית, מי שמתפלל בבית, ושומע תפילות מעריב, שחרית ומנחה ממנין אחר בשידור חי, האם מותר לענות על קדושה, "ברכו" וכו' וכל דבר אחר שבקדושה?

ואמר הרב שליט"א בשם מרן הגר"נ קרליץ זצ"ל, שמכיון שע"י השמיעה בטלפון יש לו ידיעה שאומרים עכשיו דבר שבקדושה, מותר לו לענות ביחד עמם, וכעין שמצינו באלכסנדריה של מצרים שהיה ביהכ"נ גדול ורק ע"י הנפת הדגל ידעו שאומרים עכשיו קדושה וכו', ומותר היה להם לענות.

והוסיף הרב שליט"א, שזו באמת עזרה גדולה מאוד לכל אלו שמפחדים לצאת מהבית, שיכול לבקש מחברו או בן משפחתו ההולך להתפלל שיצלצל אליו, ויניח את הטלפון קרוב לש"ץ כדי שישמע את כל התפילה, וזה נחשב שמתפלל בשעה שהציבור מתפללים, ויכול לענות גם דברים שבקדושה בטלפון (כמו כן ניתן לשמוע תפילות במנין בשידור חי בטל' 077-2705270 שלוחה 1).

תחנון עם נפילת אפים

עוד נשאל הרב שליט"א, האם מי שמתפלל עם הציבור בטלפון, יש לו לומר תחנון עם נפילת אפים?

והשיב הרב שליט"א: כתב הרמ"א (ס' קל"א סעיף ב') י"א דאין נפילת אפים אלא במקום שיש ארון וס"ת בתוכו וכו', בשעה שהציבור מתפללים אז אפילו יחיד בביתו אומר תחינה בנפילת אפים. ע"כ. ולפ"ז גם מי שמתפלל עמהם

דרך הטלפון, בודאי נחשב בשעה שהציבור מתפללים, ויאמר תחנון עם נפילת אפים.

ברית מילה בלי השתתפות האב

הרב שליט"א נשאל, בדבר חייל הנמצא בחזית המלחמה ולא יכול להגיע לברית המילה של בנו ביום השמיני, האם יכול לברך ברכת "להכניסו בבריתו..." וכן ברכת "שהחיינו" בטלפון באותה שעה ששומע שעושים את ברית המילה?

והשיב הרב שליט"א: בברכות שצריך להוציא את הציבור, לא שייך להוציא ע"י הטלפון, שאין זה נחשב כקולו, אבל היות שזו רק ברכת השבח שמוטלת על האבא, ויש לו ידיעה שעכשיו מלים את בנו, באותו זמן שמלים אותו יכול לברך בכל מקום שהוא (קובץ תשובות ח"ג תש' קמ"ח, שאם האב נמצא מחוץ לחדר ניתוחים יברך בזמן שנראה לו שעושים, וע"ע "אשל אברהם בוטשאש" או"ח ס' קל"א ד"ה ורב אחד, שלא יברך אם נמצא במקום אחר דחיישינן שמת התינוק, שהרי אין לו חזקת חי, ע"י שם. ולפ"ז בנד"ד שידועים שהוא חי בודאי יברך, וכן אמר ידידי הגר"י דרזי שליט"א בשם הגר"ש אלישיב זצ"ל שיכול האב לברך במקום אחר אם שומע דרך הטלפון).

כמה ענינים הצריכים חיזוק

בליל שב"ק פר' נח בסיום שיעורו השבועי של הרב שליט"א הנמסר מידי ליל שב"ק בהיכל בית מדרשו 'דברי שיר' ברחוב זכריה בני ברק, נשא הרב שליט"א דברי חיזוק מיוחדים על המצב, ונביא כאן את תוכן הדברים:

"אנו נמצאים בימים קשים לעם ישראל שהתחילו ביום הגדול ביותר של שבת-שמחת תורה שמבואר בחז"ל שהוא יום "איחוד ישראל", ואיננו מבינים הכל אך ננסה להתחזק בכמה ענינים".

שמירת הלשון

"החפץ חיים בהקדמה מביא מהזוה"ק דכשמדברים לה"ר נברא רוח הנקראת "סכסוכא" וגורמת "מוות חרב והרג בעולם" ומי יודע מי גרם לכל האסון הזה, ולכן דבר ראשון יש להתחזק מאד בשמירת הלשון".

"פעם הגיעו בחורים בישיבת חברון למשגיח הגר"מ חדש זצ"ל ואמרו לו שמתחילים ללמוד שמירת הלשון והוא החל לבכות באומרו שבספר זה אמנם יש את הדינים איך ומתי מותר לדבר וכו' ומי שצריך לזה בוודאי שחייב ללמוד, אך הצער הגדול הוא ע"ז שבכלל עולה בדעתו של א' לדבר על חברו. וכלשנו של ר' הירש קופשיץ ז"ל "שהשם של השני לא צריך להיות בפה שלי לטוב ולרע".

צניעות

"ענין נוסף הוא ההקפדה בצניעות, וכפי שמסופר שבכנסיה הגדולה של אגודת ישראל עשו מחיצה בין הגברים לנשים, והיה נידון על כשרותה בהלכה, ונגשו לחפץ חיים לדון בזה, ואמר להם שרק בענין של צניעות כתוב "ושב מאחריך", ואם כן מדה טובה מרובה, שאם מקפידים בצניעות יותר מכפי גדר ההלכה בדיוק, הרי זה גורם קירבת ה' ולכן כדאי להחמיר בזה יותר, וכל תוספת צניעות מקרבת את הקב"ה אלינו יותר."

הכבוד להקב"ה

"ענין נוסף הוא הכבוד לקב"ה, והגר"י זילברשטיין שליט"א לפני 17 שנה כשאירע הפיגוע הנורא במלון בנתניה בליל הסדר וניספו בו 30 יהודים ל"ע, פנה לחמיו מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל ושאל מה התיקון, וענהו שככל שמכבדים את הקב"ה יותר, אזי הוא איתנו, וח"ו להיפך, ולכן כמו שלפגישה חשובה מגיעים מוקדם וככל שהפגישה חשובה יותר מקדימים יותר, כך גם צריכה להיות ההתייחסות הראויה לתפילה להקדים ולבוא, ולא מבעיא שאין להתאחר ולהגיע באמצע התפילה. [והגר"י עדס סיפר ששאל הגר"ק מהו בחור הראוי בשידוכים וענהו לבדוק מתי בא לתפילה שאם מתחילים ב-7 ומגיע אחר 6:50 אינו כדאי...]."

שבת

"ענין נוסף שהוזכר הוא "השבת" שאירע ביום זה, ואכן היו גם ניסים גדולים שראו בחוש שניצלו בזכות שמירת שבת - "כי אשמרה שבת קל ישמרני" ולכן ראוי להתחזק וללמוד בכל סעודה 2 הלכות שבת".

עניית אמן יהא שמיא רבא

"הגר"ד סגל שליט"א הוסיף והזכיר את דברי חז"ל "כל האומר אמן יהא שמיא רבא בכל כוחו קורעים לו גזר דינו של שבעים שנה", ופירש רש"י שבכל כחו היינו בקול רם, ותוס' פירשו שזה בכוונה".

"יעזרנו השי"ת להתחזק בדברים הנזכרים כ"א לפי ענינו, ועוד יש להוסיף ולזכור תמיד "שאין אדם נוקף אצבעו מלמטה עד שמכריזין עליו מלמעלה" וראו בחוש שהיו מקומות (אופקים וכדו') שבצד א' ה' ממש שמח"ת רגיל ולא ידעו מכלום ובצד הב' של העיר ארע האסון הנורא, ואפי' שם באיזור עצמו ה' נס גדול שיש שם יש"ק (עטרת שלמה) והיו ג' בחורים שהסתובבו שם לתומם, עד שקראו להם והצילו בנס ממש, ויה"ר שנזכה לשמירה יתירה ולגאולה שלימה במהרה ברחמים גדולים, אמן כן יהי רצון".

שיעור בהלכות שבת

הרב שליט"א החל בימים אלו למסור מדי ערב שיעור בהלכות שבת - כל יום שני הלכות, על פי קריאתו של מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א שכל אחד ואחד ילמד מדי יום שני הלכות מהלכות שבת, ועל ידי זה מובטח לו שינצל מכל רע.

השבת מגינה על עם ישראל

בשיחתו השבועית בשבוע פרשת לך-לך נשא הרב שליט"א דברי חיזוק בעקבות המצב הקשה השורר בארה"ק, לעורר על מעלת שמירת השבת.

להלן דבריו המלאים של הרב שליט"א:

כידוע יושבי ארץ ישראל זקוקים לרחמי שמים שנצל מכל האויבים, מעת שנכנסו הצוררים ימ"ש בשבת שמחת תורה והרגו וטבחו באכזריות גדולה ביום אחד ריבוי גדול של יהודים הי"ד, שמאז השואה האיומה לא היה ריבוי גדול כל כך של יהודים שנהרגו ביום אחד, וכעת נמצאים במצב מלחמה ומצפים לישועת ה'.

בספר מנחת עני לבעל הערוך לנר כותב שבכל שנה שראש השנה חל בשבת יש או הצלחה וישועות גדולות במהלך השנה, או להפך ח"ו ובאה פורענות על עם ישראל במשך השנה.

ומביא שבשנה שעם ישראל קיבל את התורה ובנו את המשכן באותה שנה חל ראש השנה בשבת, אך מאידך באותו שנה היה ג"כ את חטא העגל, וכן בשנה שעם ישראל נכנס לארץ ישראל חל ראש השנה בשבת, ומאידך חורבן בית ראשון ובית שני ג"כ היה בשנה שר"ה חל בשבת.

ומבאר ענין זה על פי משל למלך שפסק על אחד שביזהו שדינו למיתה כמורד במלכות, ואשתו של הנידון היתה מקושרת בבית המלוכה והגיעה עד המלך להתחנן לפניו בבכיות ובלב נשבר שירחם בשבילה ולמענה על בעלה, והמלך נענה לבקשתה והלה ניצל מעונשו.

בחלוף כמה שנים שוב חטא הלה ודנהו למיתה, וכשבאה גם בפעם הזאת אשתו לפני המלך לבקש ממנו שירחם על בעלה, ראה המלך שבקשתה מן השפה ולחוץ, ואין היא בוכה ומתחננת כפעם הקודמת, והמלך דיבר עמה על זאת.

עד שנתברר לו שכבר אין הבעל מכבד את אשתו כראוי והיא כבר לא רוצה בו, וכששמע זאת המלך חרה לו הדבר אין שאותו סורר אף עם אשתו הוא לא מסתדר, וציווה מיד להורגו.

ומבאר בעל הערוך לנר, השבת קודש היא הבת זוג של עם ישראל, ובשבת שלא תוקעים בשופר (שעל ידו הקב"ה עובר מכסא דין לכסא רחמים) באה שבת קודש להמליץ טוב על הבן זוג שלה עם ישראל, והנה כשעם ישראל שומר שבת

כהלכה ומכבדה כראוי, רואה זאת הקב"ה ומרחם על עם ישראל, ומשפיע עליהם שפע של ישועות טובות.

אבל אם ח"ו עם ישראל מתרפה בשמירת שבת ובכבוד השבת, זה מעורר רח"ל קטרוג גדול איך שאפילו את השבת עם ישראל לא שומר, ולכן שנים אלו היו או הכי טובות או ח"ו להיפך.

ולכן על כל אחד ואחד להתחזק בשמירת שבת כהלכתה, הן על ידי לימוד הלכות שבת וזהירות בכל פרטי ההלכה, או להתחזק בקדושת השבת, על ידי זהירות מדיבורים בטלים בשבת, או להתפלל במנין מסודר וקבוע, ולומר דברי תורה בשולחן שבת, וכל חיזוק זה עצום, ובזכות זה השבת תמליץ טוב בעדינו, וכמו שאומרים בפזמון 'כי אשמרה שבת א-ל ישמרני'.

וכעת נתפרסם שבערב ראש השנה האחרון באה אשה מאלעד לחנות תשמישי קדושה בבני ברק וביקשה לקנות כמות גדולה של כרטיסים עם קריאת שמע.

ותוך כדי הקניה היא סיפרה למוכר שהיא אלמנה שבעלה נהרג בפיגוע שהיה באלעד לפני כשנה וחצי, והוא נגלה אליה עכשיו בחלום ואמר לה שיש גזירה גדולה על עם ישראל ועלול ח"ו לבוא פיגוע גדול על עם ישראל, ולכן שתנסה מאוד להוסיף זכויות לעם ישראל. וכל זה היא סיפרה בערב ראש השנה האחרון.

וכעת מתברר הדברים, והרי הוא אמר בדבריו מה העצה להינצל מהפורענות, על ידי ריבוי זכויות לעם ישראל, ועל כן כל אחד ואחד ימצא לעצמו במה הוא יכול לחזק את עצמו, ובזה יוסיף עוד זכויות לעם ישראל, ונזכה בקרוב לישועת ה' כהרף עין.

הגאון רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א

תורה מגנא ומצלא – זה הנשק שלנו

הרב שליט"א נשא דברים לרגל תחילת לימוד מסכת ברכות במסגרת העמוד היומי שעל ידי ארגון 'דרשו'.

בדבריו הרחיב הרב שליט"א בשבח הדבר ללמוד מדי יום ביומו עמוד בש"ס ומנה את המעלות שבזה. ובסוף דבריו עורר על המצב הקשה השורר בארץ הקודש, ואמר:

"בימים בהם אנו נמצאים כעת, אנחנו זקוקים לרחמי שמים, וכבר אמרו חז"ל בסוטה דף כ"א שתורה מגנא ומצלא, בה הכת, זה הנשק החזק והעיקרי שלנו - לימוד התורה הקדושה".

"אין שום ספק שזכות הקיום של כלל ישראל על אדמתם - אדמת הקודש, זה לימוד התורה הקדושה. ובכן זה באמת ממש מן השמים, כאילו הובילו שמה שעכשיו כלל ישראל מצטרף לעמוד היומי, זה חיזוק התורה הקדושה, וזה דבר נפלא מאוד".

"יהי רצון שעל ידי חיזוק לימוד התורה הקדושה, שנזכה לישועת ה', לישועת ישראל, שעם ישראל ישב על אדמת הקודש בהרחבת הדעת ושלוות הנפש, בלי שום טרדות, ובלי שום עגמת נפש".

הגאון רבי איתמר גרבוז שליט"א

ריבה ה' את יריבי

ביום א' אסרו חג נשא ראש הישיבה שליט"א דברי חיזוק בסיום שיעורו היומי בבית המדרש של יוצאי ישיבת ארחות תורה בב"ב, ואמר בפניהם את הדברים הבאים:

כעת נמצאים במצב של עת צרה ליעקב, שמעתי היה פעם בתשל"ד, גם אז היה מצב קשה מאוד, אלו שהיו אז אצל הרב אברמסקי אמרו שהוא אמר [לפני יו"כ], שיש מדרש, ילקוט בתהילים קפיטל ל"ה:

"לדוד ריבה ה' את יריבי, אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה אם אין אתה עומד עלי אין לי מי יעמוד עלי, ראה מה עושים לי ראיתה ה' עותתי ראית כל נקמתם שמעת חרפתם, אתה שמעת אתה עמוד עלי".

וכן דוד אמר הבה לנו עזרת מצר, עבד בשר ודם יכול לומר לבעליו אדוני ריבה את אויבי וצא הלחם עמו, והקב"ה אמר לדוד עסוק בתורה ואני נלחם מלחמותיך, וכן משה אמר על כן יאמר בספר מלחמות ה' אתם עסקתם בספר ואני נלחם על ידיכם". כולם יודעים אין שום כח לשום דבר רואים, הדבר היחיד שיכול זה מה שדוד המלך אמר ריבה ה' את יריבי, צריך להתפלל להקב"ה, הקב"ה הוא יכול, ראה מה עושים לי, והקב"ה אמר לדוד עסוק בתורה ואני נלחם מלחמותיך, וכן משה אמר על כן יאמר בספר מלחמות ה', אתם עסקתם בספר ואני נלחם על ידיכם.

הקב"ה יעזור שיהיה חיזוק שכל הבני התורה בכל אתר ואתר, פה ובכל מקום שבאים ומתחזקים לומדים תורה, אז וודאי על ידי זה נזכה לישועת ה' שהקב"ה כמו שכתוב עסוק בתורה ואני נלחם מלחמותיך, כן יהי רצון".

הגאון רבי שאול אלתר שליט"א

העצה לחוסר ודאות 'מוצאי מוצא חיים' – שינוי מהותי בדברים היסודיים והעיקריים

ראש הישיבה שליט"א נשא דברי חיזוק בעניני השעה ביום שלישי ב' חשון תשפ"ד, ואלו דבריו המלאים:

מדוע אדום ללבושך

יש דברים שאין לנו את העוז לומר אותם, אבל אנו יכולים לספר סיפור שיבטא אותם, לפני קרוב למאה שנה - בשעת הפרעות בחברון בשנת תרפ"ט, אמר הגאון רבי שאול בראך זצ"ל רבה של קראלי בהספדו על הקדושים שנספו הי"ד, שכתוב במדרש שהרבנו של עולם לוקח את הדם של הנרצחים על קידוש השם וצובע עמו את המלבוש שלו [כביכול שיש מלבוש כלפי מעלה], קרא הרב מקראלי בשאגה 'רבנו של עולם, עשית לך בגד חדש מהדם שלנו'. אדם יחיד לא יכול לשאול שאלות, אבל כנסת ישראל יש לה את הזכות

לשאול, כמו שהפסוק אומר (ישעיה סג, ב) 'מדוע אדום ללבושך', רבונו של עולם - למה כל כך הרבה דמים צבעו את המלבוש שלך?!

את התשובה לשאלה זו אומר לנו הנביא. איתא בירושלמי (תענית פ"א ה"א) בגלות בבל אמרו ישראל לישעיה הנביא 'רבינו ישעיה מה יוצא לנו מתוך הלילה הזה' - דהיינו מה יוצא לנו מתוך הגלות הזאת, 'אמר להן הנביא המתינו לי עד שנשאל' את הרבונו של עולם, ולכאורה שאלתם אינה מובנת, הרי דבר פשוט הוא מה יוצא מהגלות - שבסוף נזכה לגאולה.

אלא שאלתם היתה, אכן נכון הדבר שבסוף הגלות יזכו לגאולה, אבל החושך כל כך גדול, ואיזה תועלת יש מההסתרות האלה. על שאלה זו אמר להם הנביא 'אמר שומר אתא בוקר' (ישעיה כא, יב), 'אתא' בוקר כתיב בארמית - 'אתא', והמכוון הוא לומר, אכן כעת אתם בגלות בבל ומדברים בלשון ארמית, אך גם בשפה הזאת - בשפתכם, תבינו שיש שומר ויש משגיח עליכם בעת הגלות החושך וההסתר, ויש בוקר שעתיד להגיע בשעת הגאולה, ומהעוצמה והחוזק של החושך תראו כמה גדול אור העתיד להגיע.

בשעה שקורים אירועים מטלטלים באמת, אי אפשר להסתפק במה שהאדם מדבר דיבורי אמונה, אלא צריך לחיות את האמונה ולהרגיש את האמונה בכל הווייתו. ודווקא בהזדמנויות כזאת, היא עת המבחן המעשי של האמונה, להתחזק ולהפנים שהרבונו של עולם הוא זה שמשגיח עליו ועושה את כל המעשים.

כתיב (תהלים לב, י) 'רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנו', לפי פשוטו של מקרא, בפסוק יש שני חלקים נפרדים - לרשע יש מכאובים ולבוטח בה' סובבים אותו חסדים. ובשפת אמת (תהלים שם) מביא שמדקדקים (ע"י תהלות ישראל למגיד מקוניץ תהלים שם) שהטעם המפסיק [בתהלים טעם המפסיק אינו אתנחתא] הוא על תיבת בה', ולכאורה היה צריך להיות על תיבת לרשע.

ומפרש השפת אמת שלפעמים יש מכאובים צרות והסתרות גם לבוטח בה', רבים מכאובים - לרשע ולבוטח בה', אבל אצל הבוטח בה' כל המכאובים רק

מפתחים אצלו את ההרגשה שהרבנו של עולם מסביבו, מתוך אמונה שלימה שהקב"ה מנהיג את העולם בהשגחה מדוקדקת, הוא מתבונן להתעורר מכל המאורעות ומכל המכאובים - חסד ה', כי רואה בכל מכה את השגחת ה', אצל הרשע זו היא מכה, ואצל הצדיק זה באמת מעורר חסד.

הכנעה בפני רצון הבורא ית"ש

איתא בגמרא (שבת ה: ועוד) 'בעי רבא אגוז בכלי וכלי צף על גבי מים, בתר אגוז אזלינן והא נייח, או דילמא בתר כלי אזלינן והא לא נייח דנייד, תיקו'. לאגוז אין רגשות - וזו רק שאלה הלכתית שם בגמרא. אבל אנחנו בעצם, מה שדימינו שאנו נמצאים בכלי שמור רגוע ובטוח - ואנחנו נחים, לפי האמת אנו מטלטלים בים סוער. ומכח ההכרה וההרגשה שאנו בים סוער - כל אחד שואל את עצמו: מה יהיה, אבל באמת זה גופא מה שהרבנו של עולם רוצה מכל אחד ואחד, שכל אחד ירגיש שהוא לא מונח במקום שמור ורגוע, אינך שולט במצב והקורה אתך, אלא עליך להיכנע לרצונו ית"ש.

הרי נוכחנו לראות אמיתות הפסוק שאפילו אם שומר גשמי שומר - בלי שמירת ה' הרי זה 'שוא', וכדכתיב (תהלים קכז, א) 'אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר', ובודאי כשהשומר הגשמי לא שמר - משכילים להבין שהקב"ה שומר ומשגיח. וההרגשה הטבעית שיש לכל אחד - שרוצים לשלוט במצב, הרבנו של עולם רוצה את ההיפך הגמור, ועלינו לשמוע הקריאה מלעילא: **אינכם שולטים, אלא עליכם ליכנע לרצון שלי, ולקבל את רצוני.**

הכרתי לפני חמשים שנה, יהודים - שאמנם לא היו צדיקים בעלי מדרגות - אבל האמונה פשוטה שלהם היתה אמיתית ובסיסית, לא אמונה כוזבת או אמונה סינטטית, אמונה אמיתית בעומק הלב שינקו מחלב אמם, מהאידישע באבעס שאמנם לא ידעו תורה כמו היום, אבל היתה להן אמונה בסיסית ברבנו של עולם. דבר זה חסר לנו, אנו מדמים וחושבים שאנו חכמים שמשכילים ומבינים יותר, אבל אין זה כך, כי חסרה לנו האמונה הבסיסית, לדעת ולחיות מתוך הרגשה ותחושה שיש רבנו של עולם בכל מצב שהוא, יש ה' בקרבנו, לא אמונה מן השפה ולחוץ - אלא להפנים את האמונה ולחיות עם אמונה.

יש לזכור שבכל מצב שהוא - וגם היום - 'הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל', גם אם שומרים בשר ודם שומרים כראוי וגם אם שומרים בשר ודם מעלימים עין, הרבנו של עולם לא ינום ולא יישן, הוא נמצא הוא שומר והוא משגיח. מוטל עלינו לחזק את הידיעה וההרגשה שאנחנו בעצם שלוחים שלו ית"ש, ועלינו להשתדל לעשות את השליחות כראוי, וגם אם מעלנו בתפקידנו בעבר, הוא נותן בנו אימון כל יום מחדש, ונותן לנו את הנשמה ואת החיים בכל יום ויום, והוא מנהל אותנו.

מי שקשור לתורה - אין לו מה לפחד

בספר עבודת ישראל מהמגיד מקוֹז'ניץ, כותב דברים הנוגעים ומתאימים להקורה כעת בארץ הקודש. הקב"ה אמר לקין 'נע ונד תהיה בארץ' (ד, יב), והקשה המגיד מקוֹז'ניץ דצריך להבין ענין הקללה, הלא הבחירה ביד האדם לבחור לו מקום לשבת ולא ינוד ממקומו.

ומבאר שהקב"ה נסך בקרבו רוח עושים ואיזה פחד ושגועון, חוסר מנוחה ואי שקט, אשר על ידי זה לא נבחר לו מקום לשבת, רק להיות נע ונד בארץ [וכעין מה שנקרא בימינו נערווין וחרדות, בלי סיבה אמיתית הנראית לעין], ואם קין היה דבוק במחשבתו בהבורא ית"ש כראוי כמו שהיה לפני החטא, אזי בוודאי היו סרים מעליו כל הפחדים ונמתקו כל הדינים, וכמו שנאמר (משלי ג, ו) 'בכל דרכיך דעהו' - בכל הדרכים ובכל המצבים, אלא שזה גוף הקללה - שעל ידי החטא נתבלבלה מחשבתו מדביקותו ברבנו של עולם, והיה נע ונד במחשבתו עד שנגרם לו הפחדים ונידוד בארץ.

ודבר זה נוגע לנו במצב היום, שיש להתדבק ברבנו של עולם, לקיים 'בכל דרכיך דעהו' בכל מצב ובכל מאורע שהוא, 'דעהו' מלשון חיבור [כדכתיב (ד, א) 'והאדם ידע'], הנך מחובר להבורא ית"ש, אל תתן לחטאים שלך ולרגשות שלך לנתק אותך, אלא זכור תזכור שהנך תמיד מחובר לה', ועי"ז לא יכנסו בלבך פחדים וחרדות.

ואיתא בספח"ק על הפסוק (ד, טו) 'וישם ה' לקין אות לבלתי הכות אותו כל מוצאו', שהשי"ת נתן 'אות' - כח וקדושה, 'לבלתי הכות' שלא יבלבל

אותו, 'כל מוצאו' - אלעס וואס וועט איהם באטרעפן, שלא יתרגש ויתפעל מכל הקורה עמו ומכל המאורעות שעוברות עליו, שבכל מצב שהוא יוכל להתחזק בה'.

הבעל הטורים על הפסוק (ד, יד) 'והיה כל מִצְאֵי יִהְרֹגְנִי, כתב 'מִצְאֵי' ב' במסורת, הכא, ואידך 'כי מִצְאֵי מִצָּא חיים' (משלי ח, לה). וי"ל שקין היה מלא פחדים ודמיונות, כי עדיין לא זכה לקבל את התורה, וכשרצו לנקום בו נכנס בו פחד ובהלה, והיה צריך לאות מיוחדת שלא יהרגוהו. אבל לנו בני ישראל יש אות בעצם, שייכות בעצם לרבנו של עולם, מוצאי מצא חיים, מי ששייך וקשור לתורה הק' כלל לא שייך אצלו 'והיה כל מִצְאֵי יִהְרֹגְנִי', כי מי שמוצא את התורה - דהיינו שקשור ושייך עם התורה הק', ואוהב את התורה, הרי אין לו לפחד מהקורות ומהמאורעות, אלא בלי שיצטרך לברוח ולשים על מצחו אות - הרי הוא מוצא חיים ע"י התורה הק'.

מדרות אחת בליבו של אדם - שינוי מהותי

אמנם יש לשים לב ש'מוצאי מצא חיים' בתורה - אין הכוונה לידיעה שיש תורה, וגם אין המכוון למי שלומד תורה, כי בוודאי צריך ללמוד תורה, ולהתייגע בתורה הק', שכן בלי לימוד ויגיעת התורה אי אפשר להיות שייך לרבנו של עולם, אבל מלבד זאת צריך לזכור שהעיקר הוא מה שאוריינתא מודעת ליה חוביה.

ודבר זה שאוריינתא מודעת ליה חוביה בעת צר שאנו נמצאים בו, יש ללמוד ממסורה שמביא בעל הטורים, דכתיב (ד, י) 'ויאמר מה עשית קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה', ובבעל הטורים 'צועקים' ב' במסורת, הכא, ואידך (שמות ה, ח) 'כי נרפים הם על כן הם צועקים לאמר נלכה נזבחה לאלקינו'.

ויש לפרש ע"ד הדרוש על המצב של היום, 'דמי אחיך צועקים', כולם מבינים שצריכים להתעורר ולעשות משהו - אחרי כל המאורעות שהיו בהיקף וברוע שאינו נתפס, אבל מי שנרפה אינו מתקן את עצמו באמת בדברים הצריכים שיפור ותיקון, אלא מתחזק בטפל ואומר 'נלכה נזבחה לאלקינו' בדברים

חיצוניים, לאמיר אנטוהן נאך א גארטעל און לאמיר זיך שאקלען שטערקער, לעשות דבר פלוני ואלמוני, אמנם הכל דברים טובים וחשובים, ובוודאי יותר טוב מלשקוע בחטאים.

אבל זה לא הפתרון! בשעה ש'דמי אחיך צועקים' אין להסתפק ולהיות נרפים הצועקים לאמר 'נלכה נזבחה לאלקיננו' - לאמיר מאכען א מצב פון נאך א התעוררות, אלא נצרך שינוי אמיתי ופנימי, בעצם המהות, במה שכל אדם פרטי צריך באמת להשתנות, לשפר ולתקן את דרכיו ומעשיו.

אמרו חז"ל (ברכות ז.) טובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר ממאה מלקיות ומאה תוכחות, הרי כעת באו עלינו הרבה יותר ממאה מלקיות ומאה תוכחות - אלף תוכחות ואף יותר, וקשה לדעת איך להגדיר הדבר, אבל עם כל זאת, מאה מלקיות ומאה תוכחות עלולים לגרום לאדם רק לומר 'נלכה נזבחה', ורק אם יש מרדות אחת בלבו של אדם - התעוררות אמיתית בפנימיות הלב, שהרי כל אחד יודע במה הוא לא בסדר ובמה הוא צריך שינוי ותיקון, אלא שהוא מנסה למרוח את ההתעוררות בלעשות דברים אחרים, אבל עליו להתעורר עם מרדות אחת בפנימיות הלב על הדברים שכל אחד יודע נגעו נפשו במה הוא באמת צריך תיקון.

ואחרי שמתחזקים בעיקרי הדברים, וכל אחד מתחזק ומשפר במה שהוא יודע בפנימיותו שצריך תיקון, אזי אפשר להוסיף על זה גארטעל - עוד הידורים שונים וקבלות שונות, קבלת שבת מוקדם וכדומה, שכולם דברים מועילים וחשובים, שיש להתחזק בהם, אבל בשום פנים ואופן אי אפשר לעשות את התוספת בלי לעשות את העיקר.

אין להתעצל מלהתבונן במחשבה כדי להכיר מה רוצים מאתנו, רוצים שנבין ונכיר שהעולם הזה הוא עולם זמני, והלואי שכולם יחיו עד מאה ועשרים שנה - אבל עדיין זה זמניות, וצריכים להתחבר לרבונו של עולם. ובתפלה אפשר להתחבר, כי תפלה היא לשון חיבור, ותפלה במצב הנוכחי היא 'תפלה לעני כי יעטוף' אמיתית, לא צריכים להיות עני בנכסים כדי להתפלל 'תפלה לעני',

אלא עני נקרא מי שאין לו כלום מכוחות עצמו ומבין שהרבונו של עולם הוא זה שעוטף אותו והוא זה ששומר אותו, זה חיבור אמיתי להבורא ית"ש.

הגאון רבי אליהו שלזינגר שליט"א

מרבה תורה מרבה חיים

בדברים שנשא הרב שליט"א לרגל תחילת לימוד מסכת ברכות לפי סדר העמוד היומי שעל ידי ארגון דרשו, התייחס הרב שליט"א למצב בו כלל ישראל שרויים כעת, ואמר:

"כשאדם לומד גמרא, הוא מתקדש בגמרא הזאת שהיא באה ממקור הקדושה, והוא בעצמו נהיה חפצא של תורה, ולכן זה כל כך חשוב תמיד, אבל על אחת כמה וכמה בימינו עכשיו שאנו נמצאים בזמן שעת צרה היא ליעקב וממנה יושע. מה חז"ל אמרו בפרקי אבות? מרבה תורה מרבה חיים".

הגאון רבי מתתיהו דייטש שליט"א

חיזוק בתורה – לימוד זכות על כלל ישראל

בימים אלו נכנסו למעונו של הרב שליט"א ראשי ארגון 'דרשו' לרגל פתיחת התכנית החדשה של לימוד 'העמוד היומי' בו ילמדו אלפי יהודים עמוד גמרא מדי יום ביומו.

הרב שליט"א נשא דברים בפניהם בשבח הרעיון הנפלא הזה, ובסוף דבריו התייחס לכך שדווקא בתקופה קשה זו יש חשיבות גדולה לכך, וכך סיים הרב שליט"א את דבריו:

"דווקא בתקופה כזו קשה בעם ישראל, יש לימוד זכות עצום על כלל ישראל, שבדיק עכשיו תהיה התחדשות על ידי שיתחילו את העמוד היומי, ועל ידי התורה הקב"ה הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל, ובזכות התורה יהיו

ישועות גם לנו וגם לכלל ישראל. כל תוספת קדושה שיש בכלל ישראל, זה מוסיף לכל העולם כולו".

הגאון רבי ברוך רב דיסקין שליט"א

אמירת תהלים

ביום שמחת תורה אחה"צ, כאשר הגיעו הדיווחים הקשים מהמצב הקשה השורר בארה"ק, ניגש ראש הישיבה שליט"א לפני העמוד קודם תפילת מנחה ואמר שני פרקי תהילים ברגש רב.

סיום ההקפות עם צאת החג

כמו"כ הורה ראש הישיבה שליט"א לסיים את ההקפות מיד עם צאת החג.

משא חיזוק והדרכה בעניני השעה

ביום רביעי כ"ו תשרי, עם פתיחת הזמן בישיבת ארחות תורה, נשא ראש הישיבה שליט"א משא חיזוק והדרכה בעניני השעה בהיכל הישיבה, ואלו דבריו המלאים:

"שמחתי" באומרים לי בית ה' נלך, צריך לבוא לבית ה' "בשמחה", מתחילים את הזמן. אמנם הסיבה שהתחילו את הזמן, לא כ"כ שמחה, אבל אחרי שמתחילים, צריך לבוא "בשמחה" שאפשר לשבת ביחד ללמוד, להתפלל ביחד, "להתחזק", זה שמחה, המהרש"א אומר ע"ז נאמר שמחתי באומרים לי, בית ה' נלך.

ידוע מה שהרב מברסק היה אומר, הוא אמר את זה בווילנא כשהיה שם בזמן המלחמה, והיו שם קשיים גדולים, הוא אמר, כתוב בפסוק אצל יעקב "כי שרית עם אלוקים ועם אנשים" ותוכל, ואומר רש"י עם "עשו ולבן". שואל הרב מברסק הוא עוד לא פגש את עשו, וכבר הוא אומר שרית עם אלוקים ואנשים ותוכל?

ואמר הבריסקער רב [לבנים שלון], המלחמה היא לא פה, המלחמה היא מלחמה "רוחנית", ואם הוא ניצח את השר של עשו, אז המלחמה כבר הוכרעה.

הגרמ"ד סולוביציק מביא את זה בספר, וכתוב שם בלשון כזה, כן הוא בכל צרה שבא אלינו, שיש לנו לעשות כל חובתנו בעניני "שמים", ואם כלפי שמיא נהיה בסדר, אין לנו עוד מה לירא ולדאוג ממה שקורה כאן.

ובמקום אחר כותב הגרמ"ד סולוביציק שזה "הסיר ממנו דאגה", ברגע שהוא הכניס לעצמו את הדבר הזה.

וזה נוגע לנו כעת, לדעת "שהמלחמה היא פה" המלחמה לא בצפון ולא בדרום, רק כאן בארצות תורה, "כאן המלחמה", אם אנחנו נתחזק, אנחנו לומדים, אז "המלחמה מוכרעת", אם ח"ו מתרשלים, צריך הרבה רחמים.

שמעתי מאחי הג"ר אליהו שהביא עוד מקור לדבר הזה. כתוב בגמרא בברכות שמי שרואה את האבן שישב עליה משה, מברך ברוך שעשה לנו ניסים במקום הזה.

האבן לא היתה במקום שנלחמו, שהרי האבן היתה בראש הגבעה, והם נלחמו "למטה", אז מדוע הוא אומר שעשה ניסים לאבותינו "במקום הזה".

התשובה היא, המקום של הנס, זה "במקום שמושה התפלל", שמה היה הניצחון! אח"כ זה כבר תוצאה, הניצחון זה איפה שלומדים, איפה שמתפללים.

ועיקר החיזוק זה "בתורה", כתוב במדרש רבה באיכה, תני ר' שמעון בן יוחאי אם ראית עיירות נתלשות ממקומן בארץ ישראל, דע שלא החזיקו בשכר סופרים ובשכר משנים, שנאמר על מה אבדה הארץ, ויאמר ה' על עזבם את תורתם.

ומביא המדרש שרבי שלח את רב אסי ורב אמי שיתקנו את הקרייתא, את הערים בארץ ישראל, והם הגיעו ליישובים, ושאלו איפה הם "הנטורי קרתא" שומרי העיר, הביאו להם את קציני הבטחון, ריש מטרתא וסנטרא [קציני הבטחון], אמרו להם אילין נטורי קרתא, אילין "חרובי קרתא". שאלו מי הם

הנטורי קרתא? אלו סופרים ומשנים, שהם הוגים ומשנים ומשמרין את התורה ביום ובלילה, "הם השומרי העיר".

למה הם נקראים "חרובי" קרתא, אלה ששומרים בפועל? המתנות כהונה אומר שם שהם עסוקים בהבלי העולם ובבנינו, הם עסוקים בעולם הזה, הם לא השומרים.

ויש שם עוד פירוש למה הם נקראים חרובי קרתא, כי "סומכים עליהם", סומכים עליהם שהם יעשו והם ילחמו, וזה "חורבן", זה חרובי קרתא! זה שסומכים עליהם, זה חרובי קרתא. אינני יודע אם הם אשמים בזה, אבל זה המציאות, שזה גורם לחרובי קרתא. **נטורי קרתא זה אלה "שיושבים ולומדים"**. ואחרי זה מובא כמה דברים במדרש, וצבא תנתן על התמיד בפשע אין צבא אלא מלכיות, שנאמר יפקוד ה' על צבא מרום, התמיד אלו ישראל דכתיב והגית בו יומם ולילה, בפשע בפשעה של תורה וכו', כל זמן שישראל משליכין דברי תורה לארץ, המלכות גוזרת ומצלחת.

מדוע קורים להם תמיד, ישראל נקראים כאן "תמיד", מה שלא מצינו בשום מקום שישראל נקראים תמיד, רק כאן כתוב שישראל נקראים תמיד. אך הביאור תמיד, כיון שהם "יומם ולילה יושבים ולומדים", והתמיד הוא השמירה על ישראל.

נמצא שעיקר **"התפקיד שלנו עכשיו"** זה **"לשבת וללמוד בהתמדה"**, ולהתחזק! אלו נטורי קרתא, "פה המלחמה ופה השמירה", **אם אנחנו נשב ונלמד פה, אז "המלחמה מוכרעת בכל מקום שהוא"**, המרחקים זה לא מה שקובע, המלחמה היא "למעלה" כמו שאומר הבריסקער רב - "ברוחניות".

וכל אחד צריך לדעת, **לא צריך לזלזל בכל חיזוק, "בכל רגע" של תורה.**

הגמרא אומרת בקידושין, לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי, אחרי זה הגמרא אומרת ר' אלעזר ב"ר שמעון אומר לפי שהעולם נידון אחר רובו, עשה מצוה אחת "אשריו" שהכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, עבירה אחת, אוי לו שהכריע את עצמו ואת העולם לכף חובה.

בפשוטו הגמרא קשה מאד, למה שהאדם יחשוב שהעולם בדיוק חצי חצי, ומצוה אחת שלו תכריע את כל העולם, זה סיכוי "אחד לכמה מליארדים", שבדיוק העולם חצי חצי, והוא עכשיו יכריע.

יתכן שהכונה כאן כך, כתוב בגמרא בבבא קמא חמשה שישבו על ספסל אחד, ואח"כ בא אחד וישב ונשבר, [באופן שהם לא יכולים לקום], אז הוא חייב על הכל למה הוא רק אחד? כיון שעכשיו שבר את הספסל.

הגמ' מבארת לנו מה הוא כוח של מצוה, לו יצויר שהעולם היה עומד על חצי חצי, ואדם אחד עם מצוה אחת עם חיזוק קטן, עוד "דקה" של גמרא, יכול להכריע את "כל העולם כולו", אז זה לא נפק"מ אם העולם נמצא בכזה מצב או לא, אבל "הכח של המצוה לא משתנה",

זאת אומרת שאדם יש לו "כח עצום" של מצוה, שהוא יכול בכוח הזה "להכריע את כל העולם", אי אפשר לתאר את הכוח, וגם לצד השני ח"ו. ממילא זה התפקיד "להתחזק להיות בבית מדרש".

כתוב במשך חכמה, בפרשת בשלח דאעפ"י שנתבעין על עבירות של ע"ז גילוי עריות וכיו"ב יותר מאשר מחלוקת ולשה"ר וגזל שאפי' אין מלקות עליהם מ"מ זה רק ביחיד אבל בציבור נתבעין על השחתת המדות כמו לשה"ר וכיו"ב יותר מאשר עבירות חמורות, ולכן המרגלים שהיה על לשון הרע לא נמחל להם אף שעל חטא העגל נמחל.

ובבית שני שהיה שנאת חנם מבואר שהיה יותר מעבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים שהיה בבית ראשון, כי במדות התביעה על הציבור יותר מאשר על היחיד.

ממילא צריך להתחזק, דבר ראשון, "להיות בבית מדרש לשבת וללמוד", מקווים שח"ו לא יהיה הפרעות, אבל אם יש איזה משהו, צריך להיות או בביהמ"ד או בפנימיה, לא להסתובב! זה סכנת נפשות לא להסתובב פשוט סכנה.

כשיש איזה אזעקה או משהו "בבית מדרש זה מוחזק", ככה "מוחזק כאן בכל העיר", שעוד סומכים על מרן שר התורה רבי חיים זצוק"ל שנשארים במקום

ולא מפסיקים באמצע הלימוד, אבל להסתובב בחוץ זה "סכנה", לא על הגג ולא בחוץ, רק להיות איפה שצריך.

דבר שני, היצר של "הסקרנות" עכשיו גבוה מאוד, מן הראוי היה שכל אחד יקבל ע"ע "לא לשמוע את החדשות" מה שנעשה, זה גם חיזוק וגם לבריאות הגוף והנפש, זה מכלה את הבן אדם.

אם בחורים מרגישים שקשה להם לעמוד בזה, אז אולי שיעשו בינם לבין עצמם קבלה בענין זה "כמה ביחד יתאגדו", אפי' לכמה ימים זה גם חשוב, זה גם חיזוק בתורה, וזה גם בריא יותר.

וגם כמו שאמרנו בציבור כמה שאפשר להתחזק בלשון הרע, במדות, הדברים האלה זה דברים שתמיד צריכים חיזוק, וזה "זכויות" בימים אלו, החיוב שלנו עכשיו זה "להרבות בזכויות" עשה מצוה אחת יכול להכריע עולם שלם.

הקב"ה יעזור התחילו את הזמן שנוכל להמשיך אותו "בלי הפרעות" עם חיזוק בתורה, וכמו שאמר הגרמ"ד סולוביצקי בשם אביו זצוק"ל, **שלא צריך לדאוג ולא צריך לפחד, צריך רק לדעת "שאנחנו בסדר", אם אנחנו בסדר, אז בעזה"י נוכל לשבת "בהשקט ובשלווה" על התורה ועל העבודה, בלי שום הפרעות.**

משא פתיחת הזמן בכולל שע"י קהילת ארחות תורה

ראש הישיבה שליט"א נשא את משא פתיחת זמן חורף בכולל שבבית המדרש קהילת ארחות תורה בב"ב, ביום ראשון א' דר"ח מר חשון תשפ"ד, ואלו דבריו המלאים:

העצה היחידה היא "משכחו לבית המדרש"

היום בסייעתא דשמיא מתחילים את הזמן, ונקווה שנוכל ללמוד בלי הפרעות. והרבה גם תלוי הדבר בנו, וכמו שאמרו "המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ", אם מקבלים עול תורה אז הקב"ה עוזר ויש סייעתא דשמיא. כתוב בגמ' "אם פגע בך מנוול זה משכחו לבית המדרש, אם אבן הוא נימוח אם ברזל הוא מתפוצץ שנאמר הלא דברי כאש נאום ה'". ומבואר בזה יסוד

גדול, דברשת בראשית כתוב על הנחש שהקב"ה אמר לו "הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב", כשהנחש רוצה להרוג בן אדם אז הוא פוגע בעקב שלו והארס מחלחל ובסופו של דבר זה מגיע לכל הגוף של האדם.

ולעומת זאת "הוא ישופך ראש", האדם שפוגע בנחש לא יכול לפגוע בעקב ולסמוך שזה ימשיך הלאה, אלא אם תפגע בעקב שלו לא עשית שום דבר, ואינך יכול אלא לפגוע בראש שלו. ומבואר כאן שכדי לפגוע ביצה"ר חייבים לפגוע דווקא בראש שלו. [ויסוד הדברים בזה כבר כתוב ברמב"ם במורה נבוכים].

זה מה שכתוב בגמ' אם פגע בך מנוול זה, דהיינו שלא עוזר במלחמת היצר רק לכבות שריפות, פה משהו ופה משהו, אלא צריך להילחם בצורה הרבה יותר יסודית, להביאו למצב של "אם אבן הוא נימוח אם ברזל הוא מתפוצץ", דהיינו שצריך להכניע אותו בראש. והדבר היחידי שפוגע בו בראש זה "משכהו לבית המדרש". שם כשאתה נמצא בתוך בית המדרש זה כבר מתפשט לפגוע בכל החלקים והדרכים של היצר הרע - "אם ברזל הוא מתפוצץ".

זו העצה היחידה להלחם עם היצר הרע בכל הדברים - "משכהו לבית המדרש". כשנמצאים בבית המדרש זה התבלין, זה המקום שעל ידו אפשר להתגבר על כל הנסיונות.

כשמידת הדין מתוחה התביעה יותר גדולה

כתוב בחז"ל על הפסוק "וישאר אך נח", שנח איחר פעם אחת לתת לארי את המזון שלו והוא הכיש אותו ונהיה צולע. ולכאורה קשה שהרי כתוב בחז"ל שנח ובניו שנה שלימה לא ישנו יומם ולילה כי טרחו לדאוג למזונם של כל החיות, וכי בגלל פעם אחת שהוא איחר לחיה אחת מתוך שנה שלימה כבר מגיע לו כזה עונש.

ואמר בזה מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל שבאמת בימים כתיקונם אכן לא מקבלים כזה עונש על דבר קטן כ"כ, אבל כשיש זמן של מידת הדין שיש מבול אז צריכים להיות בשלימות, ואז התביעה היא פי כמה וכמה. כשיש

מידת הדין אז אפילו שהוא איחר במשהו, קצת זמן הוא איחר, כמה דקות במשך שנה שלימה, זה כבר סיבה להיענש על כך.

במצב שלנו היום החיוב עלינו הוא פי כמה וכמה. זה מצב של מידת הדין, ואמנם רואים גם הרבה רחמים ואנחנו נמצאים בתוך ניסים גדולים, אבל יש מידת הדין. מה שהיה פה זה מידת הדין, ועדיין נמצאים כל הזמן במצב של סכנה, ובשעה כזאת התביעה והדרישה היא פי כמה וכמה.

כל אחד צריך את הזכויות הפרטיות שלו

וראוי להתבונן עוד איזה הרגשה. רש"י אומר בסוף פרשת בראשית למה נח הוליד רק כשהיה בן חמש מאות שנה והרי כולם ילדו קודם, אלא שהקב"ה עשה חשבון שאם היה מוליד קודם אז בזמן המבול הם כבר יהיו מעל גיל מאה ובגיל זה הם כבר בני עונשים בזמן ההוא [היום זה עשרים אבל אז עד מאה לא מענישים כמ"ש כי הנער בן מאה שנה], וממה נפשך אם הם יהיו רשעים אז נח יצטער שהבנים שלו נענשים, ואם יהיו צדיקים אז הוא מטריח עליו לבנות להם תיבה לכל אחד ואחד, ולכן עדיף לחכות שלא יהיו לו ילדים בני מאה בזמן המבול.

ולכאורה לא מובן, אם הם יהיו צדיקים מה צריך "תיבה לכל אחד ואחד", והרי היו בתיבה כל בעלי החיים, עשרות אלפים, וכי אם יהיו גם נח ובניו ועוד כמה ילדים אז צריכים בשביל זה תיבה לכל אחד ואחד, והרי גם אותם יוכלו להכניס לאותה תיבה, וא"כ מה טירחה יש כאן לבנות תיבה לכל אחד, או שיכנסו לתיבה או שיעשו את התיבה קצת יותר גדולה.

ויש לבאר בזה, שהרי כבר מובא וכן הדבר פשוט שהתיבה לא היתה הגנה גשמית שלא יכנסו מי המבול לתיבה, אלא הענין הוא שהתיבה היא מקום רוחני ששם לא היה למבול מקום להיכנס, ומקום זה היה מחוץ לגזירה, ולשם כך היו צריכים זכויות, והזכויות שהחזיקו אותם זה מה שהם עסקו בחסד כל השנה. התיבה היא בעצם הבית מדרש שהחזיק אותם. לא היתה בה הגנה טבעית, כי באמת הגג והקירות לא יכולים להגן מכזה מבול, אלא זה היה מקום רוחני.

ולכן כשיש מבול אז אי אפשר להכניס את כולם לתיבה אחת, אלא כל אחד צריך את התיבה שלו, כל אחד את הזכות שלו, ואם חלילה אחד מאבד את הזכות אז התיבה שלו לא תחזיק ואילו התיבה של אחרים כן.

כשיש כזה מצב של מבול אז כל אחד צריך לשמור את עצמו, כל אחד צריך לשמור על התיבה שלו, ולא לסמוך על הרבים. ואמנם כח של רבים ושל ציבור זה דבר גדול, וצריך אותו כמובן בתפילות ובתורה, אבל עם זאת כל אחד צריך לדעת שיש לו את הזכויות שלו ואת התיבה שלו והוא לא יכול לסמוך על אף אחד.

לא להתעניין בכל מאורעות השעה

לכן צריכים מאד להתחזק בזמן הזה, וכמה שאפשר יותר להיות בבית המדרש. אף שיש קשיים אבל "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו". אחד הנסיונות הגדולים בזמן הזה זה ההתעניינות במה ששומעים ורואים בחוץ, זה מאד מפריע וגם מונע ישוב הדעת, וצריך כל אחד כמה שיכול להתחזק להיות מנותק כמה שאפשר.

בישיבה דיברנו, והיה בזה חיזוק גדול, שאם קשה לכל אחד לעצמו אז שיקבלו יחד על עצמם להתחזק בזה. ויש הרבה שהתארגנו ביחד וקיבלו על עצמם לא לשמוע מה שנעשה ומה חדש, והם אומרים שזה עולם אחר לגמרי. [יש כאלה רח"ל שלא רק שומעים אלא גם רואים מה שנעשה, וזה משחית ומכלה גם את הגוף, לא רק את הרוחניות, וכל החיים פגועים מזה]. העיקר מה שצריך זה כמה שפחות להיות בתוך הענין של המלחמה ויותר להיות בענין של בית המדרש.

וכמובן שבבית המדרש עצמו מתחילת הסדר עד סוף הסדר לא להתעניין בכלל בכל הדברים האלה ח"ו. לא לשמוע ולא לדבר בדברים האלה! אם יש לנו את השעות שאפשר ללמוד בשקט אז צריכים לנצל את זה במלואו.

הקב"ה יעזור שזכות התורה תסיר מעלינו את כל הסכנות, ונזכה להיוושע מכל הגזירות, ולשבת ללמוד מתוך סייעתא דשמיא.

הגאון רבי אשר וייס שליט"א

דברי חיזוק לימים אלו

ביום אסרו חג, יממה לאחר הטבח הנורא, נשא הרב שליט"א דברי חיזוק מיוחדים אשר התפרסמו בכל העולם כולו, על חובתינו בשעה קשה זו.

להלן דבריו המלאים: אחי ורעי, האהובי והיקרים, עבר יום אחד, והיום הזה שמחת תורה תשפ"ד, היום הזה שהמוני בית ישראל דבקים בהקב"ה ושמחים בשמחת התורה, שרים ורוקדים, מכרכרים ומפזזים באהבת הא-ל ודוקא ביום הנשגב הזה מדת הדין פגעה בנו, והלב מתפלץ, מאות רבות של משפחות שבורות ורצועות ומיוסרות, מאות רבות של יהודים יקרים, אבות ובנים, אחים ואחיות, שלא יחזרו הביתה עוד, יום שייזכר כיום מר ונמהר, ואנחנו חייבים להרגיש בצערם, הרמב"ם כותב פ"ג מהל' תשובה הי"א "הפורש מדרכי צבור ואף על פי שלא עבר עבירות אלא נבדל מעדת ישראל ואינו עושה מצות בכללן ולא נכנס בצרתן ולא מתענה בתעניתן ... אין לו חלק לעולם הבא". ואיך אפשר שלא להרגיש את הכאב העצום ואת הצער הנורא.

אנשים רוצים להתחזק, רוצים לדעת במה צריך להתחזק, מה יש לי לומר?

אמונה ובטחון

א. קודם כל צריכים להתחזק באמונה ובטחון, קשה, קשה לראות, קשה לשמוע, כותב רבינו הרמב"ן בהקדמה לפירושו על ספר איוב: "ויש דבר מכאיב הלבבות ומדאיב המחשבות, ממנו לבדו נמשכו רבים בכל הדורות לכפירה גמורה, והוא הראות בעולם משפט מעוקל, וצדיק ורע לו רשע וטוב לו, כי יאמרו מדוע דרך פלוני ופלוני צלחה, ולמה פלוני ופלוני שיראו צדיקים אבדו". ומשמע מדבריו שענין זה יותר ממה שהוא **מדאיב המחשבות** הוא **מכאיב הלבבות**. אנחנו לא מבינים דרכי של הקב"ה ואנחנו צריכים להתחזק באמונה ובטחון.

בברכות דף ז' ע"א דרשו את הפסוק שאמר משה רבינו להקב"ה "הודעני נא את דרכיך", משה רבינו ביקש לידע צדיק ורע לו רשע וטוב לו, ונחלקו שם

רבי מאיר ורבי יוסי אם נענה משה אם לא, ולפי רבי מאיר גם משה רבינו לא זכה להבין את התעלומה של צדיק ורע לו.

מכאיב הלבבות ומדאיב המחשבות, אבל צריכים לדעת שהקב"ה תמיד עמנו ותמיד אוהב אותנו, אהבה שכלל אין בידינו להבינה ולפרשה.

אני בן לניצולי שואה, גם אבי מורי וגם אמי מורתי ע"ה איבדו כמעט את כל המשפחות שלהם, הורים, סבים וסבתות, רוב אחים ואחיות, והם התחזקו, ואני תלמיד של מו"ר הגה"ק הדברי יציב מצאנז קלויזנבורג זצוק"ל ושמעתי ממנו פעם בשיחה אישית, הלא הוא איבד את אשתו ושיכל את אחד עשר ילדיו ונשאר כערער בערבה, והוא אמר לי "מעולם לא הרהרתי אחר מידותיו של הקב"ה". זאת מדרגה נשגבה, הוא היה אומר [גם את זה שמעתי ממנו הרבה פעמים], כשקוראים קריאת שמע "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד", אדם מכסה את עיניו, לפי פשטות הדברים, איך שמוסבר בשו"ע (סימן ס"א סעיף ה') כדי שלא יסתכל בדברים אחרים שמפריעים לו לכיון, אבל לכאורה אי משום הא היה מספיק שיעצום את עיניו, המעשה שהוא נוטל את ידו ושם אותו על עיניו יש בה משהו מעבר לכך, אנחנו רוצים להראות בזה משהו.

אמר מו"ר הקדוש, לפעמים אנו זוכים למדת הרחמים, שם הוי"ה הינו השם של מדת הרחמים, אבל לפעמים מדת הדין פוגעת בנו, אלקים זה השם של מדת הדין, אדם מכסה את עיניו בידו, ובזה הוא מכריז, לא חשוב לנו מה אנו רואים, מכסים את העינים, מאמינים ומשתדלים להרגיש - "ה' אלוהינו ה' אחד", גם הוי"ה - מדת הרחמים, וגם אלוהינו - מדת הדין, ה' אחד - הכל רחמים. זה התפקיד שלנו וזה הנסיון שלנו, להתחזק באמונה ובטחון, כל הכאב, הכאב הבלתי נסבל, להרגיש בלבנו שה' אוהב אותנו. לעתיד לבא נבין, נבין יותר, כל מה שעבר עלינו בגלות.

אחרות

ב. בזמן מלחמה צריכים אחדות, וזה בנפשנו, מצינו בויקרא רבה (פרשת אמור פרשה כ"ו סימן ב'):

"רבי יוסי ממלחיא ורבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמרו מצינו תינוקות בימי דוד עד שלא טעמו טעם חטא היו יודעין לדרוש את התורה מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור... יוצאין למלחמה ונופלין אלא ע"י שהיו בהם דלטורין [בעלי לשון הרע] היו נופלין... אבל דורו של אחאב כלן עובדי עבודת כוכבים היו וע"י שלא היו בהן דלטורין היו יוצאין למלחמה ונוצחין".

בזמירות לסעודה שלישית אנו אומרים: "שהשלוש שלו ישים עלינו ברכה ושלוש משמאל ומימין על ישראל שלום, הרחמן הוא יברך את עמו בשלום", צריכים לשים את כל המחלוקות בצד, להתאחד, לחזק זה את זה, "איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק".

תפילה

ג. להרבות בתפילה, בפרט באמירת תהילים, אצלנו בבית הכנסת אומרים ג' פרקי תהילים אחרי כל תפילה פסוק בפסוק, אין סגולה יותר גדולה מאשר אמירת תהילים, לכל דבר, ובפרט כאשר צריך לעורר רחמי שמים.

תלמוד תורה

ד. להתחזק בתלמוד תורה, לא יתכן שכאשר יש בחורים צעירים יוצאים לקרב ועלולים ליהרג, שאחרים יתבטלו, אנחנו צריכים ללחום את מלחמתה של תורה, כדי לתת כח אלה שנלחמים בחרב, "עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלם, מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה, שערי ירושלם שהיו עוסקים בתורה" (מכות דף י' ע"א).

כל בחור שיושב ולומד בימים אלה בהתמדה, בשקידה, בעיון, בשמחה נותן כח לאלה שעומדים בקרב, שניהם ביחד, ובזכות תלמוד תורה בני ישראל עומדים במלחמה.

אנחנו מאמינים בכח התורה, ולכן צריכים לחזור לשיבות, לחזור לכבוש ספסלי דבי מדרשא.

במגילה דף ג' ע"א אמרו חז"ל שבימי מלחמת יהושע הופיע שר צבא ה' לפני יהושע והוכיחו על פניו. "אמר לו אמש בטלתם תמיד של בין הערבים ועכשיו בטלתם תלמוד תורה אמר לו על איזה מהן באת אמר לו על עתה באתי, מיד וילן יהושע בלילה ההוא בתוך העמק אמר רבי יוחנן מלמד שלן בעומקה של הלכה".

ולכאורה יפלא, והלא שעת מלחמה היתה זו, ותשושים היו מן המלחמה, ועוד דהלא מלחמת מצוה היתה זו והעוסק במצוה פטור מן המצוה, (כמבואר בסוטה מ"ב) וא"כ מה התרעומת על יהושע בן נון שחיילי ישראל לא עסקו בתורה בלילה.

ונראה בזה, דהנה מצינו בדברי חז"ל שעמידת ישראל במלחמה בזכות התורה היא, דכן אמרו חז"ל "מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה, שערי ירושלם שהיו עוסקים בתורה" (מכות דף י' ע"א). וכן אמרו בתנא דבי אליהו רבא פ"י "אשרי מי שמתחדש ד"ת על פיו וכל מי שמתחדש דברי תורה על פיו דומה כמי שמשמיעין אותו מן השמים ואומר לו כך אמר הקב"ה בני בנה לי בית המדרש ששכר גדול שיש לי באוצרי שלך היא ובשבילך אני מציל את ישראל שנאמר אח"כ יבחר אלקים חדשים אז לחם שערים מגן אם יראה ורומח בארבעים אלף בישראל מכאן אמרו ארבעים אלפים מישראל שנתקבצו יחד ויצאו למלחמה ויש ביניהם זוג אחד תלמידי חכמים דומה להם כאילו אחזו מגן ותריס וחרב פיפיות בידם לכך נאמר מגן אם יראה ורומח בארבעים אלף בישראל".

(וכע"ז בבעל הטורים דברים א' ג' "אם יהיה ת"ח אחד בין ארבעים אלף לא צריך לא רמוח ולא מגן כי הת"ח מגן עליהם מאויביהם" ע"ש).

הרי לן דתלמוד תורה ועמלה, הן המה סגולה בדוקה לנצחון במלחמה ולמפלת האויב.

והנה בתורת המלחמה ידוע, שדרכי המאבק שנים הם, כח תוקף, וכח מגן, אנשי החיל מלומדי המלחמה עליהם להגן על העם היושב בעיר ובכפר, מאידך

עליהם לתקוף את האויב במחנים ובמבצרים להכניעו ולשבור את כחו, המגן והרומח שנים הם, מגן להגן על הלוחם, ורומח לתקוף את האויב.

וכנגד שני אלה סגולת התורה אף היא כפולה, וכדברי הכתוב "מגן אם יראה, ורומח בארבעים אלף בישראל". המקשן והתרצן, זה שמקשה תוקף וזה שמתרץ מגן, הן הם המגן והרומח במלחמתה של תורה ורק ע"י שניהם ד"ת מתחדשים ומתלבנים. וזה שמצינו (ב"מ פ"ה) שביכה רבי יוחנן את ריש לקיש שהיה מקשה "כ"ד קושיתא והוי מפריקנא כ"ד פירוקא וממילא רווחא שמעתתא" כך היא דרכה של תורה רק ע"י פלפולא דאורייתא הקושיות והתירוצים תיובתא ופירוקא, המגן והרומח, מתחדשים דברי תורה.

המגן והרומח כרוכים ירדו מן השמים, והצלחת שניהם בתורה תליא, באותן הזוגות של תלמידי חכמים המקשים ומתרצים תיובתא ופירוקא וממילא רווחא שמעתתא, ובאלה שדברי תורה מתחדשים על ידם, תלוי נצחון מלחמות ישראל.

אני רוצה גם לשלוח ברכה מן המקום הזה, לכל אנשי כחות הבטחון, על כל ענפיהם, שכולם יחזרו הביתה לשלום לחיק משפחותיהם, וכמו כן אנשי הצלה שגם הם מחרפים את נפשם, ויש מהם מאנשי הצלה ומכבי אש שנהרגו ונפצעו, אנחנו מתפללים בשביל כולכם, גם כוחות הבטחון וכל הנלווה עליהם, שהקב"ה ישמור ויגן ויציל.

שהקב"ה יתן מפלה לכל אויבי ישראל, עוצו עצה ותופר, דברו דבר ולא יקום כי עמנו קל, שהקב"ה ירחם עלינו וישלח משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

הלכות מלחמה

בשיעורו השבועי עמד הרב שליט"א על כמה שאלות חמורות בהלכות מלחמה, הנוגעות להלכה בימים קשים אלו. להלן שיעורו המלא של הרב שליט"א:

בשמחת תורה תשפ"ד כאשר המוני בית ישראל שמחים בשמחת התורה שמחה עילאה, פגעה בנו מדת הדין ואויבינו בנפש פלשו לארץ קדשינו, וטבחו

ורצחו באכזריות נוראה ויותר מאלף איש אנשים נשים וטף נרצחו ונשחטו והומתו במיתות משונות ע"י רוצחים שפלים, גוי עז פנים אשר לא ישא פני זקן ונער לא יחון הי"ד. ושבר על שבר הושברנו כאשר מאות נחטפו מבתיהם ונשבו בידי האוייב.

ועם ישראל קם כארי וכלביא התנשא להשיב מלחמה השערה, ורבבות אלפי ישראל הרבו בתורה, בתפילה, בתשובה ובצדקה להעביר את רוע הגזירה. ונדון בשאלות בהלכות מלחמה.

א. שלא לפחד מפני האויב

"כי תצא למלחמה על איבך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם כי ה' אלקיך עמך המעלך מארץ מצרים" (דברים כ' א').

"ואמר אלהם שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על איביכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם" (שם פסוק ג').

הרי שנצטוונו לא לפחד מפני האויב.

ונחלקו הראשונים האם זו מצות ל"ת, לדעת הרמב"ם הוי ל"ת ונמנה במנין המצוות שבתורה, אך הראב"ד (השגות מנין המצות ל"ת נ"ח) כתב "הבטחה היא ואינה אזהרה".

וכדברי הראב"ד כתב גם הרמב"ן בספר המצות שם "וזו הבטחה לא מצוה. ואם מניעה היא לא יוסיפו השוטרם ויאמרו מי האיש הירא ורך הלבב שעבר הלאו יפרסם חטאו ויחזור".

והנראה בשיטת הרמב"ם דהירא והרך הלבב שמטבעו אינו מסוגל להתגבר על פחדיו, אנוס הוא ולא חוטא ולא נצטוו שלא לפחד אלא כל אלה שבידם להקשות לבם ולהתגבר על יצר המורא והפחד, וכ"כ הרמב"ם (הל' מלכים פ"ז הט"ו): "מי האיש הירא ורך הלבב ב כמשמעו, שאין בלבו כח לעמוד בקשרי המלחמה".

וכבר תמה במגילת אסתר בשיטת הראב"ד והרמב"ן וכי בטוחים אנו שלא יפלו במלחמה ולא יפלו בידי אויב, ולכאורה צ"ל דאם אכן ילחמו למען קדושת ה' (וכמ"ש הרמב"ם בפ"ז הט"ו) וללא מורא ופחד אכן מובטח להם שלא ינזקו, וכל אלה שמתו ונשבו במלחמה אין זה אלא משום שלא היה כוונתם שלימה ולבם מלא בטחון באלקי ישראל.

והרמב"ם כתב הלכה בד' מקומות בשינוי לשון:

א. "שלא ייראו אנשי המלחמה ולא יפחדו מן אויביהם בשעת מלחמה שני לא תערץ מפניהם, לא תיראום" (מנין המצוות ל"ת נ"ח).

ב. "שלא לערוץ ולחזור לאחור בשעת המלחמה" (פרטי המצוות ריש הלכות מלכים ומלחמות מצוה כ').

ג. "והמצוה הנ"ח היא שהזהירנו מלירא מן הכופרים בעת המלחמה ושלא נברח מפניהם אבל חובה עלינו להתגבר ולעמוד ולהתחזק כנגד העם האחר וכל מי שיסוג אחור ויברח כבר עבר על לא תעשה והוא אמרו יתעלה (ר"פ עקב) לא תערוץ מפניהם. ונכפלה האזהרה ואמר (ס"פ דברים) לא תיראום. ונכפל הצווי בזה הענין הרבה. כלומר שלא יברחו ושלא ישובו לאחור בעת המלחמה. כי בענין זה אפשר לקיים אמונת האמת" (ספר המצוות ל"ת נ"ח).

ד. ובמשנה תורה (הל' מלכים פ"ז הט"ו) כתב:

"ומאחר שיכנס בקשרי המלחמה ישען על מקוה ישראל ומושיעו בעת צרה וידע שעל יחוד השם הוא עושה מלחמה וישים נפשו בכפו ולא יירא ולא יפחד ולא יחשוב לא באשתו ולא בבניו אלא ימחה זכרונם מלבו ויפנה מכל דבר למלחמה, וכל המתחיל לחשוב ולהרהר במלחמה ומבהיל עצמו עובר בלא תעשה, שנאמר אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם, ולא עוד אלא שכל דמי ישראל תלויין בצוארו, ואם לא נצח ולא עשה מלחמה בכל לבו ובכל נפשו, הרי זה כמי ששפך דמי הכל, שנאמר ולא ימס את לבב אחיו כלבבו, והרי מפורש בקבלה ארור עושה מלאכת ה' רמיה וארור מונע חרבו מדם, וכל הנלחם בכל לבו בלא פחד ותהיה כוונתו לקדש את השם

בלבד, מובטח לו שלא ימצא נזק ולא תגיעהו רעה, ויבנה לו בית נכון בישראל ויזכה לו ולבניו עד עולם ויזכה לחיי העולם הבא, שנאמר כי עשה יעשה ה' לאדוני בית נאמן כי מלחמות ה' אדוני נלחם ורעה לא תמצא בך וגו' והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך".

ומכל דבריו למדנו ששורש המצוה לא לירוא ולא לפחד, אבל מהות המצוה וענינו שלא לברוח ולא יחזור משדה הקרב, אלא להלחם בעוז ותעצומות ולבטוח בהקב"ה איש מלחמה.

וכבר כתבו הקדמונים, שאין עבירה בעצם היראה והפחד, דהלא זה טבעו של אדם שמפחד מן הסכנה, וע"י המצוה שלא לפחד לא יסור הפחד מלבו, אלא המצוה לזכור תמיד שה' אלקי ישראל בעצמו הוא הנלחם לכם, ובידו להכניע רמים וחזקים ובכך יסור מן הפחד. כך כתב רבינו האברבנאל, וכ"ה במלבי"ם (דברים ז' י"ח), וכן הוא בעקידת יצחק (דברים שער צ'), עי"ש.

וכעין זה כתב הגרי"פ פרלא בביאור לספר המצוות להרס"ג (ל"ת קכ"ח) דהמפחד מטבעו אין חטא בידו, ורק המהרהר בדברים המביאים מורך בלבו עובר בלאו, עי"ש.

ובקהילת יעקב (ח"א סימן ל"ד) חקר בלאו זה דיש לפרשו בשתי דרכים, אם חייבים לבטוח שיצליחו במלחמה ולא יאונה להם כל רעה, או שמוכנים יהיו ליהרג במלחמה ולא יפחדו מהמות והנזק בלחמם את מלחמת ה', עי"ש שהאריך והתחבט בסוגיא זו.

ובתחילה כתב דכל הלאו שלא לירא ולא לפחד אינו אלא שלא לפחד מצחצוח חרבות והגפת תריסים שכחו ועוצם ידו של האויב, וכדברי הכתוב (דברים כ' א') "כי תצא למלחמה על איבך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם כי ה' אלקיך עמך המעלך מארץ מצרים".

ודחה דרך זו מפשטות דברי חז"ל, עי"ש.

ומדברי הרמב"ם (פ"ז ה"א) נראה שאכן יש לחיילים לבטוח בה' שלא יגיע להם נזק, עי"ש.

ולענ"ד עיקר בזה דאלו ואלו דא"ח, ובשעת מלחמה היוצאים לקרב צריכים להיות נכונים למסור את נפשם למות למען קדושת שמו הגדול, ולבטוח שהקב"ה יגן עליהם באברת חסדיו, ויפרוש עליהם סוכת שלומו. וכבר הארכתי במנחת אשר על אמונה ובטחון (מאמר ג') כמעין פשרה בין הדעות וההשקפות השונות בענין הבטחון דמצד א' מדת הבטחון אכן היא חומת מגן על האדם, והבוטח בה' חסד יסובבנו, אך אין הבטחה גמורה שלא ינזק, ומשוי"כ המצוה שלא לירא בשעת מלחמה, כפולה ומכופלת, לבטוח בחסדי ה' שיגן עליהם ויעטרם בעטרת נצחון, ולהיות מוכנים למסור את נפשם למען שמו יתברך.

ב. האם מותר להרעיב עיר של האוייב שצרים עליה

הנה במסגרת מלחמה זו, צבא ישראל הטיל מצור על כל שטח האוייב בעזה ומנע מהם חשמל, מזון ומים, ונשאלתי האם מותר לנהוג כן, והלא כתיב בפרשת שופטים (דברים כ' י'):
 "כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום".

ובספרי (שם פיסקא קצ"ט) אמרו:

"להלחם עליה, ולא להרעיבה ולא להצמיאה ולא להמיתה מיתת תחלואים".

הרי דכאשר צרים על עיר של אויב אסור להרעיבה ולהצמיאה ולגרום לה מחלה, ויתירה מזו כתב הרמב"ם (הל' מלכים פ"ו ה"ז) דאסור להקיף את העיר מארבעת רוחותיה אלא יש להשאיר רוח אחד פתוחה ולאפשר לכל מי שרוצה למלט את נפשו לצאת.

ואשיב על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון.

אכן אמת הדבר שכך כתוב בספרי, אך לכאורה יש סתירה בדברי הספרי, דהלא כתב רש"י (שם פסוק י"ב):

"וצרת עליה - אף להרעיבה ולהצמיאה ולהמיתה מיתת תחלואים".

ואף הלכה זו מקורה בספרי (שם פיסקא ר').

ואם אכן יש בזה סתירה בדברי הספרי, יש ללמוד מדברי רש"י שהתעלם מדברי הספרי בפסוק י' שאסור להרעיבה ולהצמיאה ולא הביא אלא את הכתוב בספרי בפסוק י"ב להיתרא שכך נקטינן להלכה דמותר אף להרעיבה ולהצמיאה ולהמיתה מיתת תחלואים.

אך באמת נראה שאין בזה סתירה כלל, והדברים מפורשים בפשטותם לפי הסדר בכתובים, דהנה כך כתוב בתורה (שם פסוק י' - י"ב):

"כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום. והיה אם שלום תענך ופתחה לך והיה כל העם הנמצא בה יהיו לך למס ועבדוך. ואם לא תשלים עמך ועשתה עמך מלחמה וצרת עליה".

הרי שתחילה צריך לקרוא ליושבי העיר לשלום, ובשלב הזה כאשר עדיין לא נלחמים באוייב אלא צרים עליו וקוראים לו לשלום אסור להרעיבה ולהצמיאה, ויש אף לאפשר לכל הרוצה להמלט ולברוח מן העיר, אך אם לא יבחרו בשלום אלא במלחמה, יש להשמידם, ומותר אף להרעיבם ולהצמיאם ולהמיתם מות תחלואים, ונראה שבשלב זה מותר אף להקיפה מארבעת רוחותיה.

וא"כ בנידון דידן שהאוייב האכזרי לא רק תקף את ישראל ונלחם בו אלא חטף רבים לשבי, פשוט שמותר להקיפו מכל צד למנוע מן האוייב לברוח, ולהוציא ולהבריא את אחינו הנתונים בצרה ובשביה, ולהכניס כלי נשק, ומותר אף להרעיבו ולהמיתו מיתת תחלואים, וכל זה ברור ופשוט.

ובכל עיקר ההלכה שבהטלת מצור על ערי האוייב צריך להשאיר מקום לברוח ולהימלט הקשה הרמב"ן (מצוה ה' משכחת הרב במצ"ע) למה השמיט הרמב"ם מצוה זו ממנין מצוות העשה.

והיטב אשר כתב בזה במגילת אסתר שלדעת הרמב"ם אין זה אלא אחד מדיני המלחמה ופרטי מצות המלחמה ולא מצוה בפני עצמה, ומשו"כ לא מנה הרמב"ם הלכה זה בהדי פרטי המצוה בריש הלכות מלכים ומלחמות במשנה תורה.

ובאמת כך מסתבר, דכבר כתבתי במק"א דאין בכלל מנין המצוות אלא ציוויים מפורשים, ולא מה שלמדנו מדברי התורה במה שלא בא בדרך ציווי, והרי הלכה זו לא למדנו אלא מפי השמועה במה שכתוב (במדבר ל"א ז) "ויצבאו על מדין כאשר צוה ה' את משה", וכיון שלא באו הדברים בדרך ציווי אין זה מצות עשה אלא הלכה מסויימת.

ומ"מ נראה דגם הלכה זו כהא שאסור להרעיבם, לא נאמרה אלא כשצרים על עיר לפני שנלחמים עמה, אבל אם סירבו להשלים עם ישראל, וק"ו אם התחילו להלחם בנו מותר לסגור עליהם מכל צד כדי להשמידם, כמבואר.

ג. הפלגה ומצור ג' ימים קודם השבת

איתא בגמ' שבת (י"ט ע"א):

"ת"ר, אין מפליגין בספינה פחות מג' ימים קודם לשבת, במה דברים אמורים לדבר הרשות אבל לדבר מצוה שפיר דמי, ופוסק עמו על מנת לשבות ואינו שובת דברי רבי, רשב"ג אומר אינו צריך. ומצור לצידון אפילו בע"ש מותר. ת"ר אין צריך על עיירות של נכרים פחות מג' ימים קודם לשבת, ואם התחילו אין מפסיקין, וכן היה שמאי אומר, 'עד רדתה', אפילו בשבת".

ויש לעיין אם שתי הלכות אלו, דין הפלגה בספינה, ודין המצור על עיירות האויב, יסודן אחד. וג' דרכים נאמרו בראשונים בסוגיא זו, ונבאר:

א. שיטת הרי"ף (שם ז' ע"ב מדפי הרי"ף) והרמב"ם (הלכות שבת פ"ל הי"ג) דמשום עונג שבת נגעו בזה, וטעם אחד לשתי הלכות אלו, דדרך המפליגים בים הגדול שבימים הראשונים יפלו למשכב ולצער, וכמו"כ דרך אנשי המלחמה לצאת מבוהלים ודחופים בתחילת ימי מצור ומלחמה, ומשום הכי אמרו שאין מפליגין בספינה ואין צריך על עיירות של נכרים פחות מג' ימים לפני השבת, כדי שתתישב דעתם והרגשתם לפני השבת.

וז"ל הרמב"ם שם:

"אין צרין על עיירות של עובדי כוכבים ומזלות פחות משלשה ימים קודם השבת, כדי שתתישב דעת אנשי המלחמה עליהן ולא יהיו מבוהלים וטרודים בשבת. אין מפליגין בספינה פחות משלשה ימים קודם השבת, כדי שתתישב דעתו עליו קודם השבת ולא יצטער יותר מדאי".

ב. בעל המאור (שם ז' ע"א מדפי הרי"ף) מסכמת לדעתם דשתי הלכות אלו ענין אחד הם, אך מטעם אחר ומשום קדושת השבת נגעו בהן, דאסור לאדם להיראות כמתנה לחלל את השבת, ואף שכאשר יצטרכו לחלל את השבת יעשו כן בהיתר משום פקוח נפש, ולכן אם יפליג בספינה או יטילו מצור על העיר פחות מג' ימים לפני השבת, הרי הוא נראה כמתנה לכתחילה לחלל את השבת, וחכמים אסרו לעשות כן.

וז"ל המאור:

"ולי נראה טעם אחר בין בזו בין במה שאמרו אין צרין על עיירות של נכרים, דכולהו מקום סכנה הוא, וכל שלשה ימים קודם לשבת קמי שבתא מקרי ונראה כמתנה לדחות את השבת מפני שאין דבר שעומד בפני פקוח נפש. והוא הדין להפריש במדברות וכל מקום סכנה שאדם עתיד לחלל בו את השבת".

ג. המאירי (שם י"ט ע"א) הביא בהא דאין מפליגין את כל השיטות וגם את שיטת הרי"ף והרמב"ם, ואת הא דאין צרין על עיירות של נכרים הוא פירש משום חילול שבת. ונראה דס"ל דשאני הא דאין מפליגין דאין ודאות שיצטרך לחלל את השבת, ומשום כך לא מסתבר שאסרו משום חילול שבת, מהטלת מצור על העיר שודאי יצטרכו לחלל שבת.

ובשיטת הרי"ף והרמב"ם נראה לכאורה דלא ס"ל כלל דיש איסור בנראה כמתנה לחלל את השבת. אך אפשר שמודים הם שיש להימנע מיצירת מצב בו יצטרכו לחלל את השבת משום פקו"נ [וכדברי הבעה"מ בשבת (פרק ר"א דמילה) בתינוק דאשתפוך חמימיה, ואכמ"ל], אלא דשאני הפלגה בספינה

שאין זה ודאי שיצטרכו לחלל שבת, ושאני מצור ומלחמה שהם צורך העם והכרחו, ואכמ"ל.

ד. לצורך מה הותר לחלל את השבת במלחמה

והנה צ"ב בדברי שמאי הזקן שלמד מקרא ד"עד רדתה" דאפילו בשבת, דממ"נ - אם מיירי בפקוח נפש למה לי קרא והלא פקו"נ דוחה שבת בכל מקום, ואם אין פקו"נ למה מותר לחלל את השבת.

ולכאורה היה נראה לומר, דבאמת מסברא ידענו דמלחמה דוחה שבת משום פקו"נ, ולא הביאו מן הפסוק אלא רמז וסמך בעלמא. אך בדברי הרמב"ם מוכח דאין זה סמך בעלמא, דהנה בשתי מקומות כתב הרמב"ם הלכה זו, בהלכות שבת (פ"ב הלכה כ"ה) כתב:

"צרין על עיירות העובדי כוכבים ומזלות שלשה ימים קודם לשבת, ועושין עמהם מלחמה בכל יום ויום ואפילו בשבת עד שכובשין אותה ואע"פ שהיא מלחמת הרשות. מפני השמועה למדו "עד רדתה" ואפילו בשבת, ואין צריך לומר במלחמת מצוה. ולא כבש יהושע את יריחו אלא בשבת".

ובהלכות מלכים (פ"ו הלכה י"א) כתב:

"צרין על עיירות של עכו"ם שלשה ימים קודם השבת, ועושין עמהם מלחמה בכל יום ויום ואפילו בשבת, שנאמר "עד רדתה" אפילו בשבת, בין מלחמת מצוה בין מלחמת רשות".

הרי לן מדבריו שמדובר בדרשה גמורה או דהוי הלכה למשה מסיני, ושוב צ"ב במה מיירי ומאי קמ"ל.

ונראה דדברי הרמב"ם בהלכות אלו מושתתים על דברי הירושלמי בשבת (פ"א ה"ח, י"ג ע"א):

"אין מקיפין על עיר של עכו"ם פחות מג' ימים קודם לשבת, הדא תימר במלחמת הרשות אבל במלחמת חובה אפילו בשבת, שכן מצינו שלא נכבשה

יריחו אלא בשבת, דכתיב "כה תעשה ששת ימים", וכתב "וביום השביעי תסובו את העיר שבע פעמים", וכתב 'עד רדתה' אפילו בשבת.

הרי לן בדברי הירושלמי שלמדו מיהושע בן נון שכבש את יריחו בשבת וכדברי הרמב"ם ומדרשה זו ד"עד רדתה". אך במה שחילקו בירושלמי בין מלחמת הרשות למלחמת מצוה, בזה פסק הרמב"ם כדברי הבבלי שלא חילקו בכך, ודו"ק בזה.

ובגוף הלכה זו דאם התחילו אין מפסיקין ומה שדרשו "עד רדתה" שמותר לעשות מלחמה בשבת, דקדקתי שנחלקו בענין זה שני אבות העולם הריב"ש והרדב"ז.

דהנה כתב הרמב"ם בהלכות מלכים (פ"ח ה"א):

"חלוצי צבא כשיכנסו בגבול העכו"ם ויכבשום וישבו מהן, מותר להם לאכול נבלות וטרפות ובשר חזיר. וכיוצא בו אם ירעב ולא מצא מה יאכל אלא מאכלות אלו האסורים, וכן שותה יין נסך. מפי השמועה למדו "ובתים מלאים כל טוב" ערפי חזירין וכיוצא בהן".

ותמה שם הרדב"ז, דאם רעבים הם ואין להם מה שיאכלו הוי פקו"נ, ומה הרבותא שהותר להם לאכול מאכלות אסורות. וכתב ליישב:

"ונ"ל ליישב דברי רבינו, דלעולם במלחמת שאר העמים איירי, ולא איירי שהם מסוכנים אצל הרעב, אלא שאינם צריכים לטרוח לבקש מאכל היתר, כיון שנכנסו לגבול העמים אם ילכו לבקש מאכל היתר יקומו עליהם העמים. ודמאי להא דאמרינן 'צריך על עיירות של העמים ואפילו בשבת', אבל קודם שיכנסו לגבול הרי הם ככל אדם".

ונראה ביאור דבריו, דבתורת המלחמה נתחדשה הלכה דחוששין לכל חשש פקו"נ אף הרחוק ביותר, ואף שבדרך הטבע אין כאן סכנה מיידיית דאין הם בסכנת רעב, מ"מ התירה להם תורה מאכלות אסורות משום החשש שאם יטרחו לחפש אוכל יקומו עליהם אויבים. ובדרך זו פירש הרדב"ז אף הא

דמותר לעשות מלחמה בשבת אם התחילו, ואף אם נראה לפי דרך הטבע דיש בידנו לגבור על האויב אף אם יפסיקו את המלחמה בשבת, מ"מ התורה התירה להילחם בשבת אם התחילו, מחשש רחוק שהאויב יחליף כח ויקום עלינו להרגנו.

אך בשו"ת הריב"ש (סימן ק"א) כתב:

"וההיא דאין צריך... אבל יש בה היתר אחד מיוחד, שאם התחילו אין מפסיקין ומחללין את השבת לכל צרכי המצור ואפילו שלא מפני הסכנה, כמו שבא הקבלה 'עד רדתה ואפילו בשבת'".

הרי לן לשיטתו דהיתר לחלל את השבת שלא מפני הסכנה הוא, אלא הלכה למשה מסיני שמחללין את השבת לכל צרכי המצור.

וכך כתב השפת אמת בשבת (שם) בשם שיירי כנה"ג (או"ח סי' רמ"ט אות א'):

"ונראה דודאי לא מיירי בדאיכא סכנה דא"כ למה לי קרא, וע"כ צ"ל דמיירי היכי שידנו תקיפה אלא שע"י ההפסק בשבת יתבטל הכיבוש ואתי קרא לומר דכיבוש דוחה שבת".

והנה במנחת אשר שבת (סימן פ"ז) וכן במנחת"א שמות (סימן נ') דנתי בדברי המגיד משנה בהלכות שבת (פ"ב הי"ד) דחולה שיש בו סכנה עושין לו כל צרכיו אפילו דברים שאין במניעתן סכנה. והבאתי שם שרבים מן האחרונים הבינו דהותרה שבת אצל חולה שיש בו סכנה וכמו שמצינו במק"א: "כיון שהותרה הותרה".

וכתבתי את הנלענ"ד, דאין כונת הדברים דהותרה שבת אף שאין בו סכנה, אלא דבכל צרכי החולה חיישינן לסכנה, דלעולם יש לחשוש לגבי חולה שיש בו סכנה בכל צער ועוגמת נפש העלולים להטות אותו לסכנה, ו"יתובי דעתא" מתירה חילול שבת, עי"ש מה שהארכתי בזה.

ונמצא לדברינו כי כעין שני דרכי הבנה שיש בדברי המ"מ לגבי חולה שיש בו סכנה, אם התחדש שמותר לחלל עליו את השבת אף במה שאין בו מן הסכנה,

או דנקטינן דכל דבר בכלל הסכנה הוא, כך נחלקו הריב"ש והרדב"ז בתורת המלחמה בביאור מה שאמרו "עד רדתה ואפילו בשבת", האם הותרה השבת אף במה שאין בו סכנה כהבנת הריב"ש, או שמא כל צרכי המלחמה בכלל פקו"נ הם הבנת הרדב"ז, ודו"ק.

ובכל עיקר שיטת הרמב"ם דלא הותר להם מאכלות אסורות אלא אם רעבו ואין להם מה לאכול, חולק עליו הרמב"ן בפר' ואתחנן (דברים ו' י') וכתב: "ואין זה נכון, שלא בשביל פקוח נפש או רעבון בלבד הותר בשעת מלחמה, אלא לאחר שכבשו הערים הגדולות והטובות וישבו בהן התיר להם שלל אויביהם".

הרי לן לשיטתו דזה גדר הותרה ולא משום פיקוח נפש, וכשיטת הריב"ש והשפת אמת לגבי חילול שבת במלחמה, אך מדברי הרמב"ן אין ללמוד הלכות שבת מהלכות מאכלות אסורות ולא בחדא מחתא מחתינן להו.

ועוד כתב הרמב"ן שם דלא ניתנה הלכה זו אלא בכיבוש ארץ ישראל ולא בשאר חלוצי צבא, עי"ש.

ה. כיבוש יריחו

אמנם נתקשיתי בדברי הירושלמי במסכת מועד קטן (פ"ב ה"ד, י' ע"ב):

"ריב"ל שאל לרשב"ל, מהו ליקח בתים מן העכו"ם, א"ל אימת רבי שאל בשבת ותני בשבת מותר. כיצד הוא עושה, מראה לו כיסין של דינרין והעכו"ם חותם ומעלה לארכיים, שכן מצאנו שלא נכבשה יריחו אלא בשבת, דכתיב 'כה תעשה ששת ימים' וכתוב 'וביום השביעי תסובו את העיר שבע פעמים', וכתוב 'עד רדתה' אפילו בשבת".

הרי שכאן פירשו את כיבוש יריחו בשבת משום מצוות יישוב ארץ ישראל ולמדו ממנו דהתירו אמירה לנכרי כדי לקנות בית מן הנכרים בארץ ישראל, ולעומת זאת בדברי הירושלמי בשבת הנ"ל מבואר דהוכיחו מכיבוש יריחו דבמלחמת מצוה מותר לפתוח אף בשבת. ואין לומר דהיינו משום יישוב הארץ, דהלא כתב הרמב"ם בהלכות מלכים (פ"ה ה"א) דאף הצלת ישראל מיד אויב מלחמת מצוה היא, ואף שאין לזה ענין ליישוב ארץ ישראל.

אך ביותר תמוה מה שהביאו שם במועד קטן מקרא ד"עד רדתה" אפילו בשבת לגבי קנין בית מעכו"ם בארץ ישראל, והלא פסוק זה מדבר במלחמת הרשות, וע"כ דלא מיירי בכיבוש ארץ ישראל.

ומשום גודל התימה לכאורה צ"ל דאגב גררא דנקטו הא דיריחו נקטו נמי הא ד"עד רדתה" אף שאינו ענין לכאן, וכיוצא בדבר מצינו הרבה בדברי הירושלמי.

והנה מבואר בירושלמי דלמדו מכיבוש יריחו בשבת דבמלחמת מצוה פותחין אפילו בשבת. וברמב"ם מבואר דלמדו מזה דאם התחילו אינם מפסיקים. אמנם בספר אמונות ודעות לרס"ג (מאמר שלישי פרק ט') כתב דאין לתמוה מכיבוש יריחו איך הותר להם חילול שבת, דלא היה שם אלא תקיעת שופר והקפת העיר שאין בהם מלאכה דאורייתא, עי"ש.

ולא הבנתי את דבריו, הלא החרים את כל יושבי העיר ושרפוה באש כמבואר בספר יהושע (פרק ו' פסוקים כ"א, כ"ד). ולכאורה צריך לומר דנקט הרס"ג דיום השביעי לכיבוש יריחו שבו החרים ושרפו באש, לא חל בשבת אלא אחד מששת ימי ההקפה היה בשבת.

אך בירושלמי שם מבואר שיום השביעי שבו נפלו החומות ונכבשה העיר הוא שהיה בשבת, וכ"ה במדרש רבה (פרשת נשא פרשה י"ד סי' א') ובתנחומא (שם סימן ל"א).

אמנם במד"ר (פרשת מסעי פרשה כ"ג סי' ו') איתא כנ"ל דיום השביעי חל בשבת, אבל היה זה דבר חידוש, דז"ל:

"בשבת נכבשה חומת העיר, דבר זה עשה יהושע מדעתו והסכים הקב"ה על ידו, אמר יהושע השבת קודש כו' וכל מה שכבשנו יהיה קודש, יבא הקודש וידחה את הקודש".

ולפי זה אין ללמוד מכאן הלכה לדורות, ואין זה אלא חידוש שהתחדש במלחמת יהושע שבו הקדישו לה' את שלל המלחמה.

ועיין עוד ברד"ק (יהושע פרק ו' פסוק י"א):

"כך קיבלו חז"ל כי ביום ז' שנלכדה יריחו יום שבת היה, ואע"פ שהרגו ושרפו בשבת, מי שציוה על השבת ציוה לחלל את השבת בכבישת יריחו וכן בשאר עיירות שהיו ישראל צרים עליהם, ואמרו בקבלה עד רדתה אפילו בשבת וכמו שצוה ג"כ להעלות עולות בשבת".

ומשמע מדבריו שבמלחמת יהושע הותרה שבת כמו קרבנות צבור שהותרו בשבת, ודבריו הם בית אב לדברי הריב"ש והשפת אמת, ודו"ק בכל זה כי קיצרתי.

הגאון רבי מרדכי שמואל אדלשטיין שליט"א

אמירת פרקי תהלים באמצע ההקפות

ביום שמחת תורה בשעות הבוקר, כאשר החלו להגיע השמועות על המצב הקשה, הורה הרב שליט"א להפסיק את ההקפות בבתי מדרשו בשכונת נאות יוסף ובית הכנסת נחלת יעקב, והחל באמירת פרקי תהלים עם הציבור פסוק בפסוק.

הגה"צ רבי בנימין פינקל שליט"א

בכי לא נשלט

בשעות הבוקר של שמחת תורה, כאשר החלו להתפרסם הידיעות המחרידות על מה שמתרחש בדרום, פרץ המשגיח שליט"א בבכי מר. לשאלת בחורים האם מותר לבכות בשבת ענה להם המשגיח שליט"א, שכשיש כל כך הרבה יהודים בצער ל"ע זה כבר לא נשלט.

אמירת תהלים באמצע ההקפות

לאחר מכן נשאל המשגיח שליט"א ע"י ראש הישיבה הגרא"י פינקל שליט"א האם להפסיק את ההקפות, והכריע שבין ההקפות יעצרו לומר תהילים, אבל אין תועלת בהפסקת ההקפות לגמרי, היות והציבור יכנס לחרדה גדולה מאוד.

לאמירת תהילים ניגש המשגיח שליט"א, וזעק בקול בוכים עם בני הישיבה לביטול הגזירות.

הקפות בליל יו"ט שני לבני חו"ל

בליל יום טוב שני התקיימו הקפות לבני חו"ל, ואז כאשר הגיעו ידיעות ברורות יותר על המצב הנורא, היתה חרדה גדולה יותר, והמשגיח שליט"א עודדם שהישיבה זה המקום המוגן ביותר ותמיד צריך סייעתא דשמיא.

חיזוק באמירת תהלים ובלימוד הלכות שבת

למחרת מסר המשגיח שליט"א הודעה מוקלטת לאלפי בחורי ואברכי ישיבת מיר עקב המלחמה, ובה אמר את הדברים דלהלן:

"אחי ורעי כל בני הישיבה הנחמדה והיקרה, אברכים בחורים כולם כאחד. אנחנו בעת צרה ליעקב, צרה גדולה כלל ישראל אבלים שבורים רצוצים חולים בגוף ובנפש פצועים אי אפשר לתאר. אבינו אב הרחמן רוצה שנרבה זכויות, והתפקיד עכשיו הרב והעצום, זה להרבות זכויות מצד תוספת רחמים ומצד נושא בעול עם חברו.

לגבי סדרי הישיבה אז תבוא הודעה נפרדת לפי מה שנקבל מגדולי ישראל.

אבל וודאי שכל אחד התפקיד שלו הוא כאמור להוסיף ולהוסיף, מאד חשוב בבית ללמוד עם הילדים יחד, לומר פרקי תהילים איתם וגם עם ה'אשת חיל' לא בפאניקה, להגיד פרקי תהילים כמו שיר מזמור לאספן פרק פ"ג, או י"ג, או שיר המעלות ממעמקים, או אשא עיני, מה שהם יגידו ויחד עם הילדים, ולהגיד להם שהקב"ה רוצה את התפילות של כולם, ואח"כ ללמוד איתם קצת.

ולא לשכוח להתחזק בענין כמו שדברו כאן בישיבה חיזוק בלימוד הלכות שבת, ואז הקב"ה אב הרחמן ירחם עלינו ויהיה הצלה לכלל ישראל, והרבה ישועות לכלל ישראל ונזכה לראות בגאולה השלמה ונזכה לעשות להקב"ה נחת רוח בלב שלם", סיים המשגיח שליט"א את דבריו.

כמו כן ישיבות רבות שפנו למשגיח שליט"א בשאלה במה להתחזק וכימד לחזק את הבחורים, לכולם הורה המשגיח שליט"א להתחזק בהלכות שבת.

הגאון רבי ישראל אולמן שליט"א

דברי חיזוק במעמד נעילת החג

במעמד נעילת החג, כאשר החלו להגיע השמועות על האסון הנורא, נשא הרב שליט"א דברי חיזוק מיוחדים בעניני השעה, כאשר בסיום דבריו הזכיר, שלאחר מלחמת יום כיפור, היה לציבור הכללי הרגשה מאוד חזקה וברורה שאי אפשר לבטוח בצבא וכו', ובאותו הזמן רבים חזרו בתשובה [אז נפתח ארגון אל המקורות, ועוד], וגם כעת תפילתנו שעם כל המצב הקשה, יהיה מכך תועלת להשיב יהודים לאביהם שבשמים.

הקפות

הרב שליט"א הורה שיש להמשיך בהקפות עד צאת החג או 10 דק' לאחר צאת החג, אך לא יותר מכך.

עצרת תפילה

הרב שליט"א הורה לקיים עצרת תפילה מרכזית בביהמ"ד משכנות יעקב, ביום ראשון כ"ג תשרי בשעה 10:00 בערב.

בהוראת הרב שליט"א, נאמרו בעצרת התפילה סדר י"ח פרקים שנתקן על ידי אביו הגרש"ז אולמן זצ"ל בזמן מלחמת המפרץ, ואלו הן:

ג, יג, כ, כב, לג, לה, מד, מו, סה, עט, פ, פג, צא, צד, קב, קכא, קל, קמב.

[הפרקים המודגשים נאמרו חזן וקהל פסוק בפסוק, ושאר הפרקים נאמרו יחד על ידי כל הקהל]

לאחר מכן אמרו חלקים מתפילת אבינו מלכנו כל פיסקא חזן וקהל, ותפילת אחינו כל בית ישראל.

תהלים בשבת קודש

הרב שליט"א נשאל האם יש לומר תהלים בשבת קודש, והשיב שפשיטא שיש לומר, כיון שזה מצב של סכנה, כיון שישנם חיילים רבים שנמצאים במצב של סכנה מיידית, ועל כן יש לומר כרגיל פרקי תהלים ותפילת אחינו כל בית ישראל.

הכנעה

בשבת קדש התקיים קידוש של חתן בראשית, הרב שליט"א נשא דברים בעניני השעה, ועורר על כך שהקב"ה רוצה לראות שאיננו מרגישים כחי ועוצם ידי, ולא דווקא על הצבא וכו', **אלא כל אחד כלפי עצמו צריך לראות להיכנע יותר לפני הקב"ה.** הרב שליט"א הוסיף, שבראש השנה וים כיפור זה זמן שאנו צריכים להיות בהכנעה לפני הקב"ה, וכנראה לא היינו מספיק בהכנעה לפניו, ולכן הקב"ה הביא עלינו כזה אסון, כדי שניכנע מפניו.

הרב שליט"א הביא עוד, שמרן הגרי"ג אדלשטיין זצ"ל דיבר בלוייתו של הגאון רבי משה גפן זצ"ל שהתקיימה למחרת יום הכיפורים, ואמר, שכנראה היה חסר בכפרה של יום כיפור. כעין זה כעת, **כנראה היה חסר בהכנעה של הימים הנוראים. עצרת תפילה נוספת**

הרב שליט"א הורה לגבאים לקיים עצרת תפילה נוספת בשבת או במוצאי שבת, כאשר בסופו של דבר הוחלט לקיים את עצרת התפילה במוצאי שבת בשעה 10:00 בערב.

הגאון רבי שלמה ידידיה זעפרני שליט"א

דברי חיזוק

הרב שליט"א נשא דברי חיזוק יממה לאחר פרעות שמחת תורה תשפ"ד, ואמר את הדברים הבאים:

דברי הרמב"ם – זעקה בשעת צרה

"לא נבראו רעמים אלא לפשט עקמומיות שבלב"

כתב הרמב"ם (הל' תעניות פ"א ה"א והלאה) - מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבא על הצבור, שנאמר על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות, כלומר כל דבר שייצר לכם כגון בצורת ודבר וארבה וכיוצא בהן זעקו עליהן והריעו. ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן ככתוב עונותיכם הטו וגו', וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם. אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקרי, הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים, ותוסיף הצרה צרות אחרות, הוא שכתוב בתורה והלכתם עמי בקרי והלכתי עמכם בחמת קרי, כלומר כשאביא עליכם צרה כדי שתשובו אם תאמרו שהוא קרי אוסיף לכם חמת אותו קרי.

טבח בזמן שיא ההתקשרות של עם ישראל לקב"ה

עברנו את ירח האיתנים, ירח בו אנו מתחזקים בתורה ובמצוות, זמן בו מתקרבים לבורא עולם - לדוד ה' "אורי" יום ר"ה בהמלכת ה', "ישעי" היום הקדוש יוה"כ פ' שבו זוכים אנו "לטהר אתכם מכל חטאתכם", "כי יצפנני בסוכו" בצילא דמהימנותא בסוכה. עד היום האחרון יום שמחת תורה, עליו נאמר "והיית אך שמח" - לרבות ליל היו"ט האחרון של חג.

רבותינו אומרים שגשמים בחג הסוכות הינם סימן קללה, משל לעבד שבא למזוג כוס לרבו, ורבו שופכו על פניו ואומר לו, אינני חפץ בשימושך, זה היחס של העבד אל המלך. והנה ביום שמחת תורה שהוא הייחוד של הקב"ה עם עם ישראל, "קשה עלי פרידתכם לאחר ע' פרים שמקריבים כנגד אומות העולם", הקב"ה רוצה להתייחד ולהתוועד עם עם ישראל. "והיית אך שמח" לרבות לילי יו"ט אחרון של חג. הגר"א מבאר שבכל החגים אנו זקוקים לאמצעי ע"מ להתקשר לקב"ה, בפסח ע"י המצות, בסוכות ע"י סוכה ולולב, ועוד.

כל מצוה היא אמצעי לחיבור לקב"ה באמצעות המצוה. האר"י הקדוש מבאר דמילת "מצוה" היא שם ה' בכתובתו, וזאת ע"י שאות "מ" מתחלפת באות "י" באתב"ש, וכן האות "צ" מתחלפת באות "ה" באתב"ש, וע"י כך מתקבל שם ה' ברוך הוא.

בחג שמיני עצרת שנאמר "והיית אך שמח" לרבות לילי יו"ט אחרון של חג, מבאר הגר"א דהריבוי הוא שהחיבור לקב"ה הוא ללא שאנו זקוקים לאמצעים, זה יום שאנו מתייחדים עם הקב"ה, שמחת הקב"ה עם כנסת ישראל, זה רגע הייחוד, כחתן שנושא כלה, שקודם לייחוד מביא לה סבלונות ומתנות וכו', אבל בזמן הייחוד לא צריכים אמצעים.

אם גשמים בחג הינם סימן קללה, כאדון האומר לעבד איני חפץ בשימושך, א"כ ביום שמיני עצרת, יום שמחת תורה תשפ"ד, בא החתן ואומר לכלה "תסתלקי ממני"!!! מה נדבר ומה נאמר... והלב חמרמר.

מורי ורבותי הקב"ה מדבר איתנו בשפה קשה ונוראה.

חייב תפילה מדאורייתא לכו"ע בשעת צרה

כל הצרות הם אמצעי, שבאמצעותם נפנה לבורא עולם, ליישר עקמומיות שבלב.

הרמב"ן (בהשגות מצוה ו') סובר שהתפילה בכל יום היא מדרבנן, שהתפילה רחמים היא. אבל מצוה לזעוק ולהריע היא בחינת תפילה דאורייתא - "ולעובדו בכל לבבכם", לזעוק לקב"ה בעת צרה, בזמן זה התפילה היא דאורייתא. ביאור הדברים, בשעה שיצאו עם ישראל ממצרים, וכבר ראו את הגאולה, מיד אח"כ "ופרעה הקריב", הים מלפניהם, ופרעה מאחוריהם, ודובים ואריות לצידם. הובא בחז"ל הקדושים, משל לבת המלך שהיתה במדבר, ובאו אליה לסטים וחיות רעות, והושיעה המלך. ואח"כ כאשר לא היתה עוד פונה אל המלך, גירה בה שוב את הליסטים, ואז היתה זועקת למלך שיושיענה. כך גם במצרים היו עם ישראל במצב של "ותעל שוועתם אל האלוקים - ויזעקו", כשיצאו משם ציפה הקב"ה שימשיכו ויפנו אליו, וכיון שלא פנו אליו, מיד

"ופרעה הקריב", שהקריב ליבם של ישראל לאביהם שבשמים, ומיד אח"כ "ויזעקו", הקב"ה חפץ בזעקתנו - "יונתי בחגווי הסלע, הראיני את מראיך, השמיעיני את קולך, כי קולך ערב ומראך נאווה", מכאן מתבארים דברי הרמב"ן הסובר דתפילה בשעה שכזו הוא חיוב תפילה מדאורייתא, כי כל תפילה יומיומית היא בקשה מצידנו על בני חיי ומזוני וכל הצרכים, אבל זעקה בשעת צרה נובעת מפנייתו של הקב"ה אלינו שנזעק אליו. ולהרמב"ם הזעקה בשעת צרה היא מדרכי התשובה, ובקיום "נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה עד ה'".

כולם שואלים, איך נפרצים הגדרות, כל המחסומים, כל ההגנות. אין לאל ידיך, הכל מתמוטט היפך כל התחזיות והאומדנות. אכן ישנה אצבע מאשימה, באים לעשות לנו "הדרת נשים", ולהפקיע את הקדושה מעם ישראל. נראה מה שהיה בבית המקדש, מעיקר הדין אסור לעשות שם שום שינוי, ואפ"ה תיקון גדול עשו שם (סוכה נה), ושינו את המבנה של ביהמ"ק בשביל להפריד בין גברים לנשים.

אסור לפרוץ את הגדרות, ואם פורצים את הגדרות בקודש, הבורא עולם מראה לנו מה זה לפרוץ גדר, שעל ידי כך נפרצים הגדרות ובאים האויבים לתוכנו, ועושים טבח.

בשלי הסער הגדול הזה – פגעי הטכנולוגיה

ואולם חובתנו לדעת כי "בשלי הסער הגדול הזה", יונה בן אמת נמצא בספינה העומדת להיטרף בים, הוא אינו תולה זאת בשאר האנשים הנמצאים על הספינה, יונה ששאב בשמחת בית השואבה את כוחו הנבואי, ויש לו מורה היתרא רב לכל מעשיו, אפ"ה הוא יודע לומר ברגע האמת בשלי הסער הגדול הזה. כפי שכתב הרמב"ם שמצוה לזעוק ולהריע בשעת צרה, מדרכי התשובה, כפי שיונה נושא תפילה ממעמקי הדגה.

עיקר המבט אינו להאשים את אותם פורצי גדרות, אלא כיונה בן אמת שאמר "בשלי הסער הגדול הזה".

קראנו בפרשת וזאת הברכה "ברזל ונחושת מנעלך" - פרש"י שאותם שבטים שהיו דרים בספר, היה להם מנעולים, הגדרות שלהם היו "ברזל ונחושת", חומת הגנה ששום אויב לא הצליח לחדור אליהם כלל.

חובתנו לקרוא לילד בשמו - פרצנו את הגדרים, את חומת ההגנה - חשיפה של דור הלחצנים, בלחיצה אחת מגיעים לגהנם - ע"ז, ג"ע, וש"ד, התמכרות. פריצת הגדרים הזו בעכרנו, היא הנסיון האחרון של הדור האחרון.

הנסיון הגדול ביותר מזמן חטא אדם הראשון

הגר"מ שפירא (שלא היה מתלהם) כתב במכתב - מאז החטא הקדמוני עץ הדעת "טוב ורע" שהביא שואה לעולם, ועד היום אנו משלמים על החטא - "כי עפר אתה ואל עפר תשוב", ולא עזרה תשובה של מאה שלושים שנה שעשה אדם הראשון. מאז עד היום לא היה חטא כמותו, עד לדורנו במכשול פגעי הטכנולוגיה שהוא "טוב ורע". דהנה עץ הדעת אם היה כולו רע ודאי שאדם וחוה לא היו נכשלים בו, שהרי היו בדרגה גבוה ביותר, עד שרצו מלאכי השרת לומר לפני אדה"ר 'קדוש קדוש קדוש'. עץ הדעת היה נחמד להשכיל, תאוה לעניים, טוב למאכל, וכך מגלם בתוכו את הטוב והרע, ושע"כ 'רגליה יורדות מוות' 'ואל עפר תשוב'. כך גם פגעי הטכנולוגיה, שהטוב שבהם מזמן הוא את האדם להיות טוב להשכיל, ונחמד ונגיש לסביבה, אבל רגליה יורדות מוות בכל המרעין בישין.

עבודה זרה קי"ל שהיא מטמאה בכל שהוא, כיון שהיו עושים אותה קטנה כמין זבוב בשביל שתהא זמינה להם בכל רגע לנשק אותה. כך גם פגעי הטכנולוגיה, זה בכיס, לוחצים, ובר מינן. עלינו להתבונן ולהסיק את המסקנות, חובתנו להציב את הגבולות, ברגע שנפרצת הגדר אצלנו, כך נפרצת הגדר כפי שהיה בשמחת תורה תשפ"ד. זו חובתנו, לא חסידות, לא הנהגות, רבותינו דיברו קשות על ענין זה, וכעת הקב"ה מדבר אתנו בשפה קשה מאוד.

אצל יוסף הצדיק נאמר "וינוס ויצא החוצה", ויש לשאול מדוע השאיר אצלה את הבגד שמפליל אותו. והביאור הוא שמהסכנה יש להתרחק ולא להיות שם

רגע אחד. "אי איכא דרכא אחרינא רשע הוא" אומרת הגמ', שואל מרן החפץ חיים מדוע רשע הוא, הרי קי"ל 'אפשר ולא קמכוין, מותר', והרי יכול לילך שם ולעצום עיניו. ותירץ מרן החפץ חיים דערייות כיון שנפשו של אדם מחמדתן, לא סומכים על האדם, עליו לא להיות כלל במקום הסכנה. בטכנולוגיה יש את כל המרעין בישין, זה ממכר, מטמטם, מטמא.

איתא בגמ' (ר"ה טז:) שאין הקב"ה דן את האדם אלא לפי מעשיו של אותה שעה, כדכתיב בישמעאל "וישמע אלוקים אל קול הנער, באשר הוא שם". העבר של ישמעאל מזוהם - מצחק עם יצחק, העתיד מזוהם ביותר עד ימינו אנו, ועכ"ז אין הקב"ה דן אותו אלא לפי אותה שעה, וישמע אלוקים אל קול הנער, וכך הנהגת הקב"ה בדינו. ואומר בירושלמי (הוב"ד בר' חננאל שם) כי נאמר "זך וישר אתה", לא תהיה, ולא הייתה, אלא אתה, אין הקב"ה דן את האדם אלא לפי מעשיו של אותה שעה - "באשר הוא שם". ואילו בפרשת בן סורר מוחלפת השיטה, מוטב ימות זכאי ואל ימות חייב, וצ"ב שהרי אם כעת הוא זכאי מדוע הורגים אותו על שם סופו. ביאור הענין הוא שבכל הנסיגות האדם נידון לפי מעשיו של אותה שעה, אבל בהתמכרות זה פס"ר, כבר עכשיו רואים את הסוף, ומוטב ימות זכאי ואל ימות חייב. אסור לנו לפרוץ את הגדרים, עלינו להרגיש בשלי הסער הגדול הזה. פריצת הגדרים בפגעי הטכנולוגיה ממכרת מטמטמת ומטמאת.

התמכרות

הרב דסלר מסר באלול תשי"ג שיחה מוסרית (מובא במכתב מאליהו ח"א עמ' 105), וכתב שהראה לו הרב כהנמן את הירושלמי על בן סורר ומורה, ושסופו מקפח את הבריות, ולא עוד אלא ששופך דמים, ולא עוד אלא שמשכח תלמודו. הקשה הרב כהנמן, וכי זה הסדר שלבסוף מגיע לשיא ההידרדרות במשכח לימודו, לכאורה היה צריך להיות הפוך שבתחילה משכח לימודו, ואח"כ מקפח את הבריות, ואח"כ לסטים מזוין שופך דמים. ומדוע הובא משכח תלמודו לבסוף. ותירץ הרב כהנמן מכאן נלמד את כח התורה, בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין. גם אם אדם הגיע לבאר שחת, יכול לצאת ממקום זה ע"י

התורה, יש לו את הכלים להתמודד עם היצה"ר. לכן משכח תלמודו זה שיא האבדון. ואם פגע בך מנוול זה, משכח לביית המדרש, אם אבן הוא נימוח ואם ברזל הוא מתפוצץ.

עוד הביא הרב כהנמן את המשנה באבות (פ"ג משנה י') "שינה של שחרית, ויין של צהרים, ושיחת התינוקות, ושיבה עם עמי הארצות - מוציאים את האדם מן העולם". הקשה ר' יונה, על מה מוציאים מן העולם, הרי לא מדובר במי ששתה י"נ או אכל מאכלות אסורות או בעל בעילות אסורות, ולכאורה עשה רק דברים קלים. תירץ ר' יונה ע"פ משל לעבד שקיבל מהמלך שק של דינרי זהב, ולקח את השק והשליכו לנהר, כעת אם יבוא העבד אל המלך ויבקש שוב דינרי זהב ודאי שלא יתן לו אחר שהשליכם לנהר. מבאר ר' יונה על מה הקב"ה נותן חיים, על התבטלות כזו, עליו נאמר למה לו חיים. אנו אחר ר"ה, שאז ביקשנו מהקב"ה חיים - למענך אלוקים חיים, כי הם חיינו ואורך ימינו, ובהם נהגה יומם ולילה, אלו הם החיים שלנו. הוסיף הרב דסלר ושאל, היאך רואים אנו אנשים בטלנים שאינם לומדים כלל תורה ובכל זאת הם חיים. ותירץ שהחיים שלהם הם מהשטן, שהרי אם לא כן לא היתה בחירה חופשית, שהיו רואים מי שלומד חי ומי שלא לומד מת, לכן הקב"ה נתן לשטן בכבודו ובעצמו יכולת וכח לתת חיים לאלו שאינם לומדים.

השיבנו ה' אליך ונשובה

אנו פונים לקב"ה ומבקשים, אנו רוצים למענך אלוקים חיים, לא חיים מהשטן, עברנו את ירח האיתנים ברוממות ובהתבטלות ובשמחה, ולצערנו קיבלנו דיחוי שכזה, אין אתנו יודע עד מה. אנו יודעים שהקב"ה רחום וחנון, ויודעים את הכתוב "את אשר יאהב ה' יוכיח כאב את בן ירצה", "בני תורתי אל תשכח". אנו הבנים שלך הקב"ה, כפי שזעקנו בר"ה וביוה"כ, ואנו בטוחים שכל המאורעות הללו - כי אם מאוס מאסתנו אין תקוה, קצפת עלינו עד מאוד יש תקוה - השיבנו ה' אליך ונשובה, חדש ימינו כקדם. אנו צריכים להציב את הגבולות והגדרים, וע"י כך הגדרות בארץ יהיו "ברזל ונחושת מנעלך". והבא ליטרה מסייעים אותו מן השמיים, יתן ה' ויאמר לצרותינו די, ומכאן והלאה חושבנא לטב, אמון כן יהי רצון.

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א

שיחת חיזוק

ביום שלישי פרשת בראשית, נשא המשגיח שליט"א שיחת חיזוק מיוחדת עקב המצב, להלן שיחתו המלאה של המשגיח שליט"א:

בשלי הרעה הזאת

מספרים שמיד אחרי השואה, פעם אחת דיבר הגאון ר' אייזיק שר זצ"ל בהיכל התלמוד, ובאמצע התפרץ שמה אחד האנשים והתחיל לצעוק עליו, אתה עוד מאמין שיש אלוקים?!... אם יש אלוקים - איך יתכן שהוא ראה את השואה ושתק?...?

אמר לו ר' אייזיק, אתה נראה אדם נאור... זה לא מתאים להיכנס לתוך השיחה, תחכה אחרי השיחה, אז אני אענה לך.

אמר אותו אדם, אין לך מה לענות אז אתה מתחמק ממני... אם יש לך מה לענות תגיד עכשיו!!!... ר' אייזיק ראה שאין ברירה, אז הוא אמר לו, השאלה היא לא נכונה, הקב"ה לא ראה את השואה ושתק, הוא פשוט עשה את זה! ואנחנו שואלים עכשיו את השאלה, על מה עשה ה' לנו?... בוודאי אנו מאמינים שהוא עשה לנו, אבל על מה?...?

ובדרך כלל יש הרבה דרכים להשיב ולגולל האשמה על אלו הרחוקים משמירת תורה ומצוות... אבל ידוע שהרב מבריסק היה אומר שבספינה עם יונה הנביא היו שם כל עובדי עבודה זרה, וכששאלו את יונה למה יש סערה, הוא אמר - בשלי הרעה הזאת!!!

כל אחד צריך לדעת - ובן תורה יודע כי בשלי הרעה הזאת! ואנחנו נחפש דרכינו ונחקורה.

הגמ' בגיטין (נז, א) מספרת באגדות החורבן, על העיר טור מלכא, שהייתה זו עיר גדולה, ולפי התיאורים של חז"ל זה היה יותר מניו יורק!... שלשה ימים

הרגו בצד אחד, והיה עוד שמחה וצהלה בצד השני, ולא ידעו אלו מאלו כלל...
הם היו מנותקים...

וכעין החיזיון הזה זה מה שקרה פה... יהודים רקדו ושמחו בשמחת תורה
מאושרים ושמחים, בו בזמן שבדרום טבחו ורצחו באכזריות נוראה, כמו שרק
פראי אדם בני ישמעאל יודעים...

השבת תובעת את שלה

קיבלנו ממרן ראש הישיבה זיע"א, שלהגיד על מה באים צרות - רק גדולי
ישראל יכולים לומר, והוסיף הראש ישיבה, שהאחרון שעוד היה אומר זה היה
החפץ חיים זצ"ל. אחרי החפץ חיים גם גדולי הדור לא אמרו למה באים צרות,
אמנם עוררו על כל מיני דברים, אך להגיד על מה זה בא - כבר לא אמרו...
ולב יודע מרת נפשו... כך אמר לי מרן רה"י.

אבל בואו נראה דברים שהם כבר אמרו, יש דברים שצועקים...

הדבר הראשון - מפורסם וידוע, שהערוך לנר כותב בספרו 'מנחת עני' (בפרשת
האזינו) שבמשך ההיסטוריה, הרבה פעמים שקרו דברים מאד טובים ומיוחדים
לעמ"י היה זה כאשר ראש השנה חל בשבת. וכן הרבה טרגדיות נוראות שקרו
לעמ"י היו כאשר ר"ה היה בשבת.

והביא משל למה הדבר דומה, לשני אנשים שחטאו למלך ונתחייבו הריגה
מהמלכות. אשת הראשון באה אל המלך בבכיה ובתחנונים ואמרה, נכון... בעלי
חטא... אבל המלך תרחם עלי! אם תהרגו אותו אני אשאר אלמנה, ואני לא
אוכל להסתדר... יש לי הרבה ילדים, בלי הבעל אני לא אוכל להסתדר בחיים,
אני נאמנת למלך... והמלך חנן אותו, הוא היה מלך טוב.

הדברים הגיעו לאזני השני, והוא מיהר לצוות על אשתו, תהיי כמו האשה
ההיא, תלכי גם את אל המלך... היא הלכה. ואז המלך אמר שיבצעו בשני את
הגזר דין באופן מידי. שאלו אותו מה ההבדל? ואמר פשוט... בראשונה באמת
ראיתי שמדובר בבעל טוב שדואג לאשתו, ובאמת היא מסכנה, אז ריחמתי

עליה. אבל אצל השניה, הבנתי שהיא באה כי בעלה שלח אותה, אך היא לכשעצמה הייתה מאד שמחה שהמלך יבצע את הגזר דין הזה, כי היא סובלת ממנו, אז עשיתי כרצונה האמיתי...

אותו הדבר, כאשר יש שופר בראש השנה - הוא זה שמגן עלינו, הוא הסניגור שלנו. אך כאשר ראש השנה חל בשבת ואין שופר שיגן, אז השבת צריכה להגן ולהיות ה'מליץ יושר' שלנו, וכתוב בחז"ל שהשבת היא בת זוג של עמ"י, כי באה שבת לקב"ה ואמרה, ליום ראשון יש את יום שני, לשלישי יש את רביעי, לחמישי יש את שישי, מי יהיה בשבילי?... אמר לה עם ישראל הם יהיו הבת זוג שלך!

אז אנחנו מביאים את הבת זוג שלנו שתתחנן עלינו. אז אם השבת מצהירה - עם ישראל שומר אותי, מכבד אותי, יהיה לי קשה בלי הבן זוג שלי... אז באמת באים על עמ"י כל הגזירות הטובות. אך אם חס ושלום הדברים הפוכים - - - אז באים הטרגדיות רח"ל.

אנחנו לא צריכים לדבר על הרחוקים מתומ"צ, ה' ירחם עליהם, זה לא השטח שלנו בכלל...

אבל אנחנו יודעים שבזמן האחרון העסיק את בית המשפט העליון שני דברים: קודם כל - תחבורה ציבורית בשבת, שרצו להפעיל את הרכבת בת"א, וכן רצו לבטל את המחיצות בין הגברים לנשים בהקפות וכדומה. זה שני הדברים שרצו לפרוץ אותם, והשבת תובעת את שלה...

שוב, אני לא מדבר עליהם, אבל אנחנו יודעים שרבי ישראל סלנטר אומר שאם בן תורה מיקל פעם בהלכות שבת באיזה דבר שהוא שוגג או דרבנן, אז זה גורם שהסטודנט בפריו כבר ממיר את דתו...הרב שך היה תמיד אומר, למה יום כיפורים הוא קודש קדשים גם אצל החילונים?... בזמן של הרב שך החילוני הכי גמור לא אכל ביום כיפור. חוץ מכמה בודדים 'להכעיסניקים', ולמה? כי אצלנו - הבני תורה זה יותר חמור, אז זה משפיע. [והראיה היא, שהיום שהיום כיפור אצלנו לא כמו פעם, אז גם אצלם זה כבר אחרת...] פעם לא היה כזה

דבר, כשאנחנו היינו ילדים, לאכול ביום כיפור?! מאן דכר שמיה. הרשע הגדול רעד ופחד מזה.

אנחנו יודעים שכל הטרגדיות האחרונות מרמזות על השבת. האסון עם הילדים של משפחת פאלי היה בערב שבת כשהילדים כבר לבושים בגדי שבת, הרעידת אדמה במרוקו שאלפים נהרגו שם - הייתה בשבת. וכעת שמחת תורה היה בשבת... השבת תובעת את שלה...

וכשאנו מדברים להתחזק בימי ש"ק ואנחנו לא מדברים רק על לא לחלל שבת, ואכן מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א יצא בקריאה ללמוד כל יום שני הלכות בהלכות שבת. פעם מרן רה"י זיע"א אמר לי איך תיתכן מציאות של חילול שבת בלי לעבור שום סעיף שכתוב בשלחן ערוך ובמשנה ברורה בהלכות שבת. אמר מרן רה"י, אחד כזה ששבת אצלו זה רק לישון ולאכול גרעינים ולקרוא עיתונים - אין לך חילול שבת גדול מזה! זה קדושת השבת?!... שבת באה, הבת זוג באה אלינו, תתייחס אליה! אתה קורה לה 'בואי כלה, בואי כלה', והיא באה אליך - ואין לך זמן אליה?!...

שבת - קודם כל מכינים אותה, מרן רה"י זיע"א כבר אמר שחצי שעה קודם כבר פורשים ממלאכה, אח"כ שרים בשולחן שבת... אומרים דברי תורה... לומדים... שבת היא קודש קודשים! ויש תביעה עלינו.

הערוך לנר אומר לנו שהשבת תובעת, כל אחד יעשה חשבון נפש עם עצמו ואת הבדק בית שלו... דבר כ"כ פשוט. כשהיו מדברים עם מרן רה"י זיע"א על גזירות, הוא תמיד היה מעורר על השבת, כי שבת היא מקור הברכה... ועורר על חשיבות הלימוד בימי שישי ושבת.

פעם הייתי אצל מרן רה"י בביתו, ובא אליו יהודי עם סיפור נורא... הוא משקיע המון כספים שהוא קיבל מיהודים דתיים בשדות כותנה באפריקה, היו לו שדות כותנה ששוות מיליונים!!! והוא היה אמור להרוויח ע"ז בלי סוף, אבל בבית אחת הגיע ארבה ותוך דקות ספורות כילה הכל ולא נשאר כלום! הוא הפסיד, כל המשקיעים אצלו הפסידו, ואותו יהודי לא מצא את נפשו מרוב צער.

שאל אותו הראש ישיבה דבר אחד, מה עם שבת?... אמר לו היהודי, אנחנו בוודאי שומרים שבת, ואף התריתי בכל העובדים שישמרו שבת ולא יעשו שום דבר בשבת. היה רק מנהל עבודה אחד שצפצף עלי והזמין את הקונים הפוטנציאלים בשבת, זה היה הזמן הכי נח בשבילם, ומיד אחרי זה הגיע הארבה. אמר הראש ישיבה - זה התשובה, "כי היא מקור הברכה", צריך לפייס את השבת.

בואו, זו עבודה פשוטה וקלה, עלינו לפייס את השבת.

דרך אגב, מספרים, שהיו לערבים רשימה של למעלה מעשרים מושבים וקיבוצים להגיע אליהם בשמחת תורה ולטבוח בהם. שנים מתוך הרשימה היו ישובים דתיים שומרי שבת, וכשהם הגיעו אל שני הישובים הללו הם נעצרו בסמוך לגדר שנסגרה לכבוד ש"ק שלא יוכלו להכנס ברכב, ונסו לפרוץ ולא הצליחו וחזרו חזרה, וכך המושבים הללו נצלו ממוות בטוח. ואפשר לראות את זה בתמונות שלהם שהם באים עד הגדר של שני הקיבוצים הדתיים וחוזרים בחזרה... שבת... שבת... כי היא מקור הברכה.

הכלים הטמאים – ושב מאחריך

דבר שני, ידוע מה שהחפץ חיים כותב לעורר על הצניעות. שהוא גם הדבר השני שכאמור בית המשפט העליון נדרש כביכול לדבר. (אנחנו לא רוצים לדבר על מה שהיה בתל אביב על הדברים האלו, מלחמת קודש) הח"ח אמר על הדברים האלו כתוב "ושב מאחריך", זו עצת בלעם. וצריך לנהוג בצניעות כקודש קדשים! כל הכלים הטמאים שמכשילים בדברים האלו ועוד דברים - גורמים ל"ושב מאחריך".

אם אמרנו בהושענות ותסיר את מחיצות הברזל, הכלים האלו הם עושים את המחיצה, ואף אם הקב"ה הסיר את המחיצות - זה עושה אותם בחזרה. וראינו שהקב"ה מראה לנו מה שזה גורם.

מין הרב שך זצ"ל היה מביא שכתוב בחז"ל שבעוון עריות אנדרלמוסיא באה לעולם. לא כתוב מוות ולא חרב, אנדרלמוסיא, הכוונה בלבול! וזה מה שקרה

כאן בלבול גדול שאף אחד לא מבין אותו. אנדרלמוסיה... אלו דברים פשוטים שנוגעים אלינו.

סיפר לי גיסי הרה"ג ר' אברהם צבי טויב שליט"א, מי שזוכר כאשר סאדם חוסיין שלח טילים היה פעם בליל שבת שנפל טיל ברחוב יונה ברמת גן על גבול בני ברק. וכולם דברו שהתקיים פה "והפליתי בין עמי ובין מצרים"... גיסי אמר את זה למרן הרב שך בשמחה רבה, עוד אפילו לפני התפילה בבוקר... מוירדיג... איזה מופת קרה פה... ומרן הרב שך כאב לשמוע, וא"ל גם אתה מדבר ככה?...! ככה מדבר בן תורה?...! למה הקב"ה שלח לידינו את הטיל הזה בשבת?... למה הוא הפריע לנו את מנוחת השבת?... כי השבת מזולזלת אצלנו! כי לא לומדים טוב בשבת! והקב"ה רוצה שנתחזק בשבת.

כל מה שאנחנו רואים שקרה שמה, זה כי הקב"ה תובע מאיתנו.

שבת תובעת, קדושת השבת וקדושת ישראל.

היצה"ר מנצל 'היסח הדעת'

אמנם היה בעוכרינו דברי הרע של הכוחי ועוצם ידי כאשר הם בטחו בעצמם ודיברו בצורה גבוהה גבוהה, אז הקב"ה מראה לנו.

ודרך אגב, המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל דיבר פעם בפוניבז', והביא את החובות הלבבות, שהיה גיבור שחזר מן המלחמה עטור ניצחון, ואמר לו חכם אחד חזרת מן המלחמה הקטנה, ועדיין לא חזרת מן המלחמה הגדולה... אמר לו - ואיזו היא?... אמר לו מלחמת היצר וחייליו.

שאל ר' יחזקאל אתם יודעים מה זה המלחמה הקטנה?... הייתם פעם במלחמה?... נתאר לעצמנו כיום, חייל שנמצא בשדה הקרב - שמה, והוא רועד על חייו כי בכל רגע יכול לבוא מחבל עם סכין ולרצחו נפש, הפראי אדם הללו יכולים לצוץ מכל כיוון אפשרי, צריך עשר עיניים להסתכל על כל הכיוונים.

ונתאר כעת מה זה המלחמה הגדולה.

ונתבונן בעצמינו, כל המלחמה הזו איך היא הגיעה?... מהיסח הדעת. מרגעים של היסח הדעת, הם היו בטוחים בעצמם והייתה אדישות למצב, הערבים נכנסו לפה כמו בני מלכים... אף אחד לא עמד עליהם בדרכם...

היצר הרע מנצל רגעים של הסחת הדעת, והיצר הרע יודע כל רגע של היסח דעת' שלנו... והוא מגיע שמה. זו המלחמה הגדולה. איזה פחד איפה שהוא רוצה להפיל אותנו.

וגם לאלו שנמצאים במקומם, הפחד מהמלחמה - מי יודע לאן זה יוביל? א"כ מה העצה להנצל'...

אמר מרן הראש ישיבה, "והבוטח בה' חסד יסובבנו", עם אמונה וביטחון אתה מוקף עם חסד... יסובבנו זה סביבך לגמרי. איזה צד שאתה לא נמצא חסד מקיף אותך. ובמדרש כתוב אפילו רשע והוא בוטח, חסד יסובבנו. זה רגעים להתחזק באמונה וביטחון. כנגד דברי הרהב שממשיכים של דל גאה, אנחנו יודעים שיש לנו רק בורא עולם והכל בידיים שלו, והוא עושה את הכל והוא זה שיכול לעזור לנו ואליו אנחנו פונים, דבר פשוט מאד. [ולגבי המלחמה הגדולה כבר הורנו רבותינו עפ"י המשנ"ב ריש או"ח שפירש בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, היינו ספרי יראה ומוסר, ומי מכיר את היצה"ר יותר מבוראו והקדים רפואה למכה - ומי פתח לצאת למלחמה הגדולה מבלי לקחת את כלי הזיין שלה].

והנה אמרו חז"ל בריש ע"ז (ב, ב) כאשר יבואו אומות העולם ליטול שכר ויאמרו הרבה שווקים תקנו, הרבה מרחצאות עשינו, הרבה גשרים, הרבה כרכים, הרבה מלחמות, וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל שיעסקו בתורה, (עי' בחי' מרן רי"ז הלוי עה"ת ריש בראשית שפי' ענין זה באופן נפלא). ועל כולם עונה להם הקב"ה שכיוונו לצורך עצמם ולא מגיע להם שכר, ועל המלחמות הוא עונה ומלחמות אני עשיתי שנא' ה' איש מלחמה, והרי הכל מיד ה', הרי מלחמות יש הנהגה והשגחה מיוחדת שכולה 'אני עשיתי' ופשוט שככל שהאדם יותר יבטח בה' כן יהיה חסד ה' עליו למלטהו מכל רעה.

שומרי העיר הם לומדי התורה

איך יכול אדם כעת להסתקן ולהתעניין מה קרה ומה קורה כשיכול באותו זמן ללמוד ולהציל נפשות בלי סוף - ומרבה תורה מרבה חיים.

מה שמגן עלינו היום זה רק כח של תורה!

כאשר אמבולנס נוסע עם חולה שיש לו התקפת לב, הוא יכול לעצור באור אדום?!... אמנם באופן נורמלי לא נוסעים באור אדום, אבל יש פה התקפת לב אתה רוצה שהוא ימות?!... היום אי אפשר לעשות חשבונות כאלה וחשבונות כאלה, היום התורה זה הפיקוח נפש שלנו! זה המקיים את כל עמ"י - ורק זה. אדם שכעת מפקיר את הלימוד - - - ה' ירחם. **בכ התפילה**

כעת נעבור לחלק השני: מרן שר התורה ר' חיים קנייבסקי זצ"ל היה כל פעם בזמנים כאלו מעורר על תפילה. ידוע שאצל מרן רבי חיים שמואלביץ זצ"ל בישיבת מיר התפללו כל יום על ראש הישיבה הגאון ר' נחום פרצוביץ זצ"ל, שהיה חולה.

פעם הגיע בין הזמנים, אמר לו מישוהו, כיון שזה תפילה קבועה כ"כ הרבה זמן, מתייחסים לזה קצת בקרירות, אולי נפסיק בבין הזמנים, ואח"כ נתחדש ביתר שאת ויתר עוז בזמן הבא. אמר לו ר' חיים שמואלביץ - העולם הוא סופר מרקט גדול... אפשר לקנות את כל מה שרוצים, והתשלום זה התפילות, וכמה שיש יותר תפילות ככה אתה מקבל יותר.

עם עוד תפילה אחת - משה רבינו כבר היה זוכה להיכנס לארץ ישראל, ואשה אחת מנשי הנביאים צעקה אל אלישע - כמנין צעק"ה... אמר ר' חיים שמואלביץ - אני חושש שאולי בדיוק התפילה הזו חסרה... **כל תפילה, כל תפילה משפיעה. לדעת על מה להתפלל**

אני רוצה להגיד לכם, צריך לדעת על מה להתפלל: שמעתי בשם ר' משה בלוי, פעם היה בחור שאמר שהוא רוצה לעזוב את הישיבה וללכת לעבוד. שאלו אותו למה? אמר להם עברתי היום ליד חנות ירקות וראיתי אברך חשוב שרצה לקנות וכשהוא שמע את המחיר הוא אמר למוכר - זה מאוד יקר... אמר

לו המוכר יש למטה סוג ב' וסוג ג' שם זה יותר בזול... אמר הבחור אם ככה זה אברך, למה שאני יאכל סוג ב' וג'...? עדיף ללכת לעבוד ולקבל סוג א'!

ואז אמרו לו, יותר טוב שאתה תהיה סוג א' והעגבניות שלך יהיו סוג ב' וג', מאשר שהעגבניות יהיו סוג א' ואתה תהיה סוג ב' וג'... אנחנו צריכים לדעת על מה להשקיע את התפילות שלנו, לא על העגבניות שיהיו סוג א' ולא על דברים כאלו. צריך להתפלל שיתרבה כבוד שמים. וודאי שצערן של ישראל שהוא צער השכינה... עמו אנכי בצרה... ושכינה מה היא אומרת... קלני מראשי קלני מזרועי. וכ"ש כשיש כ"כ הרבה צער של שכול ויסורים, וחז"ל אמרו שהשבוי גרוע מכולם, וכ"כ הרבה נפשות שבויות בידיים הטמאות. וע"ז פלגי מים ירדו עינינו. אך שלא יחלחל בלבינו לרגע שוב דברי הרב של ראשי המדינה, להחזיר את כבודם האבוד ולנקום את הנקמה. ובכלל הרי אפילו בנצחון מלא, הלא... שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו - והקב"ה מצילנו מידם. בואו ננצל את השעה כאשר הזעקה מקירות הלב וממעמקי "ממעמקים קראתיך ה'", ל..ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים, ושם נעבדך ביראה כימי עולם.

להודות על המצב שהיה עד היום

בשעתו, היה במלון סבוי בנתניה - הגיעו לשם הישמעאלים פראי האדם בליל הסדר, ורצחו אנשים בעיצומו של ליל הסדר...

באתי אז למרן רה"י זיע"א, והוא אמר לי, בדרך הטבע אין סיבה שהם לא יעשו את זה כל יום, הדם שלהם בוער "ועל חרבך תחיה" (בראשית כז, מ), זה החיים שלו, [וכמו שאצלנו התורה זה "כי הם חיינו"] אצלם זה החרב והרצח... ולצערינו, אנו אין לנו הרבה על מי לסמוך, אז הם יכולים לבא ולעשות את זה מידי יום...

אם כן, המשיך הראש ישיבה, אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים, הקב"ה כל כך הרבה שנים נתן לך שקט ושלוה, ואף אחד לא ניגש להגיד לו 'תודה רבה' על זה. ופתאום היום נזכרים...

הראש ישיבה ר' שמואל רוזובסקי זצ"ל היה אומר, הקב"ה מאה פעמים נותן לך מתנות, ואתה בכלל לא מקשר את זה לקב"ה... פעם אחת אתה מקבל מכה, ומיד אתה שואל רבוננו של עולם איפה אתה?... אמר ר' שמואל, איפה אתה היית עד היום?... מסירות נפש של יהודי

אני רוצה להסביר לכם מה זה ישמעאל:

מישהו שאל אותי, למה עושים כזה עסק מכך שיהודי מוסר נפש על קידוש ה', הרי גם אצל הערבים יש מתאבדים שמוכנים למסור נפש ולהתאבד... מילא במלחמה הוא חושב לנצח, אבל למה הוא הולך להתאבד?... הוא מוכן למסור נפש! אז למה כשיהודי מוכן למסור נפש אתה כ"כ מתפעל?...

אבל מה התשובה?... כתוב בפרשת דברים (ב, יא-יב), "האימים לפנים ישבו בה, עם גדול ורב, ורם כענקים. רפאים יחשבו אף הם כענקים, והמואבים יקראו להם אימים. ובשעיר ישבו החורים לפנים, ובני עשו יירשום וישמידום מפניהם וישבו תחתם, כאשר עשה ישראל לארץ ירושתו אשר נתן ה' להם".

מה פירוש המילה "רפאים"?... אומר הנצי"ב בהעמק דבר, 'משמעו מלשון פראים [רפא - אותיות פרא], אלא שפרא הוא בלי דרך ארץ, ורפא הוא בלי עול מלכות ואיש הישר בעיניו יעשה'.

פרא אדם - זה אדם בודד שהוא חסר מידות והגינות. רפאים - זו מדינה. אומה שלמה שאין לה מלך ומושל, 'חבורת מופרעים'... והנה בכל מדינה שיש לה מלך, אם שבית את המלך והוא נכנע, כל העם נכנע איתו ביחד, ואתה לא צריך לעבוד עם כולם, משא"כ בחבורה של מופרעים בלי מלך, כ"א מופרע לכשעצמו ואין לך בעל הבית אחד על כולם... ולכן הרבה יותר קשה לכבוש אותם.

ומכאן תשובה לשאלה שנשאלה... מעולם לא שמענו שמשוגע מבית משוגעים שקופץ ומתאבד זה נקרא מסירות נפש... החמאס האלו הם חבורה של מופרעים. אדם כזה לא שואלים למה הוא מתאבד... אבל כאשר יהודי בר

שכל, בר הבנה, שידוע מה הערך והחשיבות של החיים - הולך ומאבד חיים - כאן זה מסירות נפש! דבר פשוט מאד.

ממשיך הנצי"ב: הרפאים הללו מופרעים. ואף המואבים קראו להם "אָמִים" כי הם פחדו מהם, ואם כן זה הייתה סיבה שהם לא יוכלו לכבשם. ומכל מקום המואבים כבשו אותם, על כן מובן שאך ירושת ה' להם ואין מעצור לפניו יתברך".

[ועי"ש ברש"י פי"ב 'ירשום' לשון הווה, כלומר נתתי בהם כח שיהיו מורשים אותם והולכים].

אם כן מה שעד היום לא קרה שום דבר... זה לא בגלל המדינה, כמו שאנחנו רואים בדיוק כמה א"א לסמוך על המדינה, היא רק מדברת גבוהה גבוהה, וזה צ"ק בלי כיסוי... אז למה הם לא עשו זאת עד היום?... התשובה היא אחת! הקב"ה אוהב אותנו... וגם היום הוא אוהב אותנו את האהבה הזו. בין אדם לחבירו

היום הזהירות בבין אדם לחברו נדרשת מאיתנו בלי סוף!!! המצב היום הוא שכלל ישראל נתון בסכנה. ואנחנו מקוים לישועת עם ישראל.

מִרְן הַגֵּר"ח קניבסקי אמר בשם החזון אי"ש שאם לומדים תורה בבני ברק - לא צריכים לפחד מטילים. והגר"י זילברשטיין שליט"א אמר שדברי גיסו זצ"ל קיימים אף לאחר מותו.

את החומה שבנו בעוטף עזה, בטרקטור פשוט הרסו אותה. אך החומת מגן של דברי תורה וכמו שהבאנו בשבוע החולף בשם ספר הזכות לאחי המהר"ל שגמרא זה ר"ת של ארבע המלאכים שמקיפים יהודי גבריאלי מיכאל רפאל אוריאל, את החומה הזו אף אחד לא יכול להבקיע.

מפורסם שלאחר המלחמה בשעתו אמר מִרְן רבי חיים שמואלביץ בשיחתו בישיבת מיר, כי כולנו ניצלנו לא בזכותינו - רק אני שמעתי אשה עזובה שהניחה בעלה לאנחות ונסע לחוץ לארץ, והיא חיה בדוחק ובעוני ומגדלת ילדיה, והיא בכתה ואמרה להקב"ה, אתה הרי יודע כמה אני סובלת ומה עבר

עלי והכל בגין בעלי - וקשה לי מאוד אבל אני מוחלת לו בלב שלם, ואני בשר ודם, וגם אתה תמחול לנו ותצילנו מיד אויב - והיא שעמדה לכולנו.

ואולי במעשינו נזכה בקרוב לראות את הרגעים היפים של "עד כי יבוא שילה ולו יקהת עמים" במהרה בימינו אמן.

מכתב חיזוק

בעקבות המצב הקשה השורר בארה"ק, כתב המשגיח שליט"א מכתב חיזוק מיוחד עבור בני ישיבתו - ארחות תורה, לעורר חיזוק בלימוד התורה בכמות ובאיכות אשר היא תריס מפני הפורענות. כאשר לאחר מכן הצטרפו למכתבו ראשי ורבני הישיבה שליט"א.

להלן המכתב המלא:

בס"ד תחילת זמן ה'תשפ"ד

אחי ורעי בני הישיבה"ק שיחיו.

מאחר ועדיין לא זכינו לראות את ישועת ד' אשר אלי' מיחלות עינינו, הורנו רבותינו שליט"א כי עלינו להתחזק בלימוד תורה"ק אשר היא תריס בפני הפורענות.

וע"כ ע"ד רבותינו ראשי הישיבה שליט"א נפשינו בשאלתינו להגביר חיילים בלימוד התורה"ק בכמות ובאיכות דהיינו להוסיף זמן על מה שהיו רגילים, ובאיכות להשתדל ללמוד בתענית דיבור כ"א כפי יכולתו.

ואין ספק כי זכות התורה"ק תעמוד לנו ולכל ישראל, ותשועת ד' כהרף עין.

אחיכם

חזקי' מישקובסקי

יחיאל קלרמן ברוך דב דיסקין איתמר גרבוז

צבי יהודה אדלשטיין אהרן אוסטרן נחום ב. לבה

מעשה מופלא – איך ההנהגה כשחיים עם בורא עולם

בשיחתו השבועית לבני ישיבת ארחות תורה, הביא המשגיח שליט"א מעשה מבהיל ששמע ממרן הגרב"מ אזרחי שליט"א, על מרן הגרי"ז סולבייצי'ק זצ"ל, להלן הדברים:

כשהיינו בישיבה, אמר לנו מרן הגאון ר' ברוך מרדכי אזרחי שליט"א, (שהקב"ה ישלח לו רפואה שלימה במהרה - אכ"ר) שסיפר לו בעל העובדא שהם היו במקלטים - באזור ישיבת חברון, וגם מרן הרב מבריסק בא למקלט. אך כשהגיעה השעה שהרב מבריסק היה צריך ללכת לישון, הוא קרא קריאת שמע, והלך לישון... היה שם מישהו שלא יכל להבין את השלוות נפש הזו... מיד אחרי שהגרי"ז קרא ק"ש לפני שבירך המפיל הוא שאל אותו, כבוד הרב, איך הרב מסוגל כעת לישון?... מי אמר לך שתקום?... [היום שם הפגזות עוצמתיות, זה לא היה רק אזעקות...].

הוציא לו הרב מבריסק ספר תהילים ופתח בפרק ג' והראה לו את הכתוב "מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו", ה', מה רבו צרי, רבים קמים עלי. רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו... זה זמן מלחמה... ומה כתוב בהמשך?... "אני שכבתי ואישנה... הקיצותי כי ה' יסמכני".

הכל מיד בורא עולם והכל בא בחשבון... וכבר אמר הג"ר אלחנן וסרמן בשם החפץ חיים זצ"ל - לכל כדור יש כתובת. אין 'במקרה'... הכל מידו יתברך, ואם מחר אני אחיה אני אצטרך ללמוד, אז מה מוטל עלי באמת?... ללכת לישון. והרב מבריסק יכל להירדם גם כן... הוא חי עם בורא עולם, וככה זה כאשר חיים באמת עם הבורא עולם.

הגאון רבי יעקב חיים סופר שליט"א

חיזוק בתורה ובשמירת הלשון

הרב שליט"א נשאל במה יש להתחזק בימים קשים אלו שדם ישראל נשפך כמים, והשיב שיש להתחזק בשני דברים:

א. להתחזק בהתמדת התורה הקדושה. שהיא הנותנת סם חיים וישועה לכל ישראל בכל מקום שהם, ומאידך סם המוות ומכה גדולה לכל שונאי ישראל והסטרא אחרא. כמובא בדרך עץ חיים לרבינו הרמח"ל.

ב. להתחזק בלימוד שמירת הלשון. רבינו החפץ חיים זצ"ל בספרו שמירת הלשון מביא את דברי הזוה"ק (פקודי דף רס"ד ע"ב) וז"ל "אם אדם מדבר לשון הרע על חברו ומעורר עליו מדנים, הוא מעורר בזה למעלה ענין קטגוריא על כל עם ישראל, ונותן בזה כח לשטן שיקטרע על ישראל, ובעת שאדם שומר את לשונו למטה מדברי לשון הרע וכד' אין השטן יכול לקטרע למעלה על עם ישראל".

הגאון רבי יחיאל פישהוף שליט"א

חובת חשבון הנפש בשעה זו

ראש הישיבה שליט"א נשא דברי חיזוק בעצרת שהתקיימה בבית הכנסת אשכנז בב"ב, ביום שלישי כ"ה תשרי תשפ"ד, ואמר את הדברים הבאים:

כתב הרמב"ם (פ"א מהל' תעניות הל' א,ב) מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבא על הצבור, שנאמר על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות, כלומר כל דבר שייצר לכם כגון בצורת ודבר וארבה וכיוצא בהן זעקו עליהן והריעו. ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן ככתוב עונותיכם הטו וגו', וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם. הנה בפשוטו הי' נראה שטעם התפילה בעת צרה הוא שע"י התפילה והזעקה להי"ת הוא יצילנו מהצרות, וכן שע"ז יכירו שהכל מהבורא עולם, אמנם הרמב"ם מחדש שדין תפילה בעת צרה הוא שנדע ונכיר שכל זה בא בגלל מעשינו הרעים, וע"ז הביא קרא דעוונותיכם הטו, וזה עיקר התפילה והזעקה בעת צרות.

ובודאי אין לתלות צרות אלו בכך הוא דרכה של הבריאה להביא את העולם אל תיקונו וזה חלק מהחבלי משיח, אלא עיקר תפקידנו הוא לדעת בביורו שהכל בא בגלל מעשינו הרעים, ועלינו להתעורר ולחזור בתשובה.

כשבאה כזאת צרה אחרי כאלו עבירות אין לתלות במקרה וזה בא בגלל העבירות החמורות שעליהם נאמר ולא תקיא וגו', אבל לא יאמר שלו' עלי נפשי, כי א-ל אמונה ואין עול, ואם גם אנחנו מפחדים, ע"כ ג"ז הי' כלול בחשבון, ואם לנו לא הי' מגיע הפחד זה לא הי' קורה, כל אחד יש לו חלק בזה, וכ"א צריך לחזור בתשובה כי חלקו, וזהו מש"כ הרמב"ם לעולם יראה האדם שהעולם חציו חייב וחציו זכאי, עשה מצוה א' הכריע העולם לכף זכות, כי הכל תלוי בכאו"א.

אין לנו היום חפץ חיים שיאמר על מה הסער הזה, אבל עכשיו זה ברור, הי' עכשיו ר"ה ויוה"כ, כ"א עשה חשבון נפשו, ויודע בדיוק מה הקב"ה תובע בו, ובמה הוא צריך לתקן את דרכיו, ויש שבמוצאי הושע"ר ושמח"ת האדם חוזר למדרגתו שהי' קודם הימים נוראים, ושוכח מתיקון דרכיו, ועל זה בא הקב"ה לומר את היום עשה חשבון, אתה צריך לתקן, את זה אתה צריך לתקן עכשיו, ואל תחזור לשגרה שהי' קודם, בגר"א על מגילת אסתר כ' ששה חודשים בשמן המור וששה חדשים בבשמים וגו' ובזה הנערה באה אל המלך, שמחילת יוה"כ לא נעשית מיד, אלא הקב"ה בודק את האדם כל השנה אחרי יוה"כ ששה חדשים בתיקון דרכיו הרעים ותאות המותרות, וששה חדשים ירגיל עצמו במצוות עשה ול"ת, ובזה הנערה, הנשמה, באה אל המלך נקי' ע"י תשובתה ויוה"כ, ומי שכ"ה דרכו שבמוצאי הימים הנוראים חוזר להרגליו הישנים, נמצא שעובר עליו כל חייו בלא לזכות אפי' פעם אחת לסגולת הימים הנוראים.

כתב החינוך (מצוה שפד) בעת הצרה צריך האדם כיוון גדול בהתחננו לפי בוראו שירחם עליו ויצילהו מצרתו, ולכן נצטוו בתקיעת החצוצרות בעתים אלה. לפי שהאדם מהיותו בעל חומר צריך התעוררות גדול אל הדברים. כי הטבע מבלי מעיר יעמוד כישן, ואין דבר יעוררהו כמו קולות הנגון וכו', ומבואר שאף שזה עת צרה, ויש פחד, הפחד מצד עצמו לא יועיל לעורר את האדם אלא א"כ יבוא לזעזוק ולהריע, וכך גדול כוחו של היצה"ר שבלי לבוא לזעזוק ולהריע לא יכנע לבבו הערל.

יש עוד ענין ששמעתי מר' ישראל אלי' וינטרויב זצ"ל שכל יום כשאדם מודה לפני הקב"ה 'על חיינו המסורים בידך' יחשוב עשרים שניות על זה, שהכל

תלוי רק בו יתברך, אין אחר יכול להצילו ואין אחר יכול להיטיב עמו, ואין חיי אלא מסורים בידו יתברך, וכשירגיל בזה יתעלה כל מדרגתו. וכ"ש בעת הזאת, שגם אחינו התועים בזה"ז רואים שאין להם שום כח והכל תלוי בעצת ה', אבל אצלם זה כנראה יעבור, ואנחנו לעולם נזכיר בשם ה' אלוקי אבותינו כי הוא יחיד ואין בלתו, ואין שום כח אחר זולתו, ולא להתענין ולתלות בטחון ותקוה במעשיהם.

הגאון רבי ישראל גואלמן שליט"א

מקלטים פנויים

במוצאי שמחת תורה, הורה הרב שליט"א, לבני קהילתו 'שערי תבונה' - רמות א' בירושלים, להשאיר את המקלטים פנויים. ולא להחזיר בינתיים את דפנות הסוכה וכדו' לאחסון במקלט.

הגאון רבי יעקב קרפ שליט"א

חיזוק בלימוד התורה

ראש הישיבה שליט"א נשא דברי חיזוק במוצאי החג בקו המידע של ישיבת קרית מלך, ואמר לתלמידיו את הדברים הבאים:

"עת צרה ליעקב וממנה יושע, קשה מאד לדבר, תמיד בזמן הזה השמחה בעיצומה, והקב"ה סיבב את זה שיש לנו עכשיו עת צרה, והדבר היחידי שאנחנו יכולים לעשות זה להתחזק בלימוד, בזמן שהקול קול יעקב אין הידיים ידי עשו.

כמובן שהיצר הרע מפתה שצריך לשמוע ולראות דברים, לשמוע את הנייעס, אבל כל הדברים האלה לא עוזרים רק גורעים.

הזכויות של אלה שמתגברים ויושבים ולומדים זה הדבר היחידי שיכול לעזור בפרט שיש עכשיו מצב קשה, יש בני ערובה ויש עדיין מצב של מלחמה, ולא

יודעים, כל הזמן שומעים את הטילים את הרקטות, יותר רחוק יותר קרוב, שהקב"ה ישמור את כל עם ישראל מכל צרה וצוקה.

הדבר היחידי שיכול לעזור לכולנו זה ע"י שיושבים ולומדים כמו שצריך, שהקב"ה יעזור שבזכות זה באמת אז יהיה ממנה יושע, ונוכל באמת לשמוח כל השנה ולהינצל מכל הפורעניות".

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א

מכתב חיזוק

הרב שליט"א כתב מכתב חיזוק לבני קהילתו, בזה"ל:

בס"ד, אסרו חג סוכות התשפ"ד

אחיי ורעיי אהוביי שליט"א,

בסייעתא דשמיא חגגנו אמש את חג שמחת תורה בקהילתנו בהתרוממות עצומה. נוכחתי לראות שמחה מרקיעה לגבהים אצל כל בני הקהילה הגדולים עם הקטנים, ועל כך מודה אני מעומק הלב לקב"ה ולכם שהכל רוממו את הכל.

בהקפות היום חגגנו את שמחת התורה תוך כדי שמועות ובשורות קשות שהתחילו לזלוג אלינו, ובכל הצער שמצאנו התגברנו ועסקנו בהתלהבות בחדוותא דיליה ועל כך אומר קודשא בריך הוא לפמליא דיליה "חזו בני חביבי דמשתכחין בצערא דילהון ועסקין בחדוותא דילי". זכות זו תעמוד לנו ולכל ישראל להיות נאהבים ממנו יתברך ויושפע שפע רב בגשמיות ורוחניות.

נמצאים אנחנו בעת צרה רחמנא ליצלו, בעיצומה של מלחמה שנכפתה עלינו על ידי אויב אכזר. רבים מאחינו נמצאים בצרה נוראה, שבויים בידי אכזרים, נתונים למכים, אחים ואחיות תינוקות שנשבו, והמון לוחמים הנמצאים בכל רגע בסכנת חיים וחירוף נפש. על שעה זו נצטוינו בתורה (במדבר י, ט) "וכי תבואו מלחמה

בארצכם על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות וזכרתם לפני ה' אלוֹקֵיכֶם ונושעתם מאויביכם."

וכתב הרמב"ן (בהשגות לספר מצוות ה') "היא מצוה מהתורה על צרה שתבוא על הציבור לזעוק לפניו בתפילה ובתרועה". וכתב המ"ב (קו, ד) שכן היא דעת רוב הפוסקים (וראה מה שהסתפקנו בדעתו בציוני הלכה - תפילה פרק יז הערה לו).

אבינו שבשמים רואה את צרותינו ויודע מצערנו ורוצה להושיענו, אך גזרה חכמתו שיהיה דווקא בדרך זו של זעקה ותפילה. וכתב החינוך (מצוה תלג) "ומי שצר לו ולא קרא אל ה' להושיעו ביטל עשה זו". כלומר, בת קול מנהמת ואומרת: למה אינך מספר לי את מה שכואב לך.

ב"ה יש לנו לב יהודי המסוגל להשתתף בצער אחרים, אך זה דורש התבוננות וציור בלב בסבלם וצערם, מראות ומוראות מוות עומדים לפני הלוחמים והחטופים. אם הסבא קדישא מקלם זיע"א אמר (חכמה ומוסר א, כח) שההבדל בין צדיק לרשע הוא בכוח הציור, כאן הדברים מתחדדים ביותר, כי רק המקדיש זמן לצייר את צערם וסבלם, משתתף בצערם וצועק מעומק הלב, אך אם אינו מצייר, הלב אינו מרגיש ונמצא אכזר ללא לב רחמנא ליצלן וראה ברמב"ם (תשובה ג, יא) חומר עוון "הפורש מן הציבור... ואינו נכנס בצרתן".

אין איתנו יודע משמעות המאורעות הנוראים הללו (מאות רבות של הלוויות ר"ל...) 'אין אדם רשאי להצביע על מאורע ולומר זו מלחמת גוג ומגוג אלא אם כן נביא או בעל רוח הקודש הוא' (מו"ר המשגיח הגר"ש וולבה זצוקללה"ה בהקדמת בין ששת לעשור). מרגישים אנחנו כעין שניבא ירמיהו הנביא (ל, ז) "הי' כִּי גָדֹל הַיּוֹם הַהוּא מֵאִין כְּמֹהוּ [צרות גדולות ומרובות יהיו אז - מצודות] וְעַתָּה צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמָּנָה יִשְׁעָה". כלומר מהצרה עצמה תיוולד הישועה וכדברי חז"ל על הפסוק (שמות טו, כה) "ויורה ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים - שהיה העץ מר". וכתב הרמב"ן (שם) "מצאתי בילמדנו ויראהו לא נאמר אלא ויורהו, הורהו דרכו. כלומר שהורהו ולמדוהו דרכו של הקב"ה שהוא ממתיק המר במר". כלומר זו הוראה לדורות שהקב"ה ממתיק את המר במר, נזכה כולנו לראות בהמתקת הדינים ובישועת ד' כהרף עין.

"ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה":

א. **תשובה** - לב יודע מרת נפשו באלו עניינים הוא לא כל כך בסדר, ובמה עליו להשתפר. אל יקטן ואל יקל בעינינו כל שיפור בעניינים אלה, כי כל חיזוק קטן הוא בכלל 'עושה תשובה' כפי שכותב הגר"ס (אור ישראל ל) וכפי שדיברנו קודם נעילה ביום הקדוש. ובעיקר אם יכול לפעול אצל עצמו ללמוד קצת יותר מהרגלו, גם כן כבר לדבר גדול ייחשב, וכן בכל דבר של עבודת ה'. וכתב מרן החזו"א (אגרות א, סג) "ובימים האלו המתחזק בלימוד התורה הוא עושה חסד עם כל ישראל להוסיף זכות מגן ומחסה".

ב. **תפילה** - מלומדים אנחנו מאבותינו בכל עת צרה ומלחמה לצעוק אל ד' כדברי רש"י על הכתוב (שמות יד, י) "ויצעקו בני ישראל אל ה' - תפשו אומנות אבותם". החיזוק הראשי הוא בתפילות הקבועות, להתחיל בזמן, כלומר להתחיל בשעה שהציבור מתחילים ולא אחריהם, זה משנה את כל התפילה ובזה נותנים אנו חשיבות לתפילה, ומתוך כך תיחשב גם היא לפני הקב"ה, כפי שהזכרנו בשבת שובה על פי מאמחז"ל (ברכות סב, ב) "כל המבזה את הבגדים לבסוף אינו נהנה מהם. שהרי דוד ביזה את בגדי שאול, ולבסוף נאמר בו והמלך דוד בא בימים, ויכסוהו בבגדים ולא יחם לו". ומידה טובה מרובה. זאת ועוד בצורה כזאת מתחברים לתפילה ומתרוממים על ידה.

לפני כעשרים שנה קבעו גדולי הדור נבג"מ ובראשם מרן הגר"ש אלישיב ומרן הגר"א **שטיינמן** זצוקללה"ה לומר לאחר התפילה שלשה פרקי תהילים (פ"ג, ק"ל, קמ"ב) ותפילת אחינו כל בית ישראל. הם המשיכו בזה עד יומם האחרון. בתקופה זאת בוודאי כדאי לאמרם. ולדקדק באמירת שיר של פגעים (ויהי נועם יושב בסתר) בקריאת שמע על המיטה.

ג. **צדקה** - כל ענייני צדקה בכלל וכמו שכתב הגר"א (משלי י, ב) "וצדקה תציל ממות - אין מועיל בעולם יותר מזה". והעולה על כולנה אחזקת התורה; תמיכה בלומדי תורה, ובניין בית המדרש. כל בני הקהילה נ"י נתבעו ונתנו בעין יפה, אך הבניין תקוע בסיומו, ויש בזה עניין של כבוד שמים לסיימו במהרה ואין המלאכה נקראת אלא על שם גומרה. ובכלל זה כל ענייני החסד בפרט

בתוך הבית פנימה, במיוחד בימים אלו להשרות רוגע ונועם ולהסיר לחצים ומתחים ממנו ומסובביו.

עלינו לתפוס החבל בשני ראשיו, מצד אחד להיכנס בצרתם, ומאידך להיות בשמחה. נשמת היהודי מסוגלת לב' הדברים בו זמנית "בכושרות - בכי ושירות" (סנהדרין כ"ב, א') עלינו ללכת בדרכי הקב"ה "בבתי בראי איכא גביה בכיה אבל בבתי גוואי עוז וחדוה במקומו" (חגיגה ה', ב'). כי בו ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו.

בברכת כהנים באהבה

בן ציון הכהן קוק

אזעקה בתפילת שמונה עשרה

הרב שליט"א נשאל, לגבי אדם שעומד בתפילת שמונה עשרה ושומע אזעקה, האם צריך להפסיק בתפילה לעקור רגליו ולנוס למרחב מוגן.

והשיב: פשוט שחייב לרוץ, והוא בגדר 'פיקוח נפש' הדוחה כל התורה כולה. ושונה מדין נחש כרוך על עקבו שאינו מפסיק (אורח חיים קד, ג) ש"אינו נושך ברוב הפעמים" (פירוש המשניות לרמב"ם ברכות ה, א), אך טיל מזיק והורג. ומה שעניינו ראו ולא זר כי רובם בחסדי ה' רובם יורטו או לא הזיקו בנפש, אכן זהו נס מחודש בכל פעם בפני עצמו, אך במהותו עומד להמית.

ולמרות שהחשש שייפול בכל האזור ולא דווקא במקום בו עומד, והרי אין הולכין בפיקוח נפש אחר הרוב, אכן ביאר רבינו (שיעורי מרן הגרי"ש אלישיב - ברכות שלא) שאין צריך דווקא ודאי פיקוח נפש, אלא מקום שיש חשש קרוב לסכנת נפשות נחשב בגדר פיקוח"נ שיש להישמר ממנו כמפני עקרב שמפסיק בתפילה.

וביותר אם אין כוונתו מיושבת בעקבות האזעקה, בוודאי עליו לפנות למקום שלא תוטרד כוונתו, כמבואר בשערי תשובה (קד, א בשם מהר"י מולכו) שגם בתינוק בוכה וכל כיו"ב הטורד כוונתו, צריך להרחיק ממנו.

הגדרת פיקוח נפש

עוד נשאל הרב שליט"א, האם אכן התרעות פיקוד העורף עומדות בהגדרת פיקוח נפש?

והשיב: כתב החזון איש (אגרות וכתבים מח): "ההודעה לציבור למהר למקלט לפי מצב הנוכחי יש לחשוב להצלת נפשות. אך יש להיזהר ממלאכה דאורייתא בכל מאי דאפשר כיון שאין כאן סוף סוף שאלת נפשות לפנינו, ואף שאין הולכין אחר הרוב בפיקוח נפש, מכל מקום בדברים רחוקים הרבה מפיקוח נפש אין דנים כפיקוח נפש, ותלוי כפי מדת הביטחון והמחמיר בכאן אין מוחין בידו. ולעניין הוראה לרבים יש להורות בזה כדין פיקוח נפש.

"ובמלאכות דרבנן אין להחמיר כלל, והמחמיר במלאכות דאורייתא אינו רשאי להחמיר ולמנוע מלהודיע לאחרים האזעקה, רק רשאי להשתמט ושיעשה על ידי אחרים, אבל במלאכות דרבנן אין ראוי להשתמט. אך לכבות הנר בבית האפל יש להחמיר שזה בכלל דברים רחוקים הרבה מפיקוח נפש ואין כאן גורם בטוח לפיקוח נפש במצב הנוכחי דיש כאן יותר מתלתא מי יאמר."

והנה דברי החזון איש נכתבו בימי מלחמת העולם השניה כשנכנס מטוס אויב הופעלה אזעקה בכל רחבי הארץ מחשש שיטיל פצצות על התושבים, כפי שאכן קרה בתל אביב ר"ל. ובוודאי שהסכנה באותם ימים היתה פחותה מזמננו, שהרי האזעקה היתה בכל רחבי הארץ ממטוס בודד, ולא כפי שהיום מתריעים רק באזור המועד, ולא סתם ממטוס אלא מפצצה ששוגרה, ואף על פי כן כתב החזון"א שבמלאכות דרבנן אין להחמיר כלל, ומעתה כל שכן שאין להחמיר מלהפסיק באמצע התפילה.

חזרה לראש התפילה

עוד נשאל הרב שליט"א, מה הדין אם כשיצא למרחב המוגן שהה כדי לגמור את כולה, האם צריך לחזור לראש התפילה.

והשיב: חוזר לראש התפילה רק אם שהה באונס. ואמנם נפסק במ"ב (קד, טז) שדיני הפסק בתפילה חמורים מקריאת שמע וכל שהפסיק מחמת אונס כגון

נחש או שור בר כנגדו, אם שהה כדי לגמור את כולה, חוזר לראש התפילה, אכן נראה שלא נחשב אנוס מלהתפלל רק עד הגיעו למרחב המוגן שצריך למחר ואינו יכול להתפלל, אך לאחר שכבר הגיע הרי יכול תיכף להתחיל להתפלל ומה שיש המולת בני אדם ותינוקות המבלבלים אותו ומזיזים אותו ממקומו אין זה אנוס מלהתפלל שהרי יכול להמשיך להתפלל גם בעודו הולך.

ואף שלכתחילה אין להתפלל בצורה זו, מכל מקום כיון שבדיעבד ייד"ח בצורה כזו, אין זה אנוס שמחמתו יחזור לראש אף אם בפועל שתק ולא המשיך להתפלל (משנ"ב קג, ה; בה"ל שם).

ולכתחילה ראוי לומר כמה תיבות מהתפילה בתוך כל ההמולה כדי שלא ישהה כדי לגמור את כולה שהרי לדעת השו"ע (קד, ה) בכל אופן ששהה כדי לגמור את כולה אף שלא מחמת אנוס צריך לחזור לראש ויש לחשוש לדעתו שלא לשהות כל כך בשתיקה כדי לא להיכנס בחשש ברכה לבטלה.

ספר תורה בשעת אזעקה

שאלו את הרב שליט"א, מה ההנהגה הראויה באזעקה באמצע קריאת התורה כשספר התורה מונח על הבימה.

והשיב הרב שליט"א: יעשה הכל להצלת נפשו, ואם אין שהות יניח את הס"ת כמות שהוא ויציא. אך אם הזמן מאפשר לו, יכסהו, ואם הממ"ד קרוב ויכול ליטול את הספר עמו או להכניסו לארון הקודש מבעוד מועד, ראוי לעשות כן. את הברכה שלאחריה רצוי לברך תוך כדי המנוסה אף בלא עשרה שומעים, בכדי שלא יהיה הפסק בין הקריאה לברכה, ואם לא בירך בסמוך לקריאה אינו רשאי לברך שוב כשחוזרים להיכל בית הכנסת להמשך הקריאה.

נשיאת נשק לנשים

שלחו לשאול את הרב שליט"א, עבור תלמידות במדרשה שבעקבות המצב הבטחוני נתבקשו לעבוד כמאבטחות בפתח מוסדות הלימוד. האם יכולות אף לשאת נשק או שיש בזה איסור 'לא ילבש'.

והשיב הרב שליט"א: הורה מרן הגרי"ש אלישיב שבזמנינו נשים יכולות לשאת נשק, כיון שהיום גם נשים ברחבי העולם נושאות נשקים, הרי שהשתנתה המציאות ואין הבדל בזה בין גברים לנשים, ואין בזה איסור 'לא ילבש'. כעין היתר הט"ז לגברים להסתכל במראה, שמאחר וברחבי העולם אף הגברים [למרות שהם נכרים] מסתכלים במראה כנשים, שוב לגבי ישראל אין בזה לא ילבש.

ובאגרות משה (אורח חיים ד עה, ג) הרחיב בהיתר במקומנו אף בלא פיקוח נפש "לדינא פשוט שבמקומות שקרובים לערבים הרוצחים שאין יראים מהממשלה, מותרות הנשים לישא כלי זין. ולא רק להצלה מהריגה ממש, אלא אף להינצל מהכאות בעלמא שבמלחמות קטנות אלו נמצאות הנשים כאנשים... וכל ענייני נשק יש להחשיב דרכן דתרוויהו... ואף אם לעניין המציאות לא ניסו הנשים בזה (בנשיאת נשק) מפני חולשתן ויראתן. משום שכן צריך להיות ולא שייך לעשות חילוקים בזה... ורק לצאת למלחמה אין דרך נשים, וגם בסתם מקומות שבחזקת שלום אסורות". הרי שהותרו לשאת נשק אף אם אין דרך נשות העולם לשאת נשק.

הגאון רבי יחיאל קלרמן שליט"א

הקב"ה מדבר איתנו

ראש הישיבה שליט"א נשא דברים נרגשים בהיכל ישיבת ארחות תורה, מיד במוצאי שמחת תורה לאחר תפילת ערבית קודם הבדלה, בדבריו אמר:

"עכשיו סיימנו את הימים הנוראים, הימים שמתחילים בר"ה ויום כיפור וממשיכים בסוכות, לימים של דרשו ה' בהמצאו, שאנו קרובים להקב"ה בקרבה מיוחדת באהבה שאנחנו מראים להקב"ה בזה שאנחנו מקיימים את מצוותיו, והאהבה שהקב"ה אוהב אותנו זה בלי גבול.

עכשיו לפנינו ימים נוראים מסוג אחר, ימים נוראים שאנחנו באמת לא יודעים הקב"ה הוא המלך והשליט, כל דבר מכוון על ידי הקב"ה בכל פרט ופרט לכלל ולפרט.

אנחנו כולנו וודאי שנמצאים במצב שמחייב אותנו להבין, כמו שכתוב בפסוק הקל קול יעקב הידיים ידי עשו, חז"ל דורשים הקול קול יעקב אז אין הידיים ידי עשו, שהקול קול יעקב, כמה שיותר קול יעקב כמה שמרבים בתורה מרבים בתפילה מרבים באמונה מרבים בכבוד שמים, זה מה שיכול להגן מפני מה שקורה.

לא נבראו רעמים אלא כדי לפשט עקמימות שבלב, הרעמים שאנחנו שומעים עכשיו זה רעמים שקצת מפחידים יותר מאשר הרעמים שאנחנו רגילים אליהם כל שנה, פה אנחנו רואים בחוש שאנו ביד ה', וששום דבר לא יכול להושיע אותנו מלבד הקב"ה בעצמו.

והישועה של הקב"ה זה רק על ידי שאנחנו עושים את שלנו, אנחנו מרבים בקול יעקב, צריכים לדעת שהקב"ה מדבר אלינו, וכל מה שנעשה, כל מה שהולך עכשיו זה הכל אנחנו אלו שהקב"ה מדבר איתם. לא מדברים למי שלא מבין מה הקב"ה רוצה, אז אליו הקב"ה לא מדבר, ורחמנות עליו, אנחנו שכן מבינים את דבר ה' אז מצווה עלינו ואנחנו חייבים לקחת את הדברים ברצינות, להרבות בתורה להרבות בתפילה, לא להסתובב סתם זה ודאי אין מה לדבר.

צריך לדעת שכל מילה של תורה בונה את העולם וכל מילה של תורה מגינה על כלל ישראל, אנחנו צריכים הגנה עלינו, ועל אחרים בכל מקום שהם, אמרו שיש שבויים שיש כל מיני ... נורא נוראות מה שהולך, אז חובתינו בשעה הזאת להיות קשורים להקב"ה להמשיך בגשר החזק שלנו עם בורא עולם, כמו שראינו עכשיו בימים הנוראים, הגשר החזק שלנו עם בורא צריך להשאר חזק, והחוזק של הקשר הוא רק ע"י לימוד התורה ותפילות.

ובעז"ה שה' ירחם על עמו ישראל ויהיה רק תשועה גדולה, ולא יהיה שום צער, בעז"ה נקווה לה', אבל אנחנו צריכים לעשות את שלנו, הקב"ה יעזור שנעשה את זה כמו שהוא רוצה, כמו שהוא מבקש מאיתנו, כמו שהוא מדבר אלינו, ונקווה שבאמת הישועה תבוא".

הגאון רבי ישראל יעקב פינקוס שליט"א

דברי מספד בהלויית הרב בנימין רחמים הי"ד

כידוע, אחד המקומות המרכזיים שבהם אירע הטבח המחריד בשמחת תורה, היה בעיר אופקים, שם הסתובבו המחבלים במשך שעות ארוכות ורצחו עשרות יהודים, ובהם כמה יהודים שומרי תורה ומצוות מבני הקהילה החרדית.

במסע הלוייתו של הקדוש הרב בנימין רחמים הי"ד נשא הרב שליט"א דברי מספד וחיזוק, להלן דברים המלאים:

אוי מה היה לנו, הרב בנימין איננו---

חז"ל אומרים 'איזהו בן עולם הבא, שייף עייל ושייף נפיק וגריס באורייתא תדירא', הוא הציור שהיה לנו, לכולנו, שייף עייל ונפיק כל היום עסוק בלימוד התורה והכל מתוך צניעות וענווה, זכינו לראות אותו בכולל ערב כל יום באותו מקום, בלי שום הפסקה ועכשיו נפקד מקומו---

ר' בנימין הרבה הכירו אותך אבל אני לא יודע כמה הכירו אותך, היה לך הרבה פנימיות, --- קצת היה לנו קשר שאבדל לחיים טובים.

רבותי, מה שאני הכרתי ויכול להעיד, אנחנו מקריבים היום 'עולה תמימה' יש הרבה לומדי תורה ב"ה, אבל לא כולם מזוככים במידות טובות. יש כאלו עם מידות טובות אבל לא תמיד עם יראת שמים כמו שצריך, לא תמיד עם שמירת הפה כמו שצריך.

ר' בנימין אתה היית עולה תמימה כל היום בלימוד ומצד שני מלא בענווה ובמידות טובות, פה קדוש. כמה פעמים דיבר איתי בכל מיני עניינים נצרכים, אבל כשזה הגיע לאנשים אף שזה היה לתועלת, לא הוציא דיבור רע על מישהו אחר הכל ברמזים שאפשר להבין. היה לו פעם ענין שהיה לו מזה הפסד גדול והוא ויתר הרבה העיקר לא לריב עם אנשים.

רבותי, זה הקרבן ציבור שאנחנו מקריבים היום.

מסופר על ה'חפץ חיים' הקדוש שהיה לו חתן שקראו לו ר' הירש לויסון זצ"ל הוא היה גאון וקדוש ונפטר צעיר, אמרה הבת שלו לח"ח וכי לא היה לקב"ה את מי לקחת רק את הירשל' שלי--- אמר לה החפץ חיים, תדעי לך היתה גזירה גדולה על עם ישראל והקב"ה לקח את ר' הירש כדי להציל את עם ישראל.

רבותי, כולנו יודעים עכשיו באיזו סכנה גדולה היינו בשמחת תורה הזה. לא ידענו בשעת מעשה--- היינו בהקפות רקדנו ובמרחק של כמה מאות מטרים מאתנו היו מרצחים. זה ניסי ניסים שאי אפשר לתאר, אי אפשר להבין--- לא ידענו, אילו ידענו אולי היינו עושים אחרת, אבל לא ידענו את גודל הסכנה. אבל הקב"ה היה צריך קרבן להגן עלינו זה הקרבן שלנו ר' בנימין.

אחד מבני החבורה, בחיר שבחבורה אתה הגנת עלינו כל מי שיש לו עינים לראות--- זה הקרבן שהגן עלינו. אמנם

היו עוד קרבנות אבל הוא הרי מתוך הבית מדרש מתוך בית המדרש לקחו אותו, מצאנו את הכובע וחליפה שלו והטלית בקיוייתי--- משם הוא נלקח לישיבה של מעלה.

רבינו ר' ניסים קרליץ זצוק"ל אמר כתוב בגמ' מי שנפטר אחר יום הכיפורים סימן יפה לו אמר ר' ניסים זצ"ל שהיו מגדולי עולם שנפטרו לא רק אחר יוהכ"פ אלא עברו את חג הסוכות ואת שמחת תורה. ידוע שר' ניסים עצמו ג"כ נפטר בשמחת תורה.

ר' בנימין עברת את יוהכ"פ את סוכות רקדת בהקפות של ליל שמחת תורה ומשם עלית מתוך תשובה מיראה תשובה מאהבה, עולה תמימה--- עולה תמימה---

רבותי, כשמקריבים קרבן צריכים לעשות תשובה. "אחד מבני החבורה שמת תדאג כל החבורה" אנחנו בני החבורה נמצאים פה. חז"ל אומרים 'איבעית אימא גדול איבעית אימא קטן' היית גדול והיית קטן שהקטנת את עצמך.

רבותי, אני לא יודע להגיד עצות, אנשים שואלים במה להתחזק, לב יודע מרת נפשו כל אחד צריך לחשוב בעצמו, שלא הקרבנו כאלו קרבנות וח"ו הקב"ה יגיד "לשוא הכיתי את בניכם, מוסר לא לקחו."

כמה יתומים חדשים רח"ל אצלנו בקהילה, ח"ו שהכל יהיה לשוא, אם לא נתגדל במשהו, לא נתקדם במשהו, לא נהיה אחרים במשהו, ח"ו שזה לא יקרה.

ח"ו שנעבור את התקופה הנוראה הזו בלי איזה שינוי בחיים אם זה בתורה הקדושה, בקדושה, ביראת שמים, בלימוד המוסר.

אמרו שהרב זילברשטיין שליט"א אמר שברור לו שצריכים להתחזק בשמירת שבת ללמוד הלכות שבת בסעודה, מגיעים ימי החורף שההכנות של שבת לא יהיו סמוכות לשבת--- כל אחד יקח איזה סוגיה לעצמו שנוכל לומר לקב"ה הקרבנו קרבן אנחנו סומכים את ידינו על הקרבן הקדוש הזה ואנחנו רוצים לחזור בתשובה שלימה.

ר' בנימין אתה הולך לפני כסא הכבוד. מקובל שאלו שנהרגו בידי הגויים ימח שמם בגלל יהדותם עולים למעלה למעלה אתה הרי קידשת שם שמים בחיך וקדשת במותך, אין ספק שאתה עכשיו עולה לכסא הכבוד.

תהיה מליץ יושר, דבר ראשון על הרבנית שלך, איזה שלום היה בבית שלך איזה שכינה היתה בבית שלך, בית שהשכינה הקדושה שרתה שם. על הבנים הנפלאים שלך על הבנות על החתנים על הצאצאים הנפלאים שזכית לגדל שימשיכו להתגדל בדרך שלך שאתה רצית, שימשיכו הלאה להתעלות בתורה ויראת שמים. תהיה מליץ יושר על כולנו בני הקהילה הקדושה הרגשנו אותך כולנו כאחים נבדל לחיים טובים אין אף אחד שהיה לו איזה טענה עליך, היית טוב עם כולם.

תהיה מליץ יושר עלינו על כל עם ישראל בשעה הקשה הזאת אין אתנו יודע עד מה. מתחננים לבורא עולם שיחוס על עמו ישראל אתה הרי קרבן הלכת להקריב את עצמך. תעלה לפני כסא הכבוד ותזרז את ביאת משיח צדקנו

במהרה בימינו, ובילע המות לנצח ומחה ה' אלוקים דמעה מעל כל פנים ונאמר אמן.

תפילה בעת צרה

דברים הרב שליט"א בעקבות המצב הקשה, בענין חיוב התפילה בעת צרה:
נבוא לברר בעזה"י דיני וגדרי המצוה של תפילה בשעת צרה לדעת הרמב"ן והסמ"ק, והדברים צריכים ליבון ובירור, והענין נוגע להלכה ולמעשה לא תקפ"ץ.

ביאור דברי הרמב"ן על תפילה בשעת צרה

נפתח בדברי הרמב"ן בהשגתו על הרמב"ם בסה"מ (מ"ע ה') שמנה מצוה דתפילה כמצוה בפני עצמה, וילפינן לה מלעובדו בכל לבבכם, ד"לעבדו זו תפילה, ולדעתו יש מצוה להתפלל בכל יום, והרמב"ן הוכיח שתפילה דרבנן, ומה שנאמר מצות עשה 'לעבדו בכל לבבכם', מבאר הרמב"ן שהיא מצוה כללית בכל המצוות שתהיה עבודתנו לקל יתברך בכל לבבנו, כלומר בכוונה רצויה שלמה לשמו בלא הרהור רע וכו'.

ואחר כך כתב שמה שדרשו בספרי "ולעובדו זו התלמוד, דבר אחר זו תפילה" אסמכתא היא, או לומר שמכלל העבודה שנלמוד תורה ושנתפלל אליו בשעת הצרות, ותהיינה עינינו וליבנו אליו לבדו כעיני עבדים אל יד אדוניהם, ומביא על זה הפסוק ד"וכי תבואו מלחמה בארצכם על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות ונזכרתם לפני ה' אלוקים" והיא מצוה על כל צרה וצרה שתבוא על הציבור לצעוק לפניו בתפילה ובתרועה, וזה הענין שביאר שלמה ע"ה במלכים ח' בהעצר השמים ולא יהיה מטר וכתב רעב כי יהיה וכו' ופרש כפיו אל הבית הזה וכו'. ומבואר בדבריו שמה שדרשו חז"ל מצות תפילה מ'לעובדו' הוי או אסמכתא בלבד, או על שעת הצרות שאז איכא מצוה לזעוק אל ה' וכמו שמבואר מהפסוק דכי יבוא הצר וכו' ונזכרתם, ועיי"ש שכתב שאולי יש למנות מצות "ולעבדו" על ענין מיוחד שיהא כל לבבנו מיוחד אליו יתעלה בענין עבודת המצות.

ובסוף דבריו שם מסיים הרמב"ן: "ואם אולי יהיה מדרשם בתפלה עיקר מן התורה, נמנה אותו במניינו של הרב ונאמר שהיא מצוה לעת הצרות שנאמין שהוא יתברך ויתעלה שומע תפלה והוא המציל מן הצרות בתפלה וזעקה. והבין זה."

ומבואר שבא להוסיף על דבריו לעיל, שעד כאן עדיין לא מנה תפילת בתורת מצוה בפנ"ע, וכאן כתב שאולי יש למנותו כמצוה שצריך להתפלל בעת הצרות, וכתב בלשון "אולי", ומשמע שלא ברירא ליה [ובאמת במנין המצוות ידידה סילק מן החשבון מצות תפילה שמנה הרמב"ם ולא כתב שיש למנות תפילה בשעת צרה] והחנין מצוה תל"ג כשמביא דברי הרמב"ן כתב "והוא כמספק יאמר שהמצוה היא להתפלל ולזעוק אל ה' בעת הצרה", ואמנם בסוף דבריו כתב החינוך בפשטות שמי שצר לו ולא קרא לה' להושיעו ביטל עשה זו כדעת הרמב"ן ועונשו גדול מאוד שהוא כמסיר השגחת ה' מעליו יעו"ש. [ובדברי הסמ"ק מתבאר נמי הך ענין דתפילה בעת צרה וכמו שיבואר לקמן. והמג"א סימן ק"ו מנה ג' שיטות בזה; שיטת הרמב"ם שתפילה בכל יום מן התורה, שיטת הרמב"ן דתפילה דרבנן, ושיטת הסמ"ק שיש חיוב תפילה בעת צרה, יעו"ש].

והנה בדברי הרמב"ן יש קושי לכאורה, שבתחילה כתב שיש חיוב תפילה בעת הצרה וזה נכלל בהדין של כי תבואו וכו', שהיא מצוה על כל צרה וצרה שתבוא על הציבור לצעוק לפניו בתפילה וכו', ואם כן מהו שכתב לבסוף שאולי נמנה במצוה מיוחדת תפילה לעת הצרות, הרי זהו ממש אותו דין, ושם היה נראה שפשיט"ל שהיו מצוה, וכבר הרגיש בזה המגילת אסתר שמקשה על הרמב"ן ומדוע ימנה כמצוה בפנ"ע לצעוק על הצרות והרי כבר נצטוינו בתרועות החצוצרות עיי"ש [ואמנם לא ברירא אם כוונתו להקשות אף על תחילת דבריו אף ששם לא מנה זאת במצוה בפנ"ע, או שרק על סוף דבריו שנסתפק הרמב"ן למנות זאת כמצוה בפנ"ע].

שני ענינים במצות התפילה בעת צרה

ונראה בביאור דברי הרמב"ן, שהנה בתחילת דבריו שכתב שנצטוינו בשעת הצרות, כתב להדיא שאינו רק להתפלל אלא ש"מכלל העבודה שנלמוד תורה

ושנתפלל ושנהיה עינינו וליבנו אליו לבדו כעיני עבדים אל יד אדוניהם," הרי שגדר המצוה הוא שכשיש צרות ח"ו אז הוא זמן להתקרבות מחודשת לה' שזה תכלית הצרות כנגד מה שנתרחקנו מה' ועל ידי זה באו הצרות, אז מוטל עלינו להתקרב אליו ולהרגיש כעבדים אל אדוניהם, וענין העבודה כאן הוא כענין העבודה הכללית של כל מצוות ה', ורק שבזמן הצרות הוא זמן לחדש עבודה כללית זו, שזה ענין הצרה לעוררינו על ריחוקינו מה' ושנתקרב אליו ית', וזה בין בתורה ובין בתפילה, ובכללות שייך ענין זה לתשובה שנצטוונו לשוב אל ה', וכמו שכתב הרמב"ם ריש הלכות תעניות "מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבא על הצבור, שנאמר על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות, כלומר כל דבר שייצר לכם כגון בצורת ודבר וארבה וכיוצא בהן זעקו עליהן והריעו. ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן ככתוב עונותיכם הטו וגו', וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם."

ולכאורה גם מצוות החצוצרות הוא מענין זה, לעורר לב האדם אל ה' ונתבאר שענין התפילה הוי מעשה התקרבות אל ה' והוי בתורה או בתפילה ומובן שאין זה נמנה למצוות תפילה שאינו דין בתפילה בעצם.

ומה שסיים הרמב"ן לבסוף שאולי יש למנות מצוות תפלה למצוה בפנ"ע שבעת הצרות צריך להתפלל, שם רוצה לומר שאולי נאמר מצוה על החפצא בתפלה במסויים, ואינו רק כהיכ"ת להתקרבות ולחזור לעבודתו ית', וכמו שמבואר בלשונו שנצטוונו להתפלל שנאמין שהוא ית' שומע תפילה והוא המציל מהצרות בתפילה וזעקה, וגדר המצוה נראה לבאר שאינו כהיכ"ת להתקרב אליו (שהוא הענין הקודם וכנ"ל) אלא דשייך למצוות אמונה ביחוד ה' והשגחתו עלינו, שהנה אדם שיש לו צרה ל"ע, ויש לו אב רחמן שיכול להושיעו מצרתו הרי אין ספק שיפנה אליו ואם לא כשוטה יחשב, ואם אינו פונה או שמפקפק ברחמיו עליו או ביכולתו להושיעו, וכך אנו בניו של השי"ת ואם קורה ח"ו צרה נצטוונו להתנהג אליו ית' כמו האמת הגמור שהוא אב הרחמן וביכולתו להושיענו, וכאן הוי דין במסויים על מעשה התפילה ואינו שייך למשל לתורה [ואף שוודאי לימוד התורה פועל זכויות להנצל, אבל אין

בזה את הגוון של ההרגשה הפשוטה לבקש ממי שיכול להושיע, ולכן אם אינו עושה כן לא נחשב כמבטל מצוה אבל תפילה זהו מעשה פשוט של בקשה ממי שיכול להושיע ואם אינו עושה כן מבטל מצוה]. וזה שכתב שצריך ראשית "שנאמין שהוא יתברך שומע תפילה" היינו שמשגיח עלינו ורוצה בנו "ושהוא המציל מן הצרות בתפילה וזעקה" היינו שביכולתו להושיע, וזהו הנהגתו להושיע למי שונה אליו בתפילה ובזעקה, וכל זה הוי מצוה מסויימת על מעשה תפילה, ושייך להכרת יחודו והשגחתו עלינו, וכמו שמפורש בדברי החינוך על הרמב"ן הנ"ל, שמי שאינו עושה כן עונשו גדול שהוי כמסיר השגחת ה' מעליו, והיינו שנוהג כאינו מאמין ח"ו בהשגחת ה' עליו שתסור הצרה מעליו.

והעולה מהנ"ל שבעת צרה ח"ו איכא ב' מצוות חלוקות, מצוה אחת השייכת לפרשה דחצוצרות וכמבואר ברמב"ן הנ"ל וכן ברמב"ם הנ"ל בריש הלכות תענית, וזהו מצוה של התקרבות לה' בתורה או בתפלה והוי מלתא דתשובה וכנ"ל, שזה תכלית ענין הצרות להחזירנו אליו יתברך.

ומצוה הב' שהיא מסויימת לתפילה שבעת צרה יש לנו להאמין שה' שומע תפילה וכו', וזהו מצות אמונה ביחוד ה' והשגחתו עלינו.

[והנה אאמו"ר זצ"ל בספרו 'שערים בתפילה' מביא שמרן הגרי"ז זצ"ל היה ממלמל כל העת "לישועתך קויתי ה'" ואף כשהיה לומד או מדבר עם בני אדם, וביאר אאמו"ר את הנהגתו, שחשש לדעת הרמב"ן שבשעת צרה יש חיוב להתפלל לה' ואם כן בעת שהיה צריך לתת עצה לאחרים היה סובר שהוא כמו עת צרה שזוקק להתפלל. והוא חידוש שנחשב עת צרה, ואמנם לפי מה שנתבאר בגדר המצוה הב' למסקנת הרמב"ן שהיא להאמין שה' עוזר בשעת צרה, וביארנו משל למי שיש לו אב רחמן שהוא פונה אליו לבקש, ואם כן יש לומר שבכל מצב שאילו היה כאן מי שיכול לפנות אליו לעזור לו ודאי היה פונה אליו, אז מצוה לפנות לה'].

בגדרי קיום מצות תפילה בשעת צרה לדעת הרמב"ן

ואחר שנתבאר בס"ד גדרי המצוה יש לנו לברר דיני המצוה היאך מקיימים תפילה זו.

וכדי לעמוד על הספיקות בזה נקדים בקצרה כמה דברים שנתבארו אצלנו בס"ד במק"א בדעת הרמב"ם; שלשיטתו (עי' פ"א מהל' תפילה) יש מצוה מן התורה להתפלל בכל יום, אבל מדאורייתא אין נוסח מסויים וכן אין מנין ושיעור לתפילות, וחכמים תקנו נוסח ומנין. וצורת תפילה הוי באופן שאומר שבח בקשה והודאה, ולדעת הכס"מ הוי מן התורה, כיון שמבואר בגמרא ברכות ל"ב שילפינן ממשוה רבינו שלעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואחר כך יתפלל שנאמר ואתחנן אל ה', ויש מקורות בחז"ל לדין הודאה אחר הבקשה. והנה מבואר שתפילה היא בדין של עומד לפני המלך ויש בזה כמה דינים והלכות הנובעים מזה, ודבר זה הוא בעצם החפצא דתפילה דאורייתא, שהרי ברמב"ם נתבאר שרבנן רק חדשו את הנוסח ואת המנין אבל לא את המהות של תפילה, וע"כ שמן התורה תפילה הוי כעומד לפני המלך, וכמו שמשמע ברמב"ם (ה"ג) שמדאורייתא מתפללים נוכח המקדש, וכמו כן מה שביאר הגר"ח (בחי' רח"ה הל' תפילה) בדעת הרמב"ם שהדין של תפילה מחייב שיכיון שהוא עומד לפני המלך הוי זה בדין דתפילה דאורייתא, וכן מבואר מדבריו שם שכתב שאף להסוברים שאינה מדאורייתא היינו רק כלפי חיובה אבל קיומה וענינה מן התורה וכונה זו מעכבת בה. ומבואר מדבריו שהך דין דתפילה דעמידה לפני המלך הוה בעיקר הדין דתפילה מן התורה.

ועוד נתבאר שודאי יש מושג של בקשות שאינן מגדרי תפילה וכמו שמצאנו בגמרא כמה בקשות כתפילת הדרך וכדו' ומבואר, שיש "תפילה" ויש "בקשה", ותפילה היינו עמידה לפני המלך, ובדעת הרמב"ם נת' דהוי מהות של 'עבודה' כקרבן, אבל בקשה אינה שייכת לתפילה, וממילא אין בו דיני תפילה כגון עמידה לפני המלך וכן הדין דבעי שבח בקשה והודאה. עד כאן ממה שנתבאר בעצם דין התפילה. וכעת יש לדון לפי זה לנידון דידן בגדר התפילה בשעת צרה.

תפילה בשעת צרה אם היא מהות דתפילה או בקשה גרידא

והנה יש לדון לדעת הרמב"ם בריש הלכות תענית שמצות עשה לזעוק ולהריע, ובהקדמת ההלכות כתב "לצעוק לפני ה' בכל עת צרה גדולה שלא תבוא על

הציבור. האם הוי דין על ידי חפצא של תפילה או סגי בבקשה, ונפ"מ לכל הדינים הנדרשים לדין תפילה וכו"ל, ובפשטות אין לנו לחדש שזה מענינא דתפילה, אלא רק בקשה בלבד, וכן מלשון הרמב"ם "לזעוק" ולא כתב "להתפלל" משמע כן.

והשתא יש לדון לדעת הרמב"ן והסמ"ק, שברמב"ן נתבאר ב' ענינים, בתחילה נראה שהוא מחמת שהצרה מחייבת לעובדו בתורה או בתפילה, והאם שם צריך ענין של תפילה גמורה דעמידה לפני ה' או סגי בבקשה בלבד, וכן בדין הב' שכתב הרמב"ן שיש מקום למנות המצוה דלעבדו זו תפילה למצוה בפני עצמה על שעת הצרות שיש מצוה להתפלל ונאמין שה' שומע תפילה, ויל"ע האם נאמר דין דתפילה דוקא בעמידה לפני המלך או סגי בבקשה בלבד.

והנה לכאורה מנ"ל שלרמב"ן נתחדש מדאורייתא ענין דתפילה של עמידה לפני המלך, ואמנם שהרי ילפינן מחנה דיני תפילה, ומשמע שהדינים הוו כבר בחפצא דתפילה דאורייתא [דלכא' הוי גילוי מתפילת חנה מהו מהות התפילה ולא שאז נתקן זאת], והדין דיסדר שבחו ואחר כך יתפלל ילפינן מתפילת מרע"ה, וזה נראה מקורו של רבינו הגר"ח זצ"ל בהלכות תפילה שאף להסוברים שתפילה חיובה מדרבנן אבל מהותה וענינה הוי לכו"ע מן התורה, ונפ"מ לענין דין כונה של עמידה לפני המלך וכו"ל. ואם כן לענין הדין חיוב תפילה בעת צרה יש לעיין איזה מצוה נאמר בזה, האם הוי כעין דעת הר"מ בתפילה שבכל יום שהוי מהות של תפילה, או דלמא שהוא גדר בקשה בלבד.

והנה כאמור לעיל בדעת הרמב"ם שהמהות דתפילה דאורייתא הוא בגדר 'עבודה' דומיא דקרבנות, ומסתבר שהדין עומד לפני המלך נובע מזה שהוי גדר לפני ה' דומיא דקרבנות, וי"ל שהדין של תחילה שבח ואחר כך בקשה והודאה שייך נמי להך ענינא דעבודה, ואם כן מתעורר עוד נידון אליבא דהרמב"ן, האם התפילה בעת צרה שלשיטתו היא מן התורה, היא בתורת ענין של עבודה, וכגדר קרבן, ולכאורה אין לנו לחדש כן, שאין שום רמז לזה בדברי הרמב"ן בגדר המצוה דעת צרה, ולהר"מ שהוי בכל יום וכמו שהגדיר הרמב"ם בריש ההלכות "לעבוד את ה' בתפילה בכל יום" היינו שאינו כתוצאה מצורך

האדם אלא יסודו בחובת האדם לעבוד את בוראו וזה על ידי תפילה, אבל אם הזמן צרה מחייב זאת וכמו שהגדיר הרמב"ן שנאמין וכו' וכמו שנתבאר לעיל אין לנו יסוד להגדיר שנאמר כאן מהות של 'עבודה' טפי משאר מצוות שנחשב הכל כגדר כללי של עבודה, [וקרבנות הוי בדרגה טפי וע"ש ברמב"ן בתו"ד שנחית לענין קרבנות שהוי עבודה מיוחדת, אבל לענין תפילה אין רמז לזה בדבריו] אלא שבאמת עדיין יש לדון אם איכא בזה גדר של תפילה ועמידה לפני המלך או גדר בקשה בלבד.

והוא ספק לדינא לשיטת הרמב"ן, אם ח"ו מתעורר ענין של צרה שלא תבוא על הציבור או על היחיד וחייל חובת תפילה, האם חובתו הוי בגדרי תפילה ממש שצריך לסדר שבחו ואחר כך יתפלל וכן כל דיני עמידה לפני המלך או שסגי בבקשה בעלמא, ואאמו"ר זצ"ל בתפארת תורה (סימן ב') נסתפק בזה אם יש דין אמירת שבח והודאה או לא, עיי"ש, ועי' באגרות משה (או"ח ח"ג סימן ע') דמבאר דברי התוספתא בזבחים דהלל תפילה ושבח מעכבין זא"ז דאזיל על כל תפילה בעת צרה, ע"ש.

והנה כפי שנתבאר במק"א נראה דהשתא אחר שתקנו חכמים תפילות הקבועות תו אין גדרי תפילה ועמידה לפני המלך רק בתפילת שמו"ע, ואם נימא שבעת צרה צריך חפצא של תפילה גמורה, אם כן יצטרך לבקש על צרתו בתוך תפילת שמו"ע, ומה יהא הדין אם הוי ענין דחוף ואינו יכול להמתין עד שמו"ע שיבוא, והרי מחוייב מדאורייתא להתפלל, ואם נימא שצריך לפני המלך ואין מושג של עמידה לפני המלך בלא שמו"ע הרי מבטל מ"ע דאורייתא אליבא דהרמב"ן, ויל"ע 3.

ב' ראיות שהוא גדר "תפילה"

ויש לדון לפשוט הספק מב' מקורות. ראשית מתפילת משה רבינו ע"ה "ואתחנן אל ה' בעת ההיא" שמשם למדו חז"ל את ההלכה ש"לעולם יסדר אדם שבחו ואחר כך יתפלל", ובמדרש רבה (ואתחנן ב' ו') אמרו חז"ל: "בעת ההיא לאמר מהו לאמר, א"ר עזריה לאמר לדורות שיהיו מתפללין בשעת הצרה שהרי משה אף על פי שנאמר לו (דברים ג) לא תעבור את הירדן הזה

התחיל מתחנן". ולכאורה תפילת משה רבינו היתה מצד ענין ד'תפילה' ועל זה איתא שיסדר שבחו ואחר כך יתפלל, וכן נאמר לדורות. אמנם היה מקום לדחות, שלא נאמר כאן אלא שיש חפצא של תפילה על הצרות אבל שמא אין חיוב מן התורה באופן הזה דוקא. ויל"ע.

עוד יש להביא מדברי הסמ"ק שכתב שיש מצוה מן התורה להתפלל בעת צרה ויליף לה מקרא (דברים ד' כ"ט) "ובקשתם משם את ה' אלוקיך וכו' בכל לבבך." (והמג"א בסימן ק"ו הביא דבריו כמקור לתפילה בשעת צרה ולא הזכיר דברי הרמב"ן הנ"ל) ושם כתב שתקנת חכמים של ג' תפילות ביום מיוסדת על המצוה מן התורה של תפילה בעת צרה. והנה הרי ודאי שתקנת חכמים של תפילה הוי בתורת דין של עמידה לפני המלך, וכן שמסדר שבחו של ה' ומבקש ואח"כ מודה, ואם מבואר בסמ"ק שזה מיוסד על דין תפילה בעת צרה אם כן מסתבר ודאי שה"נ בעת צרה הוי בתורת דין דתפילה גמורה ולא בקשת רחמים בלבד.

עוד בענין גדר תפילה בשעת צרה לשיטת הרמב"ן והסמ"ק אם הוי כגדר תפילה להרמב"ם

עוד נראה, שיש מקום לתלות הענין בניהון הגר"ח והביאור הלכה, שהנה הביה"ל בריש הלכות נשיאת כפיים (קכ"ח א') דן איך מברכים ישראלים זה את זה בברכת כהנים ולא חיישינן להא דזר עובר בעשה, וכתב דאף דאיתא בירושלמי (פ"ד דתענית) שלא מצינו נשיאות כפיים שלא בתפילה, הלא זהו רק מדרבנן שקבעוה בתפילה, ומדאורייתא אינו תלוי בזה כלל, תדע דהא תפילה גופא לדעת כמה פוסקים מדרבנן, עיי"ש. ובעמק ברכה (נשיאת כפים א') הביא מהגר"ח ליישב, שמה שלרמב"ן תפילה בכל יום אינה מה"ת, דהיינו רק לחיוב התפילה, אבל החפצא של תפלה לכו"ע הוי מה"ת, וכשמתפלל

שפיר מקיים הנשיאות כפיים בתוך התפילה אף מדאורייתא עיי"ש.

ויל"ע אמאי לא נחית לזה הביה"ל, והא לרמב"ן איכא נמי תפילה בעת צרה, ואם כן לשיטת הרמב"ן מסתברא דמה שמתפלל תמיד איכא על זה תורת תפילה, ויש להוסיף דאף לרמב"ם יקשה, שהרי מעיקר המצוה אין חיובה אלא

פעם אחת, ואף בתפילה קצרה סגי מן התורה, ואם כן מאי ניח"ל לרמב"ם, וע"כ שהחפצא דתפילה מתקיים גם שכבר אינו חייב, [ואולי יש לחלק, שלרמב"ם הוי נמי מהתפילה אבל להרמב"ן לא חשיב חיובא כלל]. ואמנם י"ל שתלוי בהנ"ל, שהאם להרמב"ן גדר תפילה בעת צרה הוי אותה תפילה כהרמב"ם והוי בגדר "עבודה", או שי"ל שהוי רק כבקשה בעלמא, ואם כן ס"ל לביה"ל שכל מעלת התפילה ביחס לנשיאות כפים מצד שדמי לעבודה (עיין בעמק ברכה שם) אבל להרמב"ן אין ענינו כן כלל מה"ת רק כבקשה בעלמא, אבל הגר"ח ס"ל שהוי גדר תפילה כהרמב"ם.

חיוב על כל יחיד או על הציבור

והנה האם חיוב מצוה זו היא חיוב על כל יחיד או רק על הציבור. בפשטות מצאנו שהחיוב בצרת ציבור, וכלשון הרמב"ם "שתבא על הציבור", אמנם הרמב"ם בהלכה ט' שם כתב "כשם שהציבור מתענים על צרתן כך היחיד מתענה על צרתו, כיצד הרי שהיה לו חולה או תועה במדבר או אסור בבית האסורין, יש לו להתענות עליו ולבקש רחמים בתפלתו", נראה ששייך אף ביחיד, ולכאורה פשוט שזה כולל את ענין התשובה שזהו עיקר התענית. וכן ברמב"ן הנ"ל בתחילת דבריו מזכיר "והיא מצוה על כל צרה וצרה שתבא על הציבור לצעוק לפניו בתפלה ובתרועה" הרי שהיא מצוה על הציבור, וי"ל שלמד כן ממצות התקיעה בחצוצרות, שהיא ודאי מצוה של ציבור ולא על כל יחיד, אמנם בהמשך מביא מקור מדברי שלמה המלך: "והוא הענין שבאר שלמה ע"ה כמו שכתוב בהעצר השמים ולא יהיה מטר וכתוב רעב כי יהיה דבר כי יהיה שדפון ירקון ארבה חסיל כי יהיה כי יצר לו אויבו בארץ שעריו כל נגע כל מחלה כל תפלה כל תחנה אשר יהיה לכל האדם לכל עמך ישראל אשר ידעו איש נגע לבבו ופרש כפיו אל הבית הזה". ולכאורה מהפסוק מוכח שגם היחידים שייכים לזה, ויל"ע ב"ל זה.

תפילה בעת צרה באמצע התפילה

ויש לדון אם רח"ל אירע שעת צרה בתוך התפילה (וכגון כשיש אזעקה של טילים באמצע התפילה, שצריך רחמי שמים מרובים ובפשטות הוי עת צרה המצריך תפילה) האם

שרי להפסיק באמצע התפילה ולהתפלל על הצרה, דהוי חיוב מדאורייתא להתפלל, והפסק בתפילה הוא מדרבנן, ושמא אינו חשוב הפסק כלל, וכן יש להסתפק מה הדין בזה באמצע קר"ש, וצ"ע לדינא.

הגאון רבי יונתן אבר שליט"א

שמחה בזמן צער

המשגיח שליט"א השתתף בשמחת נישואין שהתקיימה בימים אלו, באמצע השמחה פנה המשגיח שליט"א להגרי"ב שרייבר שליט"א ושיתף אותו בתחושה שחש באותו זמן וכן בשמחת תורה: "אנחנו נמצאים כאן בחתונה, ורקדים בשמחת תורה, הכל כאילו רגיל, ובצד השני של הארץ נמצאים במקלטים וקוברים את מתיהם. מאות רבות של לוויית. זה הזכיר לי את דברי הגמרא על העיר ביתר בזמן החורבן, שהייתה כל כך גדולה, שבחלקה רקדו ושמחו ובחלקה השני קברו את המתים מהמלחמה".

הגרי"ב שרייבר שליט"א הגיב על כך: בזמן מלחמת יום הכיפורים, היה משבר נוראי. כולם היו בפחד עצום. כשחזרו הוא ואביו מבית הכנסת, עשו הבדלה ואכלו דבר מה. מיד לאחר מכן, אביו, שהיה מתמיד עצום, התיישב ללמוד.

שאלתי את אבי: "אבא, וכי אתה לא מפחד?". "אני מפחד!", אמר לי ומיד אמר, "אמר אביי...". כשאנחנו, בני תורה, מפחדים - אנחנו מכניסים את הראש ללימוד התורה. מפחדים, וזה הפתרון!

ההשקפה והמעשה – לאור אירועי הזמן

בשיחתו השבועית נשא המשגיח שליט"א דברי חיזוק מיוחדים ללמד את ההשקפה הנכונה איך צריך להסתכל על האירועים הקשים שעברנו, ומה מוטל עלינו לעשות בימים אלו.

להלן דבריו המלאים של המשגיח שליט"א:

על מה המלחמה

בְּרִאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ [בראשית א, א]

מפרש רש"י:

אמר רבי יצחק: לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מ"החודש הזה לכם",
שהיא מצוה ראשונה שנצטוו ישראל. ומה טעם פתח ב"בראשית"?

ראשית התהוותו ויצירתו של 'עם ישראל' להיות 'עם' ותחילת המהלך של
'נתינת התורה', היה ביציאת המצרים. שם נצטוו עם ישראל: "הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם
רֵאשׁ חֳדָשִׁים" [שמות יב], היא המצוה הראשונה שהקב"ה ציווה אותם. וא"כ
קשה, מדוע התורה לא מתחילה בדברים אלו?

משום "כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים" [תהלים קיא, ו]; [שם יאמרו
אומות העולם לישראל 'ליסטים אתם, שכבשתם ארצות שבעה גוים'.

מה נענה להם?

הם אומרים להם: כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו;
ברצונו נתנה להם, וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו!

אכן, עם ישראל לא תמיד היה כאן בארץ. הארץ הייתה שייכת לאומות
אחרות. כבשנו אותה מידם. אבל מי שנתן לנו אותה, הוא הקב"ה, שהוא ברא
את כל המציאות. הוא לקח אותה מידם ונתן אותה לנו.

אומרים חז"ל, שעובדה זו כל כך חשובה, שאע"פ שהיה ראוי להתחיל את
התורה מהמצוות ולדחות את סיפור התהוות העולם לאחר מעמד הר סיני,
בכל אופן פותחת התורה בעניין זה; כדי שנדע מה תשובתנו למלחמה וטענת
האומות נגדנו.

ואכן, מבואר בפרקי דרבי אליעזר, שהמלחמה האחרונה עם בני ישראל לפני
הגאולה, תהיה המלחמה של בני ישמעאל על ארץ ישראל. כולנו נוכחים
לראות שאנחנו מתקדמים לקראת זה, אך אף אחד לא יודע בדיוק את
השלבים של התהליך הזה.

בני ישמעאל יבואו בטענות, אומר הפרקי דרבי אליעזר, לבני ישראל על עצם הימצאותם בארץ. וזה בדיוק טענתם בכל השנים עלינו, בני ישראל. הם לא נלחמים רק על שטח או על ריבונות, ככל המלחמות הטריטוראליות בעולם. כסף לא ישתיק אותם, ומדינה שתהיה בשליטתם בסמוך לנו גם לא תשתיק אותם. הם נלחמים מלחמה דתית; לקחתם את ירושלים, חיללתם את המסגד. הם רוצים שהארץ תחזור לשליטתם, מתוך טענות דתיות. והם לא יעצרו עד אשר ננצח, או ח"ו להיפך.

הפרשנות האמיתית

כותב הרמב"ם בתחילת הלכות תעניות:

מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבוא על הצבור, שנאמר "על הצר הצורר אתכם והרעתם בחצצרות" [במדבר י', ט].

אלו הן ה'צרות של ציבור' שמתעניין ומתריעין עליהם: על הצרת שונאי ישראל לישראל, ועל החרב וכו' [שם פ"ג, הלכה ב].

על הצרת שונאי ישראל לישראל, כיצד: עכו"ם שבאו לערך מלחמה עם ישראל - או ליטול מהם מס או ליקח מידם ארץ וכו' [שם, הלכה ג].

במצב בו אומות העולם קמים ללחום נגד עם ישראל, אומר הרמב"ם, ישנם שני דברים המוטלים עלינו - 'השקפה' וממנה נובעת 'הלכה':

ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו, ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן, ככתוב "עונותיכם הטו" וגו', וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם. [שם פ"א, הלכה ב].

אבל אם לא יזעקו ולא יריעו, אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם ארע לנו וצרה זו נקרה נקריה - הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים [שם, הלכה ג].

אדם שמנסה לתלות בסיבות גשמיות את הגורמים לאירועים שהתרחשו, קורא לו הרמב"ם "אכזרי!"

חשוב להבהיר: ודאי שמי שאחראי על הגנת הגבולות צריך לעשות את עבודתו כראוי. בוודאי שצריכים להיות מוכנים עם מיטב הכלים והיכולות המאפשרים לעשות מלחמה כראוי. אבל זו הלכה בהלכות מלחמה. [סוגיא זו שייכת לסוגיית ה'בטחון וההשתדלות', כמו ברפואה, פרנסה וכדו'; מוטל עלינו לעשות מקסימום השתדלות, אך להאמין שאין לה באמת כל כח לפעול].

עלינו מוטל להתבונן על התוצאה; אחרי שקרה מה שקרה, מה מהו המבט האמיתי על האירועים. אומר הרמב"ם: לחשוב שהאירוע הוא "נקרה נקרי" - חוסר מוכנות, חוסר תכנון, הזזת כוחות, האויב נהיה מתוחכם יותר וסיבות דומות לכך - זה לא נכון. זו הצורה שבה זה התרחש, אך זו לא הסיבה מחמתה זה התרחש!

ולכן עלינו לשים לב לא לעסוק יותר מידי ברמה הטכנית של האירועים. כי בטבע האדם, כאשר הוא שוקע בגורם הטכני, אט-אט המוח שלו מפרש שזו הסיבה שבאמת גרמה לכך. וזו לא ההשקפה האמיתית על מה שקורה.

שום דבר לא התרחש לעם ישראל במקרה. כל האירועים הינם תוצאה שמיימית, הנובעת מה'בחירה' של עם ישראל; אם אנחנו לא נוהגים כשורה, הקב"ה שולח לנו מפעם לפעם 'תזכורות' לחזור בתשובה. התעלמות מאותם תזכורות, התעלמות מההבנה שאלו תזכורות מהבורא - אלינו עם ישראל, זו אכזריות. מדוע זו אכזריות?

כי השקפה זו קובעת הלכה מעשית: הצרה תלויה - בפועל - בצורה ההשקפה שלנו עליה. כך אומר הרמב"ם. אם נבין את ההשקפה הנכונה, נשוב בתשובה ונצחק אל ה' - הצרה תסור מאיתנו, אך אם לא נבין זאת - לא תסור הצרה. מי שמושפע מהשקפה שהכל זה מקרה וממילא ישפיע גם על אחרים - גורם לכך שהצרה לא תסור מעם ישראל. עלינו להבין שהקב"ה רוצה לעורר אותנו, ועלינו לעשות תשובה.

עבודתנו לא הלכה ריקם!

ומשום כך, מתגנבת לליבנו הרגשה קשה, כי זו כעין 'סתירת לחי' על עבודתנו. הרי בדיוק עכשיו עבדנו כל כך קשה; ראש השנה, עשרת ימי תשובה, יום

הכיפורים. התפללנו תפילה אמיתית מעומק הלב, חזרנו בתשובה. ובדיוק עכשיו, ביום המרומם - יום 'שמחת התורה' - קבלנו מהקב"ה כזו סתירה על עבודתנו?! זו סתירה, ולכן אדם מחפש לה סיבות אחרות...

אך עלינו לדעת: אין חלק מהתשובה שעשינו שהלך לריק! יכול להיות שהיו דברים שהיינו צריכים להתאמץ יותר. אבל התשובה שעשינו לא הלכה ריקם.

איננו יודעים חשבונות שמייים, מה הייתה מידת הדין. אבל יכול להיות, שבלעדי התשובה והעבודה שעשינו בימים הנוראים, היה המצב הרבה יותר גרוע. אם ח"ו האויבים מהצפון היו מצטרפים ומתואמים עם האויבים מהדרום (תרחיש ממנו חששו תמיד), המצב היה נורא פי כמה וכמה. הם רבים יותר ומתוחכמים יותר. וגם אותם אלו שהצליחו להיכנס, אם הקב"ה לא היה מסמא את עיניהם, יכלו לגרום לדברים גרועים הרבה יותר. במשך שעות ארוכות הם שלטו ופעלו כמעט באין מפריע. מי מנע מהם להתקדם למקומות אסטרטגיים יותר בארץ ישראל?

קרה לנו דין נורא, קרו דברים קשים וכואבים ביותר. אבל איננו יודעים כמה הצלחנו למנוע ע"י התפילות, קבלת עול מלכות שמייים והתשובה שעשינו. קשה לשקול ולדעת עד היכן פעלה עבודתנו, אך בוודאי שהיא לא הלכה ריקם.

ואם בכל אופן קרה כזה דבר, זה לא מקרה. הקב"ה שלח לעם ישראל תזכורת, וכנראה שצריך לתקן משהו. וזה תלוי כעת במעשים שלנו, שומרי התורה, לא במעשיהם של תינוקות שנישבו. הם לא למדו ולא שמעו, אין עליהם כמעט תביעה. אנחנו, שאנחנו יודעים שיש בורא לעולם, שיש תורה ומצוות, צריכים להתבונן על זה בהשקפה הנכונה.

ועוד כותב שם הרמב"ם:

ותוסיף הצרה צרות אחרות; הוא שכתוב בתורה "והלכתם עמי בקרי" - "והלכתי גם אני עמכם בחמת קרי", כלומר כשאביא עליכם צרה כדי שתשובו, אם תאמרו שהיא קרי - אוסיף לכם חמת אותו קרי.

"והיית משוגע ממראה עיניך!"

באמת, קרה כאן דבר פלא, חסר הגיון. יש לזה הסבר אחד, המתואר בדיוק רב בדברי הנצי"ב על הפסוק בפרשת כי-תבוא [דברים כח, כח-כט]: **"יִפְכָּה ה' בְּשִׁגְעוֹן וּבְעֵוֹן וּבְתַמְהוֹן לִבָּב. וְהָיִיתָ מְמַשֵּׁשׁ בְּצִהְרִים כְּאִשֶּׁר יִמְשֵׁשׁ הָעוֹר בְּאַפְלָה וְלֹא תִצְלִיחַ אֶת דְּרָכֶיךָ וְהָיִיתָ אֶף עָשׂוֹק וְגָזוּל כָּל הַיָּמִים וְאַיִן מוֹשִׁיעַ"**. זה פסוק מאוד קשה לקריאה; כך הקב"ה אומר לנו?

התשובה היא, שהקב"ה אמר לנו תשמעו בקולי ואתן לכם ברכה ושפע, ברוחניות ובגשמיות. אבל אם לא תשמעו בקולי, אני יעזור לכם לחזור אלי. כיצד?

מפרש הנצי"ב:

בשגעון: קלקול הדעת, שלא תתבונן להיות נשמר מאומות העולם.

להמעיט בכוחות השומרים על הגבול, כפי שקרה, ולסמוך על גדר מברזל, זה 'קלקול הדעת'. אין לכך הסבר הגיוני. אך זו בדיוק הקללה, שלא נתבונן להישמר כראוי מאומות העולם.

ובעורון: מעט אנשים שלא יהיו בחסרון דעת, אבל לא יראו את הרע שבא עליהם.

הרי מדובר על אנשים שאין בהם חסרון דעת, הם יודעים לחשב את תרחישי האויב, הם 'אנשי צבא'. ובכל אופן הם לא ראו את הרע.

ובתמהון לבב: חלק מהם שיראו וגם יבינו הרע, אבל מאוטם הלב יהיו כאבן מבלי יכולת לעשות מאומה.

אף שהיו כאלו שהתריעו במשך שנים על מה שעתיד להתרחש, לא שמעו להם. היה 'אוטם הלב' אצל מקבלי ההחלטות.

והיית ממשש וגו': בבוא השודד אשר בנקל היה אפשר להמלט ממנו, אבל מחמת הקללה תהיה "ממשש בצהרים" וגו'.

הרי באופן טבעי, היה אפשר עם כמה מאות חיילים בלבד למנוע מהם להיכנס לארץ. היו מעכבים אותם לכל הפחות. היו דברים מעולם, שחדרו אויבים לארץ ותוך דקות הגיעו היחידות המיוחדות. וכאן, שעות על גבי שעות, אנשים חיכו שיבואו להצילם ואף אחד לא בא! דבר שלא היה מעולם!

והיית אף עשוק וגזול: מי שירצה לשדוד ולגזול יעשה מה שליבו חפץ. "ואין מושיע" - ולא יהיה לך ידיים לעשות מאומה להושיע.

אנשים, נשים וטף, באזור שלם - ואין מושיע! אנו מדינה שנמצאת בכוננות מתמדת למלחמה; היכן כל הנשק? היכן כל החיילים?

על זה אומרת התורה:

וְהִיִּיתָ מְשָׁעָה מִמֶּרְאֵה עֵינֶיךָ אֲשֶׁר תִּרְאֶה" [שם, לד].

מפרש הנצי"ב:

תתפעל איך נהיתה כזה, שמעט שודדים עשו הרבה ולא הושיעה לך ידך, אשר באמת היה כוחך לעמוד כנגדם. ומזה ההתפעלות תצא מדעתך.

צבא כל כך מתוחכם ומשוכלל, עם היחידות המאומנות והטובות בעולם, ורוצחים שפלים רוצחים בעמם במשך שעות רבות, כמעט ללא תגובה. כיצד זה יכול להתרחש?

זו התממשות מדויקת של הקללה הכתובה בתורה. אין לכך הסבר אחר, מלבד העובדה שהקב"ה סימא את עיני כולם.

בעת הזו, עלינו להעמיד את ההשקפה הנכונה - זה לא בא במקרה, זה בא לעורר את עם ישראל לתשובה, ולאחר מכן עלינו לחשוב מה צריך לעשות.

העבודה בזמן מלחמה

פגשתי אמש, בעת היותי בחתונה, את הגאון רבי בונים שרייבר שליט"א. שיתפתי אותו בתחושה שהייתה לי באותה עת ובשמחת תורה. אנחנו נמצאים

כאן בחתונה, רוקדים בשמחת תורה, הכל כאילו רגיל, ובצד השני של הארץ נמצאים במקלטים וקוברים את מתיהם. מאות רבות של לוויית. זה הזכיר לי את דברי הגמרא על העיר ביתר בזמן החורבן, שהייתה כל כך גדולה, שבחלקה רקדו ושמחו ובחלקה השני קברו את המתים מהמלחמה.

[במאמר המוסגר: אמר לי הגאון רבי בונים שרייבר, משפט שמשנה את ההסתכלות שלנו על המצב. בזמן מלחמת יום הכיפורים, היה משבר נוראי. כולם היו בפחד עצום. כשחזרו הוא ואביו מבית הכנסת, עשו הבדלה ואכלו דבר מה. מיד לאחר מכן, אביו, שהיה מתמיד עצום, התיישב ללמוד.

שאלתי את אבי: "אבא, וכי אתה לא מפחד?". "אני מפחד!", אמר לי ומיד אמר, "אמר אביי..." כשאנחנו, בני תורה, מפחדים - אנחנו מכניסים את הראש ללימוד התורה. מפחדים, וזה הפתרון!]

במצב דומה למצב שלנו, עמדו תלמידי ישיבת סלבודקא, בקובנא, לפני שמונים וארבע שנים. בתחילת תקופת השואה, כבשו הגרמנים את המדינה (פולין, ככל הנראה), אך במקומם עדיין לא הרגישו כל שינוי. רבי אברהם גרודזינסקי, תלמידו הגדול של הסבא מסלבודקא שהנהיג את הישיבה אחריו, אמר בפניהם שיחה, ובה ביאר מהי ההסתכלות וצורת העבודה בכזה מצב:

"התאספנו כאן בשעה רצינית של מלחמה ושלוש, מלחמה במדינות הסמוכות, ושלוש במדינה זו. המלחמה והשלוש שניהם יחד מחייבים אותנו לתשובה. המלחמה תחייב מצד יראת העונש, והשלוש מחייב מצד הכרת הטוב".

גם אנחנו נמצאים במצב דומה; שם שרויים במלחמה נוראה, ואנו כאן יכולים לשבת בנוחות ללמוד, להתפלל ואף לאכול.

במצב כזה צריכים לעבוד מחמת שתי סיבות: לעשות תשובה מחמת היראה מהעונש - הרי לא ההפצצות יעזרו (הם הרי נמצאים מתחת לאדמה), ואיננו יודעים מה אחרים יכולים לעשות. אל לנו להשלות את עצמנו. ומצד שני - לעבוד מצד הכרת הטוב, על כך שאנחנו כן נמצאים בשלוש. עלינו לא מאיימים פגזים ואף אחד לא יורה עלינו, אנחנו יכולים לשבת וללמוד.

ממשיך רבי אברהם גרודז'נסקי:

"חובת התשובה מצד יראה היא מה שאמרו בברכות [ה], "אם רואה אדם שייסורין באים עליו יפשפש במעשיו, שנאמר: "נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה עד ה'". וכפי מידת הייסורים כן חובת התשובה. בזמן הזה שהייסורים הגיעו עד מרום קיצם..

כמה מיליונים יהודים סובלים היום בשביל יהדותם, וכמה מיליונים סובלים בשביל מהותם, מה שהם נקראים בשם ישראל".

נשים לב, שהוא מחבר את שני החלקים בעם: יש את שומרי התורה והמצוות - הסובלים בגלל 'יהדותם', ואחרים הסובלים בגלל 'מהותם' - הם בני ישראל. אל לנו לעשות הבדלה ביניהם. רק שהם, תינוקות שנשבו, אינם יודעים מה מוטל עליהם. אנחנו יודעים מה מוטל עלינו לעשות.

בשעה נוראה כזו הלא עלינו, הקרובים אל החלל, החובה לפשפש במעשים.

זהירות בזמן מלחמה

בהמשך השיחה, מבאר רבי אברהם גרודז'נסקי נושא שחושבני שהוא נושא מרכזי בעת כזו:

"כי דרך האדם להיות דכא רוח מייסורים הבאים עליו, לא רק מייסורים שלו, אלא משל אחרים, מה שאדם רואה או שומע ייסורים ועינויים של אחרים משפיע לרעה על מצב רוחו".

זה טבעו של האדם. כשהוא נחשף לרוע, אכזריות, ייסורים ועינויים, זה מרוקן לו את כוחותיו הנפשיים. הוא נהיה "דכא רוח", בדיכאון. אין כח ללמוד, אין כח להתפלל. אין כוחות.

ולכן עצה טובה, לראות ולשמוע פחות ככל הניתן. אל לך לחשוש ש'אתה לא בעניינים', אל תחשוש שיהיה משהו שצריך לדעת ולא תדע. כשצריך לדעת, כולם ידעו בדיוק מה קורה. אך גם מה ששמענו באוויר משפיע על כוחות הנפש.

וממשיך רבי אברהם גרודז'ינסקי:

"וכל שכן כשדברים האלה באים לעיתים תכופות ומקיפים אנשים הרבה כבשעת מלחמה.

בעת זאת, נשבר ליבו של האדם לרסיסים, ידיו רפות מעבודה, ראשו עליו סחרחר, ומחשבתו אינה עושה פרי. מצב רוח כזה אינו רק באנשים חלושי המזג, אלא גם בגיבורי הרוח, אנשים חכמים ובעלי מחשבה פוריה אין גדולתם ניכר בעת הזאת".

בעצם זה שאנחנו נחשפים למעשי רוע ואכזריות, לצער של אנשים אחרים, זה גורם לכולם, גם לגיבורי הרוח, ירידה וחולשה בכושר הרוחני.

ממשיך רבי אברהם גרודז'ינסקי ואומר:

"מעייין החכמה נסתם, אוצר הדעת בלום, והאנושיות כולה מטמוטטת והולכת. ירידה רוחנית היא דרך הטבע בשעה זו".

קשה ללמוד, קשה להתרכז בתפילה, קשה אפילו לחשוב. אדם מרגיש ערפול בדעת. אבל - אומר רבי אברהם גרודז'ינסקי - זו לא ההשפעה היחידה:

"ירידה זו אינה מסתפקת בצד השלילה, אלא גם בצד החיוב, (הופך להיות דבר 'פעיל'), מצב של אדישות הולך וגובר באדם, אדישות לכל הרע הנעשה בעולם, אדישות לאכזריות, אדישות למינות, אדישות להחיים כולם.

אדישות זו אם היא נמשכת, מתהפכת לאופן חיובי, אם אדם מתרגל לשמוע מעשים אכזריים, מתאכזר גם הוא. וכך הולך הוא ויורד משמיעה לשמיעה וכ"ש מראה לראיה.

על כן עלינו להיות ערניים לתופעה זו. זה פוגע בנפש האדם; לא די בכך שאין לו כוחות רוחניים ונפשיים לעבודת ה', אלא שהוא הופך לאדם אכזרי בעצמו. כשהוא נחשף לאכזריות גדולה, זה משפיע עליו בתת-הכרתו, שלפגוע בחבר זה לא דבר כל כך נורא".

בכוחות נפשו של כל אדם ישנם כוחות אכזריים. אם לא נשמור עליהם ולא ניזהר כראוי, אדם יכול להפוך לאכזרי.

המעשה אשר יעשון

ועל כן, ראשית, צריך לראות ולשמוע על מעשים כאלו, פחות ככל האפשר. שנית, היות ומה ששומעים ממה שנמצא באוויר משפיע עלינו, ישנה דרך אחת להתגונן מפני ההשפעה הרעה על הנפש: הדבר הראשון - להשתתף בצער הרבים. עם ישראל שרוי בצער. מאות אלפי אנשים נמצאים בצער גדול. מי בצער על מה שקרה ומי בצער על מה שח"ו יכול לקרות. לצערנו, יהיו אנשים שיקריבו את חייהם במקרה של מלחמה קרקעית. ולכן גם עלינו להכיר טובה לכל אותם שמקריבים את חייהם כדי להגן עלינו, לכל אותם אימהות השולחות את בניהם לקרב, ואינם יודעות האם הם יחזרו לביתם.

צריך להשתתף בצער של עם ישראל. להיות רגישים לזה ולהתפלל על זה. הדבר השני שעלינו לעשות, כדי להתגונן מפני ההשפעה זו, להתחזק באופן מיוחד בסבלנות ורחמנות בין האחד לשני. להיטיב לאחרים, בגשמיות ורוחניות. כשהעולם נהיה אכזר - עלינו לעשות ההיפך.

כששאלתי פעם את אחד מרבותי לגבי עבודה על מידה מסוימת, הוא אמר לי שהיום לא ניתן לעבוד לתקן מידה זו. והוסיף בשם ר' חצ'קל לווינסטיין, שלאחר השואה, בעקבות כך שנהרגו אנשים רבים באכזריות גדולה, ישנם מידות שכבר אין אפשרות לתקן, הם נפגמו.

בזמן שיש אכזריות רבה, קל לאבד את העדינות. ולכן, בעת הזו, עלינו להגדיל את החמלה והעדינות. אדם שרוצה להיות תלמיד חכם ולהתפתח במידות בעולם הרוחני, חייב שתהיה לו עדינות ורגישות לשני.

בזמן זה, כל אחד במקום שלו בעבודת ה', ברמה הנפשית שלו, צריך להתחזק ולעשות ההיפך מכל מה שקורה בעולם. להיות אכפתי לאחרים, רחמן.

להפקיד שלא יהיו מריבות וקנאה. אם לא כך, מחמת החשיפה לצער והייסורים שבעולם, באופן טבעי אדם יכול לרדת מבחינה נפשית.

ונכון, קשה כעת. איננו מרוכזים. כוחות הנפש ירודים בזמן זה. אבל ישנם אנשים שגם בזמן כזה, במקומות אחרים, מפעילים תעצומות נפש אדירות, לא מתעצלים, ועושים הכל כדי להצליח בתפקידם. גם אנחנו, אף שהתרגלנו לחיים נוחים יותר, חיים מיושבים ורגועים, יכולים לצאת קצת מאזור הנוחות. מותר לנו להתאמץ - גם כשקשה לנו. להתאמץ להתרכז בלימוד בתפילה ובזמן אמירת התהילים בציבור. אפשר לומר תהילים במשך היום, גם ביחיד, שהקב"ה ירחם על עם ישראל.

ובעיקר, כפי שאומר הרמב"ם, עלינו לשים לב להשקפה הנכונה: זה לא מקרה! הכל קרה רק מחמת סיבה שמיימית. והמטרה היא, לעורר אותנו לתשובה; תשובה בעולם הרוחני, בלימוד, בתפילה. כל אחד לפי מקומו בעבודת ה'. אם אנחנו נחזור בתשובה בצורה הראויה, אז כפי שאומר הרמב"ם, הקב"ה יסיר מעלינו את הצרות הללו. אמן.

הגאון רבי עמרם פריד שליט"א

במה להתחזק

ביום ראשון אסרו חג, נשאל הרב שליט"א, מה לומר לציבור להתחזק בימים אלו, והשיב:

יש להתחזק בבטחון שהכל ממנו יתברך, ואין שום מזות של אחד שלא נגזר ממנו יתברך.

יש לחזור בתשובה שלמה ואין לנו מה לדאוג רק להתפלל ולבקש שלא יהיה לנו שום רע.

ואמרו חז"ל בסנהדרין צח: לעסוק בתורה ובגמ"ח, ולכן לבנים ב 10-12 שעות יעשו כל צורכם, ונשאר 10-12 שעות מלאות ללימוד התורה, ולבנות יש להתחזק בצניעות.

אבינו מלכנו

הרב שליט"א נשאל, האם חייבים לומר אבינו מלכנו לאחר תפילת שחרית ומנחה.

והשיב: לא חייבים, אך אפשר לומר.

פרקי תהלים

עוד נשאל הרב שליט"א, איזה וכמה פרקי תהלים ראוי לומר לאחר כל תפילה.

והשיב: י"ג כ' קכ"א ק"ל קמ"ב.

אמירת תהלים בלילה

עוד נשאל הרב שליט"א, האם מותר לומר תהלים בלילה.

והשיב: בזמן הזה מותר.

להתענות או להרבות בלימוד התורה

שאלו את הרב שליט"א, האם ראוי להתענות בימים אלו למי שיש כח בידו להתענות, וכמבואר ברמב"ם (פ"א מהל' תעניות ה"ד), או שעדיף בזמן הזה להרבות בלימוד התורה.

והשיב: להרבות בלימוד התורה. (עי' סי' תקע"א).

לימוד תורה או תהלים

עוד נשאל הרב שליט"א, האם עדיף ללמוד תורה, כיון שתורה מגנא ומצלא, או עדיף לומר תהלים, כיון שהוא עת צרה.

והשיב: כמה דקות לומר תהלים, ושאר הזמן ללמוד בשקידה עצומה ללא הפסקה.

צדקה

עוד שאלו את הרב שליט"א, האם ראוי להרבות בצדקה בימים אלו.

והשיב: **צדקה תציל ממות.** (עיין שבת קנ"ו וב"ב י').

כניסה למקלטים בבני ברק

שאלו את הרב שליט"א, האם עתה שמרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל נלב"ע, קיימת הבטחתו ע"פ הבטחת מרן החזו"א זצוק"ל, שלא ירדו טילים בעיר התורה בני ברק, ואי"צ להיכנס למקלטים או לחדר מוגן, אלא א"כ הכניסה לשם בקלות, ואינו עוסק בתורה או בתפילה.

והשיב: גם עכשיו קיימת הבטחתו.

להעיר ילדים בשעת אזעקה

שאלו את הרב שליט"א, האם יש להעיר ילדים קטנים בלילה בשעת אזעקה.

והשיב: לא, רק במקומות שיש ממש סכנה, וגם במקומות שצריך לצאת למקום מוגן, צריך להיות רגועים, ולהרגיע את הסביבה שכל מה שהשם עושה זה לטובה ובזכות שנעשה רצונו לא נזק.

הרב מנשה ישראל רייזמן שליט"א

ראית בית קברות – סימן לישועה!

הגאון מפוניבז' זי"ע דרש ברבים לאחר שנות הזעם, בשנת תש"ח, מדברי המדרש 'שוחר טוב' על תהילים פרק כ' 'יענך ה' ביום צרה' על דרך משל: 'לאב ובן שהיו מהלכין בדרך ונתיגע הבן, אמר לאביו, והיכן היא המדינה. אמר לו, בני, סימן זה יהא בידך, אם ראית בית הקברות לפניך דע כי המדינה קרובה לך.

כך אמר הקב"ה לישראל, אם ראיתם שהצרות מכסות אתכם באותה שעה אתם נגאלים, שנאמר, יענך ה' ביום צרה'.

הסימן שהגענו לגאולה, הוא שמצאנו בית קברות!

הבה נעצור ונסתפק בזה, לא נצטרך עוד אפילו קבר אחד ח"ו, נעזוב את כל ההבלים של ועדת חקירה ממלכתית מיהו אשם בדבר, הימין שבשמאל או השמאל שבימין, נרגיש שכולנו בספינה אחת, עתה אמר הקב"ה לישראל, 'אם ראיתם שהצרות מכסות אתכם, באותה שעה אתם נגאלים'.

כ"ק האדמו"ר מתולדות משה שליט"א

כבר ניצחנו במלחמה!

עת צרה היא ליעקב, יחד עם כל בית ישראל נמס ליבנו ודאבה נפשנו מרוב תוגה וצער, על דם ישראל אשר נשפך כמים באכזריות נוראה, בחוץ תשכל חרב ובחדרים אימה, ליבי ליבי על חלליהם, על שמועה לא טובה כי באה, אשר למעלה מאלף נפשות מישראל נהרגו ונטבחו רח"ל במיתה חמורה, ומושלכים כדומן על פני האדמה בחוצות עיר, ורבים רבים הלכו בשבי לפני צר ואויב, וירב בבת יהודה תאניה ועניה, אוי נא לנו! כי שבת משוש ליבנו נהפך לאבל מחולנו, כאשר בעצם יום שמחתנו שמחת התורה, הופרה השמחה ורבתה הרעה בקרבנו, ולדאבון ליבנו נתקיים בנו הפסוק: "שכבו לארץ חוצות נער זקן בתולותי ובחורי הרגת ביום אפך טבחת לא חמלת" (איכה ב, כא).

בעת הזאת, העצה הנכונה היא, לצעוק ולהתריע אל ה' יתברך על גאולתנו ועל פדות נפשנו, שיחיש ויפדה אותנו מבור גלותנו, ומצות עשה מדאורייתא היא להתפלל אליו יתברך, לבקש רחמים על אחינו בני ישראל הנתונים בצרה ובשביה.

הבה נתחזק יחד להמשיך בתפילה לשפוך שיח ולקרוא אל ה' בחוזקה, הרי אין כוחנו אלא בפה, ואין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים, ולבקש

מלפניו שירבה כבוד שמים, ויתגדל ויתקדש שם כבוד מלכותו מתוך רחמים וחסדים ומתוך שלום ואחדות. הפסוק אומר (זכריה ד, ו) 'לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי' אמר ה' צבאות', ועל כן פשוט וברור לכולנו כי לא משום בשר ודם תבוא לנו הישועה.

ודווקא לכן מוטל עלינו החרדים לדבר ה', המאמינים בה' ובמשה עבדו, לבקש ולהתחנן לפניו יתברך על הגאולה השלימה, שיתקיים בנו כבר הפסוק: "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" (מיכה ז, טו), שיתגלו מופתיו ונפלאותיו בקרב כל הארץ, באופן שכל אחד ואחד ישאל ויבקש 'איה מקום כבודו', עד שיתברר פי הנה ה' ניצב עלינו, ונצא מן החושך, לראות את מעשי ה' ונפלאותיו, פי מלוא כל הארץ כבודו, ואז נזכה לביאת משיח צדקנו במהרה.

הרי עכשיו כאשר אנו מתבוננים בכל דברי הקורות האלו, מתחוויר לנו משמעותו האמיתית של הפסוק: 'אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר' (תהילים קכז, א) **במצאות ממש**, וכפשוטו של מקרא, לפי שאין עצה ואין תבונה נגד ה'. כל מי שחשב עד עכשיו, שיש איזה כוח אחר חוץ מהקב"ה, טעה טעות גדולה ומרה, כיון שעכשיו נתברר בבירור מוחלט שכל פרי דמיונו להיות שמור ומוגן על ידי בשר ודם, הוא כלום אפס אפסים אין בו ממש.

וברוך הוא וברוך שמו שכל כלל ישראל מתעוררים בתפילות ותחנונים, ומקיימים עצרות תפילות בכל המקומות ברציפות לילה כיום, בביהמ"ד זכרון משה ובשטיבלאך במאה שערים ובבית ישראל וכו', ובכל שאר קהילות הקודש בארץ ובחו"ל, בהם רבים נאספים ושופכים ליבם כמים בתפילה לקרוא אל ה' בחוזקה, על אחינו בני ישראל הנתונים בצרה, כאיש אחד בלב אחד, ואם כך הרי ברור הדבר שכבר ניצחנו במלחמה, על ידי זה שאנו מכריזים בוודאות דידן נצח, ואין שום מקום עוד לדאוג ולפחד, כי ה' עמנו.

ובפרט הדברים אמורים, לאחר הימים הנוראים שבהם שבנו כולנו בתשובה והכרזנו "המלך", על כן בטוח אני באלה, שיגאל אותנו הקב"ה במהרה בקרוב ממש אמין.

המשגיח הרב טוביה פולק שליט"א

תפקידנו בזו השעה

אי אפשר לתאר ולשער באיזה ניסיון ושליחות שעם ישראל נמצא בשעה זו. מי יודע איזה מקום ענק יש לנו עכשיו לדורנו בכל הנצח של עם ישראל.

עם ישראל, עם למוד ניסיונות רדיפות שמדות, הנתונים עכשיו זה מושגים שאנו לא רגילים אליהם, לא מכירים את הדברים האלה, את המספרים הללו ה' ישמור, קשה לעכל את זה. בשב"ק- שמחת תורה-סיום כל הימים הגדולים והקדושים, פתאום כאלה סיפורים, נכנסים המוני פראי אדם, טובחים בעם ישראל, באכזריות נוראית שאי אפשר לתאר-עם ישראל סובל וקשה לו.

כמה משפחות, כמה אומללים, כמה מפוחדים, לא יודעים מה קורה עם קרוביהם ולא יודעים מה קורה עם חבריהם-אי אפשר לתאר את ממדי האסון. והפחד הגדול הוא שגם לא יודעים מה ילד יום ומה יקרה הלאה.

מה עושים? מה יהודי צריך לחשוב בכזו שעה, מה הקב"ה רוצה עכשיו? מה רצון ה' מאיתנו?

תמונות וסרטוני זוועה – נזק בלתי ישוער!

מי שרוצה להישאר נורמלי, להישאר שפוי, להיכנס לשליחות ולמערכה, להישאר יהודי, הוא צריך להיזהר מאד מכמה דברים כבר מהתחלה, לקבל מהתחלה ראייה נכונה ויהודית על כל המצב, ולכן להיזהר מאד מהמון חלקים בתקשורת למיניהם, מהתקשורת אפשר לסלף את הראייה היהודית מהתחלה, ולהיזהר מאד מאד מיני הסרטות ותמונות - זה הורס את החיים וזה סכנת נפשות! זה חלק מהחורבן!

אני לא ראיתי תמונות ב"ה, וכ"ש לא הסרטות-אבל כן דיברתי עם מי שראה-זה סכנת נפשות! אנחנו לא בנויים לראות ולהישאר נורמליים!! אכזריות נוראית! תמונות זוועה! נזק בלתי ישוער לכוחות של הגוף, למצב רוח! מחליש את החיים! להיזהר מאד מאד! מלבד הכשלונות הרוחניים בסרטונים. זה גורם

לדמיונות ולמחשבות שגומרות את הבן אדם! עין רואה והלב חושב! אין שום היתר!! שום היתר! לא רצון הי ולא כלום! איסור חמור!!

וחוץ מזה, עצם ריבוי החדשות זה מאבד את המסר הגדול! אפשר להתעדכן פה ושם, בסדר, אסור להתעלם ממה שקורה- אבל הפרטים והרציפות ולראיין כל אחד, ולדעת בדיוק מה קרה-למה?! למה כל תיאורי הזוועה האלה?! אי אפשר לעכל את זה!

אקריא עכשיו כבר את לשונו של הרמב"ם באגרת תימן, מדבר על הצרות של הערבים קודם בא משיח צדקנו. באמצע המילים אומר: "ואנחנו עם היותנו סובלים מהכנעתם (כמה שמכניעים אותנו), שקרוותם, ופחזותם מה שאין ביכולת האדם לסבול. מה שאין ביכולת האדם לסבול!" אנחנו לא בנויים לראות שמתעללים באחינו! ודאי וודאי צריך להתפלל עליהם וכו'.. אבל לראות את התמונות?! אוי ואבוי! לשמור ולהיזהר מאד!

כמובן, ודאי שצריך גם בבית לדבר על זה, כי חייבים להרגיש שמעודכנים, הילדים חייבים להרגיש שהם מעודכנים, וחס ושלום שלא יראו כלום. אז לדבר עם המשפחה, להסביר מה קורה ומה המצב, אבל לא תמיד תמיד, לא ברציפות ולהיות דבוקים לתקשורת! לא להפסיד את החיים! לא לעצור את החיים!! ובמיוחד שאין אנו יודעים מה ילד יום. בוא נראה עם כל הכח בע"ה, איך יהודי מתמודד עם המצב, עם כל הקשיים.

אחרי אלול שלם-ר"ה ויוה"כ, עשי"ת, סוכות-אנחנו עם כל הכח-לא מפחדים מאף אחד! אנחנו נביא בע"ה שלוש יסודות של השקפה, ושלושה יסודות של עבודה מעשית!

שלושה יסודות של השקפה

יסוד 1: אמונה! אמונה חזקה-אמונה ברזל!!! בטון!!! שאין עוד מלבדו! האמונה הפשוטה שהיהודי חייב לחיות 42\7! אין מי שיכול לעשות שום דבר בעולם חוץ מרצון ה'! אף גוי! אף ערבי לא יכול להגעת בבנים האהובים של הקב"ה בלי רצון ה'! רק הוא! אמונה פשוטה! רק ממנו! אין שום כח בעולם שיכול

לעשות משהו! שום כח בעולם! לא ערבים ולא מחבלים! רק רצון ה' רק רצון ה'!
 ה'! מה שעד היום לא עשו כאלו דברים ושבע"ה לא יעשו, זה הכל מסיבה
 אחת-כי זה היה רצון ה'! הוא היחיד שיחליט מה ומתי ואיך ולמי!! להכניס
 לגנים שלנו-את האמונה הפשוטה הזאת!! רק הקב"ה! לא הם! אין פה עסק
 עם ערבים!! אין עסק עם מחבלים!! רק רצון ה'!! וע"ז עצמו יש ניסיון גדול!
 כאשר האדמו"ר מצאנו הגיע לאושוויץ-זרקו אותו מהרכבת החוצה כמו
 לכלבים, ושם במחנה, הוא מוצא שתי בחורים עובדים במחנה, ואז, הוא ראה
 מיד מה קורה שמה. ראה את הארובות עם העשן בסוף, ראה מה הולך להיות
 והבין מיד, ואז ראה שתי בחורים חסידיים בעבודת הכפיה, רץ אליהם ותופס
 אותם ואמר להם: "יהודים!!! אתם מאמינים שהקב"ה פה איתנו?!" ענו לו:
 "כן!! אנחנו מאמינים שהוא פה איתנו!!" אמר להם הרב-אם ככה?! אנחנו
 עוברים את אושוויץ!!!!

אין בטעות!!! הכל ספור! הכל מדוד!!! זה לא המחבלים מחליטים איפה יכנסו,
 ולא הם מחליטים במי יגעו ובמי לא! כל הרוג-פצוע! הכל נגזר משמיים לפרטי
 פרטים! כל אנחה של יהודי, כל 'אוי' של יהודי ספור ומדוד!! כל אחד נקבע לו
 בדיוק משמיים! אין משהו אחר! לא ערבים מחליטים-רק משמיים! אין פה עסק
 עם ערבים או מחבלים! רק רצון ה'! הוא מנשים את כולנו, השמש הירח הים
 היבשה הכוכבים הבעלי חיים בני אדם וכ"ש עם ישראל הכל ממנו כל שנייה! אין
 עוד מלבדו!! אין עוד מלבדו! ואדרבה-כמה שהסיפורים הזויים ומטורפים-איזה
 מושגים, איזה חטיפות...ואיך הם עושים את זה בקלות... אז כמה שיותר הזוי-יותר
 אמונה! סימן שאין לנו שום נגיעה בעניין! כך רצון ה'!! רק רצון ה'! רק חשבונות
 שמיים! כמו שצעקנו והכרזנו שעות רבות בראש השנה וביוה"כ ובהושענא רבא
 שה' הוא המלך! אין בטעות! אין בלי כוונה! הכל מחושבן! זה החזיק כל יהודי
 בכל מצב שהוא! מול אימפריות! מה שרצון ה' הוא מה שיהיה! ולכן אין טעם
 לפחד! לא הערבים מחליטים! רק ה' הגדול שאוהב אותנו! רק הוא מחליט!!! מה
 יש לפחד! אם נגזר למות-אז גם בבית אפשר למות!! הערבים לא מחליטים! לכל
 כדור יש כתובת! לכל טיל! לכל ערבי יש כתובת!! אז מה יש לפחד?! מפחד
 מהעבירות? שיחזור בתשובה!!

בשב"ק אמר לי יהודי בשם ר' ברוך מרדכי אזרחי שליט"א: יש דבר אחד בחיים שאני מפחד ממנו-לפחד להיות עם הארץ!!! זה הפחד היחיד והגדול ביותר בחיים-להיות עם הארץ!!! עמוק ביותר!!

מי שחי אמונה זה נותן ראייה גבוהה ורחבה ונצחית! זה לא מחבלים וכו'.. זה הקב"ה! הוא יודע הכל והכל מחושב! מי יודע את החשבונות שמייים?! מי יודע... רבינו יונה בשע"ת בשער ג' כותב על הפסוק-"כי תצא למלחמה על אויביך וראית סוס ורכב עם רב ממך-לא תירא מהם כי הי אלוקיך עמך" הוזהרנו בזה שאם יראה אדם כי צרה קרובה תהיה ישועת ה' בלבבו ויבטח עליה! עד כאן לשון רבינו יונה. לא ערבים!! שום דבר לא! רק רצון ה'!! ולכן ידוע כמו שכותב חובות הלבבות בפ"א-מה זה ביטחון? מהות הביטחון-מנוחת נפש הבוטח! אדם שידוע שהכל משמייים והכל לטובה ושום בשר ודם לא יוכל לעשות משהו ליהודי-מנוחת נפש הבטוח! רגוע! לא מפחד מאף אחד!! כי אין דבר שזו בלי רצון ה' ! הוא יוצר אור והוא בורא חושך! הוא פוקח ומלביש זוקף ומכין ועושה-והוא הכל!! זהו היסוד הראשון-אנחנו ביד ה' לגמרי! שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד! אין צד שני! הכל בידיו ואין לנו מללך אלא אתה! כלום!

[ואמנם ודאי צריך השתדלות-אבל להיזהר מהכללים המוגזמים! יהודי חי רצון ה' ויודע שהכל ממנו, אבל לא להיכנס ללחץ ולאווירה של פחדים-מה פתאום!! להכריז את האמונה! אין עוד מלבדו! יותר מאוחר אי"ה נראה מה הלמעשה]

יסוד 2: לא מבינים כלום! מקודם דיברנו על אמונה-לחיות את רצון ה'! רק ה' וזהו! ואם נשאל שאלה שאסור לשאול-אבל למה זה קרה?! מה הולך פה?! כאן עוברים ליסוד השני בס"ד-נזעוק אותו בלב ובפה! את המסר הגדול והעצום, שגם הוא ניסיון זמננו! **"לא מבינים ולא שואלים"** וכי אנחנו יודעים מה זה חשבונות שמייים?! אנחנו מבינים מה זה נקרא כבשוננו של עולם?! מה זה שיקולים של בורא עולם. ?! אין לנו קמצוץ של הבנה!! להבין?! מי מעיז בכלל להבין?! בפרט בפרט כאלה סיפורים...!! יש לנו ראייה קצרה! מאות יהודים נטבחים ונהרגים ואלפי פצועים...מבינים משהו?! איך חצו גבול ואיך

לא עצרו אותם וכו'.. כל דבר רוצים להבין... בקושי גמרא קשה מצליחים להבין ורוצים להבין מה בורא עולם עושה?! כמו תינוק שירצה להבין מה אדם גדול עושה?! והפער בין תינוק לאדם גדול הוא פער פצפון בינינו לבין הקב"ה! ואנחנו רוצים להבין הכל ולכן יש לנו שאלות!!!

מי יודע, כמה חשבונות שמייים יש פה, וכל הנושא של הגאולה העתידה! כל הסוגיא העצומה של "והיה ה' אחד ושמו אחד!" ה' מנער אותנו כל הזמן, זה גם חלק מהניעור שנחזור בתשובה לפני ביאת המשיח, כמה כתוב בספרים על מה שישמעאל יעשה לפני ביאת המשיח באחרית הימים. הרמב"ם באותה אגרת כותב שהאומה הכי אכזרית מאז ומעולם זה הישמעאלים! "לא היה מי שהפליג להשפילנו ולהפחיתנו כמוהם". לא אכפת להם! איזו רשעות! אכזריות!! המונים של ערבים חוצים את הגבול-וכל אחד שואל את עצמו איך ומדוע וכו'..?! **אין להבין!!** וכאן לשמוע דבר עצום-יש במלבי"ם בתהילים על הפסוק: "אויה לי כי גרתי משך שכנתי עם אהלי קידר" דוד המלך מתפלל ורואה בנבואה את כל האויבים שיקומו לעם ישראל וכותב הרמב"ם שם וז"ל: **ודוד המלך לא צעק ולא מלל ולא ביקש תשועה זולת-מלכות ישמעאל!! אנשים פראים אויבים ומעיקים. 'אני שלום וכי אדבר המה למלחמה!'** הח"ח זצ"ל אמר "אוי, מי יודע מה הפרא אדם הזה עוד עלול לעשות לעם ישראל באחרית הימים"

אז מי יודע מה החשבונות של אחרית הימים והגאולה העתידה. אולי אלו הצרות האחרונות לפני ביאת המשיח. חשבונות עצומים עצומים... ואם יבוא ויגידו כמה יהודים נהרגים וכו' שיהיה בטוח! שאלו הם המתים על קידוש ה', והרבה לא זכו לזה! כל מי שנהרג כי הוא יהודי-נכנס לגן עדן בלי משפט! מי יודע לאיפה זה מוביל. כל הפצועים הללו, כמה זכויות!! זה נקרא לסבול על קידוש ה'! יש שנהרג על קידוש, **ויש שסובל על קידוש ה'!!** ממש קרבנות ישר לגן עדן! הרבה גדולי תורה רצו למות על קידוש ה'! אנחנו לא מבינים בכלל-הקב"ה מולך על כל העולם וכל יהודי אהוב לו! כל יהודי מושגח בהשגחה מופלאה! אנחנו לא מבינים בחשבונות שמייים, אנחנו יודעים שהם זכו למות על קידוש ה'! לא מבינים אפילו מה זה.

יסוד 3: זהירות מכחי ועוצם ידי! הזהירות העצומה מכחי ועוצם ידי! מרוב שהתרגלנו למושגים מסויימים קשה לנו לשמוע את מה שאני הולך להגיד. לשמוע את זה בעדינות.

נכון, ודאי צריך השתדלות, ואני לא הולך להיכנס לזה. צריכים צבא וצריכים חיילים ומשטרה-נכון. אבל זה לא הנושא בכלל! לסמוך על צבא במקום לסמוך על ה'-זו כפירה גמורה!!! זו סכנת נפשות! זו אכזריות שכותב הרמב"ם-דרך מקרה! תולים את הכל בגורמים בטחונים! להיזהר מאד מאד!!! זה לא הנושא בכלל! לא שם הקרב! יהודי יודע שהקרב נמצא בדברים הרוחניים! ברצון ה'! משמיים גם הראו לנו עם כל הכח וכל הצבא איך נכנסו המוני המוני מחבלים! להפסיק לסמוך על כחי ועוצם ידי! רק הקב"ה שומר! אם ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומר. עומד היו רגלינו למלחמה רק בגלל שערייך ירושלם! אז להיזהר מאד מאד מכחי ועוצם די-זו נפילה נוראית באמונה! כל הנושא זה רק מול הקב"ה! כל ההשתדלות זו רק בדיחה! נכון צריך אותה, אבל זה לא הנושא! לא הצבא, לא המשטרה, לא המדינה! כלום! ונכון צריך השתדלות ואין כאן סתירה בכלל! צריכים השתדלות, אבל מה שעומד מול הערבים זה רק רק עשיית רצון ה'! רק פעולות רוחניות!! כמו שנראה אי"ה כמה פעולות למעשה! משמיים עוררו אותנו שלא הצבא שומר עלינו אלא ה' שומר עלינו!! ולכן גם יש הרגשה מאד חזקה אצל אנשים עכשיו ששומעים כאלה סיפורים מה הערבי מעוללים לנו, המחבלים הללו, יש הרגשה שנקראת נקמה, לעשות גם כן, אני לא יודע מה למעשה מבחינה צבאית, אין לי מושג, אבל אני מדבר על ההרגשה של כל אחד- לנקום!! לחסל!!? אם אבא נותן לבן סטירה אז הדיון על הסטירה או שיפור התנהגות!! להיזהר מן ההשקפה הלא נכונה הזאת! נשמע את הרמב"ם באותה אגרת: "מה שיעשו להם לא יעזור-ועם כל זה לא נמלט מחוזק רעתם והתפרצם בכל עת, וכל אשר נסבול כדי לעמוד עמם בשלום יעוררו עלינו מלחמה וחרב!" אי אפשר להתעסק איתם, ועוד כותב: "וכל שכן כשנעורר כח ונתפאר להם במלוכה..." נהיה יותר גרוע, תעיינו ברמב"ם, קשה לקרוא את זה עד הסוף...

העסק לא מולם, כל הנושא זה הקב"ה! הקרב לא שם! לא שם המלחמה!! כל הערבים בעולם, כל המסביב, וכי שייכת השתדלות איתם? תראו מה קרה בכמה שעות עם כמה מחבלים?! עוד לא דיברנו על הצפון ולא כל הערבים מסביב... אז להיזהר מאד מהרגשת הכח והצבא, אדרבה-כל החיילים שהולכים להילחם ולמסור נפש-הם ניזונים בזכות המצוות והתורה!!!

מה ראינו? יסוד א'-אמונה ברזל-אש בונקר של אמונה! יסוד ב'-לא מבינים חשבונות שמים, הקב"ה רואה הכל וכו'.. יסוד ג'-להיזהר מכחי ועוצם ידי! צריכים השתדלות וזו לא סתירה, אבל לא להאמין בהשתדלות-זה יותר מסוכן!! סכנה!! רק ה' שומר עלינו!! לא להרחיק את השמירה!! צריכים לקלוט שאין על מי להישען! רק על אבינו שבשמיים! לא סומכים על הצבא ולא על שום כח! בוא נגיע לזה מתוך אמונה שלמה ולא מתוך הצרות.. ולא אסונות, בואו נאמין בזה מהר מהר בלי לחכות לאסונות! רק בורא עולם הוא השומר היחיד ונותן כח לכולם!

שלושה יסודות של עבודה מעשית

ומה למעשה בע"ה: ג' דברים עיקריים:

על התורה על העבודה ועל גמילות חסדים! ותשובה ותפילה וצדקה מעבירים את רוע הגזירה!

תורה-זו השמירה הכי גדולה! ולכן בכזה מצב קשה, מדברים להחזיר את הישיבות כבר ביום שני! תורה מול ישמעאל! רק זה יעזור! דבר ראשון בתורה זה ללמוד ברצינות בעמל התורה, ללמוד חזק באהבת תורה! רק כשקול קול יעקב אז ידי עשיו לא שולטות! שתהיו עמלים בתורה! אין שמירה כתורה. **ודבר שני בתורה-זה חיים של תורה-לזכור את האמת!** כל מה שאנחנו באנו לעולם זה לעבוד את ה'! זה חיים של תורה! לזכור את האמת ולעזוב את ההבל! חיים של תורה! חיים של אמת! לעזוב את ההבל! זה ראש עבודת זמננו! לעזוב את ההבל!

תפילה: זו העבודה. עמוד התפילה. וחייבים להקריא את פרקי דר' אליעזר: "ישמעאל-ולמה נקרא שמו ישמעאל? מפני שעתיד הקב"ה לשמוע בקול נאקת העם ממה שעתידים בני ישמעאל לעשות בארץ באחרית הימים שנאמר ישמע אל ויענם!!" ישמע אל! בעקבות הצרות רק להתפלל לה'! והם קרויים על שם זה! תפקידם בעולם שנתפלל בגללם וה' ישמע תפילתנו, ממה שיעשו לנו באחרית הימים! להתפלל! לבקש! לבקש כפשוטו מאבא שישמור עלינו! שומר ישראל שמור שארית ישראל ואל יאבד ישראל! רק פונים אליו! כל פרק תהילים שאומרים, כל תפילה שמתפללים! לפי התפילות שלנו ככה יהיו שמורים בארץ מהכח של ישמעאל! חז"ל מפורש!! להתפלל! להתפלל יותר חזק! לבוא לזמן לתפילה! לחזק את כח התפילה!

ופה יש רעיון יהודים יקרים-רעיון אדיר מי שיכול, מן הראוי היה לעשות כינוס עולמי, ומספיק שיעשו את זה כמה, וזה שווה המון, הם ומשפחותיהם. והרעיון הוא שכל יום פעמיים-עם ישראל נעצר ואומר תהילים רבע שעה! בציבור-ביחיד-בבית-במשפחה-עם הילדים! באותה שעה בדיוק! כל היהודים מצטרפים אחד לשני-מתי? **בשעה 13:30 וב 19:30** תהילים רבע שעה! מצטרפים למניין של אלפי יהודים! בחורי ישיבות-סמינרים-ת"ת-אברכים! איזה זכויות!! מתחזקים באהבת ה'!! כל אחד לפי הכוחות שלו, אפשר גם פחות אם קשה, אבל רבע שעה זה חזק מאוד! וכולם מתחילים ביחד!! כולם כל עם ישראל! איזה כח אדיר! כח אדיר מול הערבים! "והיה ה' מבטחו"! לא מאמינים ולא בוטחים באף אחד!! רק בה'!!! להתמלא בביטחון עצום בה'!!

גמילות חסדים! צדקה! כמה אנשים מפוחדים, קשה להם, כמה חתונות שיש בימים הללו-אין! כמה קשה לאנשים, כמה סובלים-כל אחד במצב שלו רק לדאוג שלשני יהיה טוב! כששומעים את כל הזוועות-אנחנו צריכים להבטיח בלב-אני לעולם לא ישפיל שום יהודי!! לא לצער שום יהודי!!! רק לעודד! לשמח! אנשים מפוחדים- במיוחד המחוברים למכשירים-אומללים מסכנים! וחלק מהרחמים זה להתפלל על כולם וללמוד בשביל כולם! לרחם על כולם! ומלא מלא צדקה וחסד! להרגיע ולשמח את המשפחה הקרובה והרחוקה! וכשיעשו את השמחות בצורה מצומצמת-ללכת ולשמח בכל הכח!! כולם

אחים לצרה! מאוחדים שיהיה טוב! לא פוגעים בשום יהודי ובמיוחד לא במצבים הללו! לשמוע ולהאזין!

ככה יהודי ניגש לכזאת מערכה! זה הצבא!!!! זה הכח!!

נסכם למעשה: א. להרבות המון המון בתורה! זה- "ותשובה" ב. להתחזק מאד בתפילה! עם כל הלב! מוקדם! בזמן! לא לשכוח את כל עם ישראל- בכל יום ויום ב אחד וחצי ושבע וחצי רבע שעה תהילים! וזה כח לכל החיילים ג"כ! ג. רק לדאוג שלשני יהיה טוב! בפרט כאלה זמנים! לשמח ולעודד!!

"ותשובה ותפילה וצדקה-מעבירין את רוע הגזירה" "על ג' דברים העולם עומד- על התורה על העבודה ועל הגמילות חסדים!!

המגיד הנודע הרב אברהם מרדכי מלאך שליט"א

מורי ורבותי. אני רוצה למסור שיעור מעורר על התקופה בו אנו שרויים כעת. והאמת שזה לא רק בשביל בני ארץ ישראל, גם יהודי חוץ לארץ זקוקים לחיזוק, כולנו שבורים, כולנו באותה ספינה. אם מישהו בארץ ישראל חושב לעצמו שיושבים פה רגוע רגל על רגל ושומעים קצת חדשות מא"י, אז אני מגלה לו שזה לא ככה, כולנו בני איש אחד נחנו, והחדשות חדרו אלינו באמצע יום טוב כבר, ושמענו חלקיקי פרטים וזה ממש לא היה קל, זה הפריע לכולנו את כל היום טוב שלנו, ועד היום אנו שבורים.

באמת אני מרגיש לא ראוי לשבת פה ולדבר, שומעים את החדשות ונאנחים, נחמד לעשות קרעכץ, אבל האם אנחנו מבינים במה מתעסקים שם? וכי אני באמת מבין מה התחושה שם בארץ ישראל? וכי אני יודע איך יושבים שם בפחד, ילדים לא הולכים לחיידר, בורחים למקלטים, שומעים אזעקות, זה לא קל. אנשים יגידו, חכמה גדולה הוא יושב באמריקה ומוסר לנו דברי חיזוק, שכועץ, אתה לא במצב שלנו.

כמו שמספרים שהיה אחד שהגיע לרופא עם פצע נפוח על הצוואר שלו והרופא מסתכל ואומר, 'נהה, אני לא הייתי דואג'

אמר הפציינט, 'גם אני לא הייתי דואג'

התפלא הרופא, 'אם אתה לא דואג אז למה באת בכלל אלי?'

'לא, אם אני הייתי הרופא וראיתי את הפצע עליך גם לא הייתי דואג, אבל כיון שהוא כן הפצע שלי אז אני כן דואג'.

קל להגיד למישהו אחר, לא נורא, יהיה טוב. למה כי אתה לא במצב שלי, מאיפה אתה יודע?

אז כמו שאמרתי זה לא ממש ככה, אפילו שאנחנו באמריקה, כולנו מרגישים כמו משפחה אחת גדולה. אני נזכר כשהייתי בחור ישיבה בארץ ישראל וזה בדיוק היה הימים של האינתיפאדה, האוטובוסים התפוצצו והיה פחד להסתובב ברחוב, כל איזה אחד מוזר שהלך ברחוב מיד כולם חשדו בו, היה אז אפשר למשש את הפחד באויר, הגם שאינו דומה בכלל למה שקרה עכשיו אבל הזיכרונות עולים לי, הפחדים שהיו, החרדה של מי יודע מה ילד יום.

אז רבותי בואו נדבר כמה דקות בעיקר לאחינו בני ארץ ישראל ואם בני חוץ לארץ יקראו גם, אני ימחל להם...

קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'

רבותי, יש כאן בלבול גדול בימים אלה, בלבול המחשבות - מה לחשוב עכשיו? מה עושים עכשיו?

בוא נחלק את הענין לשלש חלקים של מחשבות.

החלק הראשון. זה החלק של האבלות והצער על הטרגדיה שקרתה. אנחנו מדברים על מאורע ששנים לא היה בסדר גדול כזה, אנחנו מדברים כבר מעל 1400 נפשות שכבר לא איתנו, וזו בשורה שכמעט לא ניתן לעכל. וכשחושבים שיש יהודים כרגע חטופים רח"ל...

זה חלק אחד, הצער והאבל.

יש את החלק השני, שזה הפחד של מה יהיה. איך זה ייגמר? זה עוד נושא שמטריד את המחשבות.

ויש את חלק השלישי שזה בעצם אמור להיות החלק הראשון - אנחנו הרי בני אברהם יצחק ויעקב, וכאן הבן שואל מה הקב"ה רוצה מאיתנו? מה המסר פה? מה עלינו לעשות? שהקב"ה יגיד לנו ברור מה עלינו לתקן.

ובמיוחד שכל שלושת הנושאים אלו עוברים אצלנו בראש כל הזמן, וכל רגע קופץ משהו אחר וזה לא מסודר לנו בראש, זה מאוד מתסכל, וזה גורם שכולנו נהיים טרודים ועצבנים מזה.

אז ננסה קצת להבין בעזרת ה' ועם כוח הרבים שקוראים או מקשיבים אולי ננסה להקל קצת בשביל השומעים.

החלק הראשון - החובה להתאבל

אז ניגש תחילה לחלק הראשון, חלק הצער והאבל על מה שקרה. וכן, זה צריך לכאוב, ויותר מזה, הלוואי שיכאב. שנכניס לראש שלנו אחת ולתמיד שכל יהודי באשר הוא שם לא משנה מאיזה חוג או איך הוא נראה, אבל יהודי הוא יהודי וכשיהודי נפטר מהעולם ובפרט באופן של מיתה אכזרית שכזה, זה צריך לכאוב לכל יהודי. לא משנה מה היה עם אותו יהודי באותו זמן, איפה האידישקייט שלו היה, זה לא משנה לנו. אם לומדים ספרי הבעל שם ומבינים מה זה נפש מישראל, חלק אלוה ממעל, כשיהודי נמצא בעולם בצלם אלוקים, זרע אברהם יצחק ויעקב, הוא מוריד את השכינה מעצם היותו פה בעולם.

וכשחושבים שאלף כאלו צלמי אלוקים נפטרו בפרק זמן כה קצר זה אמור לזעזע אותנו. בוודאי שזה מצוות עשה מדאורייתא (לכולי עלמא) להתפלל - לייחד זמן להתפלל על אחינו בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה, וממש ברגעים אלו יש אנשים שיושבים בצרה ובשביה. המקום ירחם עליהם ויוציאם מאפילה לאורה ומשעבוד לגאולה, השתא בעגלא ובזמן קריב.

בוודאי עלינו להצטער, ויהודי אסור לו לחשוב, שבעצם האסון זה לא ממש האזור שלי, זה לא האיזור חיוג שלי, זה די רחוק. זה לא ככה!

אנחנו יהודים וזה כואב לנו באמת. ולהתפלל שהענין יסתיים לטובה.

החלק השני – הנקודה הכי קשה: הפחד

כעת ניגש לחלק השני זה חלק הפחד. אני מאמין שרוב האנשים שביקשו את השיעור יותר התכוונו שנדבר בעיקר על החלק הזה,

איך מתמודדים עם הפחד?

רבותי, בוא ננתח לרגע מה זה פחד:

אני מפחד, אני חושש. ממה?

פחד זה הדאגה מה יקרה עם העתיד, לא עם ההווה. אלא החשש ממה שהולך להיות! מה יהיה? מה יקרה?

נתאר לעצמנו שבעוד שעה יודיעו שאמריקה ואנגליה התערבו ותהיה הפסקת אש בעוד שעה והכל נגמר. בין רגע כל הפחד שהיה לנו הכל נעלם. למה כי אנחנו יודעים שיש כאן לסיפור הזה סוף. כי כאשר אנחנו שומעים שבשעה תשע כולם מניחים את הנשק וזה יגמר. הגם שעדיין יש צרות אבל מכיון שאנחנו רואים את האור בקצה המנהרה, ואנחנו בדרך לצאת משם.

אני רוצה להביא לכם משל - זה לא משל לצערי, זה נמשל, אני בתור ילד זכיתי הרבה פעמים למעמד הוד הזה - אני לא יודע כמה מהשומעים זכו למעמד הזה (אולי כולם זכו לזה לפחות פעם אחת) אבל אני זכיתי למעמד הזה כל שנה מאז כיתה ד' ומעלה. כמה פעמים בשנה!!

מהו המעמד הנכסף שאני מדבר עליו?

בשביל זה כל אחד צריך קצת לחזור אחורה כמה עשרות שנים כאשר הוא היה עדין בחיידר, ואז המלמד צועק לי, בחמת זעם!!

'אברהם מרדכי תיגש לפה'. ואני ניגש.

ואז הוא צועק בקול: אברהם מרדכי 'תוריד את המשקפיים'.

ואני מוריד.

'תעמוד פה, קרוב', ואני מיד מתגונן ושם את שני הידיים על הפנים והוא מתחיל להטיף לי דרשה של שתי דקות, 'אתה יודע למה מגיע לך פאטש?? (סטירה??) אתה יודע מה עשית, אתה יודע כמה אתה מפריע?'

והרבה מהמלמדים שלי החליטו שחכמת היד שלהם, צריך להיפגש את החכמת הפרצוף שלי... וחסד ואמת נפגשו צדק ושלוש נשקו, מעמד נפלא.

והייתי מקבל הכנה של שתי דקות ואז זה הסתיים עם הפאחחחח, ולפעמים היה עוד אחד. והמלמד אומר לי 'תחזור למקום שלך אני לא רוצה לשמוע עוד ממך'.

בזמן שעמדתי מול הרב מה היתה הדקה הכי קלה ביניהם? אתם יודעים מה? הרגע שחטפתי את הפאטש. **הפאטש עצמו לא כאב כמו ההכנה, ההמתנה הארוכה!!! היא יצרה את כל הפחד!!** למה? כי כשמתבוננים זה פחד על העתיד וכל ה2 דקות כולך מחשבה מה הולך להיות??, והמחשבה פועלה חזק מאוד. המחשבה והדאגה שהיה לי באותם 2 דקות היו הרבה יותר כואבות וגדולות יותר מהפאטש עצמו.

הפאטש עצמו מוגדר, זה כואב איי, מריטת לחי הושענא, וזהו זה. אבל הזמן שאתה עומד והרבי אומר לך להוריד את המשקפיים זה הזמן המפחיד ביותר. כי אתה לא יודע מה הוא הולך לומר לך? ונניח שזה יהיה סטירות, אתה לא יודע כמה? ומה הוא יאמר לך אחר כך? האם לצאת מהכיתה או ללכת הביתה להביא פתק או בכלל שלום ולהתראות?

זאת אומרת שדוקא הסטירה היה החלק הכי קטן מכל העונש! אבל כל המתח שהמלמד יצר זה היה העונש הכי גדול!!

אם נעשה חשבון הרבה מהקשיים שקורים לנו בחיים נוכל להתמודד איתם - אבל הפחד של מה יקרה, מה עוד יקרה זה מה שעושה את האדם חולה.

זה מזכיר לי עוד ווערטל, לפעמים בתור בדיחן הייתי חוזר מהמצוה טאנץ מאוחר בלילה. מה עושה בדיחן כשהוא חוזר מהמצוה טאנץ? הוא מתיישב

ומוציא כל השטרות המכווצות, כל מה שהעבירו לו... ומתחיל לספור. יש לילות שאתה סופר את הכסף וכל הערב יצא לך כולו 13 דולר.. לא נעים.

אני סופר ומרוב אכזבה וכעס על מה שקרה אני זורק את שתי הנעליים על הרצפה בבעיטה, בום בום! ואנחנו מדברים על 3 וחצי לפנות בוקר ומתחתי גר יהודי זקן בן 82. לא ידעתי בכלל, לא אחזתי שהבית שלי בנוי חלש כל כך וכל פעם שאני מעיף את הנעליים שלי הוא מתעורר מזה.

יום אחד קיבלתי טלפון - 'תעשה לי טובה אברהם מרדכי, אבל תפסיק' 'תפסיק מה?'

'להעיף את הנעליים שלך. אני יהודי זקן ועד שאני נרדם אתה מעיף את הנעליים ומעיר אותי'

'אוי סליחה, לא אחזתי - זה כבר לא יקרה שוב'.

לילה הבא חזרתי ממצוה טאנץ, ספרתי או השטרות - 9 דולר.. זרקתי את הנעל בכל הכוח, ואז נזכרתי. נזכרתי. כמובן הנעל השניה הורדה כבר ברוגע.

בשעה חמש מצלצל הטלפון - ואני מרים, 'הלו'

'אברום מרדכי, תזרוק כבר את הנעל השניה, או רוצה לישון, ואני לא מצליח...' אני מחכה כל הזמן לבום השני'.

רבתי מה הפשט בזה, זאת המציאות של מי יוד מה יולד יום. די, שיקרה כבר, אני לא יכול לחכות.

שיהיה לנו ברור: פחד זה דבר נורא, מה קורה כשאנחנו לא יודעים מה הולך להיות? המוח מתחיל לעבוד ומספר לנו סיפורים, אנחנו ממציאים את העתיד. ואיזה סיפורים אנחנו מספרים לעצמינו? את כל הסיפורים שקראנו פעם לפני 50 שנה.

סיפורים על השואה, או על האינקוויזיציה, את כל זה הראש שלנו מעבד שזה כנראה מה שהולך לקרות! והראש מתחיל לרוץ במחשבות על סיפורים

שקראתי בגיל 10 שבסוף לקחו את היהודי האנוס מגירוש ספרד ותלו אותו על העץ וככה מגיעים למסקנות שה' ירחם זה מה שהולך לקרות פה.

ככה תיראה כל המדינה, ככה יהיה בכל העולם. המוח שלנו מומחה בהמצאת סיפורים. הוא אלוף בזה, הוא עושה עבודה נפלאה. נראה לי שמספיק הסברנו מה קורה כשחיים בפחד, רבותי נבהיר ענין אחד: בוא נמחל לעצמנו על החטא הזה ולדעת שזה נורמאלי לפחד. אנחנו בשר ודגים וכל מטעמים, וזה בסדר לפחד.

ילד בגיל 12 במושב הטייס

אבל בוא נדבר איך שיהודי צריך לדבר. המושג של 'מה יהיה' זה מדבר רק על העתיד. עתיד שייך רק למי שנקרא בורא עולם. רק לבורא יש לו שייכות לעתיד, רק מי ששולט על העתיד יכול לחשוב ולדאוג על העתיד. אנחנו רק נבראים ואין לנו כלום עם העתיד. יש לנו כוח התפילה שתעזור לשנות את העתיד אבל אנחנו לא יכולים לשנות את העתיד. אז תעשה לי טובה, למה לדאוג על משהו שלא שייך אליך?

בוודאי אם אתה דואג על משהו שאתה לא יכול לשנות בוודאי אתה נראה כמו שאתה נראה.

נתאר לעצמנו שנמצאים באמצע טיסה, מארץ ישראל לאמריקה, טיסה ארוכה. ובערך אחרי כארבע שעות נעמד הטייס והוא ניגש לילד שיושב באמצע המטוס, ילד בן 12, ואומר לו, 'אין לי כוח, החלטתי שאתה מחליף אותי. בוא איתי, בוא הנה' והוא מושיב אותו במקום שלו, 'אתה עכשיו הנהג, עד סוף הנסיעה, אתה תעשה את הנחיתה'. הבחור מסתכל בתא הטייס ורואה שיש חמש מאות כפתורים והוא נהיה מסוחרר רק לראות כ"כ הרבה כפתורים. מה עושים פה?

והטיס מרגיע אותו.. 'אתה יכול! אתה גדול, יש לך את זה. תסיע אותנו'

אם הילד לא ימות מפחד שמונה פעמים הוא צדיק. הוא בקושי מצליח לנסוע באופניים למה אתה מביא לו מטוס? הוא לא יכול להסתדר.

רבתי, לדאוג על העתיד זה בערך כמו ילד קטן במושב של הטייס. אין לנו שום שייכות עם העתיד, מה יש לנו בכלל עם העתיד?? העתיד שייך לבורא עולם. יש בורא עולם שמנהל את העולם כבר 5784 שנה והוא הסתדר בסדר עד עכשיו, הוא ימשיך לנהל את העולם מצויין. הוא לא זקוק לעזרתנו. תן לו לדאוג לעתיד.

זה לא קשור אלינו בכלל. בקושי מסתדרים עם ההווה שלנו. כמו שאמר אחד, אני לא יותר מבן אדם ולפעמים אפילו זה לא. את העתיד משאירים לבורא עולם.

אז ככה, אם בין כך לא תדע מה יהיה מחר למה לתת למח שלך לבלבל אותך עם כל מיני מחשבות מבהילות ושחורות, הרי אם בינתיים תוכל להעמיס מהכיוון השני קצת אמונה וחיזוק, וסיפורי צדיקים, וסיפורי ישועות בכלל ישראל במשך כל הדורות. כמה סיפורים יש איך הישועה הגיעה ממש כהרף עין. למה שלא נכניס לילדים שלנו ומשפחתנו רק סיפורים מהסוג הזה.

ואצל החסידים מקובל שאם יש לבן אדם צרה מסויימת שיספר סיפור על צדיק שאירע אצלו סיפור דומה וזה יכול להמשיך את הישועה עליו.

יש פסוק בפרשת עקב אל תירא מהם - זכור תזכור את אשר עשה ה' אלוֹקֶיךָ בהוציאך ממצרים. כמדומני התפארת שלמה מסביר אל תדאג על הבעיה הנוכחית, למה? על ידי שתזכור בפה את סיפור יציאת מצרים, אז בזה תמשוך ישועה עליך.

רבתי זה לא רק עוזר בכוח הסגולי אלא זה עוזר במציאות גם כן. כשחושבים מחשבות חיוביות ושמחות כשחושבים שהישועה יכולה לבוא ברגע, ובוא נגיד פתוח: ארץ ישראל כבר מלומדת בניסים. כמה פעמים קרו סיפורים שבכל דור ודור עמדו עלינו להשמידנו והקב"ה הצילנו מידם, וה' עזר, כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב. זה יעבור, זה לא יישאר ככה. אם חושבים מחשבות כאלה, אם לומדים ספר חסידות או ספר השקפה ונכנסים לעולם אחר אוטומטי נהפכים להיות רגועים.

למה לחפש צרות שלא שייכות אליך?

אני לא רוצה להגיד מה לא לעשות אבל כדאי לחזור על זה שוב ושוב:
החדשות והנייעס הורגים אותנו!!!

אני יודע, אני מכיר את התאווה להיות מעודכן לדעת מה קורה. ברור שצריכים לדעת, אבל למה לדעת את כל הפרטי פרטים? אחד נכנס לבית כנסת ושואל האם ראית את זה? ואת זה? והוא מכבד את כל הציבור לראות את התמונות והסרטונים בטלפון הטרף שלו! אני לא רוצה לעשות פה שיחה על הטכנולוגיה, אבל פשוט בשביל הבריאות הנפש, אתה הורס לעצמך ולכל הסובבים אותך את החיים! מה אתה נורמאלי? למה להסתכל על דברים כאלו? אתה עם רגש יהודי!!

היום לפני שמראים משהו קצת מחריד יש אזהרה מוקדמת 'לא לבעלי לב חלש', - רבותי זה לא רק אסור לבעלי לב חלש, זה לא מתאים בכלל לכל בעלי לב יהודי. יהודי לא אמור להסתכל על דברים כאלו. מה יש לך עם דברים כאלה? אין לזה כלום איתנו.

אז מה? אדם שואל את עצמו, הוא נכנס כעת לטראומה! מה???? אני לא אמור לדעת את החדשות???? רח"ל??

רבותי בוא נבין משהו פה. יש הרגשה שהוא חייב להיות כל הזמן חלק מהסיפור. הוא לא רוצה להיות בחוץ, הוא רוצה לדעת. הוא רוצה להיות חלק מהסיפור. ולכן מה? אתה מוכן לקבל את הרגשה של דיכאון, מרה שחורה, להיכנס לפחד בשביל ההרגשה הטובה שאני חברה'מן, אני בעניינים?

אני שואל אותך: שווה לקבל את ההרגשה שאתה בעניינים, בתמורה שתחיה כל החודשים הקרובים מתוך עצבים ופחד? וכי זה משתלם?

אני נזכר בסיפור שהיה פעם באיזה כפר - כל אחד עם העזים שלו, כמה תרנגולים וכל אחד היה לו פרה. והיה אחד שהפרה שלו לא נתנה הרבה חלב וכל יום במנחה ומעריב דברו ביניהם הרפתנים כל אחד סיפר כמה חלב הפרה שלו נתנה.

'שלי נתנה ארבע ליטר',

'שלי ארבע וחצי'

והוא יושב מבוייש, אין לו מה להגיד. מה הוא יגיד? איך הפרה שלו לא נותנת כלום? וככה שנים הוא יושב שם מנוודה, אני לא שייך לחברה, כולם מספקות חלב ואני לא.

ויהי היום והקב"ה עזר והיתה מגפה בכפר וכל הפרות מתו. כולם. וכל בני הכפר מסתובבים עם אף למטה והוא נכנס בשמחה וששון, רבותי, לא תאמינו, הפרה שלי הייתה הראשונה למות! הראשונה! הפרה שלי היתה הראשונה!

'מה השמחה גדולה?'

'מה השמחה? סוף סוף הייתי הראשון'

'שוטה אבל הפרה מתה!!'

'מה זה משנה חי או מת עכשיו אני בעניינים. עכשיו אני שייך לציבור'
ככה אנחנו נראים כשאנחנו רוצים לראות את כל הנייעס!!! המצב לא טוב!!,
אז למה להסתכל - למה להכניס דברים לראש?

ואני יגיד עוד משהו אבל ברעיון השקפתי, אני מקווה שאני צודק, הרבש"ע מביא פעקלה לבן אדם, בתקופת הקורונה דיברנו על זה הרבה. לפעמים קבלת את הפעקעלה מהקב"ה, ואין לך בחירה. זה מה שנגזר. נגיד שנגזר שמישהו ימות והוא השאיר אשה וילדים, אשתו נהפכה להיות אלמנה והילדים ליתומים. לאשה והילדים לא היה להם בחירה בזה, זאת המציאות, הי לקח את הנשמה הזאת.

אבל לפעמים הקב"ה לא מביא לו שום פעקעלה, למה? כי הקב"ה יודע שזה לא בשבילו. והוא הולך עם הבחירה שלו והוא מתערב בפעקעלה הזו. הוא מתחיל להתעניין, אני חייב לדעת בדיוק מה יש בפעקעלה הזו - ואז בסוף הוא צועק!!
רבש"ע!!! אני מתפוצץ, אני לא מסוגל, כמה נורא.

ברור שאתה לא מסוגל! זה לא הפעקעלה שלך! זה לא קשור אליך. אתה צריך לדעת שעת צרה ליעקב ועלינו להתפלל.

אבל ממתי נצטוונו להיכנס לפרטי פרטים, בדיוק מה קרה ואיך זה קרה! וכי אתה העורך הראשי של הניו יורק טיימס?

ואני רוצה שנבין: דיבור משפיע. אומרים שזה שעת מלחמה, ושמאז השואה לא היתה כזו טרגדיה. ואז תכניס את עצמך למורה שחורה, עוד ועוד. תפסיק עם הדיבורים האלו.

תתחיל להגיד לך ולבני ביתך שזה זמן קרבת אלוקים, זה זמן של עמו אנכי בצרה. ה' איתנו, דיבורים כאלה תגיד. הקב"ה לעולם לא קרוב כמו עכשיו, וכמו שהתנא הקדוש רבי מאיר במסכת סנהדרין (פרק ו' משנה ה') אמר רבי מאיר, בזמן שאדם מצטער, [שכינה] מה הלשון אומרת [כביכול] קלני מראשי, קלני מזרועי, אם כן המקום מצטער על דמם של רשעים שנשפך, קל וחומר על דמם של צדיקים. הקבייה בוכה איתנו. אין קרבה כמו עכשיו, קרוב הי לכל קוראיו. תגיד מילים כאלה.

אבל מה אפשר לעשות שאנשים טיפשים, לא, מעדיפים להגיד; אוי מלחמה, מה יהיה?

נו, ומה באמת יהיה? אתה מנהיג את העולם?

איך זה קשור אליך מה יהיה? יש אחד שהוא הבורא והוא כבר דואג.

לא, אני צריך לעזור לו, הוא צריך סגן.

עזוב, אתה תתחזק, יש לנו אבא טוב בשמים שרואה אותנו ושומר עלינו. ואותו אבא אומר לנו להיות בשמחה גם במצב הזה.

אפילו בצרה אנחנו חושבים על הגאולה

אני רוצה להזכיר לכם משהו ממגילת אסתר. למרות שהיום זה לא פורים, אבל יש בזה מוסר השכל גדול מאוד שמתאים מאוד לזמן שלנו.

אחשוורוש אומר להמן קח את הלבוש ואת הסוס כאשר דברת - בקיצור לך תמצא את מרדכי וכו' ותרכיב אותו על הסוס.. והמן ממש מרגיש שהמצב מתהפך עליו. בלית ברירה הוא מחפש את מרדכי, חושב המן לעצמו איפה יכול להיות מרדכי יום לפני שהולכים לתלות אותו? 'איפה הוא נמצא? כנראה הוא שוכב במיטה בדכאון...

אבל אנחנו יודעים שמרדכי כידוע היה מלמד את התינוקות, ישב עם ארבע מאות ילדים ולומד.

המן נכנס לביהמ"ד ואכן, מרדכי יושב עם 400 ילדים. הוא מחכה להפסקה ואז הילדים רצים החוצה - הכל כתוב במדרש, אולי המילה הפסקה לא מופיעה אבל חוץ מזה הכול כתוב. שאל המן את הילדים, 'מה למדתם היום?'

עונה הילד, 'למדנו על הלכות קמיצה'

'מה זה קמיצה?'

'בזמן בית המקדש יש קרבן עומר ויש גם קמיצה' - והם מראים לו עם האצבע בדיוק מה הם למדו, מצב שלם.

שואל המן, 'האם העומר עשוי מכסף או זהב?'

'לא, את העומר מביאים משעורים' - הם עונים.

אמר המן, 'השעורים שלכם ניצחו את העשרת אלפים שאני הבאתי לאחשוורוש, והנה אני עכשיו עם הוראה להלביש את מרדכי ולעזור לו להתרחץ, לספר אותו, וכו'.

כאן נשאלת השאלה, וכי אין להמן מה לעשות חוץ מלהתעניין במה לומדים בחיידר? מה קורה פה?

אלא הפשט הוא ככה, המן הרשע עוד היום בבוקר היה ברומו של עולם יומחר שוחטים את כל כלל ישראל, להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים. לפתע

נופל עליו המרה שחורה הכי גדול שיש, אחשוורוש מגלה לו שהוא הולך להיות נהג מונית...

באת לפה ואין לך משהו יותר מעניין לשאול חוץ ממה הסוגיא הנלמדת? מה קורה פה?

אמר ר' יענקלה גלינסקי ווארט נפלא. המן מסתובב ואינו מבין איך התהפך עליו הגלגל כל כך מהר. לפני כמה שעות הוא היה ברומו של עולם, המן הרשע הגדול, ולפתע הוא נהיה ספר ועגלון !!!

הוא נכנס לביהמ"ד, 'מה אתם לומדים?'

אומרים הילדים, 'אנחנו לומדים קמיצה'. רבותי, בוא נתבונן לרגע: נדמיין שאתה מרדכי הצדיק והיום זה היום אחרון שיושבים הילדים עד שיהרגו אותך על העץ גבוה חמישים אמה. מחר בבוקר המן יהרוג אותך ואחייב את כל כלל ישראל, וכולל ה-400 ילדים ג"כ.

מגיע מרדכי הצדיק בבוקר, ודבר ראשון בטח דברו על הנייעס, מה כתוב בכל מקום, מה שלחו להם בוואטסאפ, מה העדכון האחרון? אחרי שגמרו עם זה מתחיל מרדכי לדבר פרקטי. מחר הולכים למות על קידוש השם - לפני שהמן יתלה אותי נבקש זמן לברך על קידוש השם, ונדאג שיהרוג אותנו מהר שלא יהיה הפסק וברכה לבטלה. הכנה למיתה.

בינתיים מה עושה מרדכי הצדיק? יושב עם ה-400 ילדים - חברה, עוד מעט מגיעה הגאולה, אנחנו עומדים כעת בשנה האחרונה של 'גלות שבעים' בסוף שבעים שנות גלות בבל, עוד שנה עוד מעט יבנה ביהמ"ק השני ועלינו לדעת מיד את הלכות קמיצה.

כעת מרדכי הצדיק לא גורס בכלל את כל המאורעות שקורה בחוץ, הוא רק יודע שעוד מעט אנחנו בסוף הגלות וצריכים לדעת את ההלכות.

וכאן נכנס המן ורואה ילדים שיושבים ולומדים עם חיוך הלכות ביהמ"ק. ושואל מה אתם לומדים? אני הייתי בטוח שאני יראה 400 ילדים מדוכאים ובוכים, מבוהלים, מחר מתים כולנו. ובינתיים אני רואה שמחה. מה קורה?

מה קורה? עוד מעט יבנה ביהמ"ק, ועלינו לדעת הלכות קמיצה, קרבן עומר. אומר המן, כאן טמון היסוד שהתהפך הגלגל: **יהודים שנמצאים במצב של הסכנה הכי גדולה ממשיכים להסתובב עם חיוך ויודעים, יש עוד תוכנית.** הגלות הולכת להיגמר, ביהמ"ק יבנה ונקריב קרבן עומר. הכוח האיתן הזה הזיז את העשרת אלפים שלי ואתם באמת לקראת הגאולה.

אנחנו כעת בשנת תשפ"ד ואנחנו ממש בסוף הגלות שלנו, אוטוטו אנחנו מכינים את עצמנו לקראת ביהמ"ק השלישי. **בא לא נתפעל מכל הצעקות של אויבינו שצועקים להשמיד להרוג ולאבד.** אנחנו צריכים לדעת - שלא צריכים לדעת. עלינו לדעת שיש לנו בורא גדול שהבטיח גאולה שלימה בקרוב ונחיה עם חיוך ונתחזק ונדבר כמו מרדכי שדיבר רק על הגאולה על דיני הקרבת העומר והלכות קמיצה, וגם אנחנו כל הדיבורים שלנו יהיו רק על הבית המקדש, ואז בקרוב ממש נשמע את האזעקה הגדולה - את הסירנה, לא סתם סירנה... אלא של ועינינו תראינה... אבל לא של אזעקה, אלא של תקיעה גדולה תקע בשופר גדול לחירותינו

רבותי ר' מענדלה מרימינוב אמר כשמשיח יבוא הקב"ה יחלק שכר לכל הצדיקים, לפתע ישימו לב שהקב"ה מחלק הרבה יותר שכר ממה שבאמת היה צריך להיות. ונשאל כולנו למה באמת זה ככה? והקב"ה יגיד למה מגיע לכם יותר שכר, לא רק בגלל שהיה לכם גלות, אלא בגלל שחייכתם בגלות. והסביר ר' מענדלה ככה, שזה הפשט בפסוק אז יאמרו בגויים הגדיל ה' לעשות עם אלה, הגויים יגידו הקב"ה הביא מדי הרבה שכר, הוא הגדיל לעשות, אבל אנחנו נשיב, אתם יודעים למה הגדיל ה' לעשות עמנו - למה? כי - היינו שמחים, כי הסתובבנו עם חיוך, לא נשברנו, המשכנו הלאה, חזקנו את עצמנו את המשפחה. מחוץ תשכל חרב ובחדרים אימה אבל המשכנו להתחזק והיינו שמחים. ואם שמחים זוכים לכל הדברים הטובים.

האור מתוך החושך

רבותי מתחילים חורף חדש, שנה חדשה, התחלה חדשה, אנחנו אחרי שמחת תורה. בוא ניקח חומש פרשת בראשית ונלמד חומש רש"י וזה יביא שמחה -

שמחה עם הכולל גימטריה חומש. נלמד את הפסוקים הנעימים של בריאת העולם - מעשה אבות סימן לבנים. באים עלינו הלילות הקדושים של החורף. נתחזק בספרי מוסר והשקפה. ונזכור כמה חסדים הקב"ה עושה איתנו עכשיו גם ברגעים אלה.

אני רוצה לספר משהו ששמעתי השנה בחוה"מ סוכות. פגשתי יהודי שהיה בן בית אצל ר' אביגדור מילר ז"ל. פה באמריקה הוא היה מהגדולים של אמריקה - ובפרט כשמדברים על השקפות חיים, שהיה לו השקפה מיוחדת וברורה, על ר' אביגדור אפשר לדבר ולדבר... ולא לסיים..

והוא סיפר לי שלר' אביגדור היה נכד שנסע לארץ ישראל - נראה לי שנסע בשביל הבר מצוה ונעבעך הוא נפטר בארץ ישראל. ר' אביגדור נמצא באמריקה והנכד נפטר בא"י.

ורצו שהוא יספיד בטלפון בזמן הלוויה. צריכים להכיר את ר' אביגדור מילר להבין מה קרה פה. הוא שאל, מתי תהיה הלוויה? באמצע הלילה? אני צריך לישון שבע שעות בלילה, וזה חוק ולא יעבור. אני לא הולך לקום באמצע הלילה. אם תרצו תביאו עכשיו טייפ ואני יקליט את עצמי ואת זה נוכל לעשות. אבל יהיה מה שיהיה שבע שעות אני צריך לישון.

ככה היה ר' אביגדור, עם הבהירות בחיים שלו.

הוא הקליט את עצמו, ובכה והספיד עם מאמרי חז"ל והצדיק על עצמו את הדין ומשם הלך למסור שיעור חומש רש"י, כדומה זה היה ליל שישי.

סיפר התלמיד לא רק שהשיעור היה ממש רגיל אלא היה שיעור שמח, עם ווערטלך גם כן, הציבור חשב שכנראה היה טעות ובמקום שהנכד נפטר יכולת לדמיין שהרגע הוא יתבשר שהנכד התארכ.

מיד אחרי השיעור הוא ניגש לר' אביגדור, ילמדנו רבנו איך עושים את זה? רבש"ע מה הפשט בזה?

אמר לו ר' אביגדור מילר זצ"ל, אני רוצה שתדמיין דבר כזה: יש לך בן בן באמריקה, בית שלך, יש לך דיירים והם משלמים לך שכר דירה כל חודש.

ויהי היום והבעה"ב יושב שבעה, קרה טרגדיה אצלו. אבל באמצע השבעה הגיע סוף חודש היום שמשלמים שכירות.

מה אתה חושב האם אותו בן אדם שיושב שבעה והוא אבל עם קריעה האם הוא יקח את הכסף, את הדמי שכירות או שהוא יזרוק אותו לפח כי הוא באמצע שבעה עכשיו?

בוודאי שיקחו! איי, אתה בצער. צער הוא צער אבל הכסף ממשיך לזרום, איך אחד קשור לשני?

אני רוצה שתבינו, אמר ר' מילר, כשהקב"ה מביא צער לבן אדם אבל באותו זמן הוא ממשיך לשלוח חסדים. אני חי, אני רואה, אני שומע ומריח, אני יכול לזוז אני יכול לאכול, ללמוד. האם אני יגיד רבש"ע לא מעניין אותי שום חסד, תשים את הכל בצד! נתת לי פאטש אני לא רוצה לדעת מכלום. אבל באותו זמן שקבלת פאטש אני ממשיך לשפוך עליך חסדים.

אין בן אדם שיאמר

לא,

עכשיו לא מעניין אותי חסדים -

מאוד קשה מה שקורה בארץ ישראל, אבל רבותי עלינו לדעת שהחיים שלנו זה לא רק המאורע שקרה פה. יש גם את זה, וזה מאוד קשה, זה ניתוח מאוד כואב, אבל זה לא רק זה. יש הרבה דברים טובים שהקב"ה נותן לך אתה חי, יש לך כסף, יש לך ילדים. יש גם פחד אבל זה לא רק הפחד. אי אפשר לשכוח מכל החסדים.

אל תהיה כעת המן שאומר 'וכל זה איננו שווה לי' - יש לי את הפחד - אז רק בזה, אני מתעסק רק בנייעס ואני מפחד עד שזה יעבור.

יהודי לא מתנהג ככה. באותו זמן אנחנו אמורים לחשוב כמה חסד יש לנו כל הזמן.

רחמנא ליבא בעי

והחלק השלישי: שאני רוצה לדבר על זה מה הקב"ה רוצה מאיתנו? דיברנו הרבה על זה - לא תמיד הקב"ה רוצה משהו מאיתנו כמו שהוא רוצה אותנו. אנחנו תמיד עסוקים אז מה אתה רוצה? כמו ילד שמנדנד, 'טאטי טאטי', ואבא שואל אותו די!!! 'נו, מה אתה רוצה? ממתק? קח...'

והאבא לא מבין שהילד רוצה ממתק הוא רוצה את הקשר איתו.

אז מה ה' רוצה עכשיו? הוא עומד ומנדנד קול דודי דופק, נו, רבש"ע, מה אתה רוצה עכשיו? שמירת שבת? בסדר. שמירת שבת, קיבלת? עכשיו תעזוב אותי לחיים טובים ולשלום.

הקב"ה רוצה אותנו קרוב. אנחנו אחרי ימים נוראים והיינו בדבקות עם הקב"ה. בוא ננצל את הזמן - זה לא קל, אבל המציאות היא שבתקופה כזו נהיים קרובים יותר. בארץ ישראל יש התעוררות, יהודים חילוניים קוראים קריאת שמע לראשונה. מניחים תפילין בימים אלו, יש התעוררות גדולה. שמעתי מיהודי שחייל ביקש ממנו להניח תפילין, הוא בחיים לא הניח תפילין, והיהודי אומר לו תגיד שמע ישראל והוא עונה 'שמע ישראל' והוא ממשיך לומר לו תגיד את ההמשך והחייל עונה 'את ההמשך'... זה עצוב...

זה מצער שזה בא בגלל מאורע כזה אבל בזמנים אלה היהודי האמיתי יוצא, היהלום שנקרא הנפש היהודי מתנוצץ החוצה.

בוא ניקח את העת רצון הזה וננסה להיות טובים יותר, כל אחד בדרך שלו. בלי להתבונן מידי הרבה מה ה' רוצה, על מה עשה ה' לנו את הדבר הזה? בוא נתקן ונשכח מזה, התפשרתי עם קוני... רצית את החיזוק, קיבלת, ולילה טוב. הקב"ה רוצה שנשפר את מעשנו, במה? כל אחד יודע.

תמיד הנושא של שנאת חנם מתאים ברגעים כאלה. להתחיל לחיות טוב עם החברים, עם השכנים, לא משנה מה כל אחד אווז. מי צריך את השנאה?

הרב מיילך בידרמן אמר - אני לא זוכר בשם מי, שיש לנו תפילין של יד ושל ראש. אצל שניהם יש 4 פרשיות, ההבדל הוא רק שבשל ראש הארבע פרשיות

נמצאות מחולקות אבל בשל יד הם כולם על קלף אחד. אמר ר' מיילך ככה, של ראש שהוא כנגד המוח יש ארבע חלקים שונים, בדעות מותר להיות שונה וחלוק אחד עם השני, הוא אוהז ככה ואתה אוהז ככה, אבל בלב - כולם צריכים להיות מאוחדים. למה בלב מרגישים נפרדים? הוא לובש גרביים שחורות והוא לבנות, עזוב, בלב צריכים להיות כולם אחד.

אנחנו נמצאים בימים שבארץ ישראל מתחילים להתאחד, יהודים מתקרבים אחד לשני - מי שהיה שונא אתמול רוצה להתקרב. בוא נכין את העולם לגאולה השלימה - הגאולה בפתח, ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים מארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים. רואים בחוש איך הקב"ה מראה לנו שכל הכוחי ועוצם ידי של המדינה הוא פשוט בדיחה! מה הראה לנו? ה' רועי, ואם ה' רועי אז לא אחסר, יהיה מה שיהיה.

כל עוד שסומכים על בשר ודם ככה אנחנו ניראה, אבל אם סומכים על האבא האמיתי שלנו - שעושה מה שהוא רוצה ומנהיג איך שהוא רוצה ומתקרבים אצלו, וכמו שאמרנו, בוא נתפלל, אם יש לנו פחד, בוא נכניס את הכל לתפילה. האלוקים עשה שיראו מלפניו.

היה השבוע הארצי של הברדיצובר רב, גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם, ופשוט שהברדיצובר מזיז עניינים שם. ויש על מה, כלל ישראל בדור השפל בשנת תשפ"ד עדיין נראים כמו שאנחנו נראים ב"ה. מניחים תפילין ושומרים שבת ומצוות ומעש"ט. וחסד, כמה חסד נשפך בחודש תשרי, כמה חלוקות, אין לנו ממה להתבייש. הקב"ה עדיין אין לו אומה טובה יותר מאתנו, אנחנו האומה הטובה ביותר, בוא נתחזק והקב"ה יעזור שבקרוב ממש נצא מזה.

ויתכן שיישארו לדורות הבאים לנכדים שלנו זכרונות טובים מהימים האלו. וזה רק אם נדבר עם המשפחה דברי אמונה ובטחון, הילדים שלנו לא ישכחו את התקופה הטובה הזאת לנצח, יתכן שכעבור תקופה נסתכל אחורה יום אחד

ונבין שהיתה תקופה קשה אבל בזמן הזה התחזקנו יותר. כל כך הרבה דברי חיזוק שאומרים בלי להבין עכשיו הצלחנו להפנים אותם.

תודה ה' גם על זה. הקב"ה יעזור שבקרוב ממש נזכה לביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

שער שני

התחזקות למעשה

שמירת שבת כהלכתה

מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

יום ראשון, אסרו חג, לאחר תפילת 'הנץ' עומד מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על בימת בית הכנסת המרכזי, ועיניו מלאות-דמעה. 'לא הצלחתי לישון כל הלילה', אומר הרב שליט"א, ומציג בפני המתפללים דף שבו חרוטים שמותיהם של כמה מהנעדרים, שבני משפחתם אינם יודעים היכן הם נמצאים, ומן-הסתם נשבו על ידי האויב, רח"ל.

'אנשים הגיעו אלינו באמצע הלילה, מרוטים וסחופים עד דכא, ותיארו את סבלם ויגונם בעקבות חוסר-המידע אודות יקיריהם, וביקשו שנתפלל לשובם בריאים ושלמים', הוסיף הרב, והמחיש את המצב הנורא-והאיום אליו נקלע העם היהודי בארץ ישראל, מצב שכמותו לא היה מעולם.

אירועי שמחת תורה תשפ"ד הם השיעור המוחשי הגדול ביותר ל'אם ה' לא ישמור עיר, שוא שקד שומר'. מיליארדי שקלים הושקעו בבניית חומה תת-קרקעית שתנטרל את אפשרות החדירה מהמנהרות שכרו אנשי החמאס. נו, אז אם מישהו חשב שאפשר לסמוך על החומה הזו, ועל הגדר מלמעלה, הגיעו המחבלים 'מלמעלה', כך לעין-כל, והפתיעו את כולם. השי"ת הוכיח לכולם בצורה הנוראה והמאוימת ביותר שאם לא סומכים עליו, אין על מי לסמוך. לאף אחד לא היה בדל של מידע אודות מה שמתעתד להתרחש. לא בקו ההגנה הראשון, האמור לחסום את הפולשים, ולא בקו השני; לא תצפיתנים ולא בלוני-תצפית, לא מודיעין. כלום-כלום. אנדרלמוסיה איזמה, שלא זכורה כמותה מעולם, כאשר כל ה'כוחות' נתפסו כמי שאינם מוכנים בשום דבר.

ההרגשה הברורה היא, שהקב"ה מדבר ישירות אלינו, אל שומרי המצוות, ובמקום שנפטפט מה 'הם צריכים לעשות', אנחנו מחויבים לחשב את דרכינו, ולפייס את בוראנו יתברך ויתעלה.

והדבר הראשון הוא - חיזוק בענין שמירת השבת. המגיד מדובנא - שקיבלתי מרבותי שכל משליו וסיפוריו הם הלכה למעשה - משל את משלו ואמר, ששמירת השבת דומה למלך שהיה לו עבד אחד ששירת אותו, אבל רעייתו של העבד ההוא היתה הרבה יותר מוצלחת ממנו, והמלך נעזר בה ובחוכמתה. עד כדי כך שגם אם העבד חטא פה-ושם, המלך הותירו על כנו ומשרתו, ולא הענישו, והכל בגלל אשתו, שחוכמתה היתה פי כמה וכמה מזו של בעלה.

יום אחד נכנסה האשה אל טרקלין המלך, שהבחין על-אתר בפצעים ומכות שהיו על פניה. לכשהתעניין המלך מי היכה אותה, התחמקה האשה, ולא השיבה. לא לקח למלך זמן רב כדי להבין שהמכה היה לא אחר מאשר בעלה, שהוא העבד שלו. חמת המלך בערה בו, וציווה להוציא את העבד להורג, באמרו: 'עד עכשיו הותרתי אותך בחיים, למרות שלא היית העבד הכי-צ'יתן, בגלל אשתך; אבל עכשיו, שאתה מכה בה ומפריע לה במילוי תפקידה, אין לך זכות-חיים!'

וכך הוא גם בעניינה של השבת, ושמירת הלכותיה, כותב המגיד מדובנא. השבת היא המלכה, היא הכלה של עם ישראל, כמו שאנחנו אומרים 'בואי כלה, בואי כלה'. אם העם היהודי שומר על השבת, ומקפיד על כל הלכותיה, מלמדת עליו השבת בעצמה - ככלתו - זכות גדולה, וגם המלך, מלכו של עולם, משאיר אותנו בשל כך בחיים, והכל בגלל השבת.

אבל ברגע שאנחנו מבזים את שבת המלכה, ומוכיחים לעיני כל העולם יחס מנוכר אליה, אומרים בשמי-שמים שעכשיו אין לעם ישראל זכות-הגנה מפני האויבים!!! וכיון שכך, מי ישמור עלינו??? ועל כך התפייט ה'אבן עזרא' בפיוטו הנודע, ואמר 'כי אשמרה שבת - א-ל ישמרני! הנה לנו מחסה והגנה, ושמירה מעולה מאין כמוה, מפני כל הפגעים הרעים הבאים לעולם, רח"ל. נשמור שבת, והאלוקים ישמור עלינו. השבת עצמה תסגור עלינו.

לכן, הצעתי היא שכל משפחה תלמד בביתה שתי הלכות-שבת מדי יום ביומו, ובכך נעניק לעצמנו, ולכל העם היהודי, הגנה טובה מאין כמוה. השבת בעצמה תסנגר עלינו ותלמד זכות על עם-ה', המתחזק בהלכות שבת, ומוכיח שהיא חשובה לו.

התרחקות מפגעי הטכנולוגיה

מרן הגאון הצדיק רבי משה צדקה שליט"א

מתוך הקלטה מיוחדת מדבריו במוצאי שמחת תורה:

"יש עלינו תביעה נוראה מהשמים! הקב"ה זעזע אותנו כיון שעדיין לא חזרנו בתשובה אמתית בענין הנסיון הגדול של דורנו - לבער מקרבנו את מכשירי הסמרטפון לכל סוגיהם ומיניהם [לרבות ה'שיאומי'], שהם הם המביאים עלינו את כל האסונות הנוראיים. ואת האסון המזעזע והמחריד הזה.

וחובה עלינו לשוב בתשובה שלמה, וכן להוכיח בכל מקום ומקום את המחזיקים מכשירים אלו, שהחזקתם היא פריצת גדר הקדושה שגדרו רבותינו גדולי ישראל אשר פסקו להחזיק אך ורק פלאפון כשר.

וכבר לקינו בתקופת הקרונה באסונות קשים, ומכיון שלא חזרנו בתשובה כראוי, שוב הביא עלינו ה' יתברך את האסון הקשה במרון והפך לאבל מחולינו. ועתה מכיון שעדיין לא שבנו והשטן הזה מרקד בינו - לא הועילו לנו כל הזכויות, ושבר על שבר השברנו בטבח הנורא שפקד אותנו בזמן שמחתנו.

אחינו בני ישראל! הקב"ה מרעיש עלינו ארץ ומלואה עד שנשוב באמת ונבער ונוקיע את מכשירי הסמרטפון שבתוכנו. וכבר כתב הרמב"ם (פ"א מהל' תענית) "שאם לא ישובו תוסיף הצרה צרות אחרות רחמנא לצלן. וע"י התשובה והתפלה בודאי תסור הצרה מעלינו".

הרב שמואל פולק שליט"א / עלון 'אז נדברו'

קשה לדבר על זה, אבל בורא עולם בשבוע האחרון פיטר את כל המשגיחים וכל המשפיעים והמוכיחים בשער. למה? כי די, נמאס לנו לשמוע את האיומים שלהם.. כמה אפשר לשמוע את כל המשפיעים שכל היום מאיימים שאוי ואבוי, פגעי הטכנולוגיה, ויש דין ויש דיין, וה' לא יוותר על זה...

סוף סוף אנחנו בני אדם, ודי, חפרתם, הגזמתם.. גם בשלב מסוים אתה מתרגל לפרוטוקול, אני אעשה מה שאני רוצה, והרב הזה 'של האינטרנט' ימשיך לנגן, למחות, ניתן לו לסיים את המשפט, ונמשיך הלאה לקליפ הבא, להודעת וואצפ' הבאה...

בורא עולם ראה שבאמת נמאס לנו מכל המשגיחים והמשפיעים והוא החליט לקחת מהם את המושכות. בשמחת תורה האחרון ה' הופיע כמו משגיח בעיצומה של מסיבת טבע המונית, ודפק דפיקה אדירה על השלחן, מה זה פה, מה אתם עושים פה, מה שלושת אלפים ישראלים עושים בשעה שש וחצי בבוקר בעיצומו של יום טוב שחל בשבת?? מה אתם מחפשים פה??? אם המשגיח היה מופיע שם ומנסה לגעור בהם, חברה, זה לא תכל'ס כל היום לבלות, מוזיקה וכו', איך הם היו מגיבים?? נו, אוף, עוד פעם הוא, די, אז זהו!!! בשביל זה ה' פיטר את המשגיח מחוסר עניין, וה' תפס את מושכות המשגיח!!!! וכשבורא עולם נאלץ להסביר.. הוא הסביר את זה בחימה שפוכה בחרב ובדם..

השאלה הרי הזועקת: מחבלים, הרי מהנתונים העולים מתברר שהיה לכם את כל המידע המדויק, בכל הדרום היו מאות בתי כנסת מפוצצים באנשים, ידעתם שבמרחק לא גדול מ'רעים' ישנה עוד מסיבה, מסיבה שמעל הטבע!!!! במרחק של ק"מ ספורים מפזזים להם אלף חמש מאות בחורים בלמעלה מן השמש ולמעלה מן הטבע, אז למה לא באתם לשם?? נו, לך תשאל את המשגיח, הוא ימלא את פיו מים, הוא יעדיף לא לענות את התשובה, אבל אבא שבשמים הפעם לקח את המקרופון!!!! בחורים יקרים נגמרו החגיגות!!! אני לא מוכן להפקרות, אני לא מוכן יותר למסיבות טבע ולנרגילות ולמסעדות ולטיולים ולחו"ל ולמכשירים האלו, נגמרו החגיגות!! אני קורא לכם לסדר!!!!

זה לא נקרא הסתרת פנים!! מתי זה הסתרת פנים? כשדוד המלך רוקד סביב הארון ושם ה' עושה פרץ עוזא!! אבל כשרבבות אלפי ישראל רוקדים סביב הספר תורה ולא נופל משערת ראשם ארצה, ובאותה שעה מלאך המוות יורה חיצים בחוף זיקים ביום טוב שחל בשבת. ועל טבח שמתרחש במסיבות טבע של 3000 יהודים בשעה שש וחצי בבוקר, זה איום ונורא, אבל זה לא נקרא הסתרת פנים!!!!

אדרבה, זה גילוי והופעה נוראה של דפיקה אדירה על השלחן שאבא שבשמים מודיע חד משמעית: אני פה ללא גינונים!! ללא הסתרות!!! בלי כפפות, רבותי: ונגמרו החגיגות!!!! תם עידן ההפקרות!!! אני לא מוכן יותר!!! לא עוד!!!!

וכמובן, אתה מבין לבד שמסיבות טבע של 3000 צעירים, זה בסה"כ מדגם, הצעירים האומללים האלו הם לא הסיפור, הסיפור הגדול שלנו זה הרשת הפרוצה, הרשת היא היא מסיבת הטבע הגדולה בעולם!! נוכחים שם בד בבד הרבה יותר מ-3000 איש, וכל אחד מקיא שם את הסחי והמאוס שלו, כן, זו מסיבת הטבע המופקרת ביותר, וה' לא הולך לוותר על זה!!!! שהמשפט הזה יהיה ברור!! אם תשים לב: כל מתקפת הפתע הזו מתחילה ועד הסוף נושאת אופי של פריצה, כשל של פריצת גדר, בתים שנפרצו, קשר בוואצפ שבבת אחת הופסק, ומישהו פה הפסיק את הקשר!!!!

אותו אבא שבשמים שרקדנו מולו בקומה של בית המדרש בשמחת תורה, אותו אבא שבשמים שחיבקנו את התורה שלו ולא נפקד ממנו איש, באותה שעה הוא גם הופיע בקומה של הפנימיה ופשוט הכריז: נגמרו ההפקרויות!!! פן יש בכם איש או אישה אשר לבבו פונה היום מעם ה' אלוקינו, פן יש בכם שורש פורה ראש ולענה והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך, אז זהו!!! שהקב"ה הכריז: נגמר!!! לא יאבה ה' סלוח לו, אני לא הולך לוותר על ההפקרות הזו.

ושוב: הקב"ה לא מדבר עם אותם אלו שהיו שם במסיבות הטבע, ה' מדבר עם מי שממשיך כעת ועכשיו לחגוג שם במסיבות הטבע, ממשיך להיחשף לתכנים ומראות ומושגים שאבא שבשמים שונא אותם, רק מה?? שלום יהיה

לי, אז הנה!!! הקב"ה שולח רמז גס ועבה ומודיע: רבותי נגמרו המסיבות טבע!!! יש לי תורה, יש לי בית כנסת, שם התורה אומרת לך ורוץ מהר מהר לשמוע בקולה, אחרת אני לא הולך לוותר על זה, ואת הנאום הזה לשם שינוי המשגיח לא אמר, וגם לא עוד אחד מרבני ומובילי המאבק נגד פגעי הטכנולוגיה, לא!!! ממש לא!!! הפעם הקב"ה לקח את מושכות המשפיע והמעורר בשער, וכשהקב"ה נאלץ להסביר זה בום בום בום!!!!!!!

אותו בורא עולם שלא סלח על ההפקרות של הדור של טרום השואה ושם זה לא הסתיים ב-1000 אלא בהרבה יותר, אותו בורא עולם לא הולך לסלוח על ההפקרות של הרשת!!! יש לאבא שבשמים מספיק אורך רוח למחול ולסלוח על שלל עבירות שאנחנו נכשלים בהם, אבל על הפקרות אין סליחה!! לא יובא ה' סלוח לו!!! אינטרנט פרוץ זה הפקרות, מסיבת טבע שכזו לא תעבור בשתיקה!!! יש בהחלט מה לפחד!!!

בורא עולם הפעם לא הסתיר את פניו, ה' הפעם דיבר כמו הרב הכי חריף שמדבר נגד פגעי הטכנולוגיה, ה' הוציא את החרב והחנית והודיע, רבותי, די להפקרות, תזהרו לכם, אתם משחקים באש, את המסר הזה ה' שולח ישירות לרשת שמלאה כעת בסרטוני זוועה!!!

בני היקרים, תזהרו, הייתה שואה, ועכשיו קבלתם תזכורת מהשואה, אני לא רוצה שואה, תפרשו מהחטא הזה, תפרשו מההפקרות הזו לפני שיהיה מאוחר.

שער שלישי

איך מתמודדים עם המצב?

עשרת הכללים הבסיסיים

אנחנו נמצאים בעיצומו של אירוע קשה מאוד, שאף אחד לא יודע עדיין לאן זה יתגלגל. יש שיקראו לזה ה־11 בספטמבר של ישראל, יש כל מיני הגדרות. מה שברור, שאנשים מאוד מבולבלים ומסתובבים סביב עצמם. נכתוב כאן עשרה כללים של "עשה ולא תעשה" שבע"ה יעזרו לנו ולילדינו לעבור נכון יותר את התקופה המאתגרת הזו.

לא תעשה

בואו נתחיל עם מה לא לעשות:

א. יש צורך חזק מאוד לאנשים להתעדכן בכל עדכון חדשות, במידע, זה נובע מצימאון לתחושת בטחון ויציבות. זה לא עוזר, העדכונים הם כמו לשחות מים מלוחים כשאתם צמאים, זה רק מגביר את הצורך הנואש ביציבות. יציבות מגיעה בדרכים אחרות, כמו שנראה הלאה.

ב. צורך חזק נוסף זה לספק הסברים, איך ומדוע זה קרה? מתקפת סייבר? בוגדים מתוך המערכת? תחושת כוחי ועוצם ידי? גם כאן התשובות לא עושות שום טוב לנפש האדם. התשובה האמיתית כתובה בפרשת האזינו "איכה ירדוף אחד אלף ושניים יניסו רבבה אם לא כי צורם מכרם וה' הסגירם". זה מפחיד מאוד, אבל יחד עם זאת גם מאוד מרגיע. כי יש מי ששולט במצב, הוא עשה את זה, הוא היה והוא הווה והוא יהיה בתפארה. ממך אליך אברת.

ג. יש נסיון טיפשי אבל מובן רגשית, לנסות לייעץ לממשלה, קריאות למחוק את עזה, וכדומה. הדבר הזה רק מייצר תסכול, זעם וחוסר אונים, תחושת חוסר האונים פוגעת בנפש האדם, ומייצרת את החלק הטראומתי של האירוע. אין

לנו את התמונה המלאה, אין לנו את האחריות לפעולות, ולכן אין שום היגיון לייעץ לממשלה מה לעשות.

ד. עוד צורך גרוע ממש, זה **לשתף אחרים במידע מזעזע** שקיבלנו. הרצון הזה נובע מצורך בסיסי בשיתוף, אנחנו יצורים שיתופיים, כל דבר שגורם לנו חוויה בנפש, אנחנו רוצים לשתף. אבל בזה, **הפכנו למשת"פים של האויב**. זה בדיוק מה שהוא רוצה, היעד האמיתי של האויב, הוא לא כמות ההרוגים, אלא כמות הכאוס, הפחד, משמעות המילה 'טרור' היא השלטת פחד. ברגע שאנחנו משתפים מידע שאינו חיוני, הפכנו להיות משת"פים של האויב, במלוא מובן של המילה.

ה. יש לנו נטיה **להרגיש ממש גרוע ועצובים**, לאנשים מצפוניים, זה חלק מהערכים שלהם, כי אם אני לא אהיה עצוב, סימן שלא אכפת לי מהאחים שלי, אם אני לא כל היום סביב זה, סימן שאני רע ואטום לב. **לא נכון! יש דרך נכונה לכאוב את הכאב**, כמו שנראה בהמשך, להיות עסוקים סביב החדשות והעדכונים, או סתם שקועים בחידלון - לא עוזר לאף אחד בכלום, ולא הופך אתכם לאנשים טובים יותר.

עשה

אז מה כן?

דבר ראשון זה להבין, אנחנו לא עומדים מהצד ומסתכלים על המלחמה כולנו עכשיו נפגעי מלחמה. זה לא רק האנשים שנהרגו, או נפצעו או נפלו בשבי או נמצאים בטווח הטיילים. **אנחנו כולנו המטרה של האויב**, המטרה שלו זה **לפגוע בנו רגשית נפשית ומנטלית**, לנסות לשבור את רוחנו, ולגרום נזקים לטווח הארוך. ולכן, כמו שמוטל על כל אחד שנמצא במצב סכנה מול האויב לעשות הכל כדי להציל את עצמו ואת ילדיו, למרות שמיינינו ומשמאלו מוטלים הרוגים - כך גם אנחנו. דבר ראשון, להביא לעצמינו, ולמשפחה שלנו **יציבות בריאות נפשית ושמחה** (כן!). אלו אינם מותרות בשלב זה, זה צורך חיוני ובסיסי שימנע הרבה מאד בעיות וצרות וטיפולים בהמשך החיים.

איך נעשה את זה?

א. נשמור על **סדר יום יציב ובריא** ככל שניתן, לא להפוך את כל היום לכאוס, להשליט סדר קימה, אוכל, פעילות, סדר בבית, עבודה, לימודים וכיו"ב.

ב. **היצמדות לערכים שלנו**: תפילה, אמירת תהילים, לימוד תורה, עשיית חסד, קבלת קבלות טובות. כל הדברים האלו, מייצרים תחושת יציבות לנפש, כי אנחנו נצמדים לדברים היציבים של החיים שלנו. הדברים שתמיד היו ותמיד יהיו.

ג. **להרגיש כאב**, להקדיש זמן כדי לחשוב על המשפחות של ההרוגים על המשפחות של הנעדרים והשבויים, על הפצועים ומשפחותיהם, על אנשי הצבא ומשפחותיהם. להרגיש כאב, להזיל דמעה ולנצל אותו לתפילה, תשובה ומעשים טובים. **כאב, הוא רגש בסיסי טהור ואנושי**, והוא לא מייצר טראומה לטווח הארוך.

ד. **להקשיב לילדים שלנו**. להקשיב לילד הפנימי שלנו עצמינו, תנו חיבוק, אמיתי ופנימי לילדים שלכם ולנפש שלכם.

ה. להזכיר לעצמנו את הנוסח הכל כך בסיסי: **אני מאמין באמונה שלמה, שהבורא יתברך שמו הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.**

הרב חנניה מנס שליט"א / מה לומר לילדים בעת הזו?

מתוך רגעי השמחה והקדושה, היישר לתוך החלחלה ושמעת הזוועות.

הרגשה של 'מבחוץ תשכל חרב ובחדרים אימה'.

מיד נזכרתי איך באסון מירון הנוראי, הרגשנו שסוף העולם הגיע...

והנה כמות עצומה של מתים ונעדרים.

הרגשה אמיתית שאין על מי להישען זה היה בהפתעה גמורה, המחבלים אומרים שהם לא הבינו איפה צה"ל...

והנה אנחנו יוצאים כל המשפחה מבית הכנסת גדושים באווירה מרוממת של שמחת תורה. רקדנו וזעקנו בכל עוז ותעצומות "אין שמירה כתורה" והבת שלי שואלת את אשתי: "אמא, גם לנו יגיעו הערבים ויחטפו אותנו??"

לקחתי את בתי לסוכה שעמדה דוממת בקרן הרחוב, ואמרתי באלם קול להשי"ת "תודה שחיכה עם המלחמה הזו עד שמחת תורה, אחרי שאנחנו עמוסים בכה הרבה אמונה, ושהינו בצילא דמהמנותא!"

ואז אמרתי לבתי את רואה את הסוכה הזו עשויה מקרשים כמה דיקטים ועוד כמה ברזנטים אך זה לא העיקר... העיקר זה הסכך. ומדוע?

כי הי סיכך עלינו מכל אויבנו! הי שמר עלינו בצל כנפיו, ודאג לנו דאגה אמיתית של אבא כמ"ש "כנשר יעיר קנו, על גוזליו ירחף יפרוש כנפיו יקחהו ישאהו על אברתו" הנשר רחמני הוא, ודואג לגוזליו ורוצה לשמור עליהם מפני עופות אחרים שרודפים אותן, מה הוא עושה, משימן על כתפיו, אומר מוטב יכנס החץ בי ולא בבני. כך ה' שמר עלינו... ולא רק אז שמר עלינו אלא גם היום ובכל יום... השי"ת מסכך עלינו. מגן עלינו ושומר עלינו.

"תראי ה' הוא היחיד ששומר עלינו. אם הי לא ישמור בית שווא שקד צה"ל..."

ברצותו ממית וברצותו מחיה. עלינו לעשות את ההשתדלות להישמר אך לא להיכנס לפאניקה. מי שה' רוצה שיחיה - יחיה ומי שלא - לא... ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה."

את "הנאום" שמעו עוד כמה, וכולם הודו לי בראשם על החיזוק.

הדרך הראשונה היא להכניס אמונה בלבבנו ובלבבות ילדינו. אנחנו כהורים עלינו לזכור שעם כל האינפורמציה שיש לילדים, אנחנו אלה שמשמשים להם כמגן וכמקור לביטחון של ילדינו!

לא משנה באיזה גיל הם, הם מסתכלים ובודקים את התגובות שלנו. ודרך התגובות הם מבינים את הסיטואציה.

1. נחדיר ביטחון בהשי"ת.

נזכור כי "הרפו ודעו כי אני ה' " - תרפו!

נספר שלכל טיל יש כתובת.

כיכר מביתי בבית שמש, נפל טיל!! ולא קרה כלום. חסד ה'!!!

בשביל השי"ת זו לא היה הפתעה. אלה לא היו דברים שהשתבשו ויצאו משליטה אלא תכנית מדויקת, עד לפרט הקטן ביותר.

2. לענות ברוגע על שאלותיהם של הילדים. לא להתחמק!

ואם הם מדברים - תנו להם להציף ולפרוק הכל!

אין לומר לילדים "אין מה לדאוג, יהיה בסדר" - מגין לנו שיהיה בסדר??

מותר לפחד, לבכות, לרעוד, וכדומה, כל אלו הם תגובות טבעיות של הגוף שלנו למצבי לחץ, זה הדרך לעיתים של הגוף להרגיע את עצמו. חלילה למנוע זאת!!!

לא ניבהל מתגובות ממין אלו ולא נמנע מהם לבטא את עצמם דרך הגוף, הרגש או במילים.

אלא נאמר: "בואו ונדבר על הפחדים שלכם"

"בואו ונקרא תהילים."

"אנחנו נמצאים במקום בטוח"

"אנחנו תחת ידיו של אבינו אב הרחמן הטוב והמטיב"

"נעשה הכל למען ביטחונכם"

ואם הם שואלים שאלות, שוב ושוב, לענות להם. ולהשתדל לענות כמה שיותר ברוגע.

להקשיב לפחדים.

לגלות אמפתיה.

ללטף, לנשק - מוגע חם ואוהב.

לשיר איתם שירי אמונה וביטחון. לדוגמא: "ריבון העולמים, ידעתי כי הנני בידך לבד"

חשוב שההורים יאמרו לעצמם - הילדים במצב רגיש לכן עלינו לגלות רגישות וסבלנות והרוגע הזה, הוא זה שילמד את הילד איך להגיב במצבי לחץ.

3. חשוב שיהיה סדר יום ברור ואולי אפילו כתוב או מצויר לילדים שעדיין לא יודעים לקרוא:

מה עושים בכל שעה ביום, בוקר - מתלבשים, מתפללים, אוכלים, לומדים.
כדאי שיהיה תעסוקה מוגדרת מראש. מה עושים כששומעים את האזעקה.
(מומלץ להכין בממ"ד ובמקלט מוצרי צריכה בסיסיים. כולל דברים שמסיחים את הדעת). זה כדי שהילדים יבינו ויפנימו - שהחיים ממשיכים!

4. כמה שיותר להחליף אוזירה!

לא לדבר על אותו דבר ועניין.

להעביר נושאים. לדבר על נושאים אחרים. לעסוק בטוב ולדבר דיבורים מחזקים וחיוביים.

5. "דאגה בלב איש ישיחנה" - תשתפו את הדאגות שלכם עם אחרים.

רצוי לכתוב על דף את מה שמפריע לכם. ואחר כך לכתוב מה הכי מפריע מבניהם. ומה מציק בכך. מה יקרה לולי... ומה כל כך גרוע בזה...

לאחר שהצלחנו לכתוב הכל, נהפוך את המחשבה ונתחיל לחשוב על המצב ככיוון הפוך - איך אני יכול לתת מעצמי, לעזור, להתפלל, להתנדב, לסייע. ואיך אוכל לשדר את המצב בצורה הכי טובה לילדים.

6. הסחת דעת - ליצור.

יצירה גורמת לסיפוק ותחושה טובה. השעמום והחשיבה על המלחמה - היא מעוררת את הלחצים.

עלינו לפעול במה שהכי מגן - להתפלל / ללמוד. לעשות מעשי חסד. להתעניין במי שצריך - הורים, שכנים מבוגרים, אם אפשר גם להגיש עזרה למי שצריך, אנחנו זקוקים לזכויות האלה.

אם אפשר ללכת להליכה לשאוף אוויר. זה עוזר ומרענן*.

7. למעט בצפיית ושמיעת חדשות.

יהודי שמשתתף בשיעורים, אמר לי "אין לי טעם בחיים, כולי בדיכאון".

מה קרה?

"ראיתי את הסרטונים..." והתחיל לתאר זוועות...

אמרתי לו: "תרחם עלי, אל תספר." החיוב להשתתף עם הצרות של יהודי אחר. זה שנשוב בתשובה ולא נאמר שזה היה 'מקרה' פה זה סתם להתחפר. זה פיקוח נפש! לעזוב את זה! אלו שמסתכלים גורמים לעצמם נזק בלתי ישוער לכוחות של הגוף, זה מחליש! זה הורס את המצב רוח!

מה העניין? תרחם על עצמך וילדיך! תתנתק מזה! כל שכן ביחס לילדים שרוצים גם לראות. כמה שפחות לדבר ליד הילדים. להורים יותר קל לחזור לשגרה ולתפקד מאשר לילדים.

8. עזרה מקצועית.

אנשים שחוו מקרוב וכן משפחות שאיבדו יקיריהם, צריכים לפנות לעזרה מקצועית.

(* מומלץ מאוד להירשם לקבלת תכנים מיוחדים לילדים, סיפורים מרתקים וחינוכיים, במחיר סמלי מבית 'אנחנו וצאצאנו', במייל: menuim@anv.org.il. כמו כן קיימים סיפורים מיוחדים לגיל הרך, על ידי 'לשכת הילדים' במחיר מוזל, במייל: 10sipoorim@gmail.com.

9. "הקול קול יעקב".

הבה נרבה להתפלל! הקב"ה הוא המושיע היחידי, אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים!! נזכור כי תשובה ומעשים טובים מעבירים את רוע הגזירה.

בגמרא מסופר על טיטוס כאשר הוא בא לשרוף את בית המקדש, להחריב אותו יצאה בת-קול ואמרה לו:

"קמח טחון טחנת" (סנהדרין צ"ו):

כלומר, האם אתה חושב שאתה הוא זה שמבעיר את בית המקדש?

כבר בשמים התקבלה ההחלטה, אתה רק המבצע הבזוי.

אל תתרגש!

אל תתלהב!

"קמח טחון טחנת".

בעמדנו ושמענו על עם ה' שככה נהרגים בכמויות בלתי נתפסות, נדע כי איננו יודעים חשבונות שמים. אך זה נגזר כבר.

על מה שעוד עתיד לקרות, זה כן בידינו, חורבן שיהודי עושה במעשיו ובמחשבתו - גרוע הרבה יותר מחורבן בית המקדש, על זה יש השפעה!! ליהודי יש השפעה על הנעשה בעולמות למטה ובעולמות למעלה. לגויים אין השפעה למעלה, אלא רק לנו היהודים. וככל שנרבה בלימוד התורה.

סיפור

על קידוש השם

ברגעים שבהם התחיל הכול, רצה אלחנן רק לומר תהילים...

אבל בדירה החדשה שלו לא היו בכלל ספרים, בוודאי שלא ספרי תהילים. וגם אילו היו, סביר להניח שהוא לא היה מעז לקרוא תהילים מול עודד, הבחור שהקשר עמו היה מבוסס על שיחות נפש עמוקות, **שהנושא העיקרי שבהם היה השנאה, הניתוק שלעולם לא יתחבר, הרצון להכעיס ולפגוע בכל מי שהיה יקר לאלחנן בעבר ובכל מה שהיה חשוב לו אי פעם.**

ברגע בו נראו בשמי גבעתיים שלושה כוכבים, הוא קיבל את הצלצול הראשון. זו הייתה אמא, מודאגת כמו שרק היא יכולה לדאוג. הוא ענה לה כדרכו, בקוצר רוח. לא מעוניין לחשוף את רגשותיו, לא מעוניין להראות שגם הוא מרגיש משהו בפנים. **"אני בסדר, אמא".** אמר. **"הכול טוב. אל תתקשרי לפה כל רגע".**

אבל מאותו רגע ואילך, קרס אצלו משהו. עם כל אזעקה הלך החשש בליבו והתגבר, ופתאום הוא גילה עד כמה הוא חרד שיקרה להם משהו. **כן, לאותם אלו שהוא שונא, שהוא מתעב, שהוא אינו יכול לסבול. לאותם אלו שהוא אוהב אהבה עמוקה שאי אפשר להסביר, עד כדי כך שעם כל המטען השלילי שהוא מרגיש כלפי כל אחד מהם - הוא עדיין לא יכול לשאת את העובדה שהם בסכנה, שהם עלולים להיפגע כשהם רחוקים ממנו, כשהם אינם יודעים מה באמת הוא מרגיש כלפיהם.**

וברגעים האפלים הללו, ניצת אצלו הרצון לעזור. לעשות משהו, להתנדב. אבל הוא לא יודע לעשות כלום, שום דבר. הוא מעולם לא היה בצבא, אפילו עזרה ראשונה הוא לא למד, ולבשל - זו בדיחה מצחיקה. אפילו עודד מבשל טוב ממנו, ועודד מסוגל להרוס אפילו מנה חמה.

הדבר היחיד שנותר לו לעשות, זה להתפלל.

אבל איך הוא יכול להתפלל, כשהוא שקוע בחמישים שערי טומאה. ומדוע שתפילתו תתקבל, אם הוא עשה כל מה שהוא יכול כדי לפגוע בכל מה שקדוש וטהור. ואיזו מן צורה תהיה לתפילתו, אם הוא נזכר בו בבורא עולם רק עכשיו, כשקשה וכואב, אחרי שבמשך חדשים ארוכים הוא שכנע את עצמו שהוא אינו מאמין בכלום.

אנשים רבים כל-כך מתפללים, אנשים קדושים וטהורים לומדים תורה ומקיימים מצוות. אם הם לא מצליחים לקרוע את רוע הגזרה, אז הוא - אלחנן הטמא והמשוקץ יצליח?!

הכאב גדול מנשוא, והרגשות מבבלים. אילו רק היה עודד כאן, בדירה, הוא אולי היה מצליח להרגיע אותו. עם הבדיחות השנונות שלו, עם הליצנות שממיסה כל עומק, הוא בוודאי היה מצליח להרגיש קצת טוב יותר. הוא בוודאי היה כבר מתבייש בעצמו על הרגשות שלו, שניהם בוודאי היו צוחקים כעת על חבריו לשעבר שיושבים בישיבה ומנסים להגן משם על הגבולות.

אבל עודד יצא מוקדם בבוקר, ואלחנן לא ידע לאן. עודד לא ענה לטלפונים, לא יצר קשר.

שעות ארוכות חלפו על אלחנן בדאגה, עד שעודד חזר. וכשהוא חזר, הוא לא היה אותו חבר שאלחנן התרגל להכיר.

עודד היה לבוש במדי הצבא הישנים שלו, פניו מפויחות, המבע על פניו רציני כמו שאלחנן מעולם לא ראה.

"גייסו אותך?!" תמיהתו של אלחנן הייתה אדירה. "אתה הרי נכה!"

עודד הביט באלחנן במבט עמוק, כמוהו הוא מעולם לא ראה. "אני אולי נכה", אמר עודד. "אבל יש לי לב! חברים שלי בדרום, הם בשיאה של המלחמה, חלקם הרוגים - חלקם חטופים. אני הייתי התקווה האחרונה שלהם. אני, עודד הצולע. נראה לך שיכולתי להשאיר אותם שם?"

אלחנן לא האמין למשמע אזניו. "הצלחת לעזור להם במשהו?" פקפק. "אתה אפילו לא יכול לרוץ!"

עודד הרכין את ראשו. "האמת, לא הצלחתי לעזור הרבה". הודה בכאב. "מול העיניים שלי נהרגו כמה חברים. יריתי בכמה מחבלים, אולי הצלתי חיים ואולי לא. אני לא יודע. לעולם לא אדע".

"אבל!" עיניו של עודד ננעצו עמוק באלחנן. "אני לא מתחרט לרגע. איך הייתי מרגיש אילו הייתי יושב כאן, במזגן, בעוד חבריי מקיזים דם מול האוייב? איך הייתי חי את שארית חיי אילולי הייתי עושה הכול, כולל הכול, כדי לעזור להם?!"

אלחנן הנהן בראשו. "אתה צודק..." אמר בקול מהורהר. "אתה צודק במאה אחוז, עודד, ואני מתחנן אליך - אל תצחק על מה שאני עומד לעשות עכשיו".

אלחנן ניגש כאחוז תזזית אל המגירה, מחטט בה בקדחתנות, שולף מתחתיתה כיפה מהוהה.

עודד הביט בו כמה רגעים, כאילו שוקל אם לומר משהו. לבסוף הוא הגיב במשיכת כתף. "לך על זה..." אמר בשקט.

* * *

שעות ספורות לאחר מכן, ישב אלחנן בבית המדרש בירושלים. ממולו היה פתוח הספר שחיפש בפרק שחיפש, הוא קרא מתוכו בתשוקה את המילים המוכרות כל-כך, המילים שפעם היו נאמרות ביום השמח ביותר בשנה, ועכשיו נמסכה בהן משמעות אחרת לחלוטין:

"כי איככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי, ואיככה אוכל וראיתי באבדן מולדתי".

והמילים הללו, נהגו על ידו שוב ושוב, פעם אחר פעם. הוא קרא אותן בתשוקה, לא מצליח להתנתק מהן, עיניו זולגות דמעות.

* * *

באישון לילה, הגיעו הבשורות המרות.

ובלב שבור, בכאב אדיר שלא היה כמותו, בעצב מטלטל שאלחנן מעולם לא חש כמוהו, הוא פתח את מכשיר הטלפון שלו, **עובר על ההודעות האחרונות ששלח לו עודד...**

16:04: "אנחנו כאן באירוע מטורף, אני לא בטוח אם אנחנו יוצאים חיים".

16:05: "חשבתי על זה".

16:05: "על מה שהיה היום".

16:19: "סורי על העיכוב, יורים עלינו. בכל אופן, חשבתי על זה. בהתחלה זה היה נראה לי מוזר, אבל עכשיו אני חושב שטוב שהלכתי".

16:19: "תתפלל גם עליי".

16:23: "אני יודע שזה מוזר שאני מדבר ככה, אבל האירוע מכניס אותי לפרופורציות. אני מקווה שאתה עושה את העבודה טוב. **חבל שאני לא יודע להתפלל.**"

16:23: "אולי כשייגמר הכול, תלמד אותי".

ואלחנן ידע שזה רק בזכותו.

בזכותו, זכה עודד ויצאה נשמתו בתשובה...

